"Çarpıcı, yoğun ve sürükleyici." –*Boston Globe*

Mario Puzo

Karanlık Arena

1001 KİTAP

KARANLIK ARENA

MARIO PUZO

1001 KITAP

Kitabın orijinal adı: Dark Arena

Türkçe adı: Karanlık Arena

Yazarı: Mario Puzo

Çeviren: Onur Şen

Copyright © Mario Puzo 1953, 1955

Bu kitabın tüm yayın hakları, Kesim Telif Hakları Ajansı aracılığıyla 1001 Kitap yayınlarına aittir. Yayıncının izni olmadan herhangi bir formda yayınlanamaz, kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

Yayın Yönetmeni: İsmail Şallı

Basın ve Halkla İlişkiler: Adil Şallı

Teknik Hazırlık: 1001 Kitap

Kapak Baskı: Yıltem Ofset

İç Baskı: Kitap Matbaası

Birinci Basım: Ağustos 2005

Genel Dağıtım: Global Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Tel: 0212.528 71 90-91 Faks: 0212.528 70 04

1001 Kitap Yayınları

Çatalçeşme Sokak No: 23/1 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 0212.528 71 90-91 Faks: 0212.528 70 04

KARANLIK ARENA

MARIO PUZO

Çeviri

Onur Şen

1001 KITAP

YAZAR BİYOGRAFİSİ

Mario Puzo New York'ta doğdu. 2. Dünya Savaşı'nda askerlik hizmetini yerine getirdikten sonra, New York Sosyal Araştırma Okulu ve Kolombiya Üniversitesi'ne girdi. Çok satan romanı Baba'dan önce Karanlık Arena ve Şanslı Yolcu isimli iki önemli roman yazdı. 1978'de yazdığı Aptallar Erken Ölür'ü Sicilyalı ve Dördüncü K izledi. İkinci mafya üçlemesini yazdığı Son Baba hemen bunların ardından geldi. Mario Puzo ayrıca Deprem, Süperman ve iki Akademi Ödülü kazanan Baba filmlerinin senaryolarını yazdı. Puzo üzerinde çalıştığı ron romanı Aile'de ise, Ortaçağ İtalya'sının güçlü ailelerinden olan ve kimilerine göre de ilk mafya ailesi olarak adlandırılan Borgia ailesini konu edinmiştir. Mario Puzo, 1999'da yetmiş sekiz yaşında New York, Long Island'da ölmüştür.

KARANLIK ARENA

Mario Puzo "Baba" ve diğer mafya romanlarıyla uluslararası alanda büyük bir beğeni toplamıştır. Ancak bu şaheserleri yazmadan önce, Puzo ilk olarak ihanete ve çürümüşlüğe karşı verilen bir savaşta hayatta kalmaya çalışan genç bir Amerikalı askerin hikayesini anlattığı Karanlık Arena adlı çarpıcı bir roman yazmıştı...

Walter Mosca İkinci Dünya Savaşının ardından ülkesine döndüğünde, bir daha asla eski hayatını yaşayamayacağını farketmişti. Bu yüzden sevdiği kadını bulmak ve yenilenlerin ülkesinde yeni bir hayata başlamak için Almanya'ya dönmeye karar verdi. Ama önünde ihanetin ve kötülüğün hüküm sürdüğü bir ülke uzanıyordu. Artık aşk ve hırs, tutku ve açgözlülük, hayat ve ölüm arasında seçim yapacağı bir savaşa girmek zorundaydı.

BÖLÜM
1

WALTER MOSCA evine yaklaşırken daha önce benliğini kaplayan yalnızlık hissi yerini hafif bir heyecan duygusuna bırakmıştı. Paris'in dışındaki birkaç harabeyi ve yıkıntıları hatırladı. Artık son durağa gelmeyi sabırsızlıkta bekliyordu. Mahvolmuş bir ülkenin kalbine, bir daha göreceğini düşünmediği yıkılmış bir şehre doğru ilerliyordu. Almanya'nın içlerine giden yollar, ona kendi toprağına, kendi şehrine uzanan yollardan daha tanıdık geliyordu.

Tren hızlanmıştı. Tren, Frankfurt garnizonuna giden yedek askerleri taşıyordu ama vagonun yarısı, Amerika'dan gelen sivil memurlarla doluydu. Mosca, ipek kravatına dokundu ve gülümsedi. Garip bir duyguydu bu. Diğer uçtaki askerlerin yanında, kendisini evinde gibi hissedecekti. Yaklaşık yirmi sivilin de aynı şekilde hissedeceğini düşündü.

Vagonun her iki ucunda da kısık birer lamba vardı. Sanki yolcular içinden geçtikleri yıkıntıları görmesinler

diye vagonun camları kapatılmıştı. Oturaklar uzun tahta sıralardan oluşuyordu ve aralarında ancak bir kişinin geçebileceği kadar bir boşluk vardı.

Mosca sırasının üzerine uzandı ve elindeki mavi spor çantayı yastık niyetine başının altına yerleştirdi. Yarı karanlık içinde, diğer sivilleri zar zor seçebiliyordu.

Hep birlikte aynı askeri gemide seyahat etmişlerdi ve kendisi gibi, diğerleri de sabırsızlıkla Frankfurt'a ulaşmayı bekliyordu. Tren gürültüsü yüzünden bağırarak konuşuyorlardı ve Mosca, Bay Gerald'ın sesinin diğerlerini bastırdığını duyabiliyordu. Bay Gerald, bu yolculuktaki en üst rütbeli sivildi. Yanında bir takım golf sopası taşıyordu. Geminin güvertesinde, herkese sivil rütbesinin bir albayınkine eşit olduğunu söylemişti. Bay Gerald mutlu ve neşeli bir insandı. Mosca onu, bir şehrin harabeleri üzerinde golf oynarken hayal ediyordu. Dümdüz sokaklar üzerinde atış yapıyor, bir enkazın yanma yaklaşıyor ve çürümekte olan bir kafatasının üzerine dikkatlice topu yerleştiriyordu.

Küçük, terkedilmiş bir istasyona yaklaşırken tren yavaşladı. Gece vaktiydi ve vagonun içi çok karanlıktı. Mosca diğerlerinin sesleri arasında uykuya daldı. Ancak tren istasyondan ayrılırken hızlanınca, sarsılarak uyandı.

Siviller artık daha sessiz konuşuyordu ve Mosca, vagonun diğer ucundaki askerleri izlemeye koyuldu. Bazıları uzun sıralar üzerinde uyuyordu. Kağıt oyunları oynanan üç dairenin ortasında birer mum vardı ve bu

da vagonun arkasına esrarengiz bir hava katıyordu. Uzun bir süredir sürdürdüğü ancak birkaç ay önce artık sona eren eski hayatına karşı zayıf bir özlem duydu. Mum ışığının altında, askerlerin mataralarından su olmadığına emin olduğu bir şeyler içtiklerini ve çikolata yiyebilmek için K-tayınlarını açtıklarını görebiliyordu. Bir asker her zaman hazırdır, diye düşündü Mosca gülümseyerek. Arkalarında battaniyeler, sırt çantalarında mumlar, mataralarında su veya daha iyi bir şeyler ve her zaman cüzdanlarında taşıdıkları bir kondom. İyi veya kötü şans için hazırlardı.

Mosca yine sıranın üzerine yayıldı ve uyumaya çalıştı. Ama bedeni, altındaki tahta gibi gergin ve sertti. Tren artık çok hızlı gidiyordu. Saatine baktı. Neredeyse gece yarısı olmuştu ve Frankfurt'a varmaları için en azından sekiz saat daha vardı. Doğruldu; küçük, mavi spor çantasından bir şişe çıkardı, kafasını pencere kenarına yaslayarak, bedeni gevşeyinceye kadar içmeye devam etti. Biraz kestirmiş olmalıydı çünkü vagonun diğer ucuna baktığında, sadece bir ışık gördü. Ama hâlâ Bay Gerald'ın ve diğer sivillerin seslerini duyabiliyordu. Onlar da içmiş olmalıydılar çünkü Bay Gerald'ın sesi gururlu ve her zamankinden daha gür çıkıyordu. Eline geçecek güçle hava atıyor ve hayali imparatorluğunu nasıl kuracağını anlatıyordu.

Vagonun diğer ucundaki iki mum hareketlenmişti ve alevleri koridor boyunca bir o yana bir bu yana sallanıp duruyordu. Yanından geçtiklerinde, Mosca kendisinin ne kadar uykulu olduğuna hayret etti. Mumları ta-

şıyan askerin yüzünde, kötü niyetli ve aptalca bir nefret vardı. Mumların parlak, sarı alevi, içkinin etkisiyle zaten kızarmış bu yüzün rengini iyice koyulaştırmış ve öfkeli gözlere tehlikeli ve anlamsız bir ifade vermişti.

"Hey, asker," diye bağırdı Bay Gerald. "Neden bize bir mum bırakmıyorsun?"

Mum, itaatkar bir şekilde Bay Gerald'ın yanına geldi. Etrafındaki sivillerin sesi, sanki titrek ışıktan cesaret almış gibi yükseldi. Askeri de muhabbete dahil etmek istediler ama mumları sıranın üzerine bırakan ve yüzü karanlıkta kalan asker konuşmak istemedi. Kısa bir süre sonra, askeri unuttular ve diğer konulardan bahsetmeye başladılar. Bay Gerald sadece bir kez, kendisini apaçık göstermek istercesine mumun üzerine eğildi ve biraz böbürlenerek ama nazik bir şekilde askere, "Biz de ordudaydık, biliyorsun," dedi. Sonra diğerlerine döndü ve gülerek, "Sona erdiği için Tanrıya şükürler olsun," dedi.

Sivillerden bir tanesi, "bu kadar emin olma, sırada Ruslar var," diye karşılık verdi.

Askeri tekrar unuttular. Ancak birden asker sanki panik halinde kendi seslerini ve ilerlemekte olan trenin gürültüsünü bastırırcasına bağırdı, "Kapayın çenenizi, böyle konuşmayın, kapayın kahrolası çenelerinizi!"

Uzun ve gergin bir sessizlik oldu. Sonra Bay Gerald tekrar mumun üzerine eğilerek kısık sesle, "Vagonun arka tarafına gitsen iyi olur, evlat," dedi. Asker cevap vermedi ve Bay Gerald kaldığı yerden konuşmasına devam etti.

Ancak birden mum ışığının aydınlattığı koridorda ayağa kalktı ve konuşmayı kesti. Sonra fısıldayarak, sanki söylediği şeye inanmıyormuş gibi, "Tanrım, yaralandım. O asker bana bir şeyler yaptı," dedi.

Mosca doğruldu. Karanlıktaki diğer siluetler de hareketlenmişti. Sivillerden bir tanesi kalkarken, mumu yere düşürdü. Bay Gerald hâlâ ayakta duruyordu ama artık yarı karanlık içindeydi. Fısıltı halinde ve korkmuş bir şekilde, "Asker beni bıçakladı," dedi ve altındaki sıranın karanlığına doğru yığıldı.

Vagonun askerlerin bulunduğu tarafından iki adam koşarak geldi. Taşıdıkları mumların ışığı altında, Mosca subay rütbelerini görebiliyordu.

Bay Gerald durmadan, "Bıçaklandım, o asker beni bıçakladı," diye sayıklıyordu. Sesindeki korku yerini şaşkınlığa ve şüpheye bırakmıştı. Mosca adamın sıranın üzerinde oturmakta olduğunu görebiliyordu. Sonra mum ışığının altında, pantolonunun üzerindeki kesiği ve etrafındaki koyu lekeyi fark etti. Teğmen eğildi, mumu yaklaştırdı ve yanındaki askere bir şeyler söyledi. Asker vagonun arka tarafına doğru koştu, battaniye ve ilk yardım malzemesi getirdi. Battaniyeyi koridora yaydılar ve üzerine Bay Gerald'ı yatırdılar. Asker pantolonu kesmeye başladı ama Bay Gerald buna izin vermeyerek, "Kesme, pantolonu sıva. Sonra diktiririm," dedi. Teğmen yarayı inceledi ve, "Çok önemli bir şey değil," dedi. "Onu battaniyeye sarın." Genç adamın yüzünde veya sesinde sevgi emaresi yoktu. Sadece nazik bir ifade vardı. "Eğer lazım olursa diye Frankfurt'ta bir ambu-

lans bekleteceğiz. Bir sonraki durakta telgraf çekerim." Sonra diğer askerlere döndü ve sordu. "Nerede o?"

Sarhoş asker ortadan yok olmuştu. Mosca karanlığa bakarak, önündeki sıranın köşesine büzüşmüş askeri gördü ama bir şey söylemedi.

Teğmen, vagonun diğer ucuna giderek tabanca kemerini aldı. Askeri buluncaya kadar, fenerinin ışığıyla tüm vagonu taradı. Işığı askerin üzerine tuttu ve tabancasını çıkararak arkasına sakladı. Asker yerinden kımıldamamıştı bile.

Teğmen sert bir biçimde, askeri dürttü. "Ayağa kalk, Mulrooney." Asker gözlerini açtı. Mosca anlamsız, öfke dolu bakışları görünce, ona acıdı.

Teğmen, hâlâ fenerin ışığını askerin gözlerine doğru tutuyordu. Mulrooney'i ayağa kaldırdı. Ellerinin boş olduğunu görünce, tabancasını yerine yerleştirdi. Sert bir hareketle askerin üzerini aradı. Bir şey bulamayınca, ışığı sıranın üzerine çevirdi. Mosca kanlı bıçağı görmüştü. Teğmen bıçağı aldı ve askeri vagonun diğer ucuna doğru sürükledi.

Tren yavaşlamaya başladı ve en sonunda durdu. Mosca vagonun diğer ucuna doğru yürüdü, kapıyı açtı ve dışarı baktı. Teğmenin son durağa bir ambulans çağırmak için telgraf çekmeye gittiğini gördü. Onun dışında etrafta kimsecikler yoktu. İstasyonun ardındaki Fransız kasabası karanlık ve sessizdi.

Mosca yerine döndü. Bay Gerald'ın arkadaşları üzerine eğilmiş, onu sakinleştirmeye çalışıyorlardı. Bay Gerald sabırsızca, "Sadece bir çizik, biliyorum ama

böyle aptalca bir şeyi neden yaptı ki?" diye sayıklıyordu. Teğmen vagona geri dönüp Frankfurt'ta ambulansın beklediğini söylediğinde, Bay Gerald ona şöyle dedi, "Bana inanın Teğmen, onu kışkırtacak hiçbir şey yapmadım. Bana inanmıyorsanız, arkadaşlarıma sorun. Böyle bir şey yapmasına neden olacak hiçbir şey söylemedim."

"Adam zaten delinin teki, boş verin," dedi Teğmen. Sonra ekledi, "Efendim, çok şanslısınız, eğer ben Mulrooney'i tanıyorsam, başka bir yerinizi hedeflemiş olmalı."

Bunu duyan adamlar biraz olsun neşelendi. Sanki bu hareketin ciddiyeti, olayı daha ilginç bir hale getirmiş, Bay Gerald'ın kasığındaki yaranın önemini artırmıştı. Teğmen sırt çantasında taşıdığı katlanabilir yatağını getirdi ve Bay Gerald'ı üzerine yerleştirdi. "Aslında bana büyük bir iyilik yaptınız. Bölüğe geldiğinden beri şu Mulrooney'den kurtulmaya çalışıyordum. Artık birkaç sene bizden uzak olur."

Mosca uyuyamıyordu. Tren hareket etmişti. Tekrar kapının yanma gitmiş, sırtını kapıya dayamış, karanlık gölgelerle dolu manzarayı izlemeye başlamıştı. Kamyonların, tankların arkasında yavaşça giderken, yürürken ve sürünürken de hemen hemen aynı manzarayla karşılaşmıştı. Bu ülkeyi bir daha görmeyeceğini sanıyordu. Neden başına hep kötü şeylerin geldiğini merak etti. Eve dönmeyi çok istemişti ve şimdi tekrar evinden ayrılmıştı. Karanlık trenin içinde, evinde geçirdiği ilk geceyi hatırladı.

Kapıdaki kocaman kare kartonun üzerinde "Eve Hoş Geldin Walter," yazıyordu. Mosca diğer bir iki dairenin kapılarının üzerine de farklı isimlerde benzer kartonların yapıştırıldığını görmüştü. Evine girdiğinde gördüğü ilk şey deniz aşırı yolculuğuna çıkmadan önce çekilmiş fotoğrafıydı. Zaten sonra annesi ve Gloria koşarak yanına gelmiş ve Alf elini sıkmıştı.

Bir süre öylece durmuşlar ve garip bir sessizlik olmuştu.

"Büyümüşsün," demişti annesi ve bunun üzerine hepsi gülmüştü. "Şey, yani sanki üç seneden daha fazla geçmiş gibi."

Sonra "Pek değişmemiş," dedi Gloria. "Hatta hiç değişmemiş."

"Demek kahraman geri döndü," dedi Alf. "Şu madalyalara bir baksanıza. Ee, Walter kahramanca bir şeyler yaptın mı bari?"

"Herkes gibi," dedi Mosca, "WAC'ların bile çoğunda aynı şeylerden var." Üniformasının ceketini çıkardı ve annesine uzattı. Alf mutfağa gidip elinde içki dolu bir tepsiyle geldi.

"Aman Tanrım," dedi Mosca şaşırmış bir halde, "Ben senin bir bacağını kaybettiğini sanıyordum." Annesinin Alf hakkında yazdığı mektubu tamamen unutmuştu. Ancak kardeşi büyük ihtimalle bu anı bekliyordu. Pantolonunu sıyırdı.

"Çok güzel," dedi Mosca. "Çok şanslısın, Alf."

"Hiç de bile," dedi Alf, "Keşke bunlardan iki tane olsaydı, tırnak kesme derdi yok, üşüme derdi yok."

"Tabii tabii," dedi Mosca. Kardeşinin omzuna dokundu ve gülümsedi.

"Bugün özellikle senin için bacağını taktı Walter," dedi annesi. "Nefret ettiğimi bilse de evde genellikle takmıyor."

Alf kadeh kaldırdı. "Kahramana," dedi ve sonra gülerek Gloria'ya döndü. "Ve onu bekleyen kıza."

"Ailemize," dedi Gloria.

"Tüm çocuklarıma," diye karşılık verdi annesi. Bunu söylerken Gloria'ya da bakmıştı. Sonra hepsi birden Mosca'ya döndü.

"İlk önce şunu içeyim. Sonra bir şeyler düşünürüm."

Hepsi birden güldü ve içmeye başladılar.

"Yemek zamanı," dedi annesi. "Alf, masayı hazırlamamda bana yardım eder misin?" İkisi birden mutfağa gitti.

Mosca koltuklardan birisine oturdu. "Çok uzun bir yolculuktu," dedi.

Gloria şömineye doğru yürüdü ve Mosca'nın çerçeveli fotoğrafını aldı. Arkası dönük bir halde, "Her hafta buraya gelir ve resmine bakardım. Yemeği hazırlarken annene yardım ederdim. Yemeği birlikte yedikten sonra resmine bakıp senin hakkında konuşurduk. Üç sene boyunca, her hafta mezarlık ziyaret eden insanlar gibi buraya geldim. Bu resim artık sana benzemiyor."

Mosca ayağa kalktı ve Gloria'nın yanına gitti. Gloria'ya sarıldı ve neden onu bu kadar rahatsız ettiğini

düşünerek resme baktı.

Mosca resimde kafasını arkaya atmış, kolundaki siyah ve beyaz renkteki şeritler gözüksün diye dik bir şekilde duruyordu. Yüzü gençliğin verdiği heyecanla doluydu ve oldukça masum görünüyordu. Üniforması tertemiz ve ütülüydü. Güney sıcağının altında dikilirken, çok sevdiği ailesi için poz veren tipik bir Amerikan askeri gibi görünüyordu.

"Amma da sırıtmışım," dedi Mosca.

"Dalga geçme. Uzun zamandır sadece bu fotoğrafa bakıyoruz." Bir süre sessiz kaldı. "Ah, Walter, senden mektup alamadığımız, batırılan bir gemi veya bir çatışma haberi aldığımız zamanlarda fotoğrafına bakıp bakıp ağlıyorduk. D Gününde kiliseye gitmedik. Annen kanepede oturdu, ben de radyonun başına geçtim. Tüm gün boyunca öylece oturduk. Ben işe bile gitmedim. Aynı şeylerden bahsedeceklerini bilmeme rağmen bir kanaldaki haber bülteni biter bitmez, bir diğerini açıyordum. Annen elindeki mendili bir an olsun bile bırakmadı ama yine de hiç ağlamadı. O gece, resmini yanıma alıp senin odanda, senin yatağında uyudum. Masanın üzerine koydum, iyi geceler diledim ve sonra bir daha seni göremeyeceğimi düşündüm. Şimdi karşımdasın ve fotoğrafa hiç benzemiyorsun." Gloria gülmeye çalıştı ama ağlıyordu.

Mosca utanmıştı. Usulca Gloria'yı öptü. "Üç yıl uzun bir zaman," dedi ve düşündü: 'D Gününde bir İngiliz kasabasında sarhoş olmakla meşguldüm. İlk defa viski içtiğini ve bakire olduğunu iddia eden küçük sarı-

şın bir kızı beceriyordum. D-gününü kutluyordum ama daha çok içinde olmadığıma seviniyordum.' Gloria'ya gerçeği, o gün onları veya onların düşündüğü herhangi bir şeyi düşünmediğini anlatmak için büyük bir istek duydu ama tek söylediği, "Ben bu resmi pek sevmedim... zaten geldiğimde pek değişmediğimi söylemiştin," oldu.

"Komik değil mi?" diye sordu Gloria, "kapıdan girdiğinde tıpkı resimdeki gibi görünüyordun ama şimdi, sanki tüm yüzün değişmiş gibi geldi bana."

Mosca'nm annesi mutfaktan seslendi, "Yemek hazır". Hep birlikte yemek odasına gittiler.

En sevdiği yemekler hazırlanmıştı, haşlanmış patatesle az pişmiş dana eti, salata ve biraz peynir. Masa örtüsü kar gibi bembeyazdı. Yemeğini bitirdiğinde tabağının yanındaki peçeteyi fark etti. İyi bir yemek olmuştu ama hayal ettiği kadar da değildi.

"Asker yemeğiyle arasında dağlar kadar fark var, değil mi Walter?" diye sordu Alf.

"Öyle," dedi Mosca. Gömlek cebinden kısa, büyük ve sararmış bir sigara çıkardı. Tam yakacağı sırada, Alf, Gloria ve annesinin kendisine gülerek baktığını fark etti.

Gülümsedi ve şöyle dedi, "Ben artık büyüdüm," ve büyük bir keyifle sigarasını yaktı. Dördü birden gülmeye başlamıştı. Sanki eve gelmesiyle oluşan tüm garip ve gergin hava birden yok olmuştu. Sigarasını cebinden çıkarmasıyla oluşan şaşkınlık ve eğlence, aralarındaki sınırı ortadan kaldırmıştı. İki kadın kollarını Mosca'nın

beline dolamış ve hep beraber oturma odasına geçmişlerdi. Alf elinde viski ve zencefil birası bulunan tepsiyi taşıyordu. Kadınlar, Mosca'nın yanına oturdu. Alf içkileri onlara vererek karşılarındaki koltuğa yerleşti. Yerdeki lamba, sarı ışığıyla odayı aydınlatıyordu. Alf yarı ciddi ve yumuşak bir ses tonuyla, "Artık Walter Mosca'nın hikayesi anlatılacak," dedi.

Mosca içkisini yudumluyordu. "Ama ilk önce, hediyeler," dedi. Kapının yanında duran mavi spor çantasının yanına gitti ve çantanın içinden kahverengi kağıda sarılmış üç küçük kutu çıkararak teker teker sahiplerine verdi. Onlar hediyelerini açarken, içmeye devam ediyordu.

"Aman Tanrım, bunlar da ne böyle?" diye sordu Alf, kutunun içinden çıkan dört gümüş silindiri havaya kaldırarak.

Mosca güldü. "Dünyadaki en iyi purolardan dört tane. Hermann Goering için özel olarak hazırlanmış."

Gloria paketini açınca çok şaşırdı. Siyah kadife kutunun içinde bir yüzük duruyordu. Kare, koyu yeşil bir zümrüdün etrafına küçük elmaslar işlenmişti. Ayağa kalkıp Mosca'nın boynuna atıldı ve sonra annesine göstermek için arkasına döndü.

Ama annesi sıkı sıkı paketlenmiş bir kutuyu açmakla meşguldü. Yere düşen şarap kırmızısı ipeği aldı ve havaya kaldırdı.

Bu kocaman, kare şeklinde bir bayraktı ve ortasındaki beyaz yuvarlağın içinde siyah renkli bir gamalı haç duruyordu. Hiç kimseden çıt çıkmıyordu. Düşma-

nın bayrağını ilk kez görüyorlardı.

"Kahretsin," dedi Mosca sessizliği bozarak, "ufak bir yanlışlık oldu. Sana bunu almıştım anne." Yerde duran küçük kutuyu kaldırdı. Annesi kutuyu açtı ve mavi-beyaz elmasları görünce kafasını kaldırıp teşekkür etti. Sonra bayrağı katladı ve ayağa kalkarak Mosca'nın mavi spor çantasının yanına gitti. "Yerine koyayım en iyisi," dedi.

"Çok güzel hediyeler getirmişsin," dedi Gloria, "nereden buldun bunları?"

Mosca gülümsedi ve "yağmaladık," dedi. Bunu söylerken sanki şaka yapıyormuş gibiydi, bu yüzden hepsi birden güldü.

Annesi odaya döndüğünde elinde bir sürü fotoğraf vardı.

"Bunlar çantanın içindeydi, Walter. Neden bize göstermiyorsun?" Kanepeye oturdu ve teker teker fotoğraflara bakmaya başladı. Baktıktan sonra, Alf ve Gloria'ya uzatıyordu. Onlar fotoğraflara bakıp, nerede çekildiklerini sorarken Mosca da içmeye devam ediyordu. Sonra annesinin bir fotoğrafa bakarken, yüzünün renginin attığını fark etti. Çektiği çirkin fotoğrafların hâlâ orada olup olmadığını merak ederek, bir anlığına paniğe kapıldı. Gelirken gemide o fotoğrafları sattığından emindi. Annesinin fotoğrafı Alf'e uzattığını gördü ve paniğe kapıldığı için kendisine kızdı.

"Bak, bak, bak," dedi Alf, "Bu ne?" Gloria da yanlarına gelmiş ve fotoğrafa bakmıştı. Mosca üçünün de bir cevap bekleyerek kendisine döndüğünü görünce, ürperdi.

Alf'in yanına geçti ve resmi görünce rahatladı. Fotoğrafı gayet iyi hatırlıyordu. Resim çekilirken bir tankın arkasında duruyordu.

Fotoğrafta, Alman bir bazukacı karların üzerinde yüzükoyun yatıyordu. Vücudundan çıkan koyu renkli bir sıvı karların üzerine yayılmıştı. Askerin hemen yanı başında, Mosca ayakta durmuş fotoğraf makinesine bakıyordu. M-1 tüfeği omzundan sarkmıştı. Kış üniforması içinde Mosca biraz garip görünüyordu. Başı ve kolları için delik açtığı battaniye, savaş kıyafetinin altından bir etek gibi sarkıyordu. Sanki avını evine taşımaya hazırlanan muzaffer bir avcı gibi görünüyordu.

Resimde ovanın üzerinde yanan tanklar, beyaz kar örtüsünün üzerine yayılmış cesetler yoktu. Alman, kesinlikle iyi bir bazukacıydı.

"Bu resmi bir arkadaşım, Alman'ın tekinden aldığı bir Leica'yla çekti," dedi. İçkisinden bir yudum almak için önüne dönünce, üçünün de hâlâ kendisine baktığını gördü.

"İlk kurbanım," dedi sanki şaka yaparmış gibi. Sanki Eyfel Kulesi'nin ya da Piramitlerin önünde çektirdiği bir resmi anlatıyor gibiydi.

Annesi diğer resimleri inceliyordu. "Bu nerede çekildi?" diye sordu. Mosca yanına oturdu ve "Paris'ten ayrılırken," dedi. Kollarını annesinin beline doladı.

"Peki ya bu?" diye sordu annesi.

"Vitry'de."

"Bu?"

"Aachen'de."

Peki ya bu? Bu? Bu? Mosca resimleri nerede çektirdiğini söylüyor ve bir yandan da komik hikayeler anlatıyordu. İçkinin etkisiyle kendisinden geçmişti. Ama düşünmeye devam ediyordu: Düzüşmek için iki saat sıra beklediğim Nancy'de çektirdim. Bunu da taşakları kavun gibi şişmiş çıplak Alman cesedini bulduğum Dombasle'de çektirdim. Kapıdaki levhanın üzerinde "İçeride Ölü Almanlar var," yazıyordu. Bu kesinlikle doğruydu. Şimdi bile neden birisinin zahmete girip böyle bir şey yazdığını merak ediyordu. Bu resmi de üç aydır ilk defa düzüştüğü ve ilk kez bel soğukluğuna yakalandığı Hamm'de çektirmişti. Resimlerin hepsi de Almanların, erkeklerin, kadınların ve çocukların şekilsiz, dağınık mezarlarında yattığı ve etrafa dayanılmaz bir koku yaydığı şehirlerde çekilmişti.

Mosca, her resimde sanki arkasında uçsuz bucaksız bir çöl varmış gibi duruyordu. Muzaffer asker Mosca, kum tepeleri gibi dümdüz olmuş ve ezilmiş fabrika, ev, insan kemikleri yığınlarının üzerinde dikiliyordu.

Mosca tekrar kanepenin üzerindeki yerine geçti. Bir sigara yaktı. "Kahve içelim mi?" diye sordu. "Ben yaparım," diyerek mutfağa doğru yürüdü. Arkasından da Gloria geliyordu. İkisi birlikte fincanları hazırladılar ve Gloria'nın buzdolabından çıkardığı kremalı pastayı kestiler. Ocakta kahve pişerken, Gloria Mosca'ya sarıldı ve "Sevgilim, seni seviyorum, seni seviyorum," dedi.

Kahveyi oturma odasına getirdiler. Artık hikaye anlatma sırası diğerlerine gelmişti. Gloria'nın üç senedir kimseyle çıkmadığını, güney ordu kampındaki bir

kamyon kazasında Alf'in bir bacağını nasıl kaybettiğini ve annesinin nasıl büyük bir mağazada tezgahtar olarak tekrar işe başladığını anlattılar. Hepsi kendisine göre bir macera yaşamıştı. Ama neyse ki artık savaş sona ermiş ve bir bacak kaybetseler de, Moscalar yeniden bir araya gelmişti. Ama Alf'in dediği gibi, modern araçlarla artık bu pek önemli değildi. Hepsi bu küçük odada birlikte ve güvendeydiler.

Uzaktaki düşman, büyük bir yenilgiye uğramıştı ve artık onlara korku veremezdi. Düşman toprakları ele geçirilmişti, askerleri açlıktan ve hastalıktan ölüyordu. Başkalarını tehdit edecek fiziki ve ahlaki kuvvetten yoksundu. Mosca oturduğu yerde uykuya daldığı zaman, onu çok seven ailesi birkaç dakika sessizce onu izledi. Sanki bunca zamandan sonra, sağ salim geri döndüğüne inanmıyor gibiydiler.

Mosca, eve döndükten ancak üç gece sonra Gloria ile yalnız kalabildi. İkinci gecede annesi ve Alf, Gloria'nın ablası ve babasıyla birlikte düğün ayrıntılarını konuştular. Her şeyin yolunda gitmesini istiyorlardı. Walter düzenli bir iş bulduktan sonra, düğünün en kısa sürede yapılmasına karar verdiler. Mosca bu işe çok sevinmişti. Utangaç Alf, kendisine güvenen, yetişkin bir insan haline gelmişti ve aile babası rolünü çok iyi yerine getiriyordu.

Üçüncü gece, annesi ve Alf dışarı çıktı. Alf çıkarken gülerek, "Zamanı iyi kullan, on birde evde olaca-

ğız," dedi. Annesi, Alf'i kolundan tuttu ve "Eğer dışarı çıkacak olursanız, kapıyı kilitlemeyi unutmayın," dedi.

Annesinin sesindeki şüpheci ifade Mosca'yı eğlendirmişti. Annesi kendisini ve Gloria'yı evde yalnız bırakmanın kötü bir şey olduğunu düşünüyordu. Kendi kendine güldü ve kanepenin üzerine yayıldı.

Biraz gevşemeye çalıştı ama çok gergindi. Kalktı ve bir içki koydu. Pencerenin önünde dikilerek, bu gecenin nasıl geçeceğini düşündü. Yola çıkmadan birkaç hafta önce, o ve Gloria bazı akşamları küçük bir otel odasında geçirmişlerdi. Saat neredeyse sekiz buçuk olmuştu ama kaltak hâlâ gelmemişti. Tekrar pencerenin kenarına geçti ama hava çok karanlık olduğu için bir şey göremedi. Arkasını döndüğü zaman, kapı çaldı. Gloria nihayet gelebilmişti.

"Merhaba, Walter," dedi. Mosca kızın sesinin titrediğini fark etmişti. Paltosunu çıkardı. Üstünde birkaç kocaman düğmesi olan bir bluz ve pileli bir etek vardı.

"En sonunda yalnız kaldık," dedi Mosca sırıtarak ve kanepenin üzerine yayıldı. "Bir şeyler içsene." Gloria kanepenin üzerine oturdu ve Mosca'yı öpmek için eğildi. Mosca'nın elleri kızın göğüslerine uzandı. Uzun bir süre öpüştüler. "İçkiler geliyor," dedi Gloria ve kalktı.

İçkilerini içtiler. Radyoda romantik bir şeyler çalıyordu. Yerdeki lamba sarı ışığıyla odayı aydınlatıyordu. Mosca iki sigara yaktı ve birisini kıza uzattı. Sigaralarını içtiler. Mosca kendi sigarasını bitirdiğinde, kızın sigarasının hâlâ bitmediğini gördü. Kızın elinden bitmek üzere olan sigarayı aldı ve kül tablasına bastırarak sön-

dürdü.

Mosca, Gloria'yı yavaşça kendisine çekti ve kız, Mosca'nm üzerine uzandı. Mosca, kızın bluzunun düğmelerini çözdü ve kızın göğüslerini okşamaya başladı. Sonra elini eteğinin altına uzattı.

Gloria birden Mosca'yı itti ve ayağa kalktı. Mosca şaşırmış ve biraz da kızmıştı.

"Yapmak istemiyorum," dedi Gloria. Bu kızca cümle, Mosca'yı kızdırmıştı. Sabırsızlanarak Gloria'ya doğru uzandı. Kız kendini geri çekti.

"Olmaz, gerçekten istemiyorum," dedi.

"Sen ne diyorsun," diye cevap verdi Mosca, "Gitmeden iki hafta öncesiyle şimdi arasında ne fark var ki? Ne değişti?"

"Seni anlıyorum," dedi Gloria gülümseyerek. Mosca iyice kızmıştı. "Ama o zaman farklıydı. Sen gidiyordun ve ben seni seviyordum. Keşke bunun beni daha az düşünmene neden olacağını bilseydim. Sakın kızma Walter ama bu konu hakkında Emmy ile konuştum. Geldiğin zaman çok değişmiştin ve birisiyle konuşmam gerekiyordu. Biz en iyisinin böyle olacağını karar verdik."

Mosca bir sigara yaktı. "Kız kardeşin çok aptal."

"Böyle şeyler söyleme, Walter. Bunu yapamam çünkü seni gerçekten seviyorum."

Mosca içkisini yudumladı ve gülmemek için kendisini zor tuttu. "Bak," dedi, "Eğer gitmeden önce seninle yatmasaydım, unutur ve sana mektup yazmazdım. Benim için bir önemin olmazdı."

Mosca kızın kızardığını gördü. Gloria, karşısındaki

koltuğa oturdu.

"Ben seni zaten seviyordum," dedi. Mosca kızın konuşurken titrediğini fark etti. Sigara paketini uzattı ve içkisinden bir yudum alıp düşünmeye başladı.

Artık bütün isteği kaybolmuştu. Aslında biraz da rahatlamıştı. Nedenini bilmiyordu. Gloria ile konuşup ya da onu tehdit edip istediği şeyi yaptırabileceğinden hiç şüphesi yoktu. Eğer ona, "evlenmemizin tek yolu bu," dese kızın teslim olacağını biliyordu. Çok sabırsızca davrandığının ve biraz nezaketle güzel bir akşam geçireceğinin farkındaydı. Ama bu çabaya değip değmeyeceğinden pek emin değildi. Artık hiç isteği kalmamıştı.

"Tamam, tamam, haydi yanıma gel."

Kız, hiç direnmeden geldi. "Bana kızmadın mı?" diye sordu sessizce.

Mosca, kızı öptü ve gülümsedi. "Hayır, önemli değil," dedi. Bu gerçekten doğruydu.

Gloria kafasını omzuna yasladı. "Bu gece burada kalalım ve konuşalım. Geldiğinden beri baş başa kalıp konuşma fırsatımız olmadı."

Mosca kalktı ve paltosunu almaya gitti. "Sinemaya gidiyoruz," dedi.

"Ben burada kalmak istiyorum."

Mosca kararlı bir şekilde, "Ya sinemaya gideceğiz ya da sevişeceğiz," dedi.

Kız ayağa kalktı ve Mosca'nın yüzüne baktı. "Cevabımın ne olduğunun senin için önemi yok, değil mi?"

"Kesinlikle."

Kızın paltosunu giyip dışarı çıkacağını düşünüyordu. Ama Gloria, Mosca saçını tarayıncaya ve kravatını bağlayıncaya kadar sessizce bekledi. Sonra birlikte sinemaya gittiler.

Bir ay sonra, bir öğle vakti Mosca eve geldiğinde; annesinin, Alf'in ve Gloria'nın kız kardeşi Emmy'nin mutfakta kahve içtiğini gördü.

"Kahve ister misin?" diye sordu annesi.

"Olur, bana da bir bardak koyar mısın?" Mosca banyoya gitti ve yüzünü yıkadıktan sonra mutfağa döndü.

Hep birlikte kahve içtiler. Çok geçmeden Emmy saldırıya geçti.

"Gloria'ya haksızlık ediyorsun. Senin için üç sene bekledi ve kimseyle çıkmadı. Birçok fırsatı geri çevirdi."

"Ne fırsatıymış bunlar?" diye sordu Mosca. Sonra da güldü. "Bizim aramız gayet iyi. Sadece biraz zamana ihtiyacımız var," dedi.

Emmy, "Dün gece onunla buluşacaktın ama gelmedin. Şimdi de hiçbir şey olmamış gibi buraya geliyorsun. Bu yaptığın doğru değil."

Annesi, Mosca'nın sinirlendiğini fark etmişti. Gerginliği yatıştırmak için, "Gloria sabah ikiye kadar burada bekledi. Keşke haber verseydin," diye çıkıştı.

"Üstelik hepimiz ne yaptığını biliyoruz," dedi Emmy. "Senin için üç sene bekleyen bir kızı bırakıp gidiyorsun ve üç kez kürtaj yaptıran komşunun orospu-

suyla çıkıyorsun. Tanrı bilir daha başka neler yapmıştır."

Mosca kızmıştı, "Senin kardeşinle her gece buluşmuyoruz."

"Tabii ki, senin yapacak daha önemli işlerin var." Mosca, Emmy'nin kendisinden nefret ettiğini anladı.

"Düzenli bir işim oluncaya kadar, evlenmememiz konusunda herkes hemfikirdi," diye hatırlattı Mosca.

"Senin ne biçim bir adam olduğunu bilmiyorduk. Eğer evlenmek istemiyorsan, Gloria'ya söyle. Üzülme, birisini bulur."

Alf, sesini yükseltti. "Bu çok aptalca. Tabii ki Walter onunla evlenmek istiyor. Biraz mantıklı olalım. Walter yeni hayatına alışmakta zorlanıyor ama üstesinden gelecektir. Bizim yapmamız gereken, ona yardım etmek."

Emmy, alaycı bir şekilde, "Eğer Gloria onunla yatsaydı, her şey yoluna girecekti. O zaman alışmış olacaktın, değil mi, Walter?" diye sordu.

"Çizgiyi aşıyoruz," dedi Alf. "Bence asıl mevzuyu konuşmalıyız. Walter'in başka bir ilişkisi olduğu ve bunu saklamadığı için kızgınsın. Tamam. Gloria da mutlaka Walter'le evlenmek istiyor. Sanırım en iyi çözüm, bir nikah tarihi belirlemek."

"O, Almanya'da yaptığı gibi küçük orospuların peşinde koşarken kardeşim de çalışmaya devam etsin, öyle mi?"

Mosca annesine baktı ama o gözlerini kaçırdı. Derin bir sessizlik olmuştu. "Evet," dedi Emmy sakince,

"annen Almanya'daki o kızdan aldığın mektupları Gloria'ya anlatmış. Kendinden utanmalısın, Walter, gerçekten utanmalısın."

"O mektuplar benim için bir şey ifade etmiyor," dedi Mosca. Diğerlerinin yüzlerine baktığında, biraz olsun rahatladıklarını gördü.

"Yakında kendisine bir iş bulacak," dedi annesi. "Ev buluncaya kadar burada yaşayabilirler."

Mosca kahvesinden bir yudum aldı. Kızgınlığı biraz yatışmıştı ve artık bu odadan bir an önce çıkmak istiyordu. Bütün bu zırvalıklar sinirini bozmuştu.

"Ama şıllıklarla gezip tozmayı bırakmak zorunda."

Mosca nazikçe araya girdi. "Kahrolası bir şey daha var. Ben bu iş için hazır değilim."

Herkes şaşkınlıkla Walter'a baktı. "Evlenmek istediğimden pek emin değilim," diye ekledi sırıtarak.

"Ne!" diye bağırdı Emmy. "Ne..?" O kadar kızmıştı ki daha fazla konuşamadı.

"Bir de bana şu üç yıl hikayesini anlatmayın. Üç senedir birisiyle düzüşmediyse, bana ne. Bunu düşünerek geceleri uyuyamadığımı mı zannediyorsunuz? Kullanmadıysa değeri mi arttı? Benim uğraşacak daha önemli işlerim var."

"Lütfen, Walter," dedi annesi.

"Kahretsin," diye karşılık verdi Mosca. Annesi masayı terk etti ve mutfağa gitti. Ağladığını biliyordu. Herkes birden ayağa kalktı. Alf masadan destek alarak, bağırdı, "Tamam, Walter, bu kadar yeter."

"Sanırım, eve döndüğünden beri çok şımarmışsın,"

dedi Emmy içerleyerek.

Walter'ın söyleyeceği tek bir şey kalmıştı. "Canınız cehenneme," diye bağırdı. Emmy'ye bakmasına rağmen, odadaki herkesi kastediyordu. Evden çıkmak için ayağa kalktı ama Alf masadan destek alarak önüne geçti ve öfkeyle bağırdı. "Çok ileri gittin. Özür dile, duydun mu, özür dile."

Mosca onu ittirdi. Tahta bacağının yerinde olmadığını gördüğünde, iş işten geçmişti. Alf tökezledi ve düşerken başını yere çarptı. İki kadın bir anda bağırdı. Mosca yardım etmek için Alf'in yanına çömeldi, "İyi misin?" diye sordu. Alf başını salladı ama elleriyle yüzünü tutarak olduğu yerde kaldı. Mosca evden çıkıp gitti.

Annesinin şöminenin başında durup hıçkırıklarla ağladığı anı bir daha asla unutamayacaktı.

Ayrılmadan önce, eve son geldiğinde, annesinin kendisini beklediğini gördü. Annesi o gün hiç dışarı çıkmamıştı.

"Gloria aradı."

Mosca, biliyorum der gibi başını salladı.

"Eşyalarını mı toplayacaksın?" diye sordu annesi çekinerek.

"Evet," diye cevap verdi Mosca.

"Yardım etmemi ister misin?"

"Hayır."

Yatak odasına gitti ve aldığı iki yeni valizi çıkardı.

Ağzına bir sigara tutuşturdu ve kibrit bulmak için ceplerini karıştırdı. Bulamayınca mutfağa gitti.

Annesi hâlâ sandalyede oturuyordu. Elinde bir mendil sessizce ağlıyordu.

Kibritleri aldı ve mutfaktan çıkmak için kapıya döndü.

"Bana neden böyle davranıyorsun?" diye sordu annesi. "Ben ne yaptım?"

Mosca hiç acıma duymuyordu ve gözyaşları biraz olsun bile onu yumuşatmamıştı ama bu tür sahnelerden hoşlanmıyordu. Sesindeki rahatsızlığı gizlemek için yavaşça konuştu.

"Sen bir şey yapmadın. Ben gidiyorum ama bunun seninle bir ilgisi yok."

"Benimle neden bir yabancıymışım gibi konuşuyorsun?"

Bu sözcükler onu etkilemişti ama herhangi bir sevgi belirtisi göstermedi. "Sadece biraz gerginim," dedi. "Eğer dışarı çıkmayacaksan, toparlanmamda bana yardım etsene."

Annesi onunla birlikte yatak odasına gitti. Giysilerini bavullara yerleştirmeden önce, dikkatlice katladı.

"Sigaraya ihtiyacın var mı?" diye sordu annesi.

"Gerek yok, gemide alırım."

"Ben hemen alıp gelirim. Fark etmezsin bile."

"Sigara gemide çok ucuz," dedi Mosca. Annesinden hiçbir şey almak istemiyordu.

"Fazla sigara göz çıkarmaz," dedi annesi ve dışarı çıktı.

Mosca yatağın üzerine oturdu ve duvarda asılı duran Gloria'nın resmine baktı. Hiçbir şey hissetmiyordu. Yürümedi, diye düşündü. Çok kötü bir şey. Gösterdikleri sabrı, ne kadar çok çaba gösterdiklerini ve buna karşılık kendisinin hiçbir şey yapmadığını düşündü. Annesine söyleyebileceği bir şeyler aradı. Ona yapabileceği hiçbir şey olmadığını, hareketlerinin kendisinin ya da onun kontrol edemediği, edemeyeceği bir şeylerden kaynaklandığını anlatmak istiyordu.

Oturma odasındaki telefon çalmaya başladı. Mosca telefonu açmaya gitti. Gloria'nın duygusuz ama sıcak sesi onu karşıladı.

"Yarın yola çıkacağını duydum. Bu akşam gelip sana veda edeyim mi yoksa telefonda mı vedalaşalım."

"Sen bilirsin," dedi Mosca. "Yarın dokuz gibi yola çıkıyorum."

"Dokuzdan önce gelirim o zaman," dedi. "Endişelenme. Sadece seni son bir kez görmek istiyorum." Mosca, bunun doğru olduğunu, artık kendisine değer vermediğini ve sevmediğini biliyordu.

Annesi döndüğünde kararını vermişti. "Anne," dedi. "Ben şimdi gidiyorum. Gloria aradı. Akşam geliyormuş ve ben de onu görmek istemiyorum."

"Hemen mi gidiyorsun?"

"Evet," dedi Mosca.

"En azından son geceyi evinde geçirebilirsin," dedi annesi ısrarla. "Alf de yakında gelir. En azından kardeşinle vedalaşabilirsin."

"Kendine iyi bak, anne" dedi. Eğildi ve yanağından

öptü.

"Bekle," dedi annesi, "spor çantanı unuttun." Orduya çağrılmadan önce, oğlu basketbol oynamak için evden çıkarken her zaman yaptığı gibi, annesi mavi spor çantayı aldı ve ihtiyaç duyabileceği şeylerle doldurmaya başladı. Ama bu kez, spor şort, deri dizlik ve spor ayakkabılar yerine; tıraş takımı, temiz iç çamaşırları, havlu ve sabun koydu. Sonra çekmecelerin birinden bir ip çıkararak, spor çantasını bavulun sapına bağladı.

"İnsanların senin arkandan ne söyleyeceğini bilmiyorum," dedi annesi. "Tüm bunların benim suçum olduğunu ve seni mutlu edemediğimi düşünecekler. Gloria'ya yaptıklarından sonra, en azından zavallı kıza veda edebilirsin. Üzülmesin diye en azından bu akşam ona iyi davranabilirsin."

"Hayat çok acımasız," dedi Mosca. Annesini tekrar öptü. Tam evden çıkacakken, annesi kolundan yakaladı."

"O kız yüzünden mi Almanya'ya geri dönüyorsun?" Mosca, eğer evet derse, annesinin içinin rahat edeceğini ve onları terk etmesinin kendi suçu olmadığını düşüneceğini aklından geçirdi. Ama yalan söyleyemedi."

"Pek sanmıyorum," dedi. "Büyük ihtimalle kendisine başka bir asker bulmuştur. Tüm içtenliğiyle söylediği bu sözcükler, ona sanki annesini yaralamak için uydurduğu bir yalanmış gibi geldi."

Annesi onu öptü ve gitmesine izin verdi. Sokağa çıkınca geri döndü ve kapalı pencereye baktı. Annesinin elinde beyaz bir mendille pencerenin önünde durduğu-

nu görebiliyordu. Elindeki bavulları yere bıraktı ve annesine el salladı. Ama annesi pencerenin önünden ayrılmıştı. Onun sokağa inip yanma gelmesinden korkarak bavullarını aceleyle yerden aldı ve bir taksi bulmak için ana caddeye doğru hızla yürüdü.

Bu arada annesi kanepenin üzerine oturmuş utanç ve kederle ağlıyordu. Eğer oğlunun bilinmeyen bir kumsalda öldüğünü, yabancı topraklara gömüldüğünü, diğer binlerce askerle birlikte yanı başında bir haçla yattığını bilse, belki de kederi çok daha büyük olacaktı. Ama büyük ihtimalle bir süre sonra acısı yatışacak ve oğluyla gurur duyacaktı.

O zaman şimdiki gibi sürekli bir acı duymayacaktı. Oğlunun bir daha dönmemek üzere gittiğini bilerek, bir süre sonra artık arkasından bir daha ağlamayacak ve mezarına çiçek getirmeyecekti.

Düşman toprağına kendisini götüren trende, Mosca vagonun sarsıntısıyla birlikte sağa sola sallanıyordu. Uykulu bir şekilde, sırasına doğru yürüdü ve üzerine uzandı. Yatarken, yaralı adamın iniltilerini, dişlerinin takırdamasını duyabiliyordu. Adamın yaralı bedeni, dünyanın acımasızlığına karşı isyan ediyordu. Mosca ayağa kalktı ve askerlerin bulunduğu kısma gitti. Askerlerin çoğu derin bir uykudaydı. Mumların aydınlattığı yarı karanlık bir sıranın üstünde, Mulrooney dizlerini kendine çekmiş uyuyordu. İki asker yanı başında kağıt oynuyor ve küçük bir şişeden içki içiyordu. Tüfekleri

hemen yan taraflarında duruyordu.

Mosca, kısık bir sesle "Bana bir battaniye verebilir misiniz? Adam üşüyor," dedi.

Askerlerden birisi, bir battaniye attı. "Teşekkürler," dedi Mosca.

Asker bıkkın bir şekilde, "Ben de kalkıp şu baş belasının yanında dursam iyi olacak," dedi.

Mosca, Mulrooney'e baktı. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Gözleri yavaşça açıldı ve bir hayvan gibi boş boş bakındı. O anda, gözleri kapanmadan önce, bu bakış ona tanıdık geldi ve düşündü, "zavallı piç."

Vagonun arkasına yürüdü ve battaniyeyi Bay Gerald'ın üzerine örttü. Sonra tekrar kendi sırasına uzandı. Bu kez çabucak ve kolayca uykuya daldı. Tren Frankfurt'a gelip de, birileri onu uyandırıncaya kadar deliksiz bir uyku çekti.

BÖLÜM
2

HAZİRAN AYININ sabah güneşi, çatısız garın her köşesini aydınlatıyor ve garı kocaman açık bir stadyuma çeviriyordu. Mosca, trenden indi ve serin havayı ciğerlerine çekti. Şehirdeki yıkıntı ve enkazlardan çıkan tozların keskin kokusu havaya yayılmıştı. Trenin yan tarafında, zeytin yeşili üniformalı askerlerin sıraya dizildiğini görüyordu. Mosca diğer sivillerle birlikte, bir rehberin peşine takılarak dışarıda bekleyen otobüsün yanına gitti.

Eski zamanlarda, bir zenginin yoksullar arasında önünde bir yol açılacağını bilerek sağma soluna bakmadan dolaşması gibi, kalabalığın arasında muzaffer bir edayla yürüdüler. Elbiseleri parçalanmış, yüzleri ve bedenleri zayıflamış yenilen taraf ise, fakir yurtlarında yaşamaya alışmış gibi görünüyordu. İyi giyimli ve iyi beslenmiş Amerikalılara bakarak, itaatkar ve saygılı bir şekilde yol veriyorlardı.

İstasyondan çıkıp büyük bir meydana geldiler. Karşılarında Kızılhaç merkezi vardı ve askerler çoktan yürümeye başlamışlardı. Meydanın çevresinde, işgal kuv-

vetlerinin ve yöneticilerin kaldığı yeni inşa edilmiş oteller bulunuyordu. Arabalar ardı ardına geçiyor ve askeri otobüsler ve araçlar caddeleri dolduruyordu. Böyle erken bir vakitte bile, askerler yanlarındaki Alman kadınlarla birlikte istasyonun etrafındaki sıraların üzerine oturmuş konuşuyorlardı. Her şey aynı, diye düşündü. Hiçbir şey değişmemiş. Askerler gelen trenleri, kocalarını bekleyen taşralı kadınlar gibi karşılıyor ve kız tavlamaya çalışıyordu.

Meydana çıkan tüm sokaklar, yan kesiciler, karaborsacılar, ellerinde sigara kartonları, şekerler ve sabunlarla değiş tokuş alanından çıkan askerleri çarpmayı bekleyen çocuklarla doluydu. Herkes altına koşan madenciler gibi, askerleri dört gözle bekliyordu.

Mosca, otobüse binmeyi beklerken omzunda bir el hissetti. Arkasına döndüğü zaman, esmer ve tıknaz bir adam gördü.

"Sigaran var mı?"

Mosca otobüse binmeye çalıştı. El bu kez daha sıkıca kavradı. "Satmak istediğin herhangi bir şey var mı?"

Mosca, Almanca, "Çabuk çek ellerini üzerimden," dedi.

Adam şaşırmış bir şekilde, geri çekildi ve nefret dolu gözlerle Mosca'ya baktı. Mosca otobüse bindi ve oturdu. Pencereden adamın hâlâ kendisine, gabardin elbisesine, beyaz gömleğine ve kravatına baktığını gördü. Adamın kendisine içerleyerek baktığını hissedince, bir an için tekrar zeytin yeşili üniformasının içinde olmayı

diledi.

Otobüs tren istasyonundan yavaşça hareket etti ve meydana çıkan sokaklardan bir tanesine daldı. Sanki başka bir dünyada ilerliyorlardı artık. Ormanın ortasında bir kale gibi duran meydanın dışında, göz alabildiğine yıkıntılar, tek başına kalmış duvarlar, bina kalıntıları, arkasındaki boşluğa yaslanan kapılar, üzerinde et parçaları gibi tuğla, çimento ve cam kırıkları kalmış binaların çelik iskeletleri uzanıyordu.

Sivillerin büyük bir çoğunluğu Frankfurt'un dışında otobüsten indi. Otobüs sonra Mosca ve birkaç subayla birlikte Wiesbaden havaalanına doğru yoluna devam etti. Mosca, Amerika'ya kalıcı tayini çıkan Bay Gerald dışında otobüsteki tek sivildi. Diğerleri yeni emirleri beklemek üzere Frankfurt'ta kalmıştı.

Havaalanında belgeleri kontrol edildikten sonra, Mosca yemek vaktine kadar Bremen'e gidecek uçağı beklemek zorunda kaldı. Uçak havalandığı zaman, ne kalktığını ne de kıtanın sınırlarında uçtuğunu hissediyordu. Altında kalan manzaranın şekil değiştirmesini, gözlerinin önünde yeşil ve kahverengi bir duvar oluşturmasını izledi. Uçak sanki uçsuz bucaksız ve dipsiz bir vadide yol alıyordu. Alçaldığı zaman, tüm bu his yok oldu ve Mosca'ya bir balkondan dümdüz, kareli ve kumaş kaplı bir alana bakıyormuş gibi geldi.

Son durağına bu kadar yakınken ve yolculuğu neredeyse sona ermek üzereyken, evde geçirdiği son birkaç ayı hatırladı ve ailesinin gösterdiği hoşgörüye karşı belli belirsiz bir suçluluk duygusu hissetti. Ama hiçbiri-

ni tekrar görmek istemiyordu. Uçağın yavaş ilerleyişi karşısında sabrı tükeniyordu. Uçak sanki masmavi gökyüzünde asılı duruyormuş gibi geldi. Annesine söylediği gerçeğin aslında bir yalan olduğunu fark etti. Annesinin söylediği gibi o Alman kız için gitmiyordu. Artık onu bulamayacağının farkındaydı. Bunca ayrılıktan sonra, onu bulma umudu kalmamıştı. Bu kıtaya zaten geri dönmek zorundaydı. Eğer onu bir ormanın ortasında, vahşi hayvanlara karşı savunmasız bırakıp gitseydi, belki tekrar bulma ümidi daha fazla olabilirdi. Bütün bunları düşününce, içinde bir rahatsızlık hissetti. Sanki utanç ve üzüntü onu zehirliyor gibiydi. Kızın vücudunu, saçlarının rengini, yüzünü gayet iyi hatırlıyordu. Kızdan ayrıldıktan aylar sonra ilk defa ismini düşünmüştü.

Yaklaşık bir sene önce, bir yaz günü öğle vaktinden biraz önce polis merkezinde bir patlama olmuştu. Mosca Hoch Allee'de cipinde otururken yerin sallandığını hissetmişti. Amerika'dan yeni gelen bir teğmeni bekliyordu. Teğmen birkaç dakika sonra geldi ve birlikte Contrescarpe'taki Askeri Hükümet Merkezi'ne gittiler. Haberi duyunca, polis binasına gitmek üzere yola çıktılar. Askeri polis alanı kapatmıştı. Cipleri ve askerlerin beyaz kasklarını meydana çıkan her sokakta görmek mümkündü. Teğmen ve Mosca, kimliklerini göstererek kontrol noktasından geçtiler.

Büyük, koyu renkli bina Am Wald Strasse'nin sonunda küçük bir yükselti üzerindeydi. Geniş ve kare

şeklinde bir binaydı. Araçların park etmesi için iç avlusu vardı. Yüzleri ve elbiseleri tozla kaplanmış Alman siviller, ana çıkıştan dışarı kaçıyordu. Bazı kadınlar şoka girmiş, ağlıyordu. Binanın çevresinde büyük bir kargaşa yaşanırken, binanın kendisi son derece sessiz ve durgundu.

Mosca, teğmeni izleyerek yan taraftaki girişlerin birinden içeri daldı. Koridor neredeyse tavana kadar enkazla dolmuştu. Mosca teğmenle birlikte iç avluya kadar süründü.

Kocaman iç avlu bir enkaz yığınıyla kaplanmıştı. Araç yığınları, cipler ve kamyonlar, sığ suda karaya oturmuş gemi batıkları gibi üst üste duruyordu. Üç kat yüksekliğindeki duvarlar patlamanın etkisiyle dümdüz olmuştu. Her taraf üst katlardan düşen sıra, sandalye ve duvar saati parçalarıyla doluydu. Mosca daha önce hiç duymadığı bir ses duydu. Aslında bu ses, kıtanın büyük şehirlerinde çok sık duyulabilen bir sesti. Bir an için, binanın her tarafından geliyormuş gibi geldi. Ses sanki bir hayvandan çıkıyormuş gibi tek düze ve sürekliydi. İnsan sesine pek benzemiyordu. Sesin nereden geldiğini tahmin etmeye çalıştı ve enkaz üzerinde bazen yürüyerek bazen de sürünerek alanın sağ tarafına geçti. Yerde Alman polis üniforması giymiş şişman bir adam yatıyordu. Adamın boynu ve kafası hiç kıpırdamıyordu. Çığlık, cesedin altından gelmişti. Mosca ve Teğmen, adamı kaldırmaya çalıştı ama her taraftan tuğlalar düşüyordu. Teğmen, yardım çağırmak için çıkışa doğru süründü.

Girişlerden, koridorlardan ve yıkık duvarlardan

yardım etmek için gelen insanlar avluya dolmuştu. Ordu hastanesinden gelen, pembe üniformalı doktorlar; askerler, Alman sedyeciler ve cesetleri çıkarmak için gelen işçiler, oradaydı. Mosca çıkışa doğru süründü.

Sokaktaki hava temizdi. Ambulanslar uzun bir kuyruk oluşturmuştu ve Alman itfaiye araçları hazır bekliyordu. İşçiler, avluya çıkan koridorları temizlemeye başlamıştı ve yıkıntılar, dışarıdaki kamyonlara yükleniyordu. Binanın karşısındaki kaldırım üzerine komuta merkezi kurulmuştu. Mosca, albayın etrafındaki alt rütbeli subaylarla birlikte sabırlı bir şekilde beklediğini fark etti. Mosca, hepsinin çelik başlıklar giydiğini görerek güldü. Subaylardan birisi onu yanına çağırdı.

"İstihbarat bürosuna git ve başında bekle," dedi. Mosca'ya tabanca kemerini uzattı. "Eğer başka bir patlama olursa, hemen dışarı çık."

Mosca, ana girişten binaya girdi. Merdiven, enkaz yığınlarıyla kaplıydı. Yavaş yavaş tırmandı. Koridordan geçerken bir gözü sürekli tavandaydı. Çökebileceği yerlerden geçmemeye çalışıyordu.

İstihbarat bürosu, koridorun ortasındaydı. Kapıyı açtığında odanın yarısının yıkılmış olduğunu gördü. Diğer yarısı avludaki enkazın bir parçası haline gelmişti. Kilitli bir dosya dolabı dışında kurtaracak bir şey kalmamıştı. Ama altındaki manzarayı gayet iyi görebiliyordu.

Bir sandalyeye yerleşti ve cebinden bir sigara çıkarıp yaktı. Ayağı yerde duran bir şeye çarpmıştı. Eğilip baktığı zaman, yan yana duran iki bira şişesi gördü.

Tozlanmış şişelerden birisini aldı. Kapıdaki kilitten yararlanarak, şişeyi açtı ve tekrar sandalyeye yerleşti.

Avludaki manzara oldukça sakindi. Havaya kalkan tozların altında sanki bir rüya gibiydi. Alman işçiler bulduğu cesedin yanındaki ve üzerindeki tuğlaları yavaş yavaş kaldırıyordu. Başlarında duran Amerikan subayının üniforması tozlanmış ve rengi beyaza dönmüştü. Subayın yanında, elinde kan plazması dolu bir şişe tutan bir çavuş dikiliyordu. Avlunun geri kalan bölümünde de, sanki tek bir elden çıkmış gibi manzara aynıydı. Parçalanmış betondan yayılan toz dumanı havada asılı duruyor ve askerlerin üniformaları ve saçlarını beyaza boyuyordu.

Mosca birasını yudumladı ve sigarasını içti. Birisinin koridorda tökezlediğini duydu ve odadan dışarı çıktı.

Tavanın ve zeminin neredeyse birleştiği, uzun salonun bittiği noktada, karanlığın içinden binanın iç kısımlarından gelen birkaç Alman kadın ve erkek gördü. Korkudan dolayı şoka girmiş bu insanlar, onu görmeden yanından geçip gittiler. Yanından son geçen, haki renkli bir kayak pantolonu ve yün bir kazak giymiş olan zayıf bir kızdı. Kızın ayağı takıldı ve yere düştü. Gruptan hiç kimse dönüp de kıza yardım etmedi. Mosca odadan çıktı ve kızı ayağa kaldırdı. Kız tam gidecekken, Mosca kolunu uzattı ve onu engelledi.

Kız kafasını kaldırdığında Mosca, kızın yüzünün ve boynunun bembeyaz olduğunu, korku dolu gözlerle kendisine baktığını gördü. Kız, Almanca, "Lütfen, bırak

beni gideyim, lütfen," dedi. Mosca kolunu indirdi ve kız yanından geçip koridora doğru yürüdü. Daha birkaç adım atmıştı ki tekrar tökezledi ve yere düştü.

Mosca hızla kızın yanına koştu. Gözleri hâlâ açıktı. Ne yapacağını bilemeyerek, bira şişesini kızın ağzına dayadı ama kız şişeyi itti.

"Hayır," dedi Almanca. "Sadece yürüyemeyecek kadar korkuyorum." Kızın utandığını anlamıştı. Bir sigara yaktı ve kızın dudaklarının arasına yerleştirdi. Sonra kızı kucaklayarak, odadaki bir sandalyenin üzerine yerleştirdi.

Mosca, diğer bira şişesini açtı. Bu kez kız biraz içmişti. Aşağıdaki avluda işler biraz daha hızlanmıştı. Doktorlar gidip geliyor, sürekli bir şeyler taşıyor, elleri plazma dolu insanlar enkazın üzerinde sürünüyordu. Sedyeciler, ezilmiş ve tozla kaplanmış cesetleri yıkıntıların arasından yavaşça ilerleyerek taşıyordu.

Kız, sandalyeden kalktı. "Artık yürüyebilirim." Tam gidecekti ki Mosca kapının önüne geçti.

Tuhaf Almanca'sıyla, "Beni dışarıda bekle," dedi. Kız başını salladı. "Bir içkiye ihtiyacın var." Kız yine kafasını salladı. "Asılmayacağım," dedi İngilizce. "Gerçekten. Sana söz veriyorum." Sonra şişeyi göğsünün üzerine doğru kaldırdı. Kız gülümsedi ve yanından geçip gitti. Kızın gölgesinin enkazın üzerinde yavaşça ilerlemesini ve yıkık merdivenlerde kayboluşunu izledi.

Hikaye böyle başlamıştı. Ölüler, galip gelenler ve düşman, aşağıda sedyelerle taşınırken ve toz göz kapaklarını doldururken, Mosca, kızın kırılgan bedenine

ve zayıf yüzüne kapılıp gitmişti. Gece olunca, Mosca'nın odasında birlikte küçük bir radyodan çıkan müziği dinlediler ve bir şişe nane likörü içtiler. Kız gitmek isteyince, Mosca sokağa çıkma yasağına kadar türlü bahanelerle engel oldu ve kızı dışarı çıkarmadı. Yine de tüm gece boyunca, kız Mosca'nm kendisini öpmesine izin vermedi.

Kıyafetlerini yorganın altında değiştirdi. Son sigarasını içtikten ve likörü bitirdikten sonra, Mosca da ona katıldı. Kız, büyük bir tutkuyla Mosca'ya sarıldı. Mosca hem şaşırmış hem de çok mutlu olmuştu. Bu olaydan aylar sonra, kız bir senedir kimseyle birlikte olmadığını söylediğinde, Mosca gülmüştü. Kız buna karşılık, "eğer bir insan, herkesin kendisine acıdığını söylerse, insanlar ona güler," diye cevap verdi.

Ama Mosca, ilk gece olanları gayet iyi anlamıştı. Kız kendisinden, yani düşmanından korkuyordu. Radyodan gelen müzik, ılık likör, insanı yatıştıran sigaralar, Mutfak çavuşundan aldığı büyük sandviçler... Kız bu tür lüksleri uzun süredir tatmamıştı ve tüm bunlar bedeninin istekleriyle birleşmişti. Sokağa çıkma yasağı başlayana ve artık gitmek için çok geç oluncaya kadar bir oyun oynamışlardı. Bütün bunların kendisiyle alakası yoktu. Bunu bilmek, her şeye rağmen o gecenin zevkini mahvetmemişti. Belki de fiziksel olarak birbirlerine uygundular. Çok güzel bir gece geçirmişti. Şafaktan önce, alacakaranlık vaktinde, kız uyurken Mosca hem sigara içiyor, hem de düşünüyordu, "Bir dahaki sefere daha hazır olmalıyım." Biraz acıma, utanç ve şefkatle, kı-

zın kırılgan bedenini nasıl cezalandırdığını ve beklemediği bir dirençle karşılaştığını düşündü.

Hella, sabah uyandığı zaman, nerede olduğunu bir an için hatırlayamadı ve korkuya kapıldı. Sonra, düşmana bu kadar kolay, çabuk ve direnç göstermeden teslim olduğu için kendisinden utandı. Ancak dar yatağın üzerinde bacaklarına değen Mosca'nın bacakları, bedenini ılık tensel bir zevkle doldurdu. Dirseğine dayanarak, Mosca'nın suratına bakmak için dikildi. Utanarak, dün gece seviştiği adamın yüzünü tam olarak hatırlayamadığını, gerçekte neye benzediğini bilmediğini fark etti.

Düşmanın ağzı narin ve sevimliydi, yüzü dar ve ifadesiz duruyordu. Uyku bile yüzündeki gerginliği alamamıştı. Adam hiç kıpırdamadan ve ses çıkarmadan uyuyordu. Nadiren nefes alıyordu. Hella, adamın da kendisini izleyip izlemediğini merak etti.

Elinden geldiğince sessiz bir şekilde kalktı ve giyindi. Karnı açtı. Masanın üzerinde Mosca'nın sigaralarını görünce bir tane aldı ve yaktı. Tadı çok güzeldi. Pencereden dışarı baktı. Aşağıdaki caddeden hiç ses gelmediğini fark edince, hâlâ çok erken olduğunu düşündü. Dışarı çıkmak istiyordu. Ama gitmeden adamın kalkıp odada yiyecek varsa, kendisine teklif etmesini umut etti. Sahte bir utançla ve büyük bir zevkle, bunu kesinlikle hak ettiğini düşündü.

Yatağa baktı, Amerikalının uyandığını ve kendisini

izlediğini görünce şaşırdı. Ayağa kalktı, garip bir utanma duygusu hissetti ve hoşça kal der gibi elini salladı. Mosca güldü ve kızı yatağa çekti. Mosca, şakayla karışık, "Bunun için artık çok geç," dedi.

Kız anlamadı ama kendisiyle dalga geçtiğini biliyordu. Bu yüzden kızdı. Almanca, "Gitmek zorundayım," dedi ama Mosca izin vermedi.

"Sigara" dedi Mosca, paketi işaret ederek. Kız bir tane yakıp ona uzattı. Yatağın üzerine oturdu ve sigarasını içti. Mosca'nın üzerindeki çarşaf düşünce, kız kasıklarından göğsüne kadar uzanan beyaz dikişli izi gördü. Kız, Almanca "Savaş yüzünden mi?" diye sordu.

Mosca güldü ve kızı göstererek, "Senin yüzünden," dedi. Hella, bir an için kendisini suçladığını düşündü ve Mosca'ya bakmamak için yüzünü çevirdi.

Mosca, berbat Almanca'sıyla, "Aç mısın?" demeye çalıştı. Kız başını salladı. Mosca, çırılçıplak yataktan çıktı. Kız, Mosca'ya gülünç gelen bir iffet hissiyle, giyinirken gözlerini kaçırdı.

Dışarı çıkmadan önce, adam kızı nazikçe öptü ve sonra Almanca, "git yatağa yat," dedi. Kız anlamamış gibi görünüyordu ama Mosca, kızın anladığını ve söylediğini yapmayacağını biliyordu. Omzunu silkti ve odadan çıktı. Merdivenlerden aşağı indi ve sonra arabasının bulunduğu yere gitti. Yemekhaneye doğru arabasını sürdü, bir matara dolusu kahve ve haşlanmış yumurtalı birkaç sandviç aldı. Odaya geri döndüğünde, kızın elbiselerini çıkarmayıp pencerenin kenarında oturduğunu gördü. Sandviçleri ona verdi ve mataradan kahve içti-

ler. Kız sandviçlerden bir tanesini uzattı ama Mosca kafasını salladı. Kız, biraz tereddüt ettikten sonra, ikinci kez teklif etmemeye karar verdi.

"Bu gece geliyor musun?" diye sordu Mosca, Almanca olarak.

Kız başını salladı. Birbirlerine baktılar. Adamın yüzünde hiç duygu ifadesi yoktu. Kız, Mosca'nın bir daha bu soruyu sormayacağını, kendisini kafasından silmeye ve beraber geçirdikleri geceyi unutmaya hazır olduğunu gördü. Cinsel açlığı geçmediği ve adamın uygun bir aşık olduğunu düşündüğü için, "Yarın," diye cevap verdi ve gülümsedi. Biraz daha kahve içtikten sonra, Mosca'yı öpmek için eğildi ve odadan çıktı.

Uzun bir zaman geçtikten sonra, bütün bunları ona anlatmıştı. Üç ay mı yoksa dört ay mı geçmişti? Memnuniyet, rahatlık, fiziksel zevk ve mutluluk dolu uzun bir zaman. Bir gün, odaya girdiğinde, Mosca kızı bir sürü çorabı katlarken gördü. Kız tıpkı bir ev kadını gibi görünüyordu.

"İşte," dedi Almanca, "iyi bir Hausfrau ."

Hella utangaç bir şekilde gülümsedi ve sanki zihnine girmek ve bu görüntünün onda neler uyandırdığını görmek istermiş gibi yüzüne baktı. O an, kendisini bırakıp gitmemesi, düşman toprağında, kendisiyle yani düşmanla birlikte kalması için göstereceği çabaların başlangıcıydı. Mosca, bunu anlamasına rağmen, pek aldırmamıştı.

Sonraları yüz yüze bir saldırıyla ve hamilelik silahıyla karşı karşıya kaldığı zaman bile, Mosca ne piş-

manlık ne de rahatsızlık duydu. Sadece biraz sinirlendi.

"Kurtul ondan," dedi. "İyi bir doktora gideriz."

Hella, kafasını salladı. "Hayır," dedi. "Doğurmak istiyorum."

Mosca, omuz silkti. "Eve gidiyorum, hiçbir şey beni durduramaz."

"Tamam," dedi kız. Hiçbir itirazda bulunmadı. Bir gün, yalan söylediğini bile bile "Geri döneceğim," diyene kadar, sevgisinden hiçbir şey kaybetmedi ve ona bağlılığını sürdürdü. Hella, yüzüne baktı. Yalan söylediğini biliyordu ve Mosca da kızın bunu bildiğini fark etti. Her şeyin başlangıcı, işte bu olay olmuştu. Sonraki günlerde, Mosca bazen kör bir inat yüzünden bu yalanı sürdürmeye devam etti. En sonunda, ikisi de bu yalana inanmaya başladı. Kız, birçok şeyde gösterdiği doğuştan bir inatla bu yalana sarılmıştı.

Gitmeden önceki gün, Mosca odasına geldi ve kızın asker çantasını hazırladığını gördü. İçi doldurulmuş yeşil bir kukla gibi, pencerenin yanında duruyordu. Yemeklerini yemişlerdi ve ekim güneşi odayı aydınlatıyordu. Tahliye kamyonu akşam yemeğinden sonra hareket edecekti.

Mosca, kızla geçirmek zorunda kalacağı zamandan ürkerek, "Haydi, yürüyüşe çıkalım," dedi. Kız başını salladı.

Bunun üzerine kızı yanma çekti ve ikisi de soyundu. Çocuğunun annesinin karnındaki şişliği görebiliyordu. İsteği yoktu ama cinsel açlık hissedinceye kadar kendisini zorladı. Hella'nın bu kadar istekli olduğunu

görünce kendisinden utanmıştı. Yemek vakti gelince, üstünü giydi ve Hella'nın giyinmesine yardım etti.

"Artık gitmeni istiyorum," dedi. "Kamyonu beklemeni istemiyorum."

"Tamam," diye cevap verdi kız itaatkar bir şekilde. Elbiselerini bir bohçanın içine doldurdu ve sonra küçük bavuluna yerleştirdi. Çıkmadan önce, Mosca tüm sigaralarını ve Alman parasını ona verdi. Birlikte binadan çıktılar. Sokağa çıkınca, Mosca "Elveda," dedi ve onu öptü. Mosca, kızın konuşamadığını, yanağından akan gözyaşlarını, caddenin aşağısına yürüyüp hiçbir yere bakmadan Contrescarpe'den Am Wald Strasse'ye döndüğünü gördü.

Gözden kaybolunca kadar onu izledi. Kızı son kez gördüğünü düşünüyordu. Bu kadar kolay olduğu için, içinde belli belirsiz bir rahatlama hissi duydu. Birkaç gece önce kızın kendisine söylediği şeyleri hatırladı. İçtenliğinden şüphe etmek mümkün değildi. "Beni veya bebeği düşünme," demişti. "Bu konuda kendini suçlu hissetme. Eğer gelmezsen, bebek beni mutlu edecektir. Bana birlikte ne kadar mutlu olduğumuzu hatırlatacaktır. Eğer istemiyorsan, benim için asla geri dönme."

Kızın sesindeki yapmacık asalet Mosca'yı kızdırmıştı ama Hella konuşmaya devam etti. "Seni bir sene, bilemedin iki sene daha beklerim. Ama gelmezsen bile, mutlu olacağım. Başka bir adam bulurum ve hayatımı düzene koyarım. Bebekten veya bebeğe tek başıma bakmaktan korkmuyorum. Korkmadığımı biliyorsun değil mi?" Mosca biliyordu. Ona çektirebileceği acıdan

ve üzüntüden, kendisinin bir parçası olan acımasızlıktan ve duygusuzluktan korkmadığını biliyordu. Ama her şeyden öte, kız; kendi benliğinden hiç korkmadığını, çevresindeki dünyanın acımasızlığını ve öfkesini olduğu gibi kabul ettiğini, sevmeye olan inancını sürdürdüğünü, Mosca için kendisinden daha çok üzüldüğünü ve Mosca'nın kendisini çok sevdiğini bir türlü anlayamıyordu.

Gözlerinin önünde, görüşünü engelleyen kahverengi-yeşil bir duvar belirdi. Sanki aynı hizadaymış gibi duran ama yan yana gözüken bina sıraları ve insan kümeleri göründü. Uçak alçaldı ve Mosca, havaalanını, uçak hangarlarını ve uzun yönetim binasını gördü. Her şey güneş ışığının altında parlıyordu. Uzakta, Bremen'de hâlâ ayakta kalabilen uzun binaların oluşturduğu siluetleri görebiliyordu. Tekerleklerin sarsılarak yere dokunduğunu hissetti. Birden uçaktan çıkmak ve Hella'yı görebilmek için büyük bir istek duydu. O anda, uçaktan çıkmak için hazırlanırken, Hella'nın kendisini beklediğinden emindi.

BÖLÜM
3

MOSCA BAVULLARINI Alman hamala verdikten sonra, kendisini karşılamak için havaalanına gelen Eddie Cassin'i gördü. El sıkıştılar ve Eddie Cassin, kelimeleri dikkatle seçerek usulca, kendisini rahat hissetmediği zamanki gibi titrek bir sesle, "Seni yeniden görmek çok güzel, Walter," dedi.

"İşlemleri ve belgeleri ayarladığın için teşekkürler," dedi Mosca.

"Önemli değil," diye karşılık verdi Eddie Cassin. "Eski dostlardan birini görmek için değerdi. Seninle çok güzel vakit geçirdik, Walter." Mosca'nın bavullarından birisini aldı, diğerini ve mavi spor çantayı da Mosca kaptı. Havaalanının çıkış kapısına doğru yürüdüler.

"Büroma gidelim, hem bir şeyler içeriz, hem de eski dostlarla laflarız," dedi Eddie Cassin. Boşta kalan elini Mosca'nın omzuna attı ve doğal bir ses tonuyla, "Seni gidi piç, tekrar görüştüğümüze gerçekten çok sevindim," dedi. Mosca, eve döndüğü zaman hissetmediği şeyleri bu kez hissetmişti. Son durağa bu kez varmıştı. Artık evine geri dönmüştü.

Dikenli teli izleyerek, üssün diğer binalarından biraz uzakta duran küçük tuğla bir binaya girdiler. "Burada kral benim," dedi Eddie. "Sivil Personel Ofisi. Ben de Sivil Personel Ofisi Müdürünün asistanıyım. Müdür tüm vaktini uçarak geçiriyor. Beş yüz Alman benim tanrı olduğumu düşünüyor. Bunların yüz elli tanesi de kadın. İyi mi, Walter?"

Bina tek katlıydı. Dışarıda sürekli hareket eden bir grup Alman memur, garajda tamirci olmak için mülakata girmeyi bekleyen birkaç Alman işçi, yemekhanede çalışan aşçılar ve habercilerle dolu daha geniş bir bina daha vardı. Ciddi görünüşlü yaşlı adamlar, yaşlı kadınlar, genç adamlar ve çok güzel görünen genç kızlar sürekli bir koşuşturma içindeydi. Genç kızlar, Eddie yanlarından geçerken gözlerini ondan ayırmıyorlardı.

Eddie iç taraftaki ofisin kapısını açtı. İçeride oturanlar göz göze gelebilsin diye karşı karşıya duran iki masa vardı. Masalardan bir tanesi, deri kaplı yeşil-beyaz bir plaket dışında neredeyse boştu. Üzerinde, "Tğm. A. Forte, Sorumlu Subay," yazıyordu. Diğer masanın üzerinde, kağıtlarla dolup taşan iki çift-gözlü dosyalık vardı. Üzerinde "E. Cassin, Müdür Yardımcısı," yazan isim plaketi kağıtların arasından güçlükle görülebiliyordu. Köşedeki masadaysa, iri yarı çirkin bir kız oturmuş daktilosunda bir şeyler yazıyordu. "İyi günler, Bay Cassin. Albay aramanızı istedi," diyecek kadar işine ara verdi ve sonra hemen işine geri döndü.

Eddie, Mosca'ya göz kırptı ve telefonu aldı. O konuşurken, Mosca bir sigara yaktı ve gevşemeye çalıştı.

Hella'yı düşünmemeyi deniyor ve Eddie'yi izliyordu. Eddie hiç değişmemiş, diye düşündü. Kibar ama güçlü çehresini çevreleyen gri, dalgalı saçları vardı. Ağzı bir kızınki kadar narindi ama uzun burnu ve görkemli çenesi, yüzüne sert bir ifade katıyordu. Bu sert ifadenin arkasında, hiç gerçeklik olmadığından ve genelde erkekler, Mosca'nın yaptığı gibi ona güldüğü için bu sertlik, söyledikleriyle ve yaptıklarıyla ancak kadınlar için bir şey ifade ediyordu. Yine de yüzünde insanları kendine çeken, neredeyse tuhaf ve sıcak bir görüntü vardı. Mosca, Eddie'nin sarhoş olduğu zamanları gayet iyi biliyordu. Narin ağzı, uzun çirkin bir çizgiye dönüşüyor, yüzü ekşiyor, yaşlanıyor ve biraz da sert bir ifade alıyordu. Mosca, Eddie'nin kadınlara düşkün alçak bir sarhoş olduğunu düşünüyordu. Ama bunun dışında, arkadaşı için her şeyi yapabilecek türden hoş bir herifti. Eddie, Hella'ya hiçbir zaman asılmayacak kadar akıllı bir adamdı. Mosca, Eddie'ye Hella'yı görüp görmediğini veya ona ne olduğunu bilip bilmediğini sormak istiyordu ama bir türlü konuya giremiyordu.

Eddie Cassin, telefonu kapatmış ve masasının çekmecesini açmıştı. Bir şişe cin ve bir kutu üzüm suyu çıkardı. Sekretere dönerek, "Ingeborg, git de bardakları yıka," dedi. Kadın, bardakları aldı ve çıktı. Eddie, arkalarındaki küçük bir ofise açılan kapının yanına gitti. "Walter, gel bakalım, seni birkaç arkadaşımla tanıştırmak istiyorum."

Yandaki ofiste, Eddie'yle aynı renk bir üniforma giyen kısa boylu, tıknaz, soluk yüzlü bir adam oturuyor-

du. Ayaklarını sandalyenin üzerine uzatmış ve dirseğini masaya dayamıştı. Elinde, Fragebogen ya da bir anket formu tutuyor ve dikkatle inceliyordu. Önündeyse, hazır ol pozisyonunda, kısa boylu bir alman dikiliyordu. Griyeşil Wehrmacht şapkasını koltuk altına sıkıştırmıştı. Pencerenin yanındaysa, uzun çeneli ve küt ağızlı görmüş geçirmiş Amerikalı bir çiftçi oturmuştu. Kendisinden başka kimseyle ilgilenmiyormuş gibi bir havası vardı.

"Wolf," dedi Eddie, tıknaz adama, "bak bu benim eski dostlarımdan, Walter Mosca. Walter, Wolf buradaki güvenlik sorumlusu. Üste işe almadan önce, Almanların geçmişini araştırıyor."

El sıkıştıktan sonra, Eddie konuşmaya devam etti. "Pencere kenarında duran adam, Gordon Middleton. İşsiz güçsüz bir adam. Buraya yardım etsinler diye yollamışlar. Albay, ondan kurtulmaya çalışıyor. Bu yüzden, boş boş oturuyor." Middleton oturduğu yerden kıpırdamadı. Mosca, başıyla selam verdi. Diğeri de karşılık olarak elini salladı.

Wolf, hâlâ hazır olda ayakta dikilen Alman'a parmağıyla kapıyı göstererek dışarıda beklemesini işaret etti. Alman, topuklarını birbirine vurdu, eğilerek selam verdi ve aceleyle dışarı çıktı. Wolf, güldü, Fragebogen'i hakir bir ifadeyle masanın üzerine fırlattı.

"Partiye hiç girmemiş, Orduya veya Hitler gençliğine katılmamış. Tanrım, bir Nazi'yle tanışmak için her şeyimi verirdim."

Hepsi birden güldü. Eddie bilmiş bir şekilde başını

salladı. "Hepsi aynı şeyi söylüyor. Walter de bizden, merak etme, Wolf. Askeri hükümette birlikte çalışırken, Almanlara hep sert davranırdı."

"Öyle mi?" diye sordu Wolf, "bu işler böyle yürüyor zaten."

"Tabii ki," diye karşılık verdi Eddie. "Askeri hükümet zamanında, büyük bir sorunla karşılaşmıştık. Almanlar, tüm Alman yerleşkelerine kömür yollarken, cumartesi günleri Grohn'daki Yahudi sığınma kamplarına sıra gelince, ya kamyonlar bozuluyor ya da kömür işletmelerinin Alman yöneticisi kömür kalmadığını söylüyordu. Yanımdaki adam, tüm sorunu çözdü."

"Bak, bu güzel işte," dedi Wolf. Konuşurken, karşı tarafı anladığını göstermek için sürekli başını sallıyordu.

Ingeborg bardakları, şişeyi ve meyve suyunu getirmişti. Eddie, dört içki hazırladı, bunlardan birisine cin koymadı. Bu içkiyi, Gordon Middleton'a uzattı. "İşgal kuvvetlerinde kumar oynamayan, içki içmeyen ya da kadınlarla oynaşmayan tek adam bu. Zaten bu yüzden, Albay ondan kurtulmak istiyor. Almanlar'da kötü bir izlenim uyandırıyor."

"Hikayeyi anlatsana," dedi Gordon. Ses tonu gergin ama yine de nazikti.

"Mosca'nın her cumartesi gidip kömürün yerine ulaşmasını sağlaması gerekiyordu. Bir cumartesi günü, oyuna dalmış ve kamyonların tek başına gitmesine izin vermişti. Kömür yerine ulaşmadı. Çok sinirlenmişti. O olayı hiç unutmam. Onu kamyonların bozulduğu yere

götürdüm ve Walter, şoförlerin canına okudu."

Mosca, masaya dayandı, bir sigara yaktı ve sinirli bir şekilde içmeye başladı. Olayı hatırlıyordu ve Eddie'nin biraz abarttığının farkındaydı. Eddie hikaye anlatırken, mutlaka bir şeyler katardı. Aslında, sadece şoförlere kömürü götürmezlerse, hepsini kovdurtacağını söylemişti. Eğer işte kalmak istiyorlarsa, sırtlarında taşımaları gerekse bile kömürü kampa götürmeleri gerekiyordu. Şoförlerden bir tanesi istifa etmişti. Mosca, ismini almış ve diğerlerine de sigara vermişti. Eddie, hikayeyi sanki altı şoförün hepsini dövmüş gibi anlatıyordu.

"Sonra kömür işletmelerinin müdürünün evine gitti ve onunla İngilizce konuştu. Dışarı çıktığında, Alman korkudan neredeyse ölecekti. Neyse cumartesi öğleden sonra, kömür kampa ulaştı. Gerçekten harika bir gösteriydi." Eddie takdir edercesine, başını salladı.

Wolf, anladığını ve onayladığını göstermek istercesine başını salladı. "Bizim de böyle şeylere ihtiyacımız var," dedi. "Bu Almanlar sadece bu tür şeylerden anlıyor."

"Şimdilerde, bunu yapmak biraz zor, Walter," dedi Eddie.

"Elbette, Almanlara demokrasiyi öğretmeye çalışıyoruz," dedi Wolf yüzünü ekşiterek. Bunu duyan Mosca ve Eddie güldü. Middleton bile gülümsedi.

İçkilerini yudumladılar, sonra Eddie çıkış kapısına doğru yürüyen bir kadına bakmak için ayaklandı. "Çok güzel bir parça," dedi. "Sen de ister misin?"

"Fragebogen'de bu tür sorular soruyoruz zaten," dedi Wolf. Tam bir şey daha söyleyecekken koridora çıkan kapı açıldı ve uzun boylu, sarışın bir çocuk içeri girdi. Elleri kelepçeliydi ve ağlıyordu. Arkasında koyu renkli, bol kıyafetler giyen iki kısa boylu adam yürüyordu. Adamlardan biri öne çıktı.

"Herr Dolman," dedi, "sabunları çalan çocuğu yakaladık." Wolf kahkahalarla gülmeye başladı.

"Sabun hırsızı," diye açıklamada bulundu Eddie ve Mosca'ya. "Alman çocuklarına vermemiz gereken Kızılhaç sabunlarının çoğu kayboluyordu. Bu beyler de şehirden gelen dedektifler."

Dedektiflerden biri, kelepçeleri çıkarmaya başladı. İşaret parmağını çocuğun burnunun altında tutarak, babacan bir tavırla, "Numara yapmak yok, tamam mı?" dedi. Çocuk başını salladı.

"Bırak kalsınlar," dedi Wolf. Dedektif geri çekildi.

Wolf, çocuğun yanına doğru yürüdü ve elleriyle başını kaldırdı. "Bu sabunların Alman çocuklar için olduğunu biliyor muydun?"

Çocuk, başını öne eğdi ve cevap vermedi.

"Sen burada çalışıyordun, sana güvenmiştik. Bir daha asla Amerikalılar için çalışmayacaksın. Ancak suçunu itiraf edip bir kağıt imzalarsan, seni cezalandırmayacağız. Anlaştık mı?"

Çocuk başını salladı.

"Ingeborg," diye bağırdı Wolf. Alman sekreter içeri girdi. Wolf iki adama başıyla işaret etti. "Çocuğu diğer ofise götürün, kız ne yapılacağını biliyor." Sonra Eddie

ve Mosca'ya döndü. "Çok kolay," dedi ve güldü. "Böylece herkes bir sürü ıvır zıvırdan kurtulur ve çocuk da altı aylığına kodesi boylar."

Mosca, pek aldırmasa da, "Ama onu bırakacağına söz vermiştin," dedi.

Wolf, omuz silkti. "Doğru ama aksi halde Alman polisler onu karaborsada çalıştıracak. Bremen'deki polis şefi benim eski dostum ve sürekli işbirliği içindeyiz."

"İşte adalet," diye mırıldandı Eddie. "Çocuk sabun çaldıysa ne olacak ki? Bırak gitsin."

Wolf omuz silkti. "Bunu yapamam. Yoksa herkes bizden bir şey çalar." Şapkasını kafasına geçirdi. "Önümde uzun bir gece var. Üsden çıkmadan önce, mutfak çalışanlarının üstünü aramam gerekiyor." Wolf sırıttı. "Kadın işçileri araması için, Bremen'den kadın bir polis geliyor ve yanında bir çift lastik eldiven ve asker sabunu da getiriyor. Bu kadınların bir kalıp tereyağını nereye sakladığını bir görseniz, gözlerinize inanamazsınız," dedi ve tükürdü. "Umarım, hiç bu kadar aç kalmam."

Wolf, odadan çıktığı zaman, Gordon Middleton ayağa kalktı ve derinden gelen bir sesle, "Albay onu seviyor," dedi. İyi niyetle, sanki mutlu olmuş gibi, Mosca'ya gülümsedi. Odadan çıkmadan önce, Eddie'ye, "Sanırım, eve giden otobüsü yakalayabilirim," dedi ve Mosca'yı samimi bir ses tonuyla, "Görüşürüz, Walter," diye selamladı.

Bir iş günü daha sona ermişti. Mosca, camdan dışarı bakınca, çıkış kapısında üstlerinin aranmasını bek-

leyen Alman işçileri gördü. Üsten çıkmadan önce, askeri polisler tarafından kontrol ediliyorlardı. Eddie, pencereye doğru geldi ve yanında dikildi.

"Sanırım, şehre gidip sevgilini aramak istiyorsun," dedi ve ancak bir kadının yapabileceği gibi, narin ağzıyla gülümsedi. "Sen mektup yazdığında, bir iş ayarlamak için bunca zahmete bu nedenle katlandım. Sanırım doğru insanı buldun, değil mi?"

"Bilmiyorum," dedi Mosca. "Sadece öyle olduğunu düşünüyorum."

"İlk önce şehirde kalacağın yeri ayarlamak ister misin yoksa hemen onu aramaya mı koyulacaksın?"

"Kalacağım yeri ayarlayalım," dedi Mosca.

Eddie, kahkaha attı. "Eğer şimdi gidersen, onu evde bulabilirsin. Kalacağın yeri ayarladıktan sonra, en azından sekize kadar oraya gidemezsin. Belki o saatte dışarı çıkmış olacaktır." Eddie, bunları söylerken dikkatle Mosca'yı izliyordu.

"Kötü şans," dedi Mosca.

İkisi de birer çanta kaptı ve binadan çıkarak Eddie'nin cipini park ettiği yere doğru yürüdüler. Arabayı çalıştırmadan önce, Eddie; Mosca'ya döndü ve şöyle dedi: "Sen sormayacaksın ama ben yine de söyleyeyim. Onu ne subay ya da asker kulüplerinde ne de bir askerin yanında gördüm. Hatta onu hiç görmedim." Biraz durduktan sonra, utangaç bir şekilde ekledi. "Sanırım, benim ona göz kulak olmamı istemezdin."

BÖLÜM
4

NEUDSTADT'IN İÇİNDEN, sonra da Bremen köprüsünden geçerken, Mosca ilk kez tanıdık bir şeyler görüyordu. Gördüğü, bir kilise ve çan kulesiydi. Bina sanki hastalığın zayıflattığı bir yüz gibi yıpranmıştı. Kuleyi birkaç taş ve biraz harç ancak tutuyordu. Sonra polis merkezinin geniş binasının yanından geçtiler. Binanın karanlık, yeşil renkli duvarlarında patlamanın bıraktığı bembeyaz izleri görmek mümkündü. Bremen'in diğer tarafındaki, bir zamanlar çok tutulan banliyö mahallelerinin bulunduğu Schwachhauser Heer Strasse'e gittiler. Artık burası işgal kuvvetleri tarafından pansiyon ve yerleşke olarak kullanılıyordu.

Mosca, yanındaki adamı düşünüyordu. Eddie Cassin romantik bir adam değildi. Mosca'nın bildiği kadarıyla, bunun tam tersiydi. Birlikte geçirdiği askerlik günlerini hatırladı. Eddie, şehirde çok genç ama yaşından büyük gösteren, Dresden bebeği kadar güzel bir kız bulmuştu. Bu kızı, lojmanlarda küçük, penceresiz bir odaya yerleştirmiş ve bir parti vermişti. Kız, üç gün boyunca dışarı çıkmadan lojmandaki otuz küsur askere

hizmet etti. Adamlar, girişte ve mutfakta sıralarını beklerken kağıt oynadılar. Kız, o kadar güzel ve iyi huyluydu ki adamlar, hamile karılarını şımartır gibi onu şımarttılar. Kızın kahvaltısı için sırayla yumurta, salam ve pastırma hazırlayıp götürdüler. Yemekhaneden öğle ve akşam yemeği için, yemek paketleri getirdiler. Kız yatakta çırılçıplak oturmuş yemeğini yerken bile güler ve şakalar yapardı. Odasında her zaman birisi vardı ve kız herkese büyük bir ilgi gösterirdi.

Eddie Cassin sadece bir konuda zorlanırdı, her gün bir saatliğine uğrardı ve kızın her zaman ona baba diye hitap etmesi yüreğini sızlatırdı.

"Kendime saklayamayacak kadar güzel bir kızdı," demişti Eddie. Ama Mosca, sesindeki bencilce tatmini her zaman hatırladı.

Kurfürsen Bulvarı'ndan Metzer Strasse'e döndüler, büyük ve yapraklı ağaçların öğleden sonra güneşinde oluşturduğu gölgenin altında ilerlediler. Eddie dört katlı, ufak bir bahçesi olan ve oldukça yeni görünen bir binanın önünde durdu. "İşte geldik," dedi, "Bremen'deki Amerikalı bekarlar için en güzel lojman burası."

Yaz güneşi, tuğlalara koyu kırmızı bir renk vermişti ve cadde gölgelerin arasında kaybolmuştu. Mosca, iki bavulu ve mavi spor çantasını alarak Eddie Cassin'in arkasından yürüdü. Alman görevlinin kapısının önünde arkadaşını yakaladı.

"Bu Frau Meyer," dedi Eddie Cassin ve elini kadının beline doladı. Frau Meyer kırk yaşlarında, sarışın bir kadındı. Bunddeutscher Maedel'de yıllarca sürdür-

düğü yüzme öğretmenliğinden dolayı harika bir vücuda sahipti. Kocaman beyaz dişlerinin gölgesinde kalan sıcak ama dalgın bakışları vardı.

Mosca, başıyla selam verdi. Kadın, "Sizi gördüğüme çok sevindim, Bay Mosca. Eddie sizden çok bahsetti," dedi.

Merdivenlerden üçüncü kata çıktılar. Frau Meyer odalardan birisinin kapısını açtı ve anahtarı Mosca'ya uzattı. Genişçe bir odaydı burası. Bir köşede dar bir yatak ve diğer köşede de kocaman, beyaza boyanmış bir dolap duruyordu. İki büyük pencere, güneşin kaybolmak üzere olan ışıklarını ve yaz mevsiminin alacakaranlığını içeri alıyordu. Odanın geri kalanında hiç eşya yoktu.

Mosca, valizleri yere koyarken Eddie de yatağın üzerine oturdu. Eddie, Frau Meyer'e dönerek, "Yergen'i çağır," dedi.

Frau Meyer, "Çarşafları ve battaniyeleri de getireyim," diye cevap verdi. Kadının yukarı çıktığını duydular.

"O kadar da güzel görünmüyor," dedi Mosca.

Eddie Cassin gülümsedi. "Bu binada bir sihirbaz yaşıyor. Şu bahsettiğim Yergen denilen adam her şeyi tamir edebilir." Yergen'i beklerken, Eddie lojmandan bahsetti. Frau Meyer, oldukça iyi bir kadındı. Sıcak suyun olup olmadığını, temizlikçilerin sekizinin de işlerini düzgün yapıp yapmadığını ve (özel bir düzenleme ile) çamaşırların yıkanıp yıkanmadığını kontrol ediyordu. Kendisi, çatı arasında özenle döşenmiş iki odada kalı-

yordu. "Çoğu vaktimi yukarıda geçiriyorum," diye devam etti Eddie, "ama sanırım bana çaktırmadan Yergen'le düzüşüyor. Benim kaldığım yer, alt katta. Tanrıya şükürler olsun ki birbirimizi pek kontrol edemiyoruz."

Karanlık bastırırken, Mosca'nın sabrı da gitgide azalıyordu. Eddie, lojmandan sanki sahibi kendisiymiş gibi bahsediyordu. "Yergen, Metzer Strasse'de yaşayan Amerikalılar için çok önemlidir," demişti Eddie. Su pompasını tamir ederek, üst katlarda yaşayanların bile banyo yapmasını sağlamıştı. Amerikalıların evlerine gönderdikleri Çin porselenleri için kutular yapıyordu ve böylece Amerika'daki minnettar akrabaları hediyelerini kırılmadan alabiliyordu. Yergen ve Bayan Meyer iyi bir takım oluşturmuştu. Gündüzleri odaları yağmaladıklarını sadece Eddie biliyordu. Ele geçirdikleri ganimet bazen bir şort veya çorap, bazen birkaç havlu ve bazen de mendil oluyordu. Amerikalılar çok dikkatsizdi ve mallarına hiç özen göstermiyorlardı. Çok dikkatsiz olanların odasından yarı dolu sigara paketleri çaldıkları bile oluyordu. Bütün bunları büyük bir gizlilik içinde yapıyorlardı. Odaları temizleyen hizmetçilerin ağzından laf almak mümkün değildi.

"Tanrı aşkına," dedi Mosca, "buradan biran önce çıkmak istediğimi biliyorsun. Bul şu Almanları."

Eddie kapının yanına gitti ve bağırdı, "Hey, Meyer, çabuk ol," ve sonra Mosca'ya dönerek, "büyük ihtimalle Yergen'i kızdırmakla meşgul. Bunu gerçekten çok seviyor," dedi. Kadının ayak seslerini duydular.

Elinde, yatak takımlarını taşıyordu ve arkasından da Yergen geliyordu. Adamın elinde, çekiç; ağzında da çiviler vardı. Kısa boylu, orta yaşlı tipik bir Alman'dı. Üzerinde bir önlük ve Amerikan ordusunun haki renkli gömleği vardı.

Eddie Cassin'in elini sıktı ve sonra Mosca ile selamlaştı. Mosca, nazik görünmek için elini uzattı. Burası gittikçe daha samimi bir yer haline geliyor, diye düşündü.

"Burada, bütün işler benden sorulur," dedi Yergen. Bunu büyük bir ciddiyet ve zevkle söylemişti. "Bir şey tamir ettirmek istersen, sadece beni çağırman yeterli."

"Daha büyük bir yatak," dedi Mosca, "birkaç mobilya, bir radyo istiyorum. Geri kalanları daha sonra söylerim."

Yergen, haki gömleğinin cep düğmesini açtı ve içinden bir kalem çıkardı, "Tabii ki," dedi çabucak, "bu odalarda gerçekten çok az eşya var. Düzenlemeler böyle. Ama daha önce, diğer arkadaşlarınıza da yardım etmiştim. Radyo küçük mü olsun, yoksa büyük mü?"

"Ne kadar?" diye sordu Mosca.

"Beş veya on karton."

"Nakit olarak ödeyeceğim," dedi Mosca, "Sigaram yok."

"Amerikan doları mı?"

"Ödeme kuponlarıyla."

"Bak sana ne diyeceğim," dedi Yergen yavaşça, "Senin bir radyoya, masa lambasına, dört ya da beş sandalyeye, bir kanepeye ve geniş bir yatağa ihtiyacın var.

Eğer bunları bulabilirsem, parayı sonra konuşuruz. Sigaran yoksa da, bekleyebilirim, sorun değil. Ben bir iş adamıyım ve ne zaman borç vereceğimi bilirim. Zaten siz Bay Cassin'in de arkadaşısınız."

"Olur," diye yanıt verdi Mosca. Bu arada üstünü çıkararak, mavi spor çantasından bir sabun ve havlu almıştı.

"Eğer çamaşırlarınızı yıkatmak isterseniz, lütfen bana söyleyin. Ben yardımcıyla konuşurum," dedi Frau Meyer gülümseyerek. Gövdesindeki, kasıklarına kadar indiğini düşündüğü beyaz yara izini çok beğenmişti.

"Ne kadar?" diye sordu Mosca. Çantasını açtı ve birkaç temiz kıyafet çıkardı.

"A, lütfen, paraya gerek yok. Haftada birkaç kutu çikolata verin yeter. Yardımcılar çok sevinecektir."

"Tamam, tamam," dedi Mosca, sabırsız bir şekilde. Sonra Yergen'e dönerek, "Eşyaları yarın getirebilirsen iyi olur," dedi.

İki Alman da dışarı çıktıktan sonra, Eddie Cassin, yapmacık bir tavırla sanki arkadaşını azarlarmış gibi başını salladı. "Artık işler değişti, Walter," dedi. "İşgal, yeni bir sürece girdi. Bayan Meyer ve Yergen gibi insanlara saygıyla davranıyoruz, ellerini sıkıyoruz ve iş konuşurken her zaman onlara sigara ikram ediyoruz. Bize çok yararları dokundu, Walter."

"Canları cehenneme," dedi Mosca, "Banyo ne tarafta?"

Eddie Cassin, koridorun sonundaki banyoyu gösterdi. Banyoda, üç lavabo, Mosca'nın gördüğü en büyük

küvet ve önünde dergiler ve Stateside gazeteleriyle dolu bir masa olan klozet duruyordu.

"Vay canına," dedi Mosca. Ellerini yıkarken Eddie de klozetin üstüne oturarak ona eşlik etti.

"Kız arkadaşını buraya mı getireceksin?" diye sordu Eddie.

"Onu bulabilirsem ve eğer buraya gelmek isterse, evet," dedi Mosca.

"Bu akşam onu görmeye gidecek misin?"

Mosca, yüzünü kuruladı ve tıraş bıçağına jilet yerleştirdi. "Evet," dedi ve yarı açık pencereden dışarı baktı. Akşamın son ışıkları da kayboluyordu. "Bu akşam elimden geleni yapacağım."

Eddie ayağa kalktı ve kapıya doğru yürüdü. "Eğer işler iyi gitmezse, Bayan Meyer'in odasına gel ve bir şeyler iç." Mosca'nın sırtına hafifçe vurdu. "Her şey yolunda giderse, yarın sabah hava üssünde görüşürüz." Dışarı çıktı ve aşağı indi.

Tek başına kalan Mosca, tıraşı yarıda kesip odasına gitmek ve yatmak ya da Frau Meyer'in yanına çıkıp akşamı Eddie'yle içerek geçirmek için büyük bir istek duydu. Binadan çıkmayı ve Hella'yı bulmayı hiç istemiyordu. Yine de tıraşını bitirdi ve saçını taradı. Banyo penceresinin yanına yürüdü ve sonuna kadar açtı. Cadde neredeyse boştu. Yıkıntılar arasında yürüyen, karanlık bir kadın figürü gördü. Orada burada biten otları koparıyordu. Ellerinde kocaman bir ot yığını vardı. Daha yakında, neredeyse pencerenin altında, dört kişilik bir aile gördü. Adam, kadın ve iki çocuk bir adımdan daha

yüksek olmayan bir duvar örmeye çalışıyordu. Çocuklar, küçük bir el arabasıyla yıkıntılar arasından topladıkları kırık tuğlaları taşıyordu. Adam ve kadın, tuğlalar oyuklara girinceye kadar, onları düzeltiyordu. Günün son ışıkları da kaybolurken, tüm cadde ve üzerindeki insanlar yavaş yavaş karanlık içinde ilerleyen koyu figürlere dönüşüyordu. Mosca odasına geri döndü.

Bavulundan bir şişe çıkardı ve içti. "Beni üniformasız ilk defa görecek," diye düşünerek büyük bir özenle giyindi. Açık gri bir takım ve beyaz bir gömlek geçirdi üzerine. Odadaki her şeyi olduğu gibi bıraktı. Çantalar açılmış ama toplanmamış, kirli elbiseler yere saçılmış ve tıraş takımı yatağın üzerine fırlatılmıştı. İçkisinden bir yudum daha aldıktan sonra aşağı inerek, ılık yaz havasının hakim olduğu sokağa çıktı.

Bir otobüse atladı. Biletçi Amerikalı olduğunu anlar anlamaz hemen bir sigara istedi. Mosca, sigarayı ona uzattı. Bir yandan da kızın evden çıkmış olabileceğini düşünerek, ters yönden gelen otobüslere de dikkatle bakıyordu. Bazen sırtı dönük bir kızı ona benzetiyor, bunun üzerine geriliyor ve sinirleniyordu ama asla emin olamıyordu.

Otobüsten indi ve hatıralarla dolu caddeye doğru yürüdü. Hangi ev olduğundan emin değildi. Bu nedenle, her binanın üzerinde yazan isim listelerine teker teker bakmak zorunda kaldı. Sadece bir denemeden sonra, uğradığı ikinci kapıda kızın ismini gördü. Kapıyı çaldı, biraz bekledi ve sonra yine çaldı.

Kapı açıldı ve koridorun soluk ışığı altında, evin

sahibi olan yaşlı kadını gördü. Dikkatlice toplanmış beyaz saçları, eski siyah elbisesi, eskimiş şalı her yerde rastlanabilecek yaşlı kadınların hüznünü yansıtıyordu.

"Evet," dedi yaşlı kadın, "ne istiyorsunuz?"

"Bayan Hella evde mi?" diye sordu Mosca. Almanca'sının akıcılığına şaşırmıştı.

Yaşlı kadın onu tanımamış ve Alman olmadığını anlamamıştı. "Lütfen içeri gelin," dedi ve onu yeterince aydınlatılmamış salondan geçerek bir odaya götürdü. Kapıyı çaldı ve "Bayan Hella, ziyaretçiniz var, bir erkek," dedi.

Mosca en sonunda, kızın sakin ama biraz şaşkın sesini duydu. "Erkek mi? Bir dakika bekleyin, lütfen." Mosca kapıyı açtı ve odaya daldı.

Kızın sırtı Mosca'ya dönüktü ve aceleyle yeni yıkadığı saçları toplamakla uğraşıyordu. Yanındaki masanın üzerinde bir somun ekmek duruyordu. Duvarın karşısındaysa dar bir yatak ve yanında da bir gece lambası vardı.

Hella saçını düzeltmeyi bitirdi ve ekmeği dolaba kaldırdı. Arkasına dönünce, kapının önünde dikilen Mosca ile göz göze geldiler.

Mosca, beyaz, kemikli neredeyse iskelete dönen yüzü gördü. Hatırladığından daha narin görünüyordu. Elindeki ekmek parçası tahta zeminin üzerine düştü. Yüzünde hiç şaşkınlık ifadesi yoktu, daha çok rahatsız olmuş gibi görünüyordu. Sonra bu rahatsızlık ifadesi yerini üzüntü ve kedere bıraktı. Mosca, kızın yanına doğru yürüdü. Kızın yüzü ekşimişti ve gözyaşları Mos-

ca'nın tuttuğu köşeli çenesine doğru akmaya başladı. Başının öne düşmesine izin verdi ve adamın göğsüne yasladı.

"Bırak da yüzünü göreyim," dedi Mosca. "İzin ver sana bakayım." Kızın başını kaldırmaya çalıştı ama kız başını kıpırdatmadı. "Tamam, üzülme," dedi Mosca, "Sana sürpriz yapmak istedim." Kız ağlamaya devam etti. Mosca'nm beklemekten başka çaresi yoktu. Odaya baktı, dar yatağı, eski moda dolabı ve kıza verdiği elbise dolabının üzerinde duran çerçeveli resimleri inceledi. Odadaki tek lambadan çıkan ışık soluk sarı renkteydi ve insana üzüntü veriyordu. Tavan ve duvarlar, üzerlerindeki yıkıntının ağırlığı nedeniyle içeri doğru çökmüştü.

Hella, yarı güler yarı ağlar bir vaziyette başını kaldırdı. "En sonunda geldin demek?" dedi. "Neden bana mektup yazmadın? Neden bana söylemedin?"

"Sana sürpriz yapmak istedim," dedi Mosca tekrar. Nazikçe kızı öptü. Kız Mosca'nm üzerine doğru eğilerek, kısık ve kararsız bir sesle, "Seni gördüğüm zaman, öldüğünü, hayal gördüğümü ya da delirdiğimi zannettim. Bilmiyorum, çok kötü görünüyorum. Daha yeni saçımı yıkadım." Başını öne doğru eğerek, soluk renkli ve şekilsiz elbisesine baktı ve sonra kafasını kaldırdı.

Mosca, kızın gözlerinin altındaki morlukları gördü. Sanki yüzündeki tüm renk çekilmiş ve gözlerinin altında toplanarak neredeyse siyah bir tabaka oluşturmuştu. Elinin altındaki saçlar, ıslak olmasına rağmen cansızdı. Kızın bedeni ise, son derece zayıf ve kemikli bir hal almıştı.

Hella gülümsedi ve Mosca, ağzının içindeki boşluğu gördü. Yanağını okşadı ve sordu, "Peki bu nasıl oldu?"

Hella utanmıştı. "Bebek," diye kestirip attı, "İki dişimi kaybettim." Gülümsedi ve bir çocuk gibi "Çok çirkin görünüyor muyum?" diye sordu.

Mosca yavaşça başını salladı. "Hayır," dedi, "hayır." Sonra yeni hatırlamış gibi, "Ya bebeğe ne oldu, ondan kurtuldun mu?"

"Hayır," diye cevap verdi Hella. "Zaten çok erken bir doğum oldu. Sadece birkaç saat yaşadı. Hastaneden bir ay önce çıktım."

Kız, Mosca'nın kendisine inanmadığını ve hiç kimseye güvenmediğini bildiği için, dolabın kapağını açtı ve içinden telle bağlanmış bir dosya çıkardı. Dosyanın içindeki dört resmi evrağı uzattı.

"Oku," dedi. Ne incinmiş, ne de kızmıştı. Çünkü yaşadıkları bu zamanda ve dünyada, bir şeyleri kanıtlaması gerektiğini ve güven duygusunun artık kalmadığını biliyordu.

Farklı yerlerden alınan resmi damgalar ve imzalar adamın şüphesini dağıttı. Neredeyse pişman bir şekilde, kızın yalan söylemediğini kabul etmek zorunda kaldı.

Hella dolabın yanma geçti ve içinden birkaç kıyafet çıkardı. Minik çamaşırları, bluzları ve pantolonları birer birer gösterdi. Bunlardan bazıları Mosca'ya tanıdık gelmişti. Biraz düşündükten sonra, kızın elinde başka bir şey olmadığı için kendi kıyafetlerini hatta iç çamaşırlarını kullanarak küçücük bir bedene uygun elbi-

seler diktiğini anladı.

"Erkek olacağını biliyordum," dedi kız. Mosca birden öfkelenmişti. Hella'nın yüzünün rengini, omuzlarındaki ve kalçasındaki eti, dişlerini, kıyafetlerini hiçbir karşılık almadan vermesine sinirlenmişti. Üstelik kendisini geri getiren şeyin, kızın ihtiyaçları değil, kendi ihtiyaçları olduğunu biliyordu.

"Bu çok saçma," dedi, "hem de çok saçma."

Mosca, yatağın üzerine otururken Hella da yanma yerleşti. İkisi de bir süre konuşmadı ve çıplak masaya, odadaki tek sandalyeye, içeri göçen duvarlara ve sarkık tavana bakındılar. Sonra sanki çok eski dini bir törenin parçasıymış gibi, yaptıklarının iyi şans mı yoksa felaket mi getireceğini bilmeden yatağın üzerine uzandılar ve birlikte oldular. Bunun kendilerine mutluluk getirmesini umuyorlardı. Kız, henüz iyileşmeyen bedeninin çektiği acıyı, Mosca'nın tutkusunun acımasızlığını; kendisine ve kendi benliğine olan güvensizliğini olduğu gibi kabul etti. Her şeye rağmen Mosca'nın, tanıdığı tüm insanlar arasında sadece ona, onun inançlarına, bedenine, güvenine ve kendisine olan aşkına ihtiyacı olduğunu biliyordu.

BÖLÜM
5

BARIŞ DÖNEMİNDEKİ ikinci yaz mevsimi de Mosca için çabucak geçti. Hava üssündeki iş, çok hafifti. Sanki Eddie Cassin'e arkadaşlık etmek, hikayelerini dinlemek ve sarhoşken ona göz kulak olmak için ordaymış gibiydi. Eddie Cassin'in de yapacak pek işi yoktu. Teğmen Forte sabahları evrakları imzalamak için birkaç dakika uğruyor, sonra uçmak ve pilot arkadaşlarıyla muhabbet etmek için Operasyon Merkezi'ne gidiyordu. Mosca, işten sonra Wolf ve Eddie, bazen de Gordon'la birlikte Bremen'deki Amerikan askerleri ve sivillerin gazinosu olan Rathskellar'a yemeğe gidiyordu.

Akşamları, Mosca ve Hella odalarına çekiliyor, kanepeye uzanıp bir şeyler okuyor ve Alman radyosunun çaldığı hafif müziği dinliyorlardı. Yaz güneşinin son ışıkları da kaybolduğu zaman, birbirlerine bakıyor, gülümsüyor ve sonra da yatmaya gidiyorlardı. Vakit çok geç oluncaya kadar, radyo çalmaya devam ediyordu.

Oturdukları kat, oldukça sessizdi ama aşağı katlarda her gece parti oluyordu. Yaz akşamlarında, radyo sesleri Metzer Caddesi'ni dolduruyordu. Zeytin yeşili

renkte sivil üniformalar giyen askerlerle dolu jipler, kucaklarındaki hoş, çıplak bacaklı Alman kızlarla birlikte, fren sesleriyle ve kızların çığlıklarıyla binanın önünde duruyordu. Yoldan geçenler, kahkahaları ve bardak seslerini duyunca kafalarını çevirip bakıyordu. Bazı geceler, içkiyi fazla kaçıran Eddie Cassin binanın dışında kız arkadaşlarından birisiyle kavga ediyordu. Bazen partiler erken bitiyor ve enkaz kokusuyla karışan serinliğiyle gecenin rüzgarı, aşağıdaki cadde üzerindeki yaprakları ve dalları önüne katıp götürüyordu.

Pazarları, Hella ve Bayan Meyer, çatı katındaki dairelerinde genellikle Eddie ve Mosca'nın yakınlardaki bir çiftlikten aldıkları bir tavşan ya da ördekle ve yine aynı çiftlikten alınan sebzelerle yemek pişiriyorlardı. Sonra da Alman ekmeği, kahve ve dondurma eşliğinde yemeklerini yiyorlardı. Yemekten sonra, Hella ve Mosca; Eddie ile Frau Meyer'i içkileriyle yalnız bırakarak şehirde yürüyüşe çıkıyorlardı.

Hella'nın üzerinde genellikle kollarını dirseklerine kadar sıvadığı kolalı, beyaz bir bluz oluyordu. Mosca sigarasını içerken, patlamanın yeşil renkli duvarlarında beyaz izler bıraktığı polis binasının önünden geçiyorlar ve şimdi Amerikan Kızılhaç kulübüne ev sahipliği yapan Glocke binasına doğru yürüyorlardı. Önündeki meydanda bekleyen çocuklar, sigara ve çikolata dileniyor, Wehrmacht şapkaları ve yırtık ordu ceketleri giyen birkaç günlük sakallı adamlar, üniformalı bir Amerikan askeri görünür görünmez ortaya çıkıyorlardı. Amerikan askerleri, binanın etrafında dönüp duran Alman kadın-

lardan gözlerini ayırmıyordu. Kadınlar, yavaş yavaş yürüyor ve binanın çevresinde dolaşıyorlardı. Yüzleri kısa bir süre sonra, tanıdık bir hale geliyordu. Sıcak yaz öğleden sonralarında, meydan Pazar gününün sakin ve durgun havasını alıp götürerek kalabalık ve coşkulu bir yer haline geliyordu.

Zeytin yeşili renkteki Ordu otobüsleri ve çamur kaplı kamyonlar, her beş dakikada bir Bremen ve Bremerhaven civarındaki yerlerden meydana asker taşıyordu. Pantolonlarının paçalarını yeni boyanmış, maun renkli botlarına sıkıştırmış askerlerin üzerinde rengi solmuş üniformalar oluyordu. İngiliz askerleri, yünlü üniformaları ve bere gibi şapkaları içinde terliyorlar, Amerikan denizcileri, yırtık pırtık pantolonları ve kirli süveterleri içinde ve dağınık sakallarıyla oldukça vahşi görünüyorlardı. Tüm askerler, binaya girmeden önce kaderlerine razı olmuş bir şekilde askeri inzibatların kağıtlarını kontrol etmelerini bekliyorlardı.

Arada sırada, renkli ve askervari üniformalar giyen Alman polisler, dilenci çocukları ara sokaklara kadar kovalayarak, serseri görünüşlü fırsatçıları Alman İletişim Binasına sürerek meydanı temizliyorlardı. Alman kadınlar ise hızlarını biraz arttırarak yürümeye devam ediyorlardı.

Mosca ve Hella Kızılhaç'tan birkaç sandviç aldıktan sonra, Burger Park'a doğru yürüyen insanların arasına karışıyorlardı.

Düşman, Pazar günleri hâlâ geleneksel öğleden sonra yürüyüşlerine devam ediyordu. Alman erkekleri,

aile reisi edasıyla yürüyordu ve bazılarının ağzında boş pipolar vardı. Karıları, bebek arabalarını sürüyor ve çocukları da önlerinde biraz bıkkın bir şekilde olsa da koşuşturup duruyordu. Yaz güneşi, öğle rüzgarının enkazlar arasından eserek havalandırdığı tozları yakalıyor, hapsediyor ve sanki tüm şehri altından bir toz bulutuna bulamak ister gibi önüne katıp götürüyordu.

En sonunda kocaman, kızıl enkaz yığınlarını, yerle bir olmuş ev yıkıntılarını, tuğla ve demir parçalarını geçtikten sonra, kırlara çıkıyorlar ve yoruluncaya kadar yürüyorlardı. Sonra yemyeşil ve otlarla kaplı bir alanda dinleniyorlar, getirdikleri sandviçleri yiyorlar ve uyuyorlardı. Eğer ortalıklarda kimse yoksa, onları çevreleyen bomboş dünyada sevişiyorlardı.

Güneş gökyüzüne yükseldiği zaman, şehre geri dönüyorlardı. Toz kümeleri, yavaş yavaş enkazın üzerine çöküyordu. Meydana geldiklerinde, askerler Kızılhaç binasından çıkıyorlardı. Galipler, sandviçlerini, dondurmalarını yemiş, kolalarını içmiş, masa tenisi oynamış ve ev sahiplerinin konukseverliğinin zevkine varmışlardı. Askerler sanki evlerindeymiş gibi sokak köşelerinde uzanmış yatıyorlardı. Sokakta dolaşan Alman kadınların sayısı gitgide azalıyor, yenilenler ve galipler hep birlikte enkaz yığınlarıyla dolu sokaklara, yarı yıkılmış binalarının odalarına veya zaman azsa mağara gibi mahzenlere çekiliyordu. Meydanda sadece birkaç ümitli dilenci, bir çocuk ve birkaç evsiz kız kalıyordu. Sanki bitmek üzere olan bir karnavaldan geliyormuş gibi, gitgide azalan müzik binaların dışında dolaşıyor, meydanı

dolduruyordu. Mosca ve Hella, müziği arkalarında bırakarak nehir kıyısında dolaşıyor ve diğer taraftaki iskelet şehrin su üzerinde oluşturduğu ay ışığı altındaki yansımasını izliyorlardı.

Metzer Caddesi'nde, Frau Meyer ve Eddie Cassin, onları beklerken çay içiyor ve kurabiye yiyordu. Eddie bazen, kanepenin üzerinde sızardı ama Mosca ve Hella'nın seslerini duyduğu zaman canlanırdı. Çaylarını içer ve sakin yaz gecesinin huzurunu hissederek sessizce konuşurlardı.

BÖLÜM
6

LOJMANDA MOSCA'NIN yanındaki odada kısa boylu, tıknaz zeytin yeşili üniforma giyen bir adam kalıyordu. Ancak üniformasında üzerinde "AJDC" harfleri bulunan mavi-beyaz bir arma vardı. Onu çok az görüyorlardı ve lojmandaki kimse tanımıyordu. Ancak gece vakti, odada dolaştığı ve radyosunu açtığı duyulabiliyordu. Bir akşam, Mosca'yı cipiyle gideceği yere bırakmıştı. İkisi de akşam yemeği için Rathskellar'a gidiyordu. Adı Leo'ydu ve Yahudilere yardım kuruluşu olan American Joint Distribution Committee için çalışıyordu. Kuruluşun baş harfleri cipin üzerine beyaz renkle yazılmıştı.

Caddede ilerlerken, Leo İngiliz aksanıyla Mosca'ya, "Seninle daha önce tanıştık mı? Seni bir yerden tanıyor gibiyim," dedi.

"Savaştan sonra, bir süre askeri hükümette çalıştım," diye karşılık verdi Mosca. Tanışmadıklarından emindi.

"Tamam, tamam," dedi Leo, "Kömür kamyonlarıy-

la Grohn'a geliyordun, değil mi?"

"Doğru," dedi Mosca şaşırmış bir şekilde.

"O sırada ben de orada görevliydim," dedi Leo sırıtarak. "Pek de iyi iş çıkarmamıştın. Çoğu hafta sonunu sıcak su olmadan geçirmek zorunda kaldık."

"Bizim de bazı sorunlarımız oldu," dedi Mosca. "İşler biraz karışıktı."

"Evet, biliyorum," diye güldü Leo. "Faşistçe bir yöntem ama belki de bu gerekliydi."

Birlikte öğle yemeği yediler. Sıradan bir zamanda olsa, Leo çok şişman bir insan olurdu. Koca bir burnu, kemikli bir yüzü vardı ve yüzünün sol tarafı arada sırada kasılıyordu. Gergin ve hızlı bir şekilde ancak sporla uğraşmayan bir insanın koordinasyonsuzluğu ve hantallığı ile hareket ediyordu. Neredeyse tüm sporlardan bihaberdi.

Kahve içerken, Mosca, "Siz ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

"Bu bir UNRRA işi," dedi Leo. "Almanya'dan ayrılmayı bekleyen kamptaki Yahudilere yiyecek dağıtıyoruz. Ben sekiz yıldır, Buchenwald'dayım."

Çok uzun bir süre, hatta artık gerçek olmayan bir zaman, diye düşündü Mosca. Toplama kamplarına karşı mücadele etmek, orduya katılmasının en büyük nedenlerinden bir tanesiydi. Ama fotoğraftaki kişi, Gloria'nın, Alf'in ve annesinin çok sevdiği adam, artık gitmişti. Bunu hatırlamak, içinde bir yerlerde garip bir duyguyu harekete geçirdi. Artık sahip olmadığı utanma ve sıkılma duygusunu.

"Evet," dedi Leo. "On üç yaşındayken oraya götürdüler beni." Üniformasının kollarını dirseğine kadar sıvadı. Kolunda sanki pembe mürekkeple yazılmış gibi önünde bir harf olan altı rakamlık bir işaret vardı. "Babam da benim yanımdaydı. Kamp boşaltılmadan birkaç yıl önce öldü."

"İngilizce'yi iyi konuşuyorsun," dedi Mosca. "Kimse senin Alman olduğunu anlayamaz."

Leo, gülümseyerek baktı, hızlı ve gergin bir ses tonuyla, "Hayır, ben Alman değilim zaten. Yahudi'yim," dedi ve bir an sustu. "Alman'dım tabii ki ama Yahudiler artık Alman olamaz."

"Neden buralardan gitmedin?" diye sordu Mosca.

"Burada iyi bir işim var. Amerikalıların sahip olduğu tüm olanaklardan yararlanabiliyorum ve iyi para kazanıyorum. Filistin'e mi yoksa ABD'ye mi gideceğime daha karar vermedim. Çok zor bir karar."

Uzun bir süre konuştular. Mosca, viski; Leo da kahve içiyordu. Mosca bir ara, farklı sporları Leo'ya anlatmaya uğraştığını fark etti. Çocukluğunu ve gençliğini toplama kamplarında bir daha geri gelmemek üzere kaybeden bir insan için bunları anlamak çok zordu.

Mosca, beysbol oynarken topa vurmanın, gardı yerinden oynatmanın ve topu havada kapmanın, spor salonunda ılık tahta zemin üzerinde koşmanın, zıplamanın, terlemenin, yorulmanın ve yorulduktan sonra alınan ılık bir duşun insana nasıl zevk verdiğini anlatmaya çalıştı. Sonra dondurmacıda bekleyen kızlarla buluşmak, tatlı bir yorgunluğun arkasından uyumak insanı

gerçekten mutlu ediyordu.

Lojmana giderken, Leo, "Ben her zaman yolculuk çıkıyorum. İşim sürekli seyahat etmeyi gerektiriyor. Ancak havalar soğuduğu için, artık Bremen'de daha çok vakit geçirmek zorundayım. Sanırım, birbirimizi daha yakından tanıyacağız, değil mi?" dedi.

"Sana beysbol öğretirim," diye cevap verdi Mosca gülümseyerek, "böylece Amerika'ya kendini hazırlamış olursun. Bu arada, yolculuk çıkmak denmez. Bu Almanca bir deyiş. Bunun yerine, yolculuk etmek ya da yolculuk yapmak diyebilirsin."

Bazı akşamlar, Leo odalarına gelip çay ve kahve içiyordu. Mosca, ona kart, poker, casino ve batak oynamasını öğretiyordu. Leo, hiçbir zaman kampta geçirdiği zamandan bahsetmiyor ve asla üzgün görünmüyordu. Ama uzun bir süre aynı yerde kalamıyordu. Onların sakin hayatları, Leo'ya göre değildi. Leo ve Hella, iyi birer arkadaş oldu. Hatta, Leo kendisine dans etmesini öğretebilen tek kişinin Hella olduğunu söyleyip duruyordu.

Sonbahar geldiğinde ve ağaçlar dökülen yapraklarıyla bisiklet yollarını kaplayıp gölgeli caddeler üzerinde kahverengi-yeşil bir halı oluşturduğunda, serin hava Mosca'yı yaz tembelliğinden kurtardı. Daha hareketli olmuştu, artık daha sık Rathskellar'da yemek yiyor, Askeri Gazino'da içmeye gidiyordu. Hella'nm bu yerlere girmesi mümkün değildi çünkü o düşmandı. Lojmana

döndüğü zaman, Hella'nın ısıttığı koyu çorbayı içiyor ve sonra da kaygısızca uyuyordu. Genelde sabahları, şafak vaktinde uyanıyor ve ekim rüzgarının gökyüzünde önüne katıp götürdüğü gri bulutları izliyordu. Alman işçilerin aceleyle yürüyüp şehrin merkezine giden Strassenbahnların peşinden koşmalarını seyrediyordu..

Bir sabah, pencere kenarında dikilirken, Hella uyandı ve yanma geldi. Gecelik olarak kullandığı iç çamaşırları hala üzerindeydi. Kolunu boynuna doladı ve ikisi birden aşağıdaki caddeyi izledi.

"Uyku tutmuyor mu?" diye mırıldandı Hella uykulu bir şekilde, "Her sabah erkenden uyanıyorsun."

"Sanırım, daha fazla dışarı çıkmalıyız. Bu ev hayatı beni sıkmaya başladı."

Mosca, kahverengi yapraklardan oluşan örtünün Metzer Caddesi boyunca ilerleyip ağaçların altındaki bisiklet yolunu kaplamasını izledi.

Hella ona yaslandı. "Bir bebeğe ihtiyacımız var, harika bir bebeğe," dedi fısıldayarak.

"Aman Tanrım!" dedi Mosca, "Führer bu zırvayı iyice kafanıza sokmuş."

"Biz çocukları, ondan önce de severdik." Bu kadar çok istediği bir şeye Mosca'nın gülmesine kızmıştı. "Çocuk istemenin aptalca göründüğünü biliyorum. Flak'tayken Berlinli kızlar biz çiftçilere gülerdi çünkü bebeklerden bahseder ve onlara önem verirdik." Mosca'yı iterek yanından uzaklaştı. "Tamam, haydi sen işine git," dedi.

Mosca, onunla konuşmaya çalıştı. "Yasak kalkınca-

ya kadar, seninle evlenemeyeceğimi biliyorsun. Burada yaptığımız her şey yasadışı, özellikle de senin lojmanda kalman. Çocuğumuz olursa, Alman mahallelerine taşınmamız gerekir ve buna izin vermezler. Beni Amerika'ya geri gönderseler bile, seni yanıma almanın imkanı yok."

Kız gülümsedi ama bu gülüşte biraz hüzün de vardı. "Beni tekrar terk etmeyeceğini biliyorum." Mosca, Hella'nm bunu anladığına şaşırmıştı. Eğer başına bir şeyler gelirse, saklanmak için sahte belgeler hazırlamayı düşünüyordu.

"Walter," dedi Hella, "Aşağı katta yaşayan insanlar gibi olmak istemiyorum. İçki iç, kulüpte danset, yatmaya git, hepsi bu. Birbirimiz dışında, bizi bir arada tutabilecek hiçbir şey yok. Bu şekilde yaşamak yeterli değil." Hella, üzerindeki kıyafet ancak göbeğine kadar gelmesine rağmen, utanmadan ve endişe duymadan olduğu yerde dikiliyordu. Mosca, gülmemek için kendini zor tuttu.

"Bunun bir faydası olmaz," dedi.

"Beni dinle. Sen gittiğin zaman, bir bebeğim olacağı için çok seviniyordum. Çok şanslı bir insan olduğumu düşünüyordum. Sen gelmesen bile, dünyada sevebileceğim başka bir insan daha olacaktı. Bunu anlıyor musun? Ailemden geriye bir tek ablam kaldı, o da çok uzaklarda. Sonra sen geldin ve gittin. Kimsem kalmadı. Dünyada onu mutlu ederek mutlu olacağım ve hayatımın parçası olacak kimse kalmadı. Bundan daha korkunç bir şey olamaz."

Aşağıdaki sokakta, Amerikalılar binadan soğuk caddeye çıkıyor, ciplerindeki güvenlik zincirlerini kaldırıyor ve motorları ısıtıyorlardı. Motor sesleri az da olsa pencereden içeri giriyordu.

Mosca, kolunu Hella'nın beline doladı. "Sen daha iyileşmedin." Kafasını indirerek, çıplak ve zayıf vücuda baktı. "Sana bir şey olmasını istemiyorum." Bu kelimeleri söylerken, Hella'nın kendisini bırakıp gidebileceğini, kış sabahlarında pencerenin önünde tek başına dikileceğini, arkasındaki odanın bomboş kalacağını ve bütün bunların suçunun kendisinde olacağını düşünerek ürperdi. Aniden kıza dönerek, nazik bir sesle, "Bana hemen kızma, biraz daha sabret," dedi.

Hella, Mosca'nın kolları arasında hiç kıpırdamadan kaldı ve sonra kısık bir sesle, "Sen gerçekten kendinden korkuyorsun. Sanırım bunu sen de biliyorsun. Diğer insanlara ve bana nasıl davrandığını biliyorum. Herkes senin çok huysuz olduğunu düşünüyor, hem de çok..." dedi. Onu kızdırmayacak bir sözcük arıyordu. "Çok kaba. Ben senin öyle bir insan olmadığını biliyorum. Senden daha iyi bir insanla tanışabileceğimi düşünmüyorum. Senin hakkında iyi bir şeyler söylediğim zaman, Frau Meyer ve Yergen birbirlerine bakıyorlar. Ne düşündüklerini biliyorum." Sesinde aşklarını anlamayan bir dünyaya karşı kendi sevgisini savunan bir kadının acımasızlığı ve cesareti vardı. "Onlar anlamıyorlar."

Mosca, kızı kaldırdı, yatağa kadar taşıdı ve üzerini örttü. "Üşüteceksin," dedi. İşe gitmeden önce, son bir kez öpmek için üzerine eğildi. "İstediğin her şey olacak,

merak etme," dedi ve gülümsedi. "Özellikle de bu kadar kolay bir şey. O insanları kafaya takma, ne olursa olsun."

"Tamam," dedi Hella gülerek, "Bu akşam seni bekleyeceğim."

BÖLÜM
7

ALMAN GECE KULÜBÜNE girdikleri zaman, hızlı bir dans müziği çalıyordu. Uzun, sade bir salon onları karşıladı. Beyaz ışık, mekana farklı bir hava katıyordu. Duvarlar, özensiz bir şekilde kireçle boyanmıştı. Yüksek ve kubbeli tavan, salona bir katedral izlenimi veriyordu. Burası bir zamanlar, bir okulun toplantı salonuydu ancak binanın geri kalanı yıkılmıştı.

Sandalyeler katlanabilen türden ve sertti. Masalar da aynı şekilde sert ve sağlam malzemeden üretilmişti. Etrafta hiç dekoratif eşya yoktu. Salon tamamen doluydu ve insanlar neredeyse hiç hareket edemiyordu. Garsonlar, genellikle servis yapamıyor ve aradaki insanlardan içkileri uzatmalarını rica ediyordu. Wolf, bu mekanda oldukça iyi tanınan birisiydi. İri cüssesini izleyerek, duvarın yanındaki bir masaya doğru yürüdüler.

Wolf masadakilere sigara ikram ederek garsondan altı içki istedi. Aynı esnada, paketin içindeki sigaraları garsonun eline tutuşturdu. Garson eğilerek selam verdi ve aceleyle gitti.

Frau Meyer, başını çevirerek salonda göz gezdirdi.

"Burası pek de güzel bir yer değilmiş," dedi.

Eddie kadının eline hafifçe vurdu. "Tatlım, burası savaşı kaybeden insanların yeri."

Mosca, Hella'ya gülümsedi. "O kadar da kötü değil, di mi?" Kız, başını salladı. "Değişik bir ortam," dedi. "Bakalım, Alman dostlarımız nasıl eğleniyor." Mosca, kızın sesindeki suçluluk duygusunu fark etmemişti ama yine de gülümsedi.

"Bu mekanın güzel bir hikayesi var," dedi Wolf. Askeri Hükümetteki Eğitim Bürosuna buranın eğitim faaliyetlerine uygun olmadığını göstermek için rüşvet vermişler. Sonra da eğlence mekanı açabilmek için Güzel Sanatlar Bürosuna para yedirmişler. Kimse burasının gerçekten güvenli olup olmadığını bilmiyor," diye ekledi. "Zaten pek fark etmez, birkaç gün sonra kapanır."

"Neden?" diye sordu Hella.

"Bekle ve gör," diye cevap verdi Wolf, bilmiş bir tavırla gülümseyerek.

Leo, her zamanki komikliğiyle, "şunlara bir baksana," dedi ve etrafında dolaşan insanları gösterdi. "Hayatımda hiç bunlar kadar üzgün görünen insanlar görmedim. Üstelik kötü zaman geçirmek için para ödüyorlar." Hepsi birden güldü. Garson içkileri getirmişti.

Eddie, bardağını kaldırdı. Yüzünde, yapmacık bir ciddiyet vardı. "İki arkadaşımıza, mutluluklar diliyorum. Mükemmel bir çift oldular. Şunlara baksanıza. Birisi nazik ve tatlı bir prenses. Diğeri huysuz bir vahşi. Kız, çoraplarını tamir edip her akşam terliklerini giydirecek

ve ödül olarak da dikkatle seçilmiş birkaç küfür ve bir tokat yiyecektir. Dostlarım, bu evlilik mükemmel olacak. Eğer adam kızı öldürmezse, yüzyıl sürer." Herkes içkisini yudumladı. Mosca ve Hella, masada kimsenin bilmediği bir sırları varmış gibi birbirlerine baktılar ve gülümsediler.

İki çift, dans etmek için salonun diğer tarafında bulunan yüksek sahnenin önündeki küçük dans pistine gitti. Wolf ve Leo, yalnız kalmıştı. Wolf, alışık bir tavırla etrafına bakındı.

Sigara dumanı, insanların üzerinde yükselerek yüksek ve kubbeli tavanda toplanıyordu. Her türden insan görmek mümkündü. Bir parça mobilya satıp hayatlarının monotonluğundan bir gece olsun kurtulmak için gelen yaşlı çiftler, naylon çorap giyen ve parfüm kokan genç kızlarla aynı masayı paylaşan genç karaborsacılar, Amerikan gazino çavuşlarının yakın dostları ve PX subayları, uzun, paralı bir ilişkinin metresleri olan kızlarla oturan ve elmas, kürk, araba ve diğer kıymetli eşyaların kaçakçılığıyla uğraşan yaşlı adamlar.

Tıka basa dolu salon pek de gürültülü değildi. İnsanlar genellikle kısık sesle konuşuyordu. İçkiler uzun aralarla sipariş ediliyordu ve etrafta yiyecek türünden bir şey görmek mümkün değildi.

Sahnedeki grup elinden geldiğince Amerikan caz müziğini taklit etmeye çalışıyor; davulcu, Amerikalı meslektaşları gibi kafasını ileri geri sallıyordu.

Wolf, diğer masalarda oturan birkaç karaborsacıya selam verdi. Onlarla daha önce, sigara işinde birlikte

çalışmıştı. Amerikalılar taktıkları kravatlar sayesinde hemen fark ediliyor, diye düşündü kendi kendine. Karaborsacılar kravat bulamadığı için, buradaki insanlar boyunlarına garip görünüşlü kumaş parçaları takıyordu. Wolf, bu işten kolayca para kazanabileceğini düşündü.

Müzik, sona ermiş ve herkes masalarına geri dönmüştü. Eddie'nin Frau Meyer'in bedeniyle temastan dolayı yüzü kızarmıştı. Hella, sandalyeye oturup Mosca'ya yaslanırken dikkatle izledi. Kızın beyaz, sıkı vücudunu kahverengi ordu battaniyesi üzerinde hayal etti. Kurduğu bu hayal, sahne ışıklarının altında yavaş yavaş kayboldu.

Sesler gitgide kesildi, beyaz parlak ışıklar azaldı. Yüksek, kubbeli tavan üstlerindeki karanlığın içinde kayboldu.

Sahnede birkaç kız dans etmeye başladı. Ancak o kadar kötü dans ediyorlardı ki nezaketen de olsa hiç kimse onları alkışlamadı. Arkasından bir hokkabaz ve birkaç akrobat sahneye çıktı. Son olarak da, sesi hiç de güzel olmayan bir kadın şarkı söylemeye başladı.

"Aman Tanrım" dedi Mosca, "Haydi buradan biran önce kurtulalım."

Wolf, başını salladı. "Bekle biraz."

Salondakiler, hâlâ büyük bir dikkatle gösteriyi izliyordu. Trampet birkaç şarkı daha çaldı. Işıkların şiddeti iyice azalmıştı. Karanlığın içinde, kısa boylu, toplu ve doğuştan bir komedyenin yüzüne sahip bir adam girdi. İçeri girerken, alkışlar adamı yalnız bırakmadı.

Sanki seyirciyle arasında hiçbir sınır yokmuş gibi

hemen konuşmaya başladı.

."Bu gece, meşhur gösterimi yapamayacağımı üzülerek size bildirmek zorundayım. Köpeğim Frederick'i hiçbir yerde bulamadım." Birden konuşmayı kesti, yüzünde üzüntülü bir ifade vardı. Sonra kızarak, "Bu çok utanç verici, on tane köpek eğittim ve hepsi kayboldu. Berlin'de kaçtılar. Düsseldorf'ta ortadan yok oldular ve şimdi de burada. Her zaman aynı şey oluyor," dedi. Bir kız koşarak sahneye çıktı ve komedyenin kulağına bir şeyler fısıldadı. Komedyen başını salladı ve seyirciye dönerek, "Dostlarım, etli sandviçlerin gösteriden sonra hazır olacağını size duyurmak istiyorum." Sonra göz kırptı. "Yiyecek karnesine gerek yok ama fiyatlar biraz uçuk tabii ki. Ne diyordum ben..." Durdu. Yüzündeki ifade o kadar komikti ki, seyirciler kahkahalarla gülmeye başladı. "Frederick, Frederick," diye bağırdı ve sahneden aşağı indi. Tekrar sahneye çıktığında, elinde bir sandviç vardı. Salondaki kahkaha sesleri azaldığı zaman, üzgün bir şekilde, "Artık çok geç. Çok iyi bir dosttu ama şimdi gerçekten lezzetli bir sandviç." Sandviçten kocaman bir ısırık aldı.

Alkışların bitmesini beklerken, ağzını sildi ve cebinden ufak bir kağıt çıkardı.

Eliyle seyircilere sessiz olmalarını işaret ederek, "Günümüzde, herkes kafayı kalorilere takmış. Burada hayatta kalabilmemiz için 1300 kaloriye ihtiyacımız olduğu ve Askeri Hükümetin bize 1550 kalorilik öğünler hazırladığı yazıyor. Yetkilileri eleştirmek gibi bir niyetim yok ancak bu akşam fazla gelen 200 kaloriyle ne

yapacağımızı konuşmak istiyorum. İşte size birkaç temel kural," dedi.

Kaloriler hakkındaki tüm eski esprileri sıralamaya başladı ancak bu işi o kadar ustaca yapıyordu ki salondaki herkes kahkahalarla gülüyordu. O sırada, sahneye neredeyse hiçbir şey giymeyen bir kız çıktı ve komedyenin çevresinde dansetmeye başladı. Adam, kızı büyük bir keyifle izliyordu. Sonra ceplerinden bir havuç, küçük bir marul ve birkaç tane fasulye çıkardı. Parmaklarıyla hesap yaptı ve başını salladı. Sonra, "Bunları yerse, en azından bin kalori alır," dedi.

Kız, adamı ittirdi. Komedyen pantomimle sorunu kıza açıklamaya çalıştı. Kız, göğüslerine uzandı ve küçük bir salkım üzüm çıkardı. Komedyen, hareketleriyle yeterli değil, diye anlattı. Kız tam şortunun altına uzanacakken, komedyen istemiyorum der gibi bakarak, "Lütfen, bunu yapamam," diye bağırdı. Kız sahneden inerken, kollarını iki yana açarak, "Keşke sıcak bir biftek olsaydı," dedi. Kahkahalar salonun yüksek kubbesini doldurdu.

Komedyenin şekilden şekle giren suratında, seyirciler üzerinde kurduğu hakimiyetin verdiği mutluluğu okumak mümkündü. Neşeli bir şekilde, taklitlere başladı. Uçakla İngiltere'ye kaçmaya çalışan ve çılgınca etrafına emirler yağdıran Rudolph Hess'in , komik ve acayip yalanlarla karısına dışarıda geçirdiği bir geceyi açıklamaya çalışan Goebbels'in ve üzerine düşen enkaz parçalarından korunmak için masanın altına giren ve Berlin'e hiç bomba düşmeyeceğine söz veren Go-

ering'in taklidini yaptı. Komedyen sahneyi terk ettiği zaman, kocaman bir alkış koptu ve tekrar çıkıncaya kadar devam etti. Seyirciler, birden sustu ve beklemeye başladı.

Komedyenin saçları, göz hizasına kadar taranmıştı ve dudaklarının hemen üzerinde kısacık bir bıyık gibi duran bir leke vardı. Tam Hitler'inki gibi bir tavır takınmıştı. Kulisin tam yanında dikiliyordu ve yüzünde yarı komik, yarı ciddi bir ifade vardı. Gücünü ve çekiciliğini seyircilere yansıtıyordu. Bakışlarıyla etrafı süzdü ve sesi yüksek kubbeli tavanı doldurdu: "Beni geri istiyor musunuz?"

Seyirciler, şaşkınlıklarından dolayı hiç ses çıkarmadan durdu. Adamın pudralı beyaz yüzünde, kocaman bir gülümseme belirdi. Seyirci nihayet olanları anlamıştı.

Salon kahkahalara boğuldu. Seyircilerden bazıları masaların ve sandalyelerin üzerine çıktı ve "Evet, evet," diye bağırdı. Kadınlar kendilerinden geçmişçesine alkışladı. Ayaklarıyla yere vuruyorlar ve elleriyle de masayı yumrukluyorlardı. Salonu kaplayan gürültü, duvarlardan yansıyarak tavanı dolduruyordu.

Wolf, yüzünde yarı ciddi bir gülümsemeyle ayakta dikilmiş kalabalığı izliyordu. Mosca ise, arkasına yaslanmış içkisini yudumluyordu. Frau Meyer, gösteriden hoşlandığını belli etmemek için başını öne eğmiş masaya bakıyordu. Eddie, "Ne oluyor, bütün bunlar da ne?" diye sordu. Frau Meyer, "yok bir şey," diye cevap verdi.

Hella, masanın diğer ucunda oturan Leo'ya baktı.

Suratı kaskatı kesilmişti ama yüzünün sol tarafı titriyordu. Hella'nın yüzü kızarmıştı ve sanki olanlarla bir ilgisi olmadığını göstermek istermiş gibi, kafasını bilinçsizce sağa sola salladı. Leo, kafasını çevirdi ve tekrar sahneye baktı.

Komedyenin şekilden şekile giren yüzü artık normal haline dönmüştü. Seyircileri selamlarken, saçını düzeltti. İllüzyon artık yok olmuştu. Alkışları, sanatının verdiği zevkin ücretiymiş gibi içtenlikle kabul etti.

Sahnedeki grup yeniden çalmaya başladı. Wolf, sanki her şeyi anlamış gibi başını salladı ve yerine geçti. İnsanlar, dans etmek için ayağa kalktı.

Leo, yüzündeki tiki fark ederek sandalyesine geçti. Yaralanmıştı ve çaresi olmayan bir ümitsizlikle çılgına dönmüştü. Yanındakilerden birisinin kalkmalarını teklif etmesini umuyordu.

Onu izleyen Mosca, Leo'nun neler hissettiğini fark etti. Wolf ve diğerlerine dönerek, "haydi kalkalım," dedi. Ayağa kalkarken, yan masada oturan gençlerden bir tanesinin gülerek Leo'ya baktığını fark etti. Kafasında neredeyse hiç saç yoktu ve yüz hatları oldukça belirgindi.

Mosca, Wolf'a dönerek, "Şu adamı da götürelim," dedi.

Wolf, Mosca'nın bir şeyler gördüğünü umarak, "Tamam, onu dışarı çıkarmak için İstihbarat Kimliğimi kullanırım. Yalnız lazım olursa, silahın var değil mi?" dedi.

"Şu küçük Macar zımbırtılarından var," diye cevap

verdi Mosca.

Leo başını kaldırdı. "Hayır, böyle bir şey olsun istemiyorum. Haydi çıkalım buradan."

Hella, Mosca'nın kolundan tuttu. "Evet, çıkalım," dedi. Diğerleri de ayağa kalkmıştı. Wolf, sanki bir şeyler anlamış gibi başını aşağı yukarı sallıyordu. Leo'ya acıyarak ve küçümseyerek baktı. Mosca'nın da kaşlarını çattığını ve dışarı çıktığını görmüştü. Wolf, diğer masanın yanından geçerken eğildi ve genç Almanın yüzüne bakarak, "kahkaha atmak bazen sağlığa çok zararlı olabilir. Anladın mı beni?" dedi. İstihbarat Kimliğini, Almanın okuması için uzattı. Diğerlerinin peşinden giderken, gülümsedi. Kimse arkalarından gülmeye cesaret edememişti.

Birer içki daha içmek için Mosca'nın odasına çıktılar. Hella, elektrikli ısıtıcıyla pastırmalı sandviç hazırlamaya koyuldu.

Odanın köşesindeki sandalyeye yerleşen Eddie'nin dışında herkes, kocaman, kare bir masanın etrafında oturdu. Mosca, beyaz dolabı açarak likör ve sigara çıkardı.

Eddie, rahatını hiç bozmadan, "Bu piçler nasıl böyle bir şey yapabiliyor?" diye sordu.

"Bir daha olmaz," dedi Wolf. "Bu komedyenin gösterileri normalde biraz iğnelidir ama bu akşam çok ileri gitti. Seyirciler de neredeyse kendilerinden geçti." Wolf, sanki bir şey merak ediyormuş gibi kocaman başını aşağı yukarı salladı. "Bu Almanlar hiç ders almıyor. Caddede bir tur attığın zaman, bu insanların bir daha

savaşmak istemeyeceğini düşünüyorsun. Ama savaşmak için içleri gidiyor. Savaşmak kanlarında var."

Mosca, Leo'ya takılarak, "Filistin'e mi yoksa Amerika'ya mi gideceğine biran önce karar versen iyi olur," dedi.

Leo omuz silkti ve kahvesinden bir yudum aldı.

Wolf, "Amerika'ya gidebilir misin?" diye sordu.

"Elbette," diye cevap verdi. "Elbette, gidebilirim."

"O zaman gitsene," dedi Wolf. "Eğer bu geceki davranışlarını göz önüne alırsak, Filistin'deki o topraklara ilk yerleşenlerden olamayacak kadar toysun."

Leo, elini yüzünün sol tarafına koydu.

"Bırak, devam etsin," dedi Mosca.

"Beni sakın yanlış anlama, Leo ama senin ırkın hiçbir zaman savaşa girmiyor ve karşılık vermiyor. Bazı insanlar, onların korkak olduğunu düşünüyor. Sanırım bunun nedeni, çok fazla medenileşmeleri. Ben kaba kuvvete inanmıyorum. Bu gece, eğer o adamı dışarı çıkıp benzetseydik, bunun çok az yararı olurdu. Eğer sizin bir ülkeniz olacaksa, bu terörist örgütler sayesindedir. Terör ve kuvvet büyük silahlardır. Her ülkedeki organizasyonlar bunları kullanır ve asla güçlerini hafife almaz. Başına gelenlerden sonra, bunları bilmemen beni şaşırtıyor."

Leo, sakin bir şekilde, "Filistin'e gitmekten korkmuyorum. Bazı nedenlerden dolayı, bunun benim vazifem olduğunu da biliyorum. Ama sanırım, çok zor bir görev. Aslında bunu istiyorum. Aklıma gelen tek çözüm bu. Ama yine de böyle düşünmek beni üzüyor," dedi.

"Bu planını çok erteleme," dedi Wolf. "Bu Almanlar asla değişmeyecek. Bu kanlarında var. Bunu her gün görmen mümkün."

Leo, duymamış gibi konuşmaya devam etti. "Terör ve kuvvete gelince, ben bunlara inanmıyorum. Babam kampta benimle birlikteydi. Bu arada, babam da Alman'dı, annemse Yahudi. Babam, siyasi bir mahkumdu ve benden önce gitti."

Leo'nun yüzündeki tik tekrar hareketlenmişti. Durdurmak için elini yüzüne dayadı. "Kampta hayatını kaybetti ama ölmeden bana çok şey öğretti. Bir gün benim özgür olacağımı ve başıma gelebilecek en kötü şeyin bizi burada tutan insanlara dönüşmek olduğunu söylemişti. Ona hâlâ inanıyorum. Biraz zor ama hala inanıyorum."

Wolf, başını salladı. "Biliyorum, senin baban gibi insanlar tanıyorum." Sesinde hiçbir duygu belirtisi yoktu.

Hella ve Frau Meyer, sıcak pastırmalı sandviçleri dağıttı. Leo, sandviç almadan kalkarak, "Ben yatmaya gidiyorum," dedi ve yan odaya geçti. Hafif müzik çalan bir Alman radyosunu açtığını duydular.

Frau Meyer, Eddie'nin yanma gitti ve onu nazikçe sarsarak, "Kendine gel," dedi.

Eddie gülümsedi. Yakışıklı yüzünde uykulu bir ifade vardı. Gözleri elektrik ocağının yanında yere eğilen Hella'yı izledi ve "bu odada olacak," diye düşündü. Sanki odada kimse yokmuş gibi tüm mobilyalar oldukça belirgin görünüyordu. Zihni hiç tanışmadığı kadınlarla

ilgili fanteziler bile kurabiliyordu. Her zaman yaptığı şeydi bu.

Wolf, sandviç yemekle meşguldü. "İnsanlar çok garip fikirlere kapılıyor. Leo'nun kampını yöneten insanlar, senin benim gibi sıradan insanlardı. Sadece emirleri uyguluyorlardı. Savaş sırasında, karşı istihbarat birimindeyken, bazı tutsaklar ele geçirirdik. Binbaşı saatine bakar ve saat ikiye kadar şu şu bilgileri istediğini söylerdi. Biz de bilgileri elde ederdik." Wolf, Mosca'nın uzattığı sigarayı aldı ve büyük bir zevkle tüttürmeye başladı. "Bu işe başlamadan önce, Amerika'ya gitmiştim ve bazı savaş filmleri izledim. Siz de bilirsiniz, hani kahramana işkence edilir ama o bildiklerini anlatmaz ve ölür." Wolf, bazı şeyler hatırlamış gibi sigarasını salladı. "Tabii ki, bu filmlerin gerçekle hiç alakası yok." Durdu ve Mosca'nın yüzüne baktı. "Bunu kabul etmekten utanıyorlar. Eğer doğru yöntemler kullanılırsa, kimse dayanamaz. Hem de hiç kimse."

Mosca, bardakları doldurdu. Wolf dışında herkesin uykusu gelmişti. Frau Meyer, Eddie'nin kucağına oturmuş, Hella da yatağın karşısındaki duvarın dibinde bulunan kanepeye yayılmıştı.

Wolf gülümsedi, "Benim özel bir tekniğim vardı. İlk önce ufak bir ceza vermeden asla onlara soru sormazdım. Yeni evlenen çift hikayesinde olduğu gibi. Adam, karısıyla yalnız kalır kalmaz suratına sağlam bir tokat atar ve şöyle der, 'Yaptıklarına dikkat et, bu daha hiçbir şey,'" Wolf pis pis sırıtırken, bembeyaz suratında komik bir ifade vardı. "Ne düşündüğünü biliyorum. Hiç-

bir insan yeterince iyi değildir. Ama birilerinin bu işi yapması gerekiyor. Bunlar olmadan savaş kazanılmaz. İnan bana, bu işten filmlerdeki gibi sadistik bir zevk almıyorum. Ama bu gerekli. Bir madalya bile aldım." Aceleyle ve samimi bir şekilde, "Tabii biz Almanlar kadar acımasız değildik," diye ekledi.

Eddie esnedi. "Bu çok ilginç bir konu ama ben odama gidiyorum."

Wolf, kahkaka attı. "Sanırım, ders vermek için çok geç oldu." Eddie ve Frau Meyer odadan çıktı. Wolf, içkisini bitirdi ve Mosca'ya dönerek," Aşağı gelsene, seninle konuşmak istiyorum," dedi. Sokağa çıktılar ve Wolf'un cipine oturdular.

"Eddie'nin aklı sürekli başka bir yerde," dedi Wolf kızmış bir şekilde.

"Sadece uykusu geldi," diye cevap verdi Mosca.

"Bu arada neden silah taşıyorsun?" diye sordu Wolf.

Mosca, "eskiden bir tane vardı. Zaten savaş biteli uzun zaman olmadı," dedi.

Wolf, başını salladı. "Ben de geceleri tabancasız dışarı çıkmıyorum."

Bir an sessizlik oldu.

Wolf, sigarasından derin bir nefes çekti. "Seninle yalnız konuşmak istedim çünkü biraz mangır kazanmak için güzel bir fikrim var. Sanırım işgal kuvvetinde hemen hemen herkes kirli işler çeviriyor. Benim de birçok temasım var. Sigara karşılığı elmas ve bunun gibi şeyler. Seni de işe dahil edebilirim."

"Bu kadar çok sigarayla uğraşamam," dedi Mosca sabırsız bir şekilde.

Wolf biran tereddüt etti ama sonra konuşmaya başladı. "Biliyorsun, bir gün çok mangıra ihtiyacın olabilir. Eğer Hella'yı odanda yakalarlarsa, seni Amerika'ya geri yollarlar." Elini kaldırdı. "Tabii yeraltına da inebilirsin. Bir sürü adam, böyle yaptı. Ama paraya ihtiyacın olacaktır. Veya diyelim ki başın belaya girdi ve Hella'yı yurtdışına kaçırmak istedin. Sahte belgeler gerekecektir ve bu belgeler de neredeyse bir servete maloluyor. İster İskandinavya ister Fransa, neresi olursa olsun, gittiğin yerde hayat oldukça pahalı olacaktır. Bunları hiç düşündün mü?"

"Hayır," diye cevap verdi Mosca sakince.

"Benim bir fikrim var. Yardıma ihtiyacım var ve bu yüzden seninle konuşmaya karar verdim. Bu işi babamın hayrına yapmıyorum. İlgileniyor musun?"

"Devam et," diye cevap verdi Mosca.

Wolf bir süre bekledi ve sigarasından bir nefes daha çekti. "Kullandığımız parayı biliyorsun değil mi, yani ordu parasını? Karaborsacılar, bu kağıtlar için canlarını bile verirler. Çek karşılığında bu ordu paralarını Amerikan askerlerine geri veriyorlar. Ancak bu iş çok yavaş yürüyor. Biz elimize geçen tüm ordu paralarını çeklerle değiştirebiliriz. Eskiden bu işi işgal kuvvetlerinin marklarıyla yapamıyorduk."

"Ee," diye sordu Mosca merakla.

"Son haftalarda, Alman karaborsacıların elinde çok fazla ordu parası birikti. Ben de bu paraları onlar için

çeklere dönüştürerek oldukça iyi bir kar ettim. Bu işe seni de dahil edebilirim. Ancak yeni bir şey öğrendim. Merakımdan dolayı küçük bir araştırma yaptım ve oldukça ilginç bir hikaye duydum. Ordu parası Amerika'dan bir gemiyle yollanmış ve gemi Bremerhaven'e yanaşmış. Çok gizli bir operasyon olmasına rağmen, bazı bilgiler sızdırılmış ve bir milyon dolar değerinde para ortadan kaybolmuş. Ordu bu konuda açıklama yapmadı çünkü aptal durumuna düşmek istemiyor. Ee, hoşuna gitti mi bakalım?" Wolf, hikayeyi anlatırken oldukça heyecanlanmıştı. "Tam bir milyon dolar."

Mosca, Wolf'un sesindeki açlığa hayran olmuştu. "Gerçekten de çok para," dedi.

"Ben şöyle düşünüyorum. Para bence tüm ülkeye dağıldı ama aslan payını koparan büyük bir çete olmalı. Eğer onları bulabilirsek, zengin olabiliriz."

Mosca, "Peki onları nasıl bulacağız ve parayı nasıl alacağız?" diye sordu.

"Benim işim parayı bulmak," dedi Wolf, "ama sen de yardım edeceksin. Göründüğü kadar zor bir şey değil. Ben böyle işler için eğitim aldım. Bir sürü temasım var. Seni bu insanlarla, sigara kartonunu üç dört dolara alan bir karaborsacı olarak tanıştıracağım. Bu şekilde, yirmi ya da otuz karton sigara satabiliriz. Sigaraları ben bulurum. Böylece namımız etrafa yayılır. Sonra bir partide beş bin karton elden çıkaracağımızı söyleyeceğiz. Büyük iş. Bir hikaye uydururuz. Eğer her şey yolunda giderse, birileri iş yapmak için yanımıza gelecektir. Anlaşmayı yaptıktan sonra, bize yirmi bin dolar değerinde

Ordu parası getireceklerdir. Biz de parayı alırız. Bizim polislerin ya da kendilerininkinin yanına gidemezler. Köşeye sıkışmış olurlar." Wolf, sigarasından bir nefes daha çektikten sonra, sokağa fırlattı. Sonra kısık sesle, "Zor bir iş olacak, haftada birkaç gece şehirde takılmak zorundayız. Son darbe de oldukça cesaret isteyen bir iş olacak," dedi.

"Gerçek polisler ve hırsızlar," dedi Mosca. Wolf gülümsedi. Mosca, caddeye ve enkaz yığınlarına baktı. Şehrin karanlığı içinde, tek başına yavaş yavaş ilerleyen ve sarı ışığıyla karanlığı yaran bir araba gördü.

Wolf, ciddi bir ses tonuyla, "Geleceğimiz için hazırlıklı olmak zorundayız. Bazen önceki hayatımın sadece bir rüya olduğunu hissediyorum, belki aynı şey sana da oluyordur. Şimdi gerçek hayatımız için hazırlanmak zorundayız ve bu gerçekten de çok zor olacak. Kendimizi kurtarmamız için bu son şans."

"Tamam," dedi Mosca. "Ama çok zor görünüyor."

Wolf, başını salladı. "Belki işe yaramaz. Bu yüzden aynı esnada, değiş tokuş işleriyle de uğraşacağız. Ne olursa olsun, en azından birkaç yüz dolar kazanırız. Eğer biraz şanslıysak, iyi para kazanabiliriz. Belki de zengin oluruz."

Wolf motoru çalıştırırken, Mosca da arabadan indi ve cipin uzaklaşmasını izledi. Kafasını yukarı çevirdi ve pencereden kendisine bakan Hella'yı gördü. El salladı, içeri girdi ve koşarak merdivenlerden yukarı çıktı.

BÖLÜM
8

MOSCA SOĞUK ekim rüzgarından kaçmak için park etmiş cipe doğru koştu. Aracın zeminindeki donmuş metal tüm bedenini ürpertti.

Caddenin yukarı tarafında, arabalar yol vermek için sağa sola doğru yanaşıyor, belirli noktalarda duran askeri araçların içinden çıkan askerler, sürücüleri şehirdeki farklı merkezlere yönlendiren işaret tabelalarını okumaları için ikaz ediyordu. Enkaz yığınları dört bir yanda, acımasız doğanın bir parçasıymış gibi uzanıyordu. Küçük evlerin yükselmeye başladığı kavşakların ötesinde bir sinema kapılarını açıyor ve dışarıda bekleyen insanları içeri kabul ediyordu.

Mosca'nın karnı acıkmıştı ve sabırsızlanıyordu. Alman savaş esirleriyle dolu üç kamyonun kontrol noktasında durmasını ve sonra yavaş yavaş ilerlemesini izledi. Büyük ihtimalle savaş suçluları, diye düşündü. Silahlı askerlerle dolu iki cip onları izliyordu. Mosca, terzi dükkanının kapısından çıkan Leo'yu görünce, koltuğuna yaslandı.

Caddenin karşısında, bağırarak koşmaya başlayan

kadını ikisi de gördü. Kadın, büyük bir hızla kontrol noktasına doğru ilerliyordu. Kollarını sallıyor ve anlaşılamayan bir isim söyleyip duruyordu. Mahkumlarla dolu son kamyondaki bir adam kadına el salladı. Kamyon hızlandı ve arkasından da cip, bir çoban köpeği gibi onu takip etti.

Kadın artık hiç umudun kalmadığını görünce durdu. Dizlerinin üzerine çöktü ve sonra boylu boyunca caddenin üzerine uzandı. Arabalar durmak zorunda kaldı.

Leo, cipe atladı. Motorun sesi ve titremesi, az da olsa içlerini ısıtmıştı. Kadın kaldırıma taşınıncaya kadar beklediler ve sonra Leo cipi hareket ettirdi. Biraz önce şahit oldukları olay hakkında tek bir kelime bile etmediler. Bu onları ilgilendirmiyordu ama Mosca'nm zihninde, çok derinlerde bir yerde benzer bir görüntü canlandı. Savaş bitmeden kısa bir süre önce Paris'e gitmiş ve kendini büyük bir kalabalık içinde bulmuştu. Kalabalıktan kaçmak için uğraşıyordu ama tam tersine kalabalığın içine doğru yürümek zorunda kalıyordu. Caddeyi, kaldırımları, kafeleri dolduran insanlar arasında büyük bir güçlükle yürümeye çalışırken, serbest bırakılan savaş mahkumlarıyla -köle işçilerle- dolu birkaç kamyon gördü. Kalabalığın gürültüsü, kamyonlardaki adamların cılız seslerini bastırıyordu. Yine de adamlar, kendilerine uzatılan beyaz çiçekleri alabilmek için kamyonların tahta korkuluklarına doğru uzanmaya çalışıyorlardı. Birden adamlardan bir tanesi kendisini kamyonun korkuluklarından aşağı fırlattı ve yere düştü.

Bir kadın kalabalığın arasından ileri fırladı ve adamı büyük bir şefkatle kucakladı. Kamyondaki adamlardan bir tanesi koltuk değneğini sallayarak, başka bir zaman olsa kadını utandıracak laflar etti. Ama kadın kalabalığın yaptığı gibi adama gülüp geçti.

Mosca, o zaman hissettiği şoku, acıyı ve suçluluğu şimdi de hissetmişti.

Leo, Rathskellar'ın önünde cipini durdurdu ve Mosca arabadan indi. "Ben bir şey yemeyeceğim," dedi. "Seninle lojmanda görüşürüz."

Cipin güvenlik kilidini takmaya uğraşan Leo, şaşkınlıkla başını kaldırdı. "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

"Başım ağrıyor. Biraz yürüyeceğim."

Mosca, üşümüştü ve bir sigara yaktı. Tütünün ağır kokusu yüzünü ısıttı. Enkaz yığınları yüzünden arabaların geçmesinin mümkün olmadığı küçük ve sessiz sokaklarda yürümeye başladı. Gevşek taşların üzerine basarken düşmemeye özen gösteriyordu.

Odasına girdiği zaman, kendisini gerçekten kötü hissediyordu. Ateşi vardı ve yüzü kızarmıştı. Işığı yakmadan üzerini değiştirdi ve kıyafetlerini kanepenin üzerine fırlatarak yatağına uzandı. Yorganın altında olmasına rağmen hâlâ üşüyor ve yanan sigaranın kokusunu alabiliyordu. Buna rağmen, masanın üzerinde duran sigarayı söndürmek için kalmadı. Biraz ısınabilmek için, ayaklarını karnına doğru çekti ama soğuktan hâlâ titriyordu. Ağzı kurumuştu ve şakaklarındaki damarlar durmadan atıyor, ona acı veriyordu.

Kapının açıldığını ve Hella'nın içeri girdiğini duy-

du. Oda aydınlandı. Hella, yatağın ucuna oturdu.

"İyi misin?" diye sordu ilgiyle. Mosca'yı böyle görmek onu şaşırtmıştı.

"Biraz üşüttüm herhalde," dedi Mosca. "Bana aspirin getir, bir de şu sigarayı söndür."

Hella banyoya gitti ve bir bardak su getirdi. Bardağı uzatırken, elini alnına koydu ve, "Seni böyle hasta görmek çok garip. Kanepede yatayım mı bu gece?" diye sordu.

"Olmaz," dedi Mosca. "Çok üşüyorum. Gel yanıma."

Hella, ışığı söndürdü ve yatağın kenarında soyunmaya başladı. Mosca, odanın yarı karanlığı içinde, kızın elbiselerini sandalyenin arkasına astığını görebiliyordu. Bedeninin ateş ve tutkuyla yandığını hissetti. Kız yatağa yatar yatmaz, büyük bir istekle ona doğru yaslandı. Göğüsleri, kalçası ve ağzı buz gibiydi, yanakları ürpermişti. Kıza sımsıkı sarıldı.

Başını yastığa koyduğu zaman, sırtından aşağı akan kasıkları arasındaki teri hissetti. Başı artık ağrımıyordu ama kemikleri kaskatı kesilmişti. Hella'nın üzerinden masadaki suyu almak için uzandı.

Hella, elini alnına koyarak, "Tatlım, umarım daha da kötüleşmedin," dedi.

"Hayır, daha iyi hissediyorum," dedi Mosca.

"Artık kanepeye geçeyim mi?" diye sordu.

"Hayır, yanımda yatmanı istiyorum."

Bir sigara daha yaktı, birkaç nefes çektikten sonra duvarda söndürdü ve kıvılcımların battaniyenin üzerine

kar taneleri gibi yavaş yavaş düşmelerini izledi.

"Biraz uyu istersen," dedi Hella.

"Uyuyamıyorum. Bugün önemli bir şey oldu mu?"

"Hayır. Frau Meyer'le yemek yerken, Yergen geldi. Senin binaya girdiğini görmüş ve bana haber vermek için uğramış. İyi görünmediğini söyledi. Aşağı inip sana bakabileceğimi düşünmüş. Çok nazik bir adam."

"Bugün çok garip bir şey gördüm," dedi Mosca ve caddede gördüğü kadını anlattı.

Mosca odanın karanlığında, sessizliği hissedebiliyordu. Hella, eğer cipte olsaydım, kesinlikle kadının yanma gider ve onunla konuşup rahatlatmaya çalışırdım, diye düşündü. Erkekler çok sert. Merhamet duygusu taşımıyorlar, diye geçirdi aklından.

Ama bir şey söylemedi. Diğer geceler olduğu gibi, parmaklarını Mosca'nın bedeninde gezdirdi ve vücudunu ikiye ayıran izi okşadı. Bir çocuğun arabasını ileri geri sürmesi gibi, Hella da parmaklarını şişliğin üzerinde yavaş yavaş gezindirdi.

Mosca, yatağın tahta başlığına sırtını yasladı. Ellerini ensesine kenetledi ve "Yaralarım iyi ki kimsenin göremeyeceği bir yerde," dedi.

"Ben görüyorum ya," dedi Hella.

"Ne kastettiğimi biliyorsun. Eğer bu izler suratımda olsaydı, daha farklı olurdu."

Hella, parmaklarını izlerin üzerinde gezdirirken, "Benim için olmazdı," dedi.

Bedenindeki ateş, Mosca'yı rahatsız ediyordu. Hella'nın parmakları onu rahatlatırken; kızın, yaptıklarını

eninde sonunda anlayışla karşılayacağını biliyordu.

"Sakın uyuma," dedi. "Sana hep bir şeyden bahsetmek istedim. Bana pek de önemli gelmeyen bir şeyden." Sesine, sanki bir çocuğa peri masalı anlatacakmış gibi bir hava verdi. "Sana küçük bir hikaye anlatacağım," dedi. Gece lambasının yanındaki paketten bir sigara daha çıkardı.

Cephane sandıkları sanki kilometrelerce uzanıp gidiyordu. Sandıklara yerleştirilmiş mühimmat, taşınmayı bekliyordu. Mosca, mermi şeklindeki kamyonun sürücü koltuğuna oturmuş, mahkumların önündeki kamyonu yüklemelerini izliyordu. Mahkumlar, yeşil işçi üniforması giyiyordu ve başlarında aynı kumaştan yapılmış şapkalar vardı. Eğer sırtlarındaki ve pantolon paçalarındaki kocaman beyaz P harfleri olmasaydı, kolayca ormana kaçıp ortadan kaybolabilirlerdi.

Ormanın içinde bir yerlerden ıslık sesleri geldi. Mosca, kamyondan dışarı fırladı ve "Fritz, gel buraya," diye bağırdı.

Mosca'nın çağırdığı mahkum, üç kamyon dolusu işçinin arasından geçerek yanına geldi.

"Yeni işe başlamadan önce, bu yükleri halledebilir miyiz?"

Kırk yaşlarındaki, garip yüzlü Alman, Mosca'nın önünde lâkayt bir şekilde dikildi ve omuzlarını silkerek, bozuk bir İngilizce'yle, "O zaman yemeğe geç kalırız," dedi.

İki adam birbirlerinin suratına bakarak sırıttı. Diğer mahkumlardan herhangi birisi, Mosca'yla takışmamak için kesinlikle yükün taşınabileceğini söylerdi.

"Tamam, elinizdekileri bitirin," dedi Mosca. "Bırakalım, piçler şikayet etsin." Alman'a bir sigara uzattı. Adam sigarayı aldı ve yeşil üniformasının cebine soktu. Boşaltma alanında sigara içmek kurallara aykırıydı ama Mosca ve diğer askerlerin bu kurallara uyduğu pek söylenemezdi.

"Geri kalan Fritzler'i kamyonlara bindir ve bana rapor ver." Alman yanından ayrıldı ve mahkumlar kamyonlara binmeye başladı.

Ormanın içindeki çamurlu yolda yavaş yavaş ilerlediler. Kavşak noktalarında, diğer araçlar da kamyonlara katıldı. Tek sıra halinde uzun bir kamyon konvoyu oluşturarak ormanın gölgesinden çıktılar ve limon renkli bahar güneşinin doldurduğu açık kırlara ulaştılar. Hem muhafızlar hem de mahkumlar için savaş çok çok uzaklarda kalmıştı. Artık güvendeydiler ve aralarındaki mesele kapanmıştı. Sessizce ilerlediler ve hallerinden memnun bir şekilde, cephane boşaltma alanından çıkarak dikenli tellerle çevrilmiş barakalara vardılar.

Cepheye dönemeyecek kadar yaralanmış askerlerden oluşan muhafızlar, savaştan bıkmıştı. Mahkumlar sadece akşamları muhafızlar ciplerine binip yakındaki kasabaya giderken kaderlerinden şikayetçi oluyordu. Dikenli tellerin arkasında kalan mahkumların yüzlerinden, akşam dışarı çıkmaya hazırlanan anne babalarını izleyen çocukların kıskanç ifadeleri okunabiliyordu.

Sabah erkenden yola çıkarak ormana gidiyorlardı. Molalar sırasında, çimenlerin üzerine yayılarak kahvaltıdan arta kalan ekmekleri büyük bir iştahla mideye indiriyorlardı. Mosca, kendi işçilerine normalden daha uzun bir zaman veriyordu. Fritz de onunla birlikte cephane sandıklarının üzerine oturuyordu.

"Pek de fena bir hayat değil ha, Fritz?" diye sordu Mosca.

"Daha da kötü olabilirdi," dedi Alman, "aslında burası huzur dolu bir yer." Mosca, kafasını salladı. Alman'ı sevmesine rağmen, adını hiçbir zaman hatırlama gereği duymamıştı. Arkadaş gibiydiler ama galip ile yenilen arasındaki ilişkiyi unutmak asla mümkün değildi. Şimdi bile, Mosca sadece adet yerini bulsun diye elinde bir tüfek tutuyordu. Hiçbir zaman dolu olmamıştı ve hatta bazen şarjör takmayı bile unutuyordu.

Alman'ın kafası yine bozuktu. Birden anadilinde konuşmaya başladı. Mosca söylediklerini yarım yamalak anlıyordu.

"Burada durup, özgürce hareket edemediğimizi, istediklerimizi yapamadığımızı görmek seni üzmüyor mu? Ne biçim bir vazife bu? Birbirimizi nasıl öldürdük, nasıl yaraladık? Peki ne için? Eğer Almanya, Afrika ve Fransa'yı elinde tutsaydı, cebime daha fazla para mı girecekti? Eğer Almanya, dünyayı ele geçirseydi, daha mı mutlu olacaktım? Savaşı kazansak bile, hayatımın geri kalanında elde ettiğim tek şey bir üniforma olacak. Çocukken, ülkemizin altın çağını, Fransa'nın, Almanya'nın veya İspanya'nın Avrupa'ya ve dünyaya nasıl hükmetti-

ğini okumak bizi çok heyecanlandırırdı. Milyonlarca insanı öldüren adamların heykelini dikiyorlar. Bu nasıl bir şey? Birbirimizden nefret ediyoruz, birbirimizi öldürüyoruz. Eğer bir şey kazansaydık, anlardım. Fransa'dan bu toprak parçasını aldık ve herkese dağıtıyoruz deselerdi eğer, kazananın kendimiz olduğunu anlardık. Peki ya siz? Biz sizin galip olduğunuzu biliyoruz. Bir şey kazanacağınızı düşünüyor musunuz?"

Ilık güneş ışığının altında, diğer mahkumlar sırtüstü uzanıyor ve serin çimler üzerinde uyuyorlardı. Mosca, adamın söylediklerini pek de aldırmadan dinledi. Alman, yenik birisinin ağzıyla konuşuyordu. Paris, Prag ve İskandinav şehirlerinin caddelerinde büyük bir onurla yürümüştü. İçindeki adalet duygusunun ortaya çıkması için, dikenli tellerin arkasına geçmesi gerekmişti.

Alman, ilk kez elini Mosca'nın koluna koydu. "Dostum," dedi, "senin ve benim gibi insanlar hep karşı karşıya gelir ve birbirini öldürür. Düşmanlarımız artık özgürce dolaşıyor." Kolunu kaldırdı, "Düşmanlarımız artık serbest," diye tekrarladı hüzünlü bir şekilde. "Ve bizim uğruna öldüğümüz suçları işliyorlar."

Alman genelde neşeli bir insandı. Karısının ve iki çocuğunun resimlerini ve çalıştıkları fabrikanın önünde iki arkadaşıyla çektirdiği fotoğrafları Mosca'ya göstermişti. Kadınlar hakkında da sık sık konuşurlardı.

"Ben İtalya'dayken," veya "Fransa'dayken," diye başlardı Alman konuşmaya büyük bir heyecanla, "kadınlar harikaydı. Führer ne derse desin, kabul etmek zorundayım ki onları Alman kadınlarından daha çok se-

verdim. Kadınlar, hiçbir zaman siyasetin daha önemli şeylerin önüne geçmesine izin vermez. Yüzyıllardır hep böyle olmuştur."

Yarı genç yarı yaşlı yüzündeki mavi gözleri parladı. "Amerika'ya gidemediğimize her zaman üzülmüşümdür. Uzun bacaklı güzel kızların ülkesi. Gerçekten inanılmaz. Filmlerinizde ve dergilerinizde bu kızlardan çok gördüm. Çok yazık."

Mosca, oyunu devam ettirerek, "O kızlar, sizin sarı kafalarınıza bakmaz bile," dedi.

Alman, kafasını yavaşça ama kararlı bir şekilde salladı, "Kadınlar, akıllıdır," diye karşılık verdi. "Sen kadınların vücutlarını düşmana vermemek için mi açlıktan öldüğünü sanıyorsun. Bu tür şeylerde kadınlar oldukça açık fikirlidir. Daha temel değerleri vardır. New York'ta işgal kuvvetinde görev yapmak gerçekten harika olurdu."

İkisi de güldü ve sonra Mosca, "Haydi, Fritzlerin geri kalanlarına söyle de çalışmaya başlasınlar," dedi.

Son gece, toplanma sinyali verildiğinde, mahkumlar çalıştıkları alandan hızla çıkarak kamyonlara binecekleri meydana toplandılar. Birkaç dakika içinde kamyonlar doldu. Sürücüler motorları çalıştırdı.

Mosca, az kalsın tuzağa düşecekti. Gözleri bilinçsizce Fritz'i aradı. Hâlâ şüphelenmemişti. Üç kamyondan en yakında durana doğru birkaç adım yürüdü. Mahkumların yüzündeki gergin ifadeyi görür görmez neler olduğunu anladı.

Çamurlu yolun başladığı noktaya doğru koşmaya

başladı ve şoförlere araçlarından inmelerini işaret etti. Koşmaya devam ederken, tüfeğin namlusuna bir mermi sürdü. Sonra hiç kullanmadığı düdüğü cebinden çıkararak altı kez kesik kesik öttürdü. Bir süre bekledi ve altı kez daha çaldı.

Beklerken, diğer bütün mahkumları kamyonlardan indirdi ve dar bir halka şeklinde çimlerin üzerine oturttu. Hiç kimsenin kaçmaya çalışmayacağını bilmesine rağmen, gözlerini mahkumlardan ayırmadan birkaç metre geri çekildi.

Güvenliği sağlamakla görevli cip ağaçların arasında belirdi. Lastiklerin, dalların üzerinden geçerken çıkardığı sesleri duyabiliyordu. Cipteki çavuşun İngiliz tarzı uzun bıyıklarıyla heybetli bir görünüşü vardı ve oldukça cüsseli bir adamdı. Etrafın güvenliğinden emin olunca, cipten indi ve Mosca'nın yanına doğru yürüdü. Diğer iki asker de alanın iki tarafını kontrol altında aldı. Şoför, makineli tüfeğini çıkardı ve tekerin üzerine oturdu. Bir ayağını sallarken, diğeriyle de yere basıyordu.

Çavuş, Mosca'nın yanına gelince durdu ve bekledi. Mosca, "Adamlardan birisi kayıp. Yakından tanıdığım birisi, toplama şefi. Diğerlerini henüz saymadım."

Çavuş, eğitim kıyafeti giyiyordu ve belinde bir tabanca taşıyordu. Mahkumlar arasında dolaşarak, onarlı sıraya girmelerini istedi. Kısa bir süre içinde, beş tam sıra oluştu. Altıncı sırada iki adam duruyordu. Altıncı sırayı oluşturan adamların yüzlerinde sanki kaçan adamlardan kendileri sorumluymuş gibi bir ifade vardı.

"Kaç kişi kayıp?" diye sordu Çavuş, Mosca'ya.

"Toplam dört kişi," dedi Mosca.

Çavuş, Mosca'nın suratına dik dik baktı. "Senin şu dostun iyi iş başarmış doğrusu." Mosca, adamların kaçtığını öğrendiğinden beri ilk defa utandı ve biraz da korktu. Ama onlara kızmak içinden gelmiyordu.

Çavuş, iç geçirdi. "Burada güzel ve rahat günler geçirdik. Ama artık bu sona erdi. Canımıza okuyacaklar." Sonra Mosca'ya dönerek nazik bir ses tonuyla, "Senin başın da belaya girecek, biliyorsun değil mi?" dedi. İkisi de oldukları yerde dikilerek, kalk borusu, içtima, teftiş ve korku olmadan sürdürdükleri rahat ve kolay hayatı düşündüler.

Çavuş, kızgın bir şekilde "Bakalım bu piçlere ne yapacağız," dedi. Sonra, "Achtung ," diye bağırdı ve hazır olda bekleyen Almanların önünde yürümeye başladı. Birkaç dakika hiçbir şey söylemeden bekledi. Sonra İngilizce olarak sakin bir şekilde konuşmaya başladı.

"Tamam. Artık nerede olduğumuzu biliyoruz. Balayı sona erdi. Size hep iyi davranıldı. İyi yiyecekler ve uyuyabileceğiniz güzel bir yer verildi. Hiç çok çalışmak zorunda kaldınız mı? Hasta olduğunuzda dinlenmenize izin verilmedi mi? Kim şikayetçiyse bir adım öne çıksın." Çavuş, sanki birileri gerçekten bunu yapmak isteyebilecekmiş gibi bir süre bekledi ve sonra devam etti. "Tamam, bakalım içinizden kim yaptıklarımı takdir ediyor? Aranızdan bazıları bu adamların ne zaman ve nereye gittiklerini biliyor. Konuşun. Bunu unutmayacağız ve ödüllendireceğiz." Çavuş yürümeyi kesti ve mahkumların suratına baktı. Mahkumlar kendi aralarında

mırıldanırken ve aralarından bazıları diğerlerine çavuşun söylediklerini anlatırken bekledi. Ancak konuşmalar kesildiğinde, kimse öne çıkmadı.

Çavuş bu kez farklı bir ses tonuyla, "Pekala, sizi gidi piç herifler!" diye bağırdı. Cipe geri döndü ve şoföre, "Barakalara git, yirmi kazma, yirmi kürek getir. Dört adam al ve başka bir cip daha bul. Eğer subaylar bu olayı duymadan çözebilirsek, kurtulabiliriz. Eğer o çok bilmiş malzeme çavuşu sorun çıkarırsa, oraya gelip kafasını kıracağımı söyle," dedi ve başıyla gitmesini işaret etti.

Sonra mahkumlara dönerek, çimlere oturmalarını söyledi.

Cipler adamlarla ve gerekli eşyalarla dolu olarak geri döndüğü zaman, Çavuş adamları yüz yüze bakan iki sıraya soktu. Aletleri dağıttı. Yeterli sayıda alet olmadığı için, geri kalan adamlara çimlerin üzerinde yüz üstü yatmalarını söyledi.

Kimse konuşmuyordu. Mahkumlar, upuzun bir hendek kazmak için uğraşıyordu. Kazmaları olan mahkumlar çukur açıyor ve kürekli mahkumlar toprağı dışarı atarken dinleniyorlardı. Çok yavaş çalışıyorlardı. Toplanma alanının çevresindeki adamlar ağaçlara yaslanmış aldırmadan mahkumları izliyorlardı.

Çavuş, Mosca'ya göz kırptı ve fısıldayarak, "bu blöf her zaman işe yarar. Bak şimdi," dedi.

Birkaç dakika daha kazmalarına izin verdikten sonra, "Konuşmak isteyen var mı?" diye bağırdı. Sırıtarak adamların suratlarına bakıyordu.

Hiç kimseden ses çıkmadı.

"Tamam," dedi ve kolunu salladı. "Kazmaya devam edin."

Almanlardan bir tanesi küreğini bıraktı. Genç bir adamdı ve yanakları yorgunluktan kızarmıştı. "Lütfen," dedi. "Size bir şey söylemek istiyorum." Muhafızlarla, mahkumlar arasındaki açık alana doğru yürüdü.

"Haydi söyle," dedi Çavuş.

Alman, hiç konuşmadan bir süre bekledi. Huzursuz bir şekilde arkasına döndü ve mahkum arkadaşlarına baktı. Çavuş durumu anlamıştı. Almanı kolundan tuttu ve cipe doğru sürükledi. Bir süre kısık sesle konuştular. Gözlerini mahkumlardan ve muhafızlardan ayırmıyorlardı. Çavuş bir kolunu mahkumun omzuna atmış, kocaman gövdesini öne doğru eğmiş meraklı bir şekilde dinliyordu. Sonra başını salladı ve başıyla muhbire cipe binmesini işaret etti.

Mahkumlar, üç kamyona bindirildi ve konvoy ıssız ormanın içinde yavaş yavaş ilerlemeye başladı. Çavuş, ciple onları izlerken, uzun bıyıkları rüzgarda dalgalanıyordu. Ormandan çıktılar ve açıklığa vardıkları zaman, ikindi güneşinin etkisiyle kızıla boyanmış kırlar göründü.

Çavuş, Mosca'ya dönerek, "Senin dostun uzun zamandır bu kaçışı planlıyormuş ama şansı pek yaver gitmemiş," dedi.

"Neredeymiş şimdi?" diye sordu Mosca.

"Kasabada. Evi biliyorum."

Konvoy kampa girdi. Arkalarındaki iki cip yan yo-

la saparak kasabaya doğru hızla ilerlemeye başlamıştı. Arka arkaya ana caddeye girdiler ve kilisenin bulunduğu köşeden sağa döndüler. Küçük taş bir binanın önünde durdular. Mosca ve Çavuş ön kapıya gitti. Öteki cipteki iki adam yavaş yavaş binanın arkasına doğru yürüdü. Diğer adamlarsa cipte kaldılar.

Daha çalmaya fırsat kalmadan kapı açıldı. Önlerinde Fritz duruyordu. Üzerinde eski mavi bir pantolon, yırtık pırtık beyaz bir gömlek ve koyu renkli bir ceket vardı. Belli belirsiz gülümseyerek, "Diğerleri yukarıda," dedi. "Aşağıya inmeye korkuyorlar."

"Çağır onları," dedi Çavuş. "Yukarı çık ve onlara zarar vermeyeceğimizi söyle."

Fritz, merdivenlerin başına geçti ve Almanca olarak, "Her şey yolunda. Aşağı inin, korkmayın," dedi.

Yukarı kattaki bir kapının açıldığını duydular ve üç mahkum yavaşça merdivenlerden aşağı indi. Üzerlerindeki kıyafetler eskiydi. Yüzlerinde ise itaatkar ve suçlu bir ifade vardı.

"Ciplere binin," dedi Çavuş. Sonra Fritz'e dönerek, "Bu ev kimin?" diye sordu.

Alman başını kaldırdı ve ilk defa Mosca'nm suratına baktı. "Eskiden tanıdığım bir kadının. Onu bırakın. Bunu, anlarsınız ya, yalnız olduğu için yaptı. Savaşla bir ilgisi yok."

"Sen de cipe bin," dedi Çavuş.

Herkes araçlara bindi. Çavuş binanın arkasındaki iki adama ıslık çalarak sinyal verdi. Cipler tam hareket ederken, elinde bir çanta taşıyan ve eve doğru yürüyen

bir kadın gördüler. Kadın cipteki mahkumları görünce geri döndü ve geldiği yöne doğru yürümeye başladı. Çavuş, başını Mosca'ya doğru çevirdi ve sırıtarak, "Kahrolası kadınlar," dedi.

Kampa giden yolun yarısına geldiklerinde, Çavuşun cipi sağ tarafta durdu. Yolun bir tarafında ormanın içlerine doğru ilerleyen taşlı bir yol vardı.

"Şu adamları cipten indirin," diye bağırdı Çavuş. Hepsi birden cipten indi ve ıssız yola bakarak huzursuz bir şekilde durdular. Çavuş düşünceli bir şekilde birkaç dakika bekledi. Sonra bıyıklarını bükerek, "Birkaçınız şu Almanları kampa götürün. Römorktaki aletleri boşaltın ve buraya getirin," dedi. Sonra Fritz'e döndü. "Sen burada kalıyorsun."

"Ben de gideyim," dedi Mosca.

Çavuş, Mosca'yı boydan boya süzdü. Sakin ama aşağılayıcı bir tavırla, "Beni dinle, orospu çocuğu. Sen burada kalıyorsun. Eğer ben olmasaydım, kıçını bu işten kurtaramazdın. Bu herifler her kaçtığında onları tüm ülkede aramak zorunda değilim. Sen burada kalıyorsun," diye bağırdı.

İki asker, üç mahkumu alarak sessizce cipe bindi ve yolun sonunda kayboldu. Fritz, başını çevirmiş onları izliyordu.

Askeri üniforma içindeki dört adam, Alman'a ve önünde uzanan çetin yola bakıyordu. Çavuş bıyığını düzeltti. Alman'ın suratı bembeyazdı ama sanki hazır oldaymış gibi beklemeye devam ediyordu.

"Koşmaya başla," dedi Çavuş, ormana giden yolu

işaret ederek.

Alman kıpırdamadı. Çavuş adamı sırtından dürterek, "Koş," diye bağırdı, "sana biraz zaman veriyorum." Alman'ın yüzünü ormana doğru çevirerek, taş yolun üzerine doğru itti. Artık güneş ufukta kaybolmuş ve alacakaranlığın belli belirsiz ışıkları kalmıştı. Orman, çok uzaklarda uzun bir yolun sonunda duruyordu.

Alman, tekrar onlara doğru döndü ve sanki biraz merhamet arıyormuş gibi eliyle gömleğini yokladı. İlk önce Mosca'nın, sonra da diğerlerinin yüzüne baktı. Taşlı yoldan uzaklaşarak onlara doğru bir adım attı. Bacakları titriyordu, bedeni bir anlığına sarsıldı ancak sesi titremiyordu. "Herr Mosca, Ich hab' eine Frau und Kinder. "

Çavuş'un yüzünde öfke ve nefret dolu bir ifade vardı. "Koş, piç herif, koş." Almanın yanına doğru yürüdü ve yüzüne vurdu. Alman tam yere düşecekken onu kaldırdı ve taş yola doğru itti. "Koşsana, it herif." Üç ya da dört kez bağırdı.

Alman yere düştü, kalktı ve yüzünü tekrar onlara çevirdi. Bu kez yalvarmıyor sanki derdini anlatıyordu. "Ich hab' eine Frau und Kinder." Muhafızlardan biri, öne doğru çıktı ve elindeki tüfeğin kabzasını adamın karnına indirdi ve diğer eliyle de adamın suratına bir yumruk vurdu.

Mahkumun yüzünden kanlar akıyordu. Ormanın karanlık duvarına doğru uzanan taşlı yolda yürümeye başlamadan önce son bir kez onlara baktı. Bu bakışta ölüm korkusundan çok, umutsuzluk vardı. Sanki daha

önce olacağına inanmadığı korkunç sonun yaklaştığını anlamış gibi dehşetle bakıyordu.

Askerler, adamın taşlı yol üzerinde yavaş yavaş yürüyüşünü izlediler. Koşmasını bekliyorlardı ama mahkum tam tersine çok ağır ilerliyordu. Attığı her birkaç adımda bir sanki oyun oynuyorlarmış gibi arkasına dönüp bakıyordu. Karanlığın içinde, beyaz gömleğini hâlâ seçebiliyorlardı.

Mosca, Alman'ın her arkasına dönüp bakışında ve yoluna devam edişinde, biraz daha sağa kaydığını fark etti. Ormanın derinliklerine giden yolun gitgide yükseldiğini fark edebiliyordu. Durum çok açıktı. Adamlar taşlı yolun üzerinde diz çöktüler ve silahlarını omuzlarına yerleştirdiler. Mosca'nın tüfeğinin namlusu yere bakıyordu.

Alman aniden kurumuş nehir yatağına doğru koşmaya başladığı sırada, Çavuş silahını ateşledi ve mahkumun cansız bedeni mermi sesleri arasında yere yığıldı. Adamın vücudunu tam olarak göremeseler de bacaklarını seçebiliyorlardı.

Tüfek mekanizmalarından çıkan mekanik seslerin ardından ortalığı derin bir sessizlik kaplamıştı. Silahlardan çıkan duman başlarının üstünde daireler çizerek yükselmeye başladı. Geride kalan adamlar, hâlâ ateş ettikleri konumdaydılar. Barutun keskin kokusu, akşamın serin havasına karıştı.

"Siz gidin," dedi Mosca. "Ben römorku beklerim. Siz gidin." Kimse onun ateş etmediğini fark etmemişti. Mosca, arkasını dönerek taşlı yolda yürümeye başladı.

Cipin hareket ettiğini duydu ve bir ağaca yaslandı. Ormanın oluşturduğu manzaraya, taşlık yola ve adamın bacaklarına baktı. Çok yakın görünüyordu. Bir sigara yaktı. Hiçbir şey hissetmiyordu, sadece biraz midesi bulanıyor ve başı dönüyordu. Çok karanlık olmadan römorkun geleceğini umarak bekledi.

Odanın karanlığında, Mosca, Hella'nın vücudunun üzerinden masanın üzerinde duran su bardağına uzandı. İçti ve arkasına yaslandı.

Bu gece tamamen dürüst olmak istiyordu. "Bu olay beni pek üzmedi," dedi. "Tıpkı bugün kamyonun peşinden koşan kadını gördüğüm gibi. Ne söylediğini gayet iyi hatırlıyorum. 'Benim karım ve çocuklarım var.' O zaman bana pek bir şey ifade etmemişti. Bunu açıklamam mümkün değil ama elimizdeki tüm parayı harcamak gibi bir şey. Çünkü biriktirmek bir işe yaramıyor." Sustu ve Hella'nın konuşmasını bekledi.

Kız konuşmayınca devam etti. "Sonraları bu konuyu çok düşündüm. Savaşa gitmekten korkuyordum. Sanırım o Çavuş'tan da korkuyordum. Üstelik öldürülen adam bir Almandı. Almanlar çok daha büyük kötülükler yaptı. Ama asıl sorun benim hiç pişmanlık duymamam. Yaralandığı zaman, yalvardığı zaman ve öldüğü zaman hiç pişmanlık duymadım. Sonraları bundan utanç duydum ama hiç pişmanlık duymadım. Üstelik bunun kötü bir şey olduğunu da biliyorum."

Mosca, elini Hella'nın yüzüne doğru uzattı ve ya-

nağından akan gözyaşlarını hissetti. Bir anlığına midesi bulandı ama yükselen ateşi bu hissi yakıp eritti. Hella'ya bunun rüya gibi, sihir gibi, etraflarındaki korku gibi bir şey olduğunu anlatmak istiyordu. İnsanların cesetleriyle dolu şehirlerde, enkaz yığınlarına dönmüş mezarları üzerinde savaş devam ediyordu. Yıkılmış evlerden siyah dumanlar yükseliyordu. Savaşın izlerini her yerde görmek mümkündü. Dumanları tüten bir tankın üzerinde, evlerin kapılarında, kilisenin duvarlarında, meydanda yatan cesetlerde... Bir sabah, garip kasaba o kadar sessiz ve durgunken, savaş millerce uzakta olsa da o hâlâ korkuyordu. Birden uzakta kilise çanları çalmaya ve meydan insanlarla dolmaya başlıyordu. Günlerden pazardı. Aynı gün, korkusu yok oluyor ve kafatası görmediği, çocukların tebeşirle beyaz çizgiler çizmediği bir yerde, etinin ve kemiklerinin parçalandığını hissediyor ve yok olma korkusuyla karşı karşıya geliyordu.

Hiçbir şey söylemedi. Hella'nın yüzüstü döndüğünü ve başını yastığa gömdüğünü hissedebiliyordu. Kızı kaba bir şekilde dürttü ve "Git kanepede uyu," dedi. Duvara yaslandı ve duvarın serinliğinin bedeninin ateşini almasını istedi. Duvara iyice yaslandı.

Rüyasında, kamyonlar ıssız topraklarda ilerliyordu. Birçok kadın yeraltından çıkıyor, caddeleri dolduruyor ve aç gözlerle etrafta dolaşıyorlardı. Bir deri bir kemik kalmış adamlar, korkuluk gibi dans ediyorlardı. Sonra önlerindeki kadınlar ağlamaya başlıyorlar ve adamların öpmeleri için kafalarını ve vücutlarını öne doğru eğiyorlardı. Beyaz bir şerit kamyonları, erkekleri, kadınları

ve dünyayı çevreliyordu. Suçluluk duygusunun ortaya çıkardığı korku her taraftaydı. Beyaz çiçekler soluyor ve ölüyordu.

Mosca uyandı. Odayı gecenin son hayaletleri, gölgeler kaplamıştı. Dolabın siluetini belli belirsiz görebiliyordu. Hava soğuktu ama ateş ve üşüme hissi vücudunu terk etmişti. Kendisini mutlu eden hafif bir yorgunluk hissetti. Karnı acıkmıştı ve güzel bir kahvaltının kendisini nasıl mutlu edeceğini düşündü. Uzandı ve Hella'nm uykudaki vücuduna dokundu. Yanından hiç ayrılmadığını düşünerek, yanağını kızın sıcacık sırtına yasladı ve uykuya daldı.

BÖLÜM
9

GORDON MIDDLETON ikili sıra halinde evinin önünden geçip caddeye doğru yürüyen çocukları izliyordu. Çocuklar, kapalı pencereden içeri giren şarkıya uygun bir şekilde ellerindeki kağıt kandilleri sallıyorlardı. Sırayı bozarak öne doğru çıktılar ve bir grup oluşturdular. Ellerindeki sarı-kırmızı fenerler soğuk ve boğucu Ekim karanlığının içinde, ateş böcekleri gibi görünüyordu. Gordon, uzun zaman önce ayrıldığı New Hampshire'a karşı derin bir özlem duydu. Kasabanın soğuk ve çıplak güzelliğini, sadece ateş böceklerinin ışıldattığı geceleri ve buradaki gibi kış gelince her şeyin ortadan kaybolmasını özlemişti.

Gordon başını çevirmeden, Profesöre, "Şu fenerli çocuklar ne söylüyor?" diye sordu.

Satranç masasının önünde oturan Profesör, rakibini karşı karşıya bıraktığı manzarayı büyük bir keyifle izliyordu. Yanındaki deri çantanın içinde, Gordon Middleton'dan Almanca dersi karşılığında aldığı, eve götüreceği iki sandviç ve iki paket sigara duruyordu. Sigaraları, Nürnberg'e gittiği zaman oğluna verecekti. Ama bu-

nun için tekrar izin alması gerekiyordu. Eğer büyük adamların ziyaretçisi olabiliyorsa, oğlunun neden olmayacaktı ki?

"Ekim Festivali için şarkı söylüyorlar," dedi Profesör dalgın bir şekilde. "Gecelerin gitgide uzayacağını anlatıyorlar."

"Peki ya fenerler?" diye sordu Gordon Middleton.

"Ben de bilmiyorum, gerçekten. Eski bir adet sadece." Profesör rahatsızlığını gizlemeye çalıştı. Amerikalıyı oyuna geri döndürmek ve son darbeyi indirmek istiyordu. Amerikalı hiçbir zaman savaşın galibi gibi davranmamıştı ancak buna rağmen Profesör, yenilen tarafta olduğunu asla unutmuyordu ve zihninin derinliklerinde bir yerde oğlu hakkında duyduğu gizli utanç duygusu onu rahat bırakmıyordu.

Gordon Middleton pencereyi açtı ve fenerlerin arasından yükselen çocuk sesleri, kristal berraklığıyla ekim rüzgarı gibi odayı doldurdu. Gordon, yeni öğrendiği Almanca'sını denemek amacıyla büyük bir dikkatle şarkıyı anlamaya çalıştı. Kelimelerin basitliği ve seslerin duruluğu anlamasını kolaylaştırıyordu.

Brene auf mein Licht
Brene auf mein Licht
Aber nur meine liebe Laterne nicht

"Annelerinin fener yapmaktan daha önemli dertleri olduğunu sanabilirsiniz." Gordon bir süre bekledikten sonra, tekrar dinlemeye başladı.

Da oben leuchten die Sterne
Hier unten leuchten wir

İnsana hüzün vermeyen ama gecenin sessizliği içinde yankılanan bir şarkıydı bu.

Mein Licht ist aus, wir geh nach Haus
Und kommen Morgen wieder

Gordon Middleton, Mosca'nın Kurfürsten Bulvarı'ndan geçip fenerlerin ve hâlâ şarkı söyleyen çocukların arasından yürüdüğünü gördü.

"Arkadaşım buraya geliyor," dedi Profesöre. Satranç masasının yanma geldi ve işaret parmağıyla şahını düşürdü.

Profesör gülümsedi ve nezaketten yoksun bir şekilde, "Hâlâ kazanabilirdiniz," dedi. Profesör, tüm gençlerden korkuyordu. Yıllardır savaşın içinde yaşayan ve en sonunda yenilgiyi tadan acımasız ve öfke dolu Alman gençlerinden çekinse de, canlarının istediği gibi adam öldüren ve hiçbir şeyden korkmayan genç ve sarhoş Amerikalılardan daha çok korkuyordu. Ancak Middleton'un arkadaşları tehlikeli olamazdı. Herr Middleton bu konuda onu temin etmişti. Üstelik kendisi de oldukça güvenilir bir adamdı. Middleton, uzun boyuyla, narin yapısıyla, çıkık elmacık kemikleriyle, uzun burnu ve yayvan ağzıyla tipik bir Amerikalıya ve eskiden New England'da olduğu gibi bir öğretmene benziyordu. Geçmişte ilkokul öğretmenlerinin nasıl da kendisine

özendiğini hatırladı ve gülümsedi ama şimdi bilgisinin ve unvanının bir önemi kalmamıştı. Artık o sadece Almanca ders veren bir öğretmendi.

Kapı çaldı ve Gordon kapıya bakmak için gitti. Profesör ayağa kalkarak ceketini ve kravatını düzeltti. Kocaman göbeğini içeri çekerek yüzünü kapıya doğru döndü.

Profesör, yirmi yaşlarında kendi oğlundan daha büyük olmayan genç bir adamın içeri girdiğini gördü. Ancak bu genç adamın kahverengi gözlerinde ve hırpani yüzünde ciddi bir ifade vardı. Subayların giydiği üniformaya benzer yeşil bir kıyafet giymişti ama sol kolunda ve yakasında sivil olduğunu gösteren işaretler vardı. Etrafına aldırmayan rahat bir tavırla içeri yürüdü.

Gordon, Mosca'yı Profesörle tanıştırdı. Profesör, "Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum," dedi ve elini uzattı. Aralarındaki mesafeyi korumak istiyordu ama gülümseyerek kendisine ihanet ettiğini düşündü. Genç adamın birden ciddileştiğini ve tokalaştıktan sonra elini hemen çektiğini fark etmişti. Bu genci rahatsız ettiği düşüncesi, Profesörü korkutmuştu. Tekrar yerine otururak satranç taşlarını düzeltti.

"Oynamak ister misiniz?" diye sordu Mosca'ya ve özür diler gibi gülümsedi.

Gordon, Mosca'ya masayı işaret ederek, "Bakalım, sen ne yapacaksın, Walter, bu adam benim için çok iyi," dedi.

Mosca, Profesörün karşısındaki sandalyeye oturdu.

"Çok bir şey beklemeyin. Gordon bu oyunu bana sadece bir ay önce öğretti."

Profesör, başını salladı ve, "Lütfen beyazları alın," dedi. Açılış hamlesini Mosca yaptı.

Profesör, tüm dikkatini oyuna verdi. Gerginliğini üzerinden atmıştı. Tüm Amerikalılar aynı basit açılışları yapıyordu ancak öğretmen dikkatli ve garantici ancak yaratıcılıktan uzak bir şekilde oynarken, bu adam gençliğinin verdiği heyecanla hareket ediyordu. Pek yetenek yok, diye düşündü Profesör ve birkaç usta hareketle doğrudan yapılan saldırıları bertaraf etti. Sonra çabuk ve acımasız bir şekilde, kalelerini, fillerini ve savunmasız bir şekilde duran piyonlarını aldı.

"Siz benim için çok iyisiniz, Profesör," dedi genç adam Almanca. "Bu arada eğer mümkünse, haftada iki kez nişanlıma İngilizce dersleri vermenizi istiyorum. Ücreti nedir?"

Profesörün yüzü kızarmıştı. Genç adamın karşısındaki bir tüccarmış gibi yaptığı bu pazarlık, onu utandırmıştı. "Siz nasıl isterseniz," dedi çabuk bir şekilde, "ancak sizin Almancanız da oldukça iyi, siz neden öğretmiyorsunuz?"

"Denedim," dedi Mosca, "ama nişanlım gramer ve dilbilgisi de öğrenmek istiyor. İki ders için bir paket sigara, olur mu?"

Profesör başını salladı.

Mosca, Gordon'dan bir kalem aldı ve bir parça kağıt üzerine bir şeyler yazdı. Profesöre uzatarak, "eğer lojmandakiler sorun çıkarırsa, bu kağıdı gösterin. Üze-

rinde adres de yazıyor," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Profesör neredeyse eğilerek, "Yarın akşam uygun mudur?"

"Tabii ki," diye karşılık verdi Mosca.

Evin dışında, bir cipin kornası çalmaya başladı. "Bu Leo olmalı," dedi Mosca. "Subay gazinosuna gidiyoruz, gelmek ister misin, Gordon?"

"Hayır," dedi Gordon. "Buchenwald'daki çocuk mu bu?" Mosca, başını salladı. "Buraya getirsene, onunla konuşmak istiyorum."

Mosca, pencereyi açtı. Korno sesi kesilmişti. "İçeri gel," diye bağırdı Mosca. Dışarıda karanlık bastırmıştı. Çocuklar ve fenerleri artık görünmüyordu.

Leo, içeri gelince, Gordon'la el sıkıştı ve Profesöre, "Angenehm," dedi. Profesör, eğildi, çantasını aldı ve Gordon'a dönerek, "gitmeliyim," diye karşılık verdi. Gordon kapıya kadar ona eşlik etti ve elini sıkarak vedalaştı. Sonra Gordon, evin arka tarafında bulunan mutfağa gitti.

Karısı, Yergen'le masaya oturmuş, bazı karaborsa malları için pazarlık ediyordu. Yergen, son derece nazik ve ağırbaşlı hareket ediyordu. İkisi de kadının iyi pazarlık yaptığının farkındaydı. Yergen kaliteye inanan bir insandı. Masanın yanındaki bir sandalyenin üzerinde, bir adım boyunda, gayet şık görünen kahverengi yün bir kumaş duruyordu.

"Sence de güzel değil mi, Gordon?" diye sordu Anne Middleton mutlu bir şekilde. Gordon'un karısı hafif şişman bir kadındı. İyi niyeti ve nezaketi yüzünden ve

kısık gözlerinden okunuyordu.

Gordon, beğendiğini gösteren bir ses çıkardı ve, "Eğer işin bittiyse, içeri gelip bazı arkadaşlarla tanışmanı istiyorum," dedi. Yergen, önündeki kahveyi çabucak içti ve deri çantasını, masanın üzerinde duran yağ ve et kutularıyla doldurmaya başladı. İşi bittikten sonra, "Ben artık gideyim," dedi.

"Kocamın paltosu için gereken kumaşı unutmazsın değil mi?" diye sordu Ann Middleton.

Yergen sanki alınmış gibi, "Sevgili bayan, tabii ki unutmam. En geç gelecek haftaya getiririm," dedi.

Yergen'in arkasından kapıyı kapattıktan sonra, dolaptan bir şişe viski ve birkaç şişe Coca-Cola çıkardı. "Yergen'le iş yapmak çok zevkli. Boş şeylerle hiç vakit kaybetmiyoruz," dedi. Beraber oturma odasına geçtiler.

Tanışma faslından sonra, Gordon koltuklardan birisine yerleşti ve karısının her zaman yaptığı konuşmaları dinlemeden kendi düşüncelerine daldı. Kendilerine tahsis edilen bu evin havasını hiçbir zaman sevememişti. Hiç hatırası, bağı olmayan, kime ait olduğunu bilmediği bu eşyalarla, duvardaki tablolarla, odalardaki mobilyalarla, duvarın dibinde duran ve daha önce kimin çaldığını bilmediği bir piyanoyla yaşamak ona acı veriyordu. Ancak bu tür hisler yeni değildi ve kendi benliğine ihanet ediyordu. Bu duyguyu en derinden orduya girmeden önce, ailesinin evine yaptığı ziyarette yaşamıştı. Uzun zaman önce ölen atalarına ait olan eşyalarla dolu o evde, annesinin ve babasının sert kuzey ikliminin kuruttuğu yanaklarını öptüğü zaman, savaşa ve

fabrikalara giden diğer gençler gibi bir daha bu yere dönmeyeceğini biliyordu. Artık bu soğuk ve ıssız topraklarda, tepeleri kaplayan kar gibi bembeyaz saçlı yaşlı insanlar yaşayacaktı. Odasında annesinin sadece bir tablo sandığı Marx'ın bir resmi asılıydı. Marx'ın zekasıyla övünürken annesinin cahilliğine de üzülüyordu. Tablo büyük ihtimalle hâlâ aynı yerde asılı duruyordu.

Karısı içkileri hazırlamıştı. Viski az bulunduğu ve bazen de karaborsada sattığı için, içkileri sulandırmıştı. Gordon, Leo'ya dönerek, "Müttefiklerin yanlışlıkla bombaladığı yer, sizin kamp mıydı?" diye sordu.

"Evet," diye cevap verdi Leo. "Olayı hatırlıyorum. Ama pek kızmadık, inanın bana."

"Komünist lider Thalman'ın o saldırıda öldüğünü okumuştum. Onu tanıyor muydun?" Gordon'un sesindeki sakinlik ilk kez kaybolmuştu. Sesi titriyordu.

"Aslında çok garip bir olay," dedi Leo. "Thalman, öldüğü sanılan saldırıdan iki gün sonra kampa getirilmişti. Kısa bir süre sonra da kamptan çıkarıldı. Ölümü hakkında yapılan anonsu duyduk. Aramızda yaptığımız bir espri haline geldi."

Gordon derin bir nefes aldı. "Onunla tanıştın mı?"

"Hayır," dedi Leo. "Kapoların yani güvenilen adamların çoğu komünistti. Kamplara gönderilen ilk adamlar bunlardı ve iyi işleri onlar kapmıştı. Bazı yiyecekler ve biraz da içki bulup, Thalman'a hoş geldin ziyafeti vereceklerini duymuştuk. Ama böyle bir şey asla olmadı. Thalman her zaman iyi bir şekilde korunuyordu."

Gordon, üzgün bir şekilde başını salladı. Sonra kızgın bir şekilde, karısına dönerek, "Faşizmin gerçek düşmanlarını görüyor musun?" dedi.

Leo, rahatsız olmuş bir şekilde, "Komünistler sütten çıkmış ak kaşık sayılmazdı. Bir keresinde, kaponun teki yaşlı bir adamı öldürünceye kadar dövmüştü. Karınızın önünde söyleyemeyeceğim daha birçok şey yaptılar," dedi.

Gordon o kadar rahatsız olmuştu ki her zaman sakin görünen yüzünde öfkesini görmek mümkündü. Karısı Mosca'ya dönerek, "Bir akşam nişanlınızla birlikte yemeğe gelsenize. Leo da bize katılır," dedi. Gordon'un kendisine gelmesini beklerken ayrıntıları konuştular. Gordon, birden Leo'ya, "O adamın komünist olduğuna inanmıyorum. Belki bir zamanlar öyle olabilir ama davasına ihanet etti," dedi. Ann ve Leo bunu duyunca gülmeye başladılar ama Mosca, yüzünü Gordon'a çevirerek, "Adam uzun zamandır kamptaydı. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyor musun Tanrı aşkına?" diye sordu. Leo, bunu doğrularcasına, "Evet, en eski mahkumlardan bir tanesiydi," diye karşılık verdi.

Üst kattaki odadan bir bebeğin ağlama sesi duyuldu. Gordon yukarı çıkarak, altı aylıktan daha büyük gösteren kocaman bir erkek çocuk getirdi. Gordon, çocuğun altını değiştirerek büyük bir gururla maharetini gösterdi.

"Benden daha iyi yapıyor," dedi Ann Middleton, "Üstelik bundan hoşlanıyor da."

"Neden gazinoya gitmeyip akşamı burada geçirmi-

yorsunuz?" diye sordu Gordon.

"Evet, lütfen kalm," diye ısrar etti Ann.

"Biraz daha kalabiliriz," dedi Mosca, "ama saat onda Eddie Cassin'le buluşacağız. Operaya gitmişti."

"Bahse girerim hâlâ oradadır," dedi Ann Middleton gülerek.

"Üstelik bu akşam erkekler için bir eğlence var ve gösteri muhteşem olabilir. Leo, daha önce böyle bir şey izlemedi. Kaçırmasını istemem," dedi Mosca.

Gordon, onları geçirmek için kapıya kadar gitti. Mosca'ya dönerek, "biz komisyon kartımızı pek kullanmıyoruz. Eğer bir şeye ihtiyacın olursa, bana söyle," dedi.

Daha sonra kapıyı kilitleyerek oturma odasına geri döndü. Ann, "Bu akşam Leo'ya çok kötü davrandın, kendinden utanmalısın," diye çıkıştı. Gordon, karısının kızdığını yüzünden anlamıştı. Ama kararlı bir şekilde, "Adamın hâlâ bir dönek olduğunu düşünüyorum," dedi.

Bu kez karısı gülümsemedi.

Pembe ışıklar kararda. Eddie Cassin öne doğru eğildi ve diğer seyircilerle birlikte alkışlamaya başladı. Beyaz saçlı şef, sahneye çıktı ve elindeki batonla kürsüye sertçe vurdu. Perde açıldı.

Müzik yavaş ancak tutkuyla çalmaya başladığında, Eddie Cassin oturduğu okul toplantı salonunu, etrafındaki Almanları, görüşünü engelleyen iri kıyım iki Rus subayını çoktan unutmuştu. Sahnedeki tanıdık karakter-

ler artık hayatının bir parçası haline gelmişti. Heyecandan suratının kasılmasına engel olmak için elini çenesine götürdü.

Gösterinin başında birbirlerine olan aşklarını anlatan bir adam ve bir kadın, şimdi nefretlerini dile getiriyorlardı. Köylü kostümündeki adam, öfkeyle şarkı söylüyor, sesini yükseltip alçaltıyordu. Orkestradan çıkan sesler de adamın sesine eşlik ederek, bir inip bir çıkıyordu. Kadının sesi tiz bir şekilde, adamın sesine karışıyordu. Adam yanma yaklaşan kadını o kadar büyük bir kuvvetle itti ki, kadın yere yapıştı ve kafasını tahtaların üzerine çarptı. Ama hemen toparlandı ve ayağa kalkarak müzikal tehditlerini savurmaya devam etti. Adam kadına bağırıp çağırırken ve kadın da tüm masumiyetiyle bu saldırılara cevap vermeye çalışırken, aniden koronun ve orkestranın sesi kayboldu. Artık tek duyulan kadının sesiydi. Suçunu kabul ediyor ve kendisini adamın merhametine bırakıyordu. Tatlı ve ince sesiyle, ölümü, üzüntüyü ve tüm erkek ve kadınları birbirine çeken aşkı anlatıyordu. Son bir umutla yardım istedi ve sevdiği adam da onunla birlikte can verirken, kemanlar ve diğer enstrümanlar çalmaya başladı. Adam, intikam, tutku ve kederle dolu bir çığlık attı ve perdeler indi.

Rus subaylar, sanki alkış yağmurunu onlar yönetiyormuş gibi büyük bir istekle alkışlıyorlardı. Eddie Cassin, güçlükle salondan dışarı çıktı. Serin hava onu kendisine getirmişti. Cipine yaslandı. Çok yorulmuştu ama yine de halinden memnundu. Herkes dışarı çıkıncaya kadar bekledi ve sahnede ölen kadının yanma gitti. Ka-

dın, düz ve ifadesiz suratıyla 50'li yaşlarında sıradan bir Alman ev kadınına benziyordu. Simsiyah rahat bir elbise giymişti. Eddie, kadın gözden kaybolunca kadar bekledi ve sonra cipine atlayıp Altstadt köprüsünün üzerinden geçip Bremen'e doğru yol aldı. Her zamanki gibi onu yine enkaz yığınları karşıladı. Opera sahnesiyle gerçek dünyanın nasıl da birbirine benzediğini düşünüyordu. Sahnede gördüğü yapmacık dünya sanki aynı trajediden oluşuyordu. Müziğin büyüsü artık geçmişti ve bu kadar basit bir trajedi için kolayca akıttığı gözyaşlarından utanç duyuyordu.

Subay gazinosu Bremen'deki en özel mekanlardan bir tanesiydi. Eskiden çimenlik olan alan şimdi, ciplerin ve komutan arabalarının kullandığı bir park alanı haline gelmişti. Arkadaki bahçe de artık üst düzey subaylara çiçek yetiştirmek için kullanılıyordu.

Eddie, gazinoya girdiğinde, dans pisti boştu ancak etrafında, çok sayıda subay yerlere oturmuş ya da duvara dayanmış konuşuyordu. Diğerleriyse, bardaki sandalyeler üzerinde önlerindeki kalabalığı seyrediyordu.

Birisi hızla Eddie'nin yanından geçerek dans pistine çıktı. Küçük, gümüş renkli bale ayakkabıları giyen neredeyse çırılçıplak bir kızdı bu. Kasıkları üzerindeki kıllar, üçgen şeklinde tıraş edilmişti ve bedenini koruyan kızıl bir kalkanı andırıyordu. Saçları, kocaman bir çalıya benziyordu. Yere oturmuş subayların yanına gelerek dans etmeye başladı. Kız doğallıktan yoksun bir

şekilde dans ediyordu ve üçgen şeklinde kesilmiş kıllarını yerde oturanların yüzüne doğru uzatıyordu. Bazı genç subaylar bu durumdan oldukça rahatsız oldular ve başlarını başka tarafa çevirdiler. Tüm bunlar olurken kız durmadan gülüyordu. Erkeklerin iştahını kabartmayan son derece garip bir gösteriydi. Birisi sahneye tarak fırlattı ama kız hiç oralı olmadan dans etmeye devam ediyordu. Askerler kızın anlamadığı şakalar yapıp duruyordu. Bu aşağılama kızın gerilmesine neden olmuştu. Herkes gülmeye ve sahneye bir şeyler atmaya başlamıştı. Ellerine ne geçerse fırlatıyorlardı. Taraklar, mendiller, çakılar, içkilerindeki zeytinler havada uçuşuyordu. Subaylardan teki, "Bunu da al," diye bağırdı ve herkes ona katıldı. Gazino subayı piste çıktı ve kızın saçlarını kocaman bir makasla kesmeye başladı. Kız, Eddie'nin yanından koşarak soyunma odasına gitti. Eddie, barın bulunduğu tarafa yürüdü. Bir köşede Mosca ve Wolf'u görünce onlara doğru yürüdü.

"Leo'nun gösteriyi kaçırdığını sakın söyleme," dedi Eddie. "Walter, bu konuda bana söz vermiştin."

"Merak etme, buralardadır. Dansçı kızlardan birisiyle ilgileniyor," dedi Mosca.

Eddie sırıtarak, "Altın madeni mi buldunuz?" diye sordu Mosca'ya. Wolf'un ve Mosca'nın geceleri karaborsada bir şeyler sattıklarını biliyordu.

"Hayat zor," dedi Wolf kafasını sallayarak.

"Bana hikaye anlatma," dedi Eddie Cassin. Senin Fraulein'ın pijamalarında elmaslarla dolaştığını herkes biliyor."

Wolf, "Peki pijamaları nerden bulmuş?" diye sordu.

Hepsi birden güldü.

Garson geldi ve Eddie Cassin duble viski ısmarladı. Wolf, başıyla sahneyi işaret ederek, "Bu gece seni ön sırada göreceğimizi sanıyorduk," dedi.

"Pöh," diye karşılık verdi Eddie. "Ben kültürlü bir insanım. Bu akşam operaya gittim. Zaten oradaki kadınlar daha güzel."

Diğer odalardaki subaylar bara akın etti. Gösteri sona ermişti. Salon tıklım tıklım dolmuştu. Mosca, ayağa kalktı ve, "Oyun masasına gidelim de birkaç el atalım," dedi.

Oyun masasının etrafı oldukça kalabalıktı. Masa, dört boyalı tahtadan ve üzerine yeşil kumaş geçirilmiş bir çerçeveden oluşuyordu. Yarım ayak yüksekliğindeki tahta bir kutu, zarlık olarak kullanılıyordu.

Kısa boylu, tıknaz ve sarı bıyıklı bir adam olan Albay, zarları elinde çeviriyordu. Bu oyunda usta olmadığı zarları tutuşundan belli oluyordu. Diğer oyuncuların çoğu pilottu. Albayın sağında, yaveri dikilmiş dikkatle oyunu izliyordu. Albay oynarken karışmamaya özen gösterirdi.

Yaver, birilerini tehdit etmediği zamanlar oldukça sakin ve sabırlı görünen bir yüzbaşıydı. Özellikle hafta sonlarında kimsenin istemediği angarya işler için adam seçme yetkisi, onu ikinci adam konumuna getirmişti. Albay ona güveniyordu. Yüzbaşı, kusurları kolayca unutabilen bir adam değildi. Ancak oldukça adil bir insandı ve sadece kendisini yakından ilgilendiren bir du-

rum olduğunda olaya karışırdı. Askeri yaşam ve düşünce tarzını, iyi ve kötü taraflarıyla gönülden benimsemişti. Başvuru yaparken yönetmeliklerde tüm ayrıntılarıyla tanımlandığı gibi komuta kademesinde adım adım ilerlemeden işini halletmeye çalışan birine yapacak birçok angarya iş yüklerdi ve o kişi ne kadar çalışırsa çalışsın aylarca bu meşguliyetlerden yakasını kurtaramazdı. Yüzbaşı, işini bir gencin enerjisiyle yapıyordu. Üstelik Mosca'dan daha yaşlı sayılmazdı.

Beyaz ceketli bir garson, odanın köşesindeki küçük bir barın arkasında dikilmişti. Oyunculardan birisi içki istediğinde, barmen içkisini hazırlıyor ve içkiyi kim istemiş olursa olsun, öne çıkarak kendi içkisini alıp oyuna geri dönüyordu.

Kumar oynamayı sevmeyen Wolf, bir sandalyeye oturmuştu. Eddie Cassin ve Mosca ise masanın etrafında dikiliyordu. Eddie'nin sırası geldiğinde, Mosca'da onunla birlikte oyuna katıldı. Temkinli bir kumarbaz olan Eddie, neredeyse pişman bir şekilde, paralarını koyduğu metal kıskacın arasından bir dolar çıkardı. İyi bir atış yaptı ve oyunu kazandı. Mosca, Eddie'den daha fazla para kazanmıştı.

Yan yana durdukları için, atış sırası Mosca'ya gelmişti. Mosca, kazanacağından emin bir şekilde, yeşil kumaşın üzerine yirmi dolar değerinde ordu parası koydu. Diğer subayların her biri de beşer dolar attı. Mosca zarları eline aldı ve masanın üzerine fırlattı. Yedi gelmişti, "Hey be!" dedi neşeyle. Artık kazanacağını biliyordu ve oldukça heyecanlanmıştı. Diğer dört subay da

masaya kırk dolar daha yatırdı. "Benden de on," dedi Eddie Cassin.

Albay, "Ben de oynuyorum," dedi ve parayı masaya koydu.

Mosca, zarları tüm gücüyle masanın kenarına fırlattı. Zarlar kenara çarptı ve yeşil kumaşın üzerine düşerek bir süre yuvarlandı. Yine yedi gelmişti. "Seksen dolar," diye bağırdı Mosca.

"Benden yirmi işler," dedi Eddie Cassin parasını masadan almadan. Albay, parasını masaya koydu.

Bu kez, Mosca sanki evcil bir hayvanı severmiş gibi zarları nazikçe okşadı ve masanın kenarına fırlattı. Zarlar birkaç kez yuvarlandı ve masanın tam ortasında durdu. Yine yedi gelmişti. Subaylardan bir tanesi, "Zarları iyice salla bakalım," dedi. Art niyetli söylenmemiş bir sözdü bu. Amacı Mosca'nm konsantrasyonunu bozmaktı. Mosca subaya döndü ve sırıttı. "Yüz altmış dolar."

Yaver, elindeki içkiyi yudumlayarak Mosca'yı ve zarları izliyordu. Eddie temkini elden bırakmadan, "On dolar," dedi ve kazandığı otuz doları yerden aldı.

Albay, "ben yirmi dolar yatırıyorum," dedi. Eddie istemeden de olsa, on dolar daha yatırdı. Mosca'nın yüzüne bakarak omuz silkti.

Mosca, zarları eline aldı, üfledi ve elinin tersiyle kırmızı zarları masanın diğer köşesine fırlattı. Zarların üzerindeki noktalar bu kez dördü gösteriyordu.

Subaylardan birisi, "Yapamayacağına beşe on veriyorum," dedi. Mosca, bunu ve diğer tüm iddiaları kabul

etti. Zarları masanın üzerinde bırakırken, şansından emin ve biraz da kibirli bir şekilde, kaybederse dağıtmak üzere paralarını eline aldı. Oyundan zevk alıyordu ve bu kadar şanslı olduğu anlar oldukça nadir sayılırdı. "Elliye yüz, kabul ediyorum," dedi. Kimseden ses çıkmayınca, zarları tekrar eline aldı.

Zarları tam atacakken, Albay, "Yapamayacağına yirmi veririm," dedi. Mosca, masanın üzerine on dolar daha koyarken, "kabul ediyorum," diye karşılık verdi.

"Sadece on dolar koydun," dedi Albay.

Mosca, zarlarla oynamayı bıraktı ve arkasına yaslandı. Albay gibi eski bir askerin oyunun kurallarını bilmemesine şaşırmıştı. "Dört için bire karşı iki vermelisiniz, Albay," dedi sesindeki kızgınlığı gizlemeye çalışarak.

Albay, yanındaki subaylardan birisine döndü ve, "Bu doğru mu, Teğmen?" diye sordu.

"Evet, efendim," diye cevap verdi adam utanarak.

Albay, masaya yirmi dolar yatırdı. "Tamam, at bakalım."

Kırmızı küpler, masanın kenarlarına çarptı ve yeşil çuhanın üzerinde şaşırtıcı bir süratle durdu. Zarların üzerinde iki beyaz nokta vardı. Mosca, paraları almadan önce bir süre baktı ve, "Daha önce hiç bu kadar güzel bir manzara görmemiştim," dedi.

Şansımı daha fazla zorlamanın bir faydası yok, diye düşündü. Masanın üzerine birkaç banknot daha bıraktı ve birkaç atıştan sonra yine paraları topladı. Albaya sıra geldiğinde, Mosca onun yüzüne baktı. Albay

zarları attı ancak sayıyı tutturamadı. Yine Mosca kazanmıştı. Albay, rahat bir tavırla, "Benim için çok şanslısın," dedi ve gülümsedi. Odadan dışarı çıktı ve merdivenden aşağı indi. Mosca, ancak Albay dışarı çıktıktan sonra hata yaptığını, Albayın gerçekten oyun kurallarını bilmediğini ve ona karşı saygısız davrandığını fark etti.

Masanın etrafındaki insanlar rahatlamış ve konuşmalar daha doğal bir hâl almıştı. Garson siparişleri yetiştirmekte zorlanıyordu. Yaver bara doğru ilerledi, taburelerden birine yerleşti ve hazırlanmasını bekledikten sonra içkisinden bir yudum aldı. Ardından "Mosca, buraya gelir misin?" diye seslendi. Mosca, arkasına döndü. Zarlar Eddie'nin elindeydi ve sonraki sıra kendisinindi. "Zarları attıktan sonra, geliyorum," diye karşılık verdi.

Eddie iyi bir atış yaptı ancak Mosca yine ortadaki tüm paraları topladı. Sonra kendisini sabırla bekleyen yaverin yanına gitti.

Yaver, gayet sakin bir şekilde Mosca'nın gözünün içine baktı. "Ne cüretle Albaya oyunun kurallarını öğretmeye kalkışıyorsun?" dedi.

Mosca, hem şaşırmış hem de aklı karışmıştı. "Adam bahse girmek istiyordu. Kimse dörde bile para yatırmaya cesaret edemedi," diye karşılık verdi.

Yaver sanki yaramaz bir çocukla konuşuyormuş gibi sakin bir ses tonuyla, "Masada en az on subay vardı. Kimse oyunun kurallarını hatırlatmazken, bu iş sana mı kaldı? Bunu yapsalar bile, kesinlikle daha kibar bir dille yaparlardı. Sence neden böyle bir şey yapmadılar?" diye sordu.

Mosca'nın yüzü kızarmıştı. Zar seslerinin kesildiğini ve masanın çevresindeki herkesin konuşmalarını dinlediğini fark etti. Orduda geçirdiği ilk ayları hatırlatan bir gerginlik hissetti. Omzunu silkti ve "Kuralları bilmediğini fark ettim ve hatırlattım," dedi.

Yaver ayağa kalktı, "Sivil olduğun için bu tür şeylerden kurtulabileceğini sanabilirsin. Albayın resmen rütbesini kullanarak senden on dolar tırtıklamaya çalıştığını iddia ettin. Şunu aklından çıkarma; eğer istersek seni derhal Amerika'ya postalayabiliriz. Sanırım geri dönmemek için bir sürü nedenin vardır. Bu yüzden hareketlerine dikkat et. Eğer Albay bir şey bilmiyorsa, yanındaki subaylar ona hatırlatır. Sen üs komutanına ve bu odada bulunan tüm subaylara hakaret ettin. Bir daha asla böyle bir şey yapma."

Mosca gayri ihtiyari olarak utancından ve kızgınlığından başını öne eğdi. Eddie'nin kendisini izlediğini fark etti. Yüzünde gördüklerinden mutlu olduğunu belli eden hafif bir gülümseme vardı. Mosca, Yaverin hakir bir sesle, "eğer bana kalsa, siz sivilleri subay gazinosuna almazdım. Siz ordunun ne demek olduğunu bilmiyorsunuz," dediğini duydu.

Mosca hiç düşünmeden başını kaldırdı. Öfkesinden dolayı yaverin yüzünü, samimi ve ciddi bakışlarını sanki bir perdenin arkasından görüyordu. "Kaç tane madalyanız var, Yüzbaşı?" diye sordu Mosca. "Kaç defa savaş alanının ortasına paraşütle atladınız?" Yaver tekrar taburesine oturmuştu ve içkisini içmeye başlamıştı. Mosca kolunu kaldırmış Yaverle konuşmaya devam ediyordu.

"Ben bunu kastetmedim. Sizden daha büyük kahramanlıklar gösterdiğine inandığım bazı subaylar sizin gibi davranmıyor." Yaverin sesi son derece sakin ve kararlıydı.

Mosca en sonunda öfkesini yendi ve diğerleri gibi sakinleşti. "Tamam," dedi. "Albayla öyle konuşmakta hatalıydım, özür diliyorum. Ama bana şu sivil zırvalığından bahsetmeyin."

Yaver, sadece dini için acı çeken bir rahip gibi gülümsedi. "Artık anlaştığımıza göre, mesele kapanmıştır."

Mosca, "tamam, anladım," diye karşılık verdi. Hırçın görünmeye çalışmasına rağmen, boyun eğmişti. Yüzü utançtan kızarmış bir şekilde, zar masasına geri döndü. Eddie'nin yüzündeki gülümsemeyi saklamaya çalıştığını ve kendisini neşelendirmek için muziplik yaptığını fark etti. Zarları elinde tutan iri yarı ve şakacı güneyli bir subay, Yaverin duyabileceği kadar bağırarak, "Daha fazla para kazanmadığın iyi oldu. Yoksa seni dışarı çıkarıp vurmak zorunda kalacaktık," dedi. Masanın çevresindeki subaylar güldü ama Mosca'dan hiç ses çıkmadı. Yaverin arkasında sanki hiçbir şey olmamış gibi rahat bir şekilde konuştuğunu, arada sırada güldüğünü ve arkadaşlarıyla içki içtiğini duyabiliyordu.

BÖLÜM
10

MOSCA VE GORDON Middleton Eddie'nin kapısının önünde durdular. Odanın içinden genç bir kızın sesi geliyordu. "Eddie, seninle konuşmam gerek, çok önemli bir konu." Kızın sesi titrek çıkıyordu.

Eddie'nin sesiyse oldukça ciddi ve soğuktu. "Tamam, söyle bakalım."

Kız, tereddüt ederek, "Bana ofisine gelmememi söylemiştin ama artık beni görmeye gelmiyorsun," dedi.

Gordon ve Mosca birbirine bakarak gülümsedi. Gordon başını salladı ve dinlemeye devam ettiler.

Kız, "Bir karton sigara verir misin?" diye sordu.

Uzun bir sessizlik oldu. Eddie, soğuk bir alayla, "Ne marka?" diye sordu. Ama kız ince espriyi anlamamıştı.

"Fark etmez," diye karşılık verdi. "Doktor ücreti için istiyorum."

Eddie'nin sesi duygudan yoksun ama yine de nazikti. "Hasta mısın?"

Kız, cilveli bir şekilde güldü. "Ah, Eddie, sen de biliyorsun ki bir bebeğim olacak. Bir karton sigara karşılı-

ğında, doktor bebekten kurtulmama yardım edecek." Kız, sanki kendi sağlığı için Eddie'nin bu isteğini reddetmesinden korkarmış gibi, "Korkma, tehlikeli bir şey değil," dedi.

Mosca ve Gordon birbirlerinin suratına bakarak sessiz bir şekilde gülmeye başladılar. Eddie'nin nasıl bir utanç içinde olduğunu ve bu ilişkinin ona bir karton sigaraya patlayacağını düşünmek onları eğlendirmişti. Ancak Eddie'nin cevabı yüzlerindeki gülümsemeyi yok etti.

Sesi, her zamanki gibi soğuktu. Ancak bu kez biraz öfkeli geliyordu. "Git, o Alman erkek arkadaşından yardım iste. Benden sigara koparamazsın. Eğer ofisime bir daha gelirsen, bu Hava Üssünde bir daha çalışamazsın. Şimdi işinin başına dön."

Kız ağlamaya başlamıştı. En sonunda, zayıf bir sesle itiraz etti. "Benim erkek arkadaşım yok. Bu senin çocuğun. Hem de üç aylık, Eddie."

"Mesela kapanmıştır," dedi Eddie.

Kız, cesaretini yeniden topladı ve kızarak, "Bir aydır yanıma gelmiyorsun. Bir daha gelip gelmeyeceğini de bilmiyordum. O adam beni birkaç kez dansa götürdü. Yemin ederim. Çocuğun senin olduğunu biliyorsun. Bir karton sigara senin için nedir ki?"

Gordon ve Mosca, Eddie'nin telefon ahizesini kaldırdığını ve operatörden Üssün İnzibat Amirini istediğini duydu. Kız bir anda büyük bir korkuya kapılarak, "Bana yardım edin, Bay Cassin, lütfen bana yardım edin," diye bağırmaya başladı. Odanın diğer kapısı bir-

den açıldı ve büyük bir gürültüyle kapandı. Eddie'nin operatöre, "tamam, gerek kalmadı," dediğini duydular.

Eddie, kapıyı açtı ve soluk yüzünde neşeli bir gülümseme belirdi. "Küçük gösterimizden hoşlandınız mı?" diye sordu.

Mosca, sandalyesine yaslandı ve Eddie'ye dönerek, "Adi herifin tekisin, Eddie," dedi.

Gordon Middleton, "Sana kız için sigara vereceğim," dedi. Sanki Eddie'nin ret cevabının altında yatan tek neden kaybedeceği bir karton sigaraymış gibi konuşmuştu.

Eddie, karşısındaki iki adama alaycı bir ifadeyle baktı. "Vay be, ne iyi insanlar var şu dünyada. Zavallı bir kıza yardım etmek istiyorsunuz demek. Bir de beni dinleyin. O küçük orospunun yanından ayrılmayan bir herif var. Ona verdiğim sigaraları içiyor, çikolataları ve yiyecekleri yiyor." Komik bir şey anlatıyormuş gibi güldü. "Üstelik, karaborsada kürtajın maliyeti sadece yarım karton sigara."

Ofisin kapısı açıldı, içeri Wolf girdi ve "Selam millet," dedi. Çantasını masanın üzerine koydu ve derin bir iç çekerek sandalyeye oturdu. "Ne güzel bir manzara," diyerek gülümsedi. Sevinci yüzünden okunuyordu. "Kahve çalan iki Alman yakaladım. Biliyorsunuz, yemekhane görevlisi işçilerin evlerine çorba götürmelerine izin veriyor. Bu iki herif, kapların altına kahve zula ediyor, üstüne kum döküyor ve sonra da çorba koyuyorlarmış. Kumu nasıl ayıkladıklarını hiç sormayın."

Bu durum, garip bir şekilde Eddie'nin neşesini ka-

çırmıştı. Dalgın bir şekilde, "Wolf Tracy her zaman bu herifleri yakalıyor. Bunu nasıl yapıyorsun, Wolf, anlatsana?" diye sordu.

Wolf, sırıttı. "Bu kimin aklına gelir ki? Her zamanki gibi, içeriden birileri söyledi."

Middleton ayağa kalktı. "Bugün erken çıkacağım, olur mu Eddie?"

"Olur," diye karşılık verdi Eddie.

Wolf, elini kaldırdı. "Bir dakika, Gordon." Gordon açık kapının önünde durdu. "Benden duymuş olmayın ama bir hafta içinde, Amerika'ya geri dönme emrini alacaksın, tamam mı?"

Gordon, başını öne eğdi ve yere baktı. Wolf, nazik bir şekilde, "Bunu bekliyordun zaten, değil mi, Gordon?" diye sordu.

Gordon başını kaldırdı ve hafifçe gülümsedi. "Evet," dedi. "Teşekkürler, Wolf," dedikten sonra dışarı çıktı.

Eddie, Wolf'a dönerek, kısık sesle," Güvenlik kontrolünün sonuçları geldi mi Amerika'dan?" diye sordu.

"Evet," dedi Wolf.

Eddie Cassin, masasının üzerini toplamaya başladı. Çöken karanlık ofisin pencerelerinden içeri dağılıyordu. Çantasını açtı ve içine çekmeceden çıkardığı iki şişe cin, büyükçe bir teneke üzüm suyu ve çikolata paketleri koydu.

Wolf, "Neden sigaraları ve diğer ıvır zıvırları bana vermiyorsun, Eddie? İçip sızmak yerine bankada biraz paran olur en azından?" diye sordu.

Eddie çantasını kolunun altına yerleştirdi ve kapının yanına geçti. "Ben hayatımı yaşıyorum," dedi. "Siz akbabalara iyi şanslar. Ben keyfime bakacağım."

Akşam yemeği sırasında, Wolf Mosca'ya dönerek, "Gordon'u ilk fark eden ben olmuştum. Bir gün birlikte şehre giderken, yolda bana durmamı söyledi. Cipten indi ve arkaya doğru yürüdü. Biraz önce geçtiğimiz yolun üzerinde duran sivri bir metal parçasını yerden aldı ve çalılıkların arasına fırlattı. Sonra bana dönüp güldü ve "Bak, birilerini patlak bir tekerlekten kurtardım," dedi. Bunun iyi bir hareket ve Gordon'un da iyi bir insan olduğunu söyleyebilirsin. Ama bu tür şeyler, insanın başına çok dert açıyor. Kendini çok fazla öne çıkarıyor. Amirim, bana onun Parti üyesi olduğunu ve gözümü ondan ayırmamamı söylediği zaman, inan bana hiç şaşırmadım. Bu tür adamların gözünün yaşına hiç bakmazlar. Zavallı adam," dedi.

Mosca, bir sigara yaktı ve kahvesini yudumladı. "İyi cesaret," dedi.

Wolf, yemeğini ağzında geveledi. "Yanlış bir davranış. Kafanı kullan. Günde kaç kez bizim orduya katılmak isteyen bir Almanla karşılaşıyoruz biliyor musun?. Ruslarla savaşmak istiyorlar. Kaç kez Rus birliklerinin Amerikan ve İngiliz bölgelerini işgal ettiğine dair dedikodular duyduk. Ben gizli raporları gördüm. İki seneye kalmaz, ortalık karışır. Bu yüzden Gordon gibi adamlar bıçağı yiyecek. Tam buradan." Boğazını işaret ederek,

elini bıçak gibi çekti. "Ben de Amerika'ya geri döneceğim. Sibirya'da savaş mahkumu olmak istemiyorum."

Mosca, sakin bir şekilde, "Umarım, zamanı gelmeden buradan kurtulabilirim," dedi.

Wolf, ağzını sildi ve garson kahve koyarken arkasına yaslandı. "Endişelenme," dedi. "İçeriden evlilik yasağını kaldıracak bazı adamlar tanıyorum. Böylece Frauleinlerle evlenebileceğiz. Anavatandaki kiliselerden de baskı var."

Yemekhaneden dışarı çıktılar ve Wolf'un cipinin yanına gittiler. Hava üssünün dışındaki dikenli tellerin yanından geçerek şehrin dışına, Neustadt'ın diğer ucuna çıkan yola saptılar. Kısa bir yolculuktan sonra, Wolf, sanki tek bir sıra odadan oluşuyormuş gibi son derece dar görünen terk edilmiş bir evin önünde durdu. Diğer tarafta park edilmiş üç cip ve birkaç Opel marka araba vardı. Birkaç bisiklet merdiven demirlerine zincirle bağlanmıştı. Wolf, zili çaldı. Kapı açıldığında Mosca şaşkınlıktan neredeyse küçük dilini yutacaktı. O güne kadar gördüğü en uzun boylu ve en iri yarı Alman karşılarında duruyordu. "Frau Vlavern'le randevumuz var," dedi Wolf. Dev adam, yana çekilerek girmelerine izin verdi.

Oda neredeyse tamamen doluydu. İki Amerikan askeri yan yana oturmuştu ve aralarında yeşil bir çanta duruyordu. Odada üç asker daha vardı ve her birinin yanında parlak domuz derisinden bir çanta bulunuyordu. Odadaki beş Almanın yanında da siyah deriden boş evrak çantaları vardı. Hem Almanlar hem de Amerika-

lılar sabırla sırasını bekliyordu. Burada ne galip ne de mağlup vardı.

Dev adam, odadakileri sırayla yandaki odaya alıyor, askerler ve Almanlar geldikçe kapıya bakıyordu. Mosca gelenlerden bazılarını tanıyordu. Şefler, yemekhane çavuşu, yardımcı subaylar gelenler arasındaydı. Selamlaştıktan sonra, herkes sanki birbirini tanımıyormuş gibi davranıyordu.

Pencereler tamamen kapatılmıştı ancak yine de gelen ve giden ciplerin motor sesleri içeri kadar geliyordu. Dev adamla birlikte içeri giren, bir daha geri gelmiyordu. Evin diğer tarafında çıkış olarak kullanılan bir kapı daha vardı.

Sıra geldiğinde, dev adam onları yan odaya aldı ve beklemelerini işaret etti. Oda, iki tahta sandalye ve üzerinde kül tablası bulunan bir masa dışında bomboştu. Yalnız kaldıklarında, Mosca, "Ne iri yarı bir herif," dedi.

"Koruması," diye cevap verdi Wolf. "Ama pek işe yaradığı söylenemez. Herif tam bir moron. Kadın, onu sarhoş askerleri ve Almanları korkutmak için burada tutuyor. Gerçek askerlere bir şey yapamaz," dedi gülümseyerek.

Kısa bir süre sonra, dev adam tekrar içeri girdi. İri yapısıyla tezat oluşturan yumuşak bir ses tonuyla, "Satmak istediğim bir şey var, görmek ister misiniz?" diye sordu. Büyükçe bir elmas ve alt tarafına eklenmiş bir altın halka çıkararak Mosca'ya uzattı. "Sadece on karton."

Mosca, inceledikten sonra Wolf'a verdi. "İyi bir

parça. En azından bir kırat eder."

Wolf, yüzüğü çevirdi ve gülümsedi. "Değeri yok," dedi. "Baksana, arka tarafı düz. Bu herifin moron olduğunu sana söylemiştim." Yüzüğü deve fırlattı ve adam tutmaya çalışırken yere düşürdü. Kocaman gövdesiyle eğildi ve yüzüğü yerden aldı. Sonra kararlı bir şekilde tekrar Mosca'ya uzattı. "On karton, buna değer ama yaşlı Frau'ya bunu sakın söylemeyin." Kocaman parmağını çocukça bir hareketle dudaklarına uzattı.

Mosca yüzüğü geri vermeye çalıştı ama dev adam almayı reddetti. "On karton, sadece on kartona sizin olsun," deyip durdu. Mosca yüzüğü masanın üzerine koydu. Bir süre sonra, dev adam üzgün bir şekilde yüzüğü geri aldı.

Adam ayağa kalktı, yan odanın kapısını açtı ve geçmelerine izin vermek için yana çekildi. İçeri ilk önce Mosca girdi. Tam Wolf girerken kapıyı kapattı ve Amerikalıyı odanın ortasına kadar itti. Dev adam, kapının diğer tarafında beklemeye başladı.

Kısa boylu, beyaz saçlı bir kadın genişçe bir sandalyenin üzerinde oturmuş onlara bakıyordu. Yanındaki masanın üzerinde açık bir defter vardı. Duvarın kenarında yüzlerce karton sigara, sarı çikolata kutuları, sabunlar ve parlak kağıtlara sarılmış temizlik malzemeleri diziliydi. Kısa boylu bir Alman, eşyaları düzenli bir şekilde sıralamakla meşguldü. Siyah, bol ceketinin cepleri Alman parası doluydu. İki Amerikalıya bakmak için arkasına döndüğünde, bir tomar para yere düştü.

İlk önce, kadın konuşmaya başladı. İngilizce, "Çok

üzgünüm," dedi. "Johann bazen hoşlanmadığı kişilere böyle kaba hareketler yapar. Yapabileceğim pek bir şey yok."

Wolf, şaşkına dönmüştü ve konuşmadan önce bir süre bekledi. Bembeyaz suratı kızarmaya başladı. Kadının küstahça sözleri onu daha da kızdırmıştı. Mosca'nın kendisine güldüğünü ve silahını rahatça kullanabileceği duvar kenarına geçtiğini fark etti. Wolf, başını salladı, kadına döndü ve kısık gözlerinin içindeki parıltıyı gördü.

"Önemli değil," dedi Wolf sakince. "Buraya ne için geldiğimi biliyorsun. Yardım edebilecek misin?"

Kadın, Wolf'u baştan aşağı süzdü ve yine İngilizce, "Bayım, hikayeniz bana biraz garip geldi. Bu bir milyon dolarlık ordu parasından haberim yok. Eğer bilseydim, sizinle ve arkadaşınızla yaptığım alışverişlerde çok dikkatli olurdum. Benim zekama ve bilgilerime hakaret ediyorsunuz," dedi.

Wolf, gülümsemeye devam etti. İş zevkten önce gelir, diye düşündü. "Eğer bir bağlantı kurarsanız ve beni bağlantınızla tanıştırırsanız, bu işten küçük bir servet elde edebilirsiniz. Sadece küçük bir iyilik sayesinde."

Kadının sesi öfke doluydu ve yumuşak, şişman yanakları kızarmıştı. "Ben iş kadınıyım ve böyle işlerle ilgilenmiyorum. Arkadaşlarımı size karşı uyaracağımdan emin olabilirsiniz." Kadın kendinden geçercesine bir kahkaha attı. "Demek beş bin kartonunuz var."

Wolf, hâlâ gülüyordu. "Bu adamlar İngilizce biliyor mu? Önemli bir şey soracağım," dedi.

Kadın bu beklenmedik soru karşısında şaşırmıştı. "Hayır, bilmiyorlar," diye cevap verdi.

Wolf'un yüzündeki gülümseme ortadan kayboldu ve sanki giymeye hazırlandığı bir maske gibi, yüzüne kendinden emin, hükmedici bir ifade yerleşti.

Çantasını masanın üzerine koydu ve kadının fal taşı gibi açılmış gözlerine bakmak için çantanın üzerine eğildi.

"Hem çok zekisin hem de çok gururlu," dedi sert bir şekilde. "Gücün olduğunu, kendini kurtarabileceğini, yaşının ve adamlarının seni koruyabileceğini sanıyorsun. Ben küstah Almanları sevmem. Sen ve dev adamın Amerikalıları anlamıyorsunuz." Kadın korkmuştu ve gözbebekleri büyümüştü. Bol ceket giyen Almanın korkusu da yüzünden okunabiliyordu. Kapıdaki dev Wolf'un üzerine yürüdü. Tam o sırada Mosca, çantasından Macar silahını çıkardı ve emniyetini açtı. Herkes ona doğru dönmüştü.

Silahını doğrultmadı, namlu hâlâ yere bakıyordu. Dev adama dönerek, Almanca, "Arkana dön," dedi. Dev üzerine geldi. Mosca, bir adım öne çıktı. Yaşlı kadın Mosca'nın suratını görünce, dev adama arkasını dönmesini söyledi. Adam, kadının yüzüne şaşkın bir şekilde baktı ve sonra duvara doğru yürüyerek arkasını döndü.

Wolf, tekrar kadının üzerine eğildi. "Arkadaşımı sevdin mi?" diye sordu.

Kadın bu kez cevap vermedi. Gözlerini Mosca'dan ayıramıyordu. Kısa boylu Alman emir beklemeden duvarın dibindeki devin yanına geçti. Wolf, konuşmaya

devam etti. "Arkadaşım çok onurludur ve çok çabuk kızar. Eğer adamın benim yerime onu itmiş olsaydı, bu konuşmayı hiç yapmazdık ve siz çok üzülürdünüz. Benim sakince söylediğim sözleri hiç duyamazdınız. Şimdi beni dinle. Ben mantıklı bir adamım. Bu olayı mesele etmeyeceğim. Ama dışarıda eğer bu konu hakkında bir şeyler duyarsam, size diğer yüzümü gösteririm."

Konuşmayı kesti ve kadının gözlerinin içine baktı. Gözlerinde korku yoktu. Son derece sakin bir şekilde kendisine bakıyordu. Bu onun yaşadığı yerdi, kendi işiydi ve içindeki dahiye meydan okuyordu. Bu bakışı kimsenin anlayamayacağı kadar iyi anlıyordu. Kelimelerin bir anlamı yoktu. İnsan iradesinin karşısında, tehditler, engeller ve yalvarmalar bir şey ifade etmiyordu. Cevabı bildiği için güldü. Devin yanına gitti, onu iteliyerek ve yüzünü kendine çevirdi.

"İt herif, kemerini çıkar ve patronunun karşısına geç," dedi. Dev kendine söylenenleri yaptı. Wolf, bir adım geri çekildi. Çantasından tabancasını çıkardı ve kadına dönerek, "Sırtına üç kez sertçe vurmasını söyle," dedi. Sesi oldukça acımasız geliyordu. "Eğer bağırırsan, üçünüzü de öldürürüm. Şimdi üç kez vurmasını söyle."

Yaşlı kadın hâlâ sakinliğini koruyordu. "Anlamıyorsunuz," dedi. "Eğer ona bunu söylersem beni ciddiye alır ve tüm kuvvetiyle bana vurmaya başlar."

Wolf, neşeli bir şekilde, "Sizi gayet iyi anlıyorum," diye cevap verdi.

Kadının tombul yüzünde soluk bir gülümseme belirdi. "Siz niyetinizi gayet açık bir şekilde gösterdiniz.

Artık daha fazla ileri gitmeye gerek yok. Size söz veriyorum, kimseye bir şey söylemeyeceğim. Şimdi lütfen, dışarıda bekleyen insanlar var."

Wolf, bir süre düşündü ve merhametsizce gülerek, "Bir kez vursun. Pazarlık bitmiştir," dedi.

Kadın ilk kez korkuya kapılmıştı. Suratı büzüştü, konuşurken sesi titriyordu. "Ben de bağırırım o zaman," dedi.

Wolf, kadına cevap vermedi. Kadın da anlasın diye yavaş bir şekilde Mosca ile konuşmaya başladı. "Kadın ölünce, devi de indir," dedi. Silahını kadının yüzüne doğru salladı. Yaşlı kadın yüzünü başka tarafa çevirdi ve dev adama dönerek, Almanca "Johann, tüm gücünle sırtıma bir kez vur," dedi. Sandalyenin üzerine oturdu, başını masanın üzerine doğru eğdi ve tombul sırtını birazdan gelecek darbeye hazırladı. Dev kemerini aşağı indirdi ve korkunç bir ses duyuldu. Kadın başını kaldırdı. Yüzündeki kan, korku, acı ve şok nedeniyle çekilmişti. Wolf, kadının soğuk ve duygusuz gözlerine baktı. "Artık beni anlamışsındır," dedi. Sonra kadının küstah konuşmasını ve davranışlarını taklit ederek, "Yapabileceğim bir şey yok," dedi. Kapıya doğru döndü ve "Haydi gidelim, Walter," dedi. İki adam odaların arasından geçerek ön kapıdan dışarı çıktı.

Ciple şehre geri dönerken, Wolf güldü ve Mosca'ya "Eğer isteseydim, o devi vurur muydun?" diye sordu.

Mosca, bir sigara yaktı. Gerginliği hâlâ üzerinden atamamıştı. "Blöf yaptığını anlamıştım. Hakkını vermek

lazım, Wolf, harika bir gösteriydi."

Wolf, halinden memnun bir tavırla, "Tecrübe, evlat, " dedi. "Bazı subaylar mahkumlar üzerinde fiziksel baskı kurmaktan çok korkar. Bu yüzden korkutma tekniğini kullanmak zorunda kalıyoruz. Bu arada sen de iyi iş çıkardın."

"Şaşırmıştım," diye cevap verdi Mosca. "Dev adam seni ittiğinde ve kocakarının küstahça tavırlarını gördüğüm zaman, bir tuzak olduğunu fark ettim. Sonra zaten çılgına döndüm. Aman Tanrım, bu insanlar bazı askerlerin bu tür davranışlar için bir sürü adam öldürdüğünü bilmiyorlar mı?"

Wolf, sakin bir şekilde, "Sana bunların nasıl insanlar olduğunu söyleyeyim, Walter. O kocakarı, zeki olduğunu zannediyor. Yanındaki o koca dev ve para kazanmak için kendisine saygılı davranan askerler yüzünden kendisini bir şey sanıyor. Ama unuttuğu bir şey var. Neden korkması gerektiğini bilmiyor. Sırtındaki iz, ona hatırlamasında yardımcı olacak. Bunu sakın aklından çıkarma. O iz olmadan, bizden asla korkmazdı. Bu insanlar böyle," dedi.

Köprünün üzerinden geçerek, Bremen şehrine girdiler. Birkaç dakika içinde de lojman binasına varmışlardı.

Cipi park ettikten sonra, birer sigara içtiler.

Wolf, "Birkaç hafta içinde önemli insanlarla temasa geçeriz. Çoğu geceyi dışarıda geçireceğiz. Aradığımda hazır ol, tamam mı?" dedi ve Mosca'nın sırtına vurdu.

Mosca, cipten indi ve sigarasından son bir nefes daha çekti. "Koca karı kimseye ötmez, değil mi?"

Wolf, başını salladı. "Bu konuda hiç kafanı yorma. Kimseye bir şey söylemez." Mosca'ya dönerek sırıttı. "Sırtındaki kemer izini asla unutmayacaktır."

BÖLÜM
11

SİVİL KIYAFETLER giymiş olan Walter Mosca, Sivil Personel Ofisinin penceresinden dışarı bakıyordu. Üs çalışanlarının önünden geçişini; yeşil tulum ve kürklü deri ceket giyen uçak teknisyenlerini, koyu yeşil ve mor renkli tulumlar içindeki pilotları, eski kıyafetler giyen Alman işçilerini izliyordu. Herkes kendisini keskin Kasım rüzgarından korumaya çalışıyordu. İçeri giren Eddie Cassin, "Walter," diye seslendi. Mosca geriye döndü.

Eddie Cassin, sandalyeye oturdu ve arkasına yaslandı. "Sana iş buldum. Aklıma bir fikir geldi ve Teğmen de fikrimi beğendi. Tüm Avrupa'yı dolaşıp askerlerin çok yiyip hasta olmamaları konusunda bir kampanya başlatacağız. Açlıktan ölmelerini istemiyoruz ama aynı zamanda çok fazla yiyecek tüketmelerini de istemiyoruz. Bizim fikrimiz şu: Önünde ağzına kadar dolu bir tepsi duran bir askerin fotoğrafını çekeceğiz ve üzerine 'Buna bir son verin' yazacağız. Onun yanına da çöplerin arasında yiyecek arayan iki Alman çocuğun resmini yerleştirip üzerine 'Ve buna da bir son verin' yazacağız. Nasıl fikir ama?"

"Bok gibi," diye karşılık verdi Mosca.

Eddie sırıttı. "Tamam ama yine de çok zekice. Gerçek bir halkla ilişkiler zırvası. Merkez komutanlığı kesinlikle bunu sevecektir. Belki Stars ve Stripes bile yayınlar bunu. Kim bilir? Ünlü bile olabiliriz."

"Rüyanda görürsün ancak," dedi Mosca.

"Sadece bir düşün," dedi Eddie Cassin rahatsız olmuş bir şekilde. "Çöplerin arasında yiyecek arayan çocuklar. Cip dışarıda bekliyor. Eğer istersen, laboratuardan fotoğrafçı onbaşıyı gidip alabiliriz."

"Tamam," dedi Mosca. Dışarı çıktı ve Wiesbaden'den gelen ve sanki havanın içinde sihirliymiş gibi aniden beliren bir uçağın inişini izledi. Sonra cipe atladı.

Bremen şehrine giden köprüye ulaştıklarında ikindi vakti olmuştu. Hangarlarda dolaşıp duran onbaşıyı bulmak Mosca'nın bir saatini aldı.

Şehrin sokakları aceleyle yürüyen Almanlarla ve trafikte yavaş yavaş ilerlemeye çalışan otobüslerle doluydu. Yolcular sokak lambalarının dibinde bekliyorlardı. Mosca, cipini Glocke'un önüne parketti.

İkindi vaktinin durgunluğu tüm şehre hakim olmuştu. Kızıl Haç Binasının önünde ne dilencileri ne de çocukları görmek mümkündü. İnsanlar ancak akşam saatinden sonra buraya doluşacaktı. İki Alman kadın polisi, sanki otobüslerin çan seslerinin keyfini çıkarıyormuş gibi yavaşça kaldırımları adımlıyordu.

Mosca ve onbaşı, dilenci çocukların ortaya çıkmasını beklerken, hiç konuşmadan sigaralarını içtiler. En sonunda, onbaşı daha fazla dayanamadı ve "İlk kez Alman çocukları göremediğime bu kadar üzüldüm," dedi.

Mosca cipten indi ve "Ben etrafa göz atacağım," diye karşılık verdi. Hava oldukça soğuktu. Bu yüzden ceketinin yakasını kaldırdı. Köşeye kadar yürüdü ve etrafta çocuk göremeyince Glocke binasının arkasına dolaştı.

Büyük bir enkaz yığının üzerine tırmanıp aşağıda uzanan yıkıntıların arasına bakarken iki küçük çocuk gördü. Ayaklarına kadar uzanan paltolar giyen çocukların kafalarında kulaklarını örten kocaman şapkalar vardı. Çıplak elleriyle toprağı kazmaya çalışıyor, taş ve tuğla parçalarını düzlük alana doğru fırlatıyorlardı.

"Hey," diye bağırdı Mosca Almanca. "Çikolata ister misiniz?"

Çocuklar, büyük bir ciddiyetle kendilerine seslenen adamın suratına baktı. Üzerindeki sivil kıyafetlere rağmen, onun düşman olduğunu anlamışlardı. Buna rağmen, hiç korkmadan üzerinde durdukları tepeden aşağı indiler. Çocuklar, boş ve sessiz oyun alanlarını bırakarak el ele tutuştular ve Glocke binasının önündeki alana çıktılar.

Onbaşı cipten inmiş, onları bekliyordu. Fotoğraf makinesine film yerleştirdi ve mesafe ölçeri ayarladı. Hazır olduğunda, "Mosca'ya dönerek, "Tamam, onlara ne yapacaklarını söyle," dedi. Onbaşı Almanca konuşamıyordu.

"Şu sigara izmaritlerini alın," dedi Mosca çocuklara. "Yukarı doğru bakın. Şu adam sizin fotoğrafınızı çekecek." Çocuklar, Mosca'nın söylediklerini yaptı ancak uzun ve siperli şapkaları yüzlerini kapatıyordu."

"Şapkalarını geri it," dedi onbaşı. Mosca, denileni yaptı ve çocukların güleç, küçük yüzlerini fotoğraf makinesine doğru çevirdi.

"İzmaritler çok küçük," dedi onbaşı. "Fotoğrafta çıkmayabilirler." Mosca cebinden iki sigara çıkardı ve çocuklara uzattı.

Onbaşı birkaç kare resim çekti ama pek memnun görünmüyordu. Tam bir tane daha çekecekken, Mosca omzunda bir el hissetti ve arkasına döndü.

Karşısında iki kadın polis memuru duruyordu. Elini omzuna koyan kadın, neredeyse kendisi kadar uzun boyluydu ve elini hâlâ çekmemişti. Mosca, kadına şiddetli bir darbe indirdi. Yumruğunu vurduğu yerde, kadının kalın, mavi üniformasının altındaki yumuşak göğsünü hissetmişti. Kadın, sersemledi ve geri çekildi. Kendini savunurcasına, "Buna izin veremem," dedi. Çocuklara dönerek, "Siz ikiniz hemen buradan gidin," diye bağırdı.

Mosca, çocukları paltolarından çekerek, "Burada kalın," dedi. Kadın polislere döndü. Karanlık yüzünde, çirkin ve öfkeli bir ifade vardı. "Bu üniformayı görmediniz mi?" dedi onbaşıyı göstererek. Elini uzattı ve, "bana kimliklerinizi verin," diye bağırdı. İki kadın, çocukların dilenmesini engellemenin görevleri olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Yolda yürüyen bir Alman durdu ve çocukların yanına gelerek azarlarcasına onlara bir şey-

ler söyledi. Çocuklar korkarak var güçleriyle koşmaya başladı. Onbaşı bağırıp çağırırken, Mosca çocukları yine yakaladı. Adam, sokağın köşesinde otobüs bekleyen kalabalığın arasına karışmak için hızlı adımlarla yürümeye başladı. Mosca, bu kez adamın peşine düştü. Adam arkasındaki ayak seslerini duyunca, korkmuş bir halde arkasına döndü.

"O çocuklara ne dedin sen? Buradan gitmelerini mi söyledin?" diye bağırdı Mosca.

Alman, özür diler gibi, "Anlamadım. Çocukların dilendiğini zannettim," diye cevap verdi.

"Bana kimliğini ver," dedi Mosca ve elini uzattı. Sinirden ve korkudan titreyen Alman, elini ceketinin cebine uzattı ve kağıtlarla dolu bir cüzdan çıkardı. Bir gözünü Mosca'dan ayırmadan kağıtları karıştırmaya başladı. Mosca, daha fazla sabredemeyeceğini anlayarak, kağıtları adamın elinden kaptı ve mavi geçiş kartını aldı.

Mosca, cüzdanı adama uzatırken, "Sabah polis merkezine gelip, geçiş kartını alırsın," dedi ve cipe doğru yürümeye başladı.

Caddenin karşısında, meydanın diğer tarafında kasım ayının gittikçe azalan ışığı altında, kendisini izleyen uzun boylu, dev gibi ve bir ormanın silüeti kadar karanlık Almanları gördü. Bir anlığına, bu insanların kalbini ve zihnini okuyabildiğini düşünerek büyük bir korkuya kapıldı ama çok geçmeden öfkesi yine tüm benliğini kapladı. Yavaşça ve sakin bir şekilde cipe doğru yürüdü. İki çocuk hâlâ aynı yerde duruyordu ama polisler

ortadan kaybolmuştu.

"Gidelim," dedi Mosca, onbaşıya. Metzer Caddesinde arabadan indi ve onbaşıya dönerek, "Benim için cipi üsse götürür müsün?" diye sordu.

Onbaşı, başını salladı ve sakin bir şekilde, "Sanırım bu resimler yeterli olur," dedi. Mosca, yeni fotoğraflar çekmeyi unuttuğunu ve çocukları Glocke'un önünde bıraktığını hatırladı. Üstelik söz verdiği çikolataları da vermeyi unutmuştu.

Mosca, odaya girdiğinde, Hella elektrikli ocak üzerinde çorba ısıtıyordu. Kırmızı etiketli boş bir teneke kutu masanın üzerinde duruyordu. Çorbadan sonra bir tava dolusu domuz pastırmasını ısıtacaktı.

Yiyeceklerin kokusu odayı doldurmuştu ve odanın genişliği insanı rahatlatıyordu. Odadaki tüm eşya, bir yatak, köşedeki gece lambası, masanın üzerinde duran bir lamba ve küçük bir radyo, kapının yanındaki köşede duran kocaman bir beyaz dolap ve odanın ortasında duran eski püskü sandalyelerle çevrili yuvarlak bir masadan ibaretti. Duvarın kenarında duran boş bir dolap odaya dağınık bir görüntü veriyordu ancak yine de insanın hareket edebileceği geniş bir alan vardı. Mosca, her zaman bu odanın kocaman olduğunu düşünmüştü.

Hella, başını kaldırerek, "Bugün erkencisin," dedi ve kalkarak Mosca'yı öptü. Ne zaman onu görse, mutluluğu yüzüne yansırdı. Mosca, Hella'nın hayatını kendisine adadığını düşünerek suçluluk duyardı ve biraz da kor-

kardı. Hella'nın, hayatlarındaki tehlikeleri bilmediğini düşünürdü.

"Şehirde işim vardı ve üsse geri dönmedim," diye cevap verdi Mosca. Leo başını kaldırdı ve kafasını salladıktan sonra, okumaya devam etti. Mosca, sigara almak için elini cebine uzattı ve Alman'ın geçiş kartına dokundu.

"Yemekten sonra, beni polis karakoluna bırakır mısın?" diye sordu Leo'ya. Kartı masanın üzerine bıraktı.

Leo, başını salladı ve, "Ne oldu ki?" diye sordu. Mosca, ona olanları anlattı. Leo'nun kendisini meraklı bir şekilde gülerek izlediğini fark etti. Hella, çorbayı bardaklara boşalttı ve tek bir kelime dahi etmedi. Sonra tavayı elektrik ocağının üzerine yerleştirdi.

Sıcak çorbalarını içine kraker daldırarak, dikkatli bir şekilde içtiler. Hella, mavi kimlik kartını masadan aldı ve bir eliyle çorbayı tutarken diğeriyle de kartı açtı. "Evliymiş," dedi Hella. "Mavi gözleri ve kahverengi saçları varmış ve sanırım matbaacı olarak çalışıyormuş. İyi bir işi varmış." Resmi dikkatle inceledi. "Kötü bir adama benzemiyor. Acaba çocuğu var mı?"

"Kimliğin üzerinde yazmıyor mu?" diye sordu Mosca.

"Hayır," dedi Hella ve kimlik kartını masanın üzerine bıraktı.

Leo, başını arkaya yasladı ve çorbasından son bir yudum daha aldı. Masanın üzerine eğildi. Yüzündeki tik yine başlamak üzereydi. "Neden hemen adamla birlikte polis karakoluna gitmedin? Oldukça yakında bir yer-

deydi."

Mosca, ona gülümsedi. "Sadece adamı biraz korkutmak istedim. Bir şey yapmayacağım. Sanırım o orospu çocuğunu biraz korkutmak istedim, hepsi bu."

"Çok kötü bir gece geçireceği kesin," dedi Hella.

"Bunu hak etti," diye karşılık verdi Mosca kendini savunurcasına. "Bu herif ne cüretle işime karışıyor?"

Hella, soluk yüzünü kaldırdı ve ela gözleriyle Mosca'ya baktı. "Adam utanmış belli," dedi. "Sanırım, bu çocukların sokakta sigara arayıp içmeleri konusunda kendini suçlu hissetti."

"Bırakalım biraz üzülsün," dedi Mosca. "Kalkmadan önce biraz pastırma yemek ister misin?"

Hella, tavayı ve bir somun Alman ekmeğini masanın üzerine koydu. Leo ve Mosca, yağa bandırdıkları sandviçleri yedikten sonra kalktılar. Leo, cipin anahtarlarını ararken, Hella masanın üzerinde duran kimlik kartını aldı ve adrese baktı. "Baksanıza," dedi büyük bir hevesle, "Adam, Rubsam Caddesi'nde oturuyormuş. Polis merkezinden daha yakın buraya."

Mosca, "Beni bekleme. Sonra büyük ihtimalle gazinoya gideriz," diye kestirip attı. Sonra gülümsedi. Kız başını öne doğru eğerek, Mosca'nın kendisini öpmesini bekledi. İlk hamleyi kendisi yapmasa da bu duygusal hareket, Mosca'nın çok hoşunu gidiyordu. "Gelirken dondurma getireyim mi?" diye sordu. Hella, başını salladı. Tam kapıdan çıkacakken, Hella, "Gazinoya giderken yolun üzerinde," diye bağırdı.

Cipe bindiklerinde, Leo, "Nereye gidiyoruz?" diye

sordu.

"Tamam, tamam, adamın evine gidiyoruz," diye karşılık verdi Mosca. "Sen ve o tam bir baş belasısınız."

"Benim için fark etmez," diye karşılık verdi Leo. "Ama adamın evi, gazino yolunun üzerinde. Üstelik senin de her zaman dediğin gibi, neyin "daha doğru" olduğunu biliyorum." İri kemikli yüzünü, Mosca'ya çevirdi ve hüzünlü bir şekilde gülümsedi.

Mosca, omuz silkti. "O piçi görmek bile istemiyorum. Eve sen gitsene," dedi.

"Olmaz," dedi Leo sırıtarak. "O kartı sen almadın mı? O zaman yine sen vereceksin."

İhtiyacı olanlar için inşa edilen ve iki ailenin oturduğu daireyi bulmakta pek zorluk çekmediler. Kapının üzerindeki listede evlerde oturan herkesin ismi yazıyordu. Mosca, kimlik kartına baktı ve ismi listede buldu. İkinci kata çıktılar ve kapıyı çaldılar. Kapı hemen açıldı. Pencereden izlendiğini ve buraya gelişinin beklendiğini fark etmişti. Kapıdaki adamın yüzünde oldukça sert bir ifade vardı ancak saçsız kafası bu ifadeyi biraz olsun yumuşatıyordu. Alman, Mosca'nm içeri girmesine izin verdi.

Mosca, akşam yemeğinin tam ortasında gelmişti. Masanın üzerinde, içlerinde sebze yemeği gibi görünen koyu renkli bir sıvı bulunan dört tabak vardı. Bir köşede yatak duruyordu ve karşısında da tuhaf görünümlü bir lavabo vardı. Onun üzerinde, koyu yeşil ve kahverengi tonlarında boyanmış kalın çerçeveli büyükçe bir resim asılıydı. Uzun saçlı bir kadın iki küçük çocuğu bir kapı-

dan geçirerek yan daireye sokmaya çalışıyordu. Kadın, Mosca'ya baktığı sırada, çocuklar kadının elinden kurtuldu. Ancak çocuklar Mosca'yı görünce durdular ve beklemeye başladılar.

Mosca, elindeki mavi kimlik kartını uzattı. Adam kartı aldı ve titrek bir sesle, "Evet?" diye sordu.

Mosca, "Artık polis merkezine gitmek zorunda değilsin. Tüm olanları unut," dedi.

Adamın sert ve ciddi suratı bembeyaz olmuştu. Birkaç saat önce yaşadığı korku, şaşkınlık ve sonra cipin evin önüne gelmesi; bütün bunlar bir araya gelmiş ve bir zehir gibi kanına dağılmıştı. Adam titremeye başladı. Bunu gören karısı, adamın yardımına koşarak masanın etrafındaki dört boş sandalyeden birisini almış ve kocasına uzatmıştı. Mosca, paniğe kapılmış bir şekilde, kadına; "Sorun nedir? Ne oldu?" diye sordu.

"Hiç bir şey," diye karşılık verdi kadın. Sesi titrek çıkıyordu ve duygudan yoksundu. "Onu götürmek için geldiğinizi sandık."

Çocuklardan bir tanesi korkarak ağlamaya başladı. Sanki tüm gücünü kaybetmiş ve dünyası başına yıkılmıştı. Mosca, sakinleştirmek için çocuğa doğru yürüdü ve cebinden çikolata çıkardı. Çocuğun korkusu daha artmıştı ve isterik bir şekilde ağlıyordu ancak yine de sesi zar zor duyuluyordu. Mosca durdu ve yardım istercesine kadına baktı. Kadın, kocasına bir bardak schnapps (şınaps) getiriyordu. Adam, içerken kadın da çocuğun yanma koştu, ağzına bir tokat attı ve çocuğu kolundan tutup kaldırdı. Çocuk susmuştu. Çocuğun ba-

bası çok rahatsız olmuştu ve dolabın kapağını açarak, küçük bir şişe schnapps ve bir bardak çıkardı. "Lütfen, bekleyin," dedi.

Mosca'ya bir bardak içki koydu ve bardağı zorla eline tutuşturdu. "Tüm bunlar bir hataydı, anlıyorsunuz ya, sadece bir hataydı. Çocukların sizi rahatsız ettiğini sandım. Karışmak istemezdim." Mosca, adamın Glocke binasının önünde iki çocuğu azarladıktan sonra aralarında geçen gergin konuşmayı hatırladı. Adam, sanki çocukların babası gibi davranmıştı.

"Tamam, mesele yok," diye kestirip attı Mosca. İçkiyi masanın üzerine bırakmaya çalıştı ama Alman kolundan tuttu ve içmesi için zorladı.

Karısının ve çocuklarının kendisini izlediğini unutan adam, sanki hayatı için yalvarıyormuş gibi, konuşmasını sürdürdü.

"Ben hayatımda hiç Nazi olmadım. Tüm matbaacılar Partiye katılmak zorundaydı. Ben de bu yüzden girdim. Artık partiyle işim yok. Asla Nazi olmadım ben. İçsenize. Çok güzeldir. İçin için. Hasta olduğum zaman içiyorum bu mereti." Mosca içkisini bitirdi ve kapıya yöneldi. Tam çıkacakken, adam kolundan yakaladı ve elini sıktı. "Nezaketiniz için son derece minnettarım. Bu iyiliğinizi asla unutmayacağım. Her zaman Amerikalıların iyi insanlar olduğunu söylemişimdir. Çok nazikler ve biz Almanlar bu konuda çok şanslıyız." Son kez Mosca'nın elini sıktı ve büyük bir rahatlamayla başını salladı.

O sırada, Mosca, adama tüm kuvvetiyle vurmak,

kel kafasından ve titrek yüzünden akan kanları izlemek için dayanılmaz bir istek duydu ama nefretini gizlemek için başını çevirdi.

Mosca, hayalindeki çok uzaklarda bir odada, kahverengi bir kapının hemen yanı başında karısının yüzünü gördü. Yüzündeki et, ayrı ayrı duran ve hemen göze çarpan kemikler çevresinde toplanmıştı. Cildi bir ölününki kadar beyazdı ve kafası öne doğru eğilmişti. Kucağında duran çocuğun ağırlığı omuzlarını çökertmişti. Neredeyse siyaha dönen ela gözlerinde nefret dolu bir ifade vardı. Çocuğun sarı saçlarının yanında, kadının saçları simsiyah görünüyordu. Bakışları, Mosca'nın bakışlarıyla kesiştiğinde hiç kıpırdamadan durdu. Yüzündeki tek bir kas bile oynamamıştı.

Arkasındaki kapı kapandığında, Mosca onun sesini duydu. Kısık ama oldukça tiz bir sesle kocasıyla konuşmaya çalışıyordu. Sokağa çıktığı zaman, lambanın aydınlattığı odanın penceresinden kendisine bakan Hella'yı görebiliyordu. Çocuk hâlâ kucağındaydı.

BÖLÜM
12

WOLF SOĞUK akşam yemeğini Alman köylüleri gibi yedi. Uzun, kan rengi sosisi çıkarıp çakısıyla kocaman bir dilim kesti. Sonra önünde duran kara ekmekten bir dilim aldı. Beraber yaşadığı Alman kız, Ursula ve babası sırayla sosisten ve ekmekten parçalar kopardı. Her birinin yanında bir teneke Amerikan birası duruyordu. Gerektikçe küçük şarap bardaklarına koyarak içiyorlardı.

"Ne zaman gideceksin?" diye sordu Ursula. Kısa boylu ve başına buyruk bir kızdı Ursula. Wolf, onu eğitirken büyük bir zevk alıyordu. Evlilik kağıtlarını hazırlamıştı. Ancak bu şartla babasının evinde onunla birlikte kalabiliyordu.

"Yarım saat içinde, Rathskellar'da Mosca'yla buluşmam gerekiyor," dedi Wolf, savaştan sonra Polonyalı bir mahkumdan aldığı saate bakarak. Zavallı adam, diye düşündü Wolf.

"O adamı gözüm hiç tutmadı," dedi Ursula. "Hiç nazik değil. Kızlar onda ne buluyor anlamıyorum."

Wolf, bir dilim sosis daha kesti ve neşeli bir şekil-

de, "Senin bende bulduğun şeyi," dedi.

Wolf'un da tahmin ettiği gibi, Ursula köpürdü. "Siz geri zekalı Amerikalılar, sizin için her şeyi yapacağımızı sanıyorsunuz. Hele asker arkadaşlarının kız arkadaşlarına davrandığı gibi davran bana, işte o zaman görürsün gününü. Bir daha bu evden içeri adımını bile atamazsın."

Bayat ekmeği ısırmaya çalışan kızın babası ortalığı yatıştırmak istercesine, "Ursula, Ursula," diye seslendi ama bu sözleri söylerken aklı başka yerde gibiydi.

Wolf, yemeğini bitirince yatak odasına geçti ve kahverengi evrak çantasına sigara, çikolata ve birkaç puro koydu. Bu eşyaları, anahtarı sadece kendisinde olan kilitli bir dolaptan çıkarmıştı. Tam çıkacakken, Ursula'nın babası içeri girdi.

"Wolfgang, çıkmadan seninle konuşabilir miyim?" Kızın babası, kızının sevdiği adamın bir Amerikalı olduğunu hiçbir zaman aklından çıkarmıyor ve her zaman onunla saygılı ve mesafeli bir şekilde konuşuyordu. Wolf, adamın bu özelliğini seviyordu.

Adam, Wolf'u giriş katındaki dairenin ardiyesine götürdü. Kapıyı açtı ve gayet ciddi bir ses tonuyla, "Bakar mısın?" dedi.

Tahta çubuklarda, üzerlerinde çok az et kalmış pastırmalar asılıydı. Salamlardan ve beyaz peynirden geriye çok az bir şey kalmıştı.

"Bu konuda bir şeyler yapmalıyız, Wolfgang," dedi kızın babası. "Çok az yiyeceğimiz kaldı. Çok çok az."

Wolf, iç çekti. Yanındaki yaşlı piçin tüm bu yiye-

cekleri ne yaptığını merak ediyordu. İkisi de bunların yenmediğini gayet iyi biliyordu. Bir bölük asker bile bunca şeyi yiyemezdi. Yaşlı adamın onu her faka bastırdığında düşündüğü gibi, kendisi ve Ursula Amerika'ya geri döndüğünde adamın ne yapacağını merak etti. İkisine de iyi bir ders vereceğim, diye düşündü. Yaşlı adam kendisinden yiyecek bekliyordu ama bunu alamayacaktı. Wolf, sanki bu konu üzerinde düşünüyormuş gibi başını salladı.

"Tamam," diye cevap verdi. Yatak odasına gittiler. Wolf, adama beş karton sigara verdi. "Birkaç ay boyunca, sadece bunları verebilirim," dedi Wolf adamı uyararak. "Büyük bir iş peşindeyim."

"Siz endişelenmeyin," dedi babası. "Bu bize uzun bir süre yeter. Kızım ve ben mümkün olduğunca az yiyoruz, bunu biliyorsunuz, Wolfgang." Wolf, başını salladı. Adamın rahatlığına hayran olmuştu. Bu yaşlı hırsızla işim daha bitmedi, diye geçirdi aklından.

Wolf, odadan çıkmadan önce masanın çekmecesinden ağır Walther tabancasını aldı ve paltosunun cebine yerleştirdi. Bu hareketi hiçbir zaman kızın babasının gözünden kaçmazdı ve kendisine karşı olan saygısını arttırırdı. Wolf da bunu görünce, mutlu olurdu.

Odadan birlikte çıkarken, yaşlı adam kendine güvenen, babacan bir tavırla kolunu Wolf'un omzuna attı. "Gelecek hafta, elime çok miktarda kahverengi ve gri gabardin geçecek. Sana hediye olarak, güzel bir takım hazırlayacağım. Eğer arkadaşların da isterse onlara ucuza yaparım."

Wolf, ciddiyetle başını salladı. Kapıdan çıkarken, arkasından Ursula bağırdı. "Dikkatli ol." Sokak kapısından çıktı ve birkaç adım yürüdü. Sonra yönünü aniden Rathskellar'a doğru çevirdi. Sadece on beş dakikalık yolu olduğundan fazlasıyla zamanı vardı. Yürürken, kızın babasının söylediklerini düşündü. Çok miktarda gabardin. Aslında kendi gabardini. Sözde komisyon almadan arkadaşlarına satacaktı. Bunu ayarlamak kolaydı. En azından kendisi de bir şeyler kazanırdı. Mosca'ya, Cassin'e, Gordon'a ve belki de Yahudi'ye güzel birer takım ve kendisine de bir miktar pay. Pek fazla olmasa da, para paradır.

Savaştan önce, Almanya'nın en iyi restoranlarından birisi olan Rathskellar'a girince, Eddie Cassin'in ve Mosca'nın yanlarında kocaman şarap fıçıları olan bir masada oturduğunu gördü. Tavana kadar uzanan büyük variller, iki adamı diğer askerlerden ve geniş salonda hemen fark edilen kadınlardan ayırıyor ve onları gölgede bırakıyordu. Yaylı bir orkestra bir şeyler çalıyordu. Küçük, beyaz örtülü masalar göz alabildiğince uzanıyor ve özel yemek odalarının önünde bembeyaz köpükler gibi görünüyordu.

"Hey bak, canlı sigara ağacı gelmiş," diye bağırdı Eddie Cassin. Sesi müziği bastırmış ve üstlerindeki görünmez tavana kadar yükselerek kaybolmuştu. Yine de kimse oralı olmadı. Masanın üzerine eğildi ve fısıldayarak, "Siz iki hergele ne planlıyorsunuz bu akşam?" diye sordu.

Wolf, sandalyeye oturdu. "Şehirde ufak bir gezinti

yapacağız. Bakalım kimse bizimle iş yapacak mı? İstersen sen de bize katıl ve biraz para kazan." Espri yapmasına rağmen, Wolf endişeliydi. Mosca'nın neredeyse Eddie kadar sarhoş olduğunu görmüş ve şaşırmıştı. Daha önce Mosca'yı hiç sarhoş görmemişti. Bu akşamki görüşmeyi iptal edip edemeyeceğini geçirdi kafasından. Ama her şey ayarlanmıştı ve bu gece ilk kez karaborsacılarla görüşeceklerdi. Belki de işin arkasındaki adamla bile tanışabileceklerdi. Wolf, Mosca'nın işine yarayıp yaramayacağını görmek için bir içki söyledi kendisine.

Durumu fark eden Mosca, gülümsedi ve, "Merak etme, ben iyiyim, biraz hava alayım, kendime gelirim," dedi. Dikkatli konuşmaya çalışıyordu ama kelimeler birbirine giriyordu. Wolf, gizleyemediği bir öfkeyle başını salladı.

Eddie, içkinin verdiği rahatlıkla konuşmaya başladı. "Senin sorunun ne biliyor musun, Wolf? Zeki olduğunu sanıyorsun ve milyoner olabileceğini düşünüyorsun. Ama, bunu asla başaramayacaksın. Bir milyon yıl geçse de bunu başaramayacaksın. İlk olarak, senin beynin yok. Sadece biraz kafan çalışıyor. İkincisi sende cesaret namına bir şey yok. Alman mahkumları hırpalayabilirsin ama hepsi bu kadar. Hepsi bu kadar."

"Bu herife nasıl dayanabiliyorsun?" diye sordu Wolf, Mosca'ya. Sesi son derece sakindi ama hakaret ettiği belli oluyordu. "Kafasına bu kadar kadın oturduktan sonra, bu adamın beyni yumuşamış."

Eddie, kızgın bir şekilde yerinden fırladı ve bağırdı. "Orospu çocuğu---" Mosca, Eddie'yi çekti ve yerine

oturttu. Diğer masalarda oturanlar başlarını çevirmişti. "Sakin ol, Eddie, sadece şaka yapıyor. Sen de Wolf, adam sarhoş. Sarhoş olduğunda, herkesten nefret eder. Üstelik karısı mektup yazıp çocuğuyla birlikte buraya geleceğini söylemiş. Tüm kadınları bırakmaya dayanamıyor."

Eddie, Mosca'ya dönerek, sarhoş ağzıyla, "Hepsi bu kadar değil, Walter. Ona dersini verdim," dedi ve başını kederle salladı.

Mosca, onu neşelendirmek için, "Wolf'a gorili anlatsana," dedi.

Wolf, viskisini bitirdi. Neşesi biraz olsun yerine gelmişti. Eddie Cassin'e dönerek gülümsedi.

Eddie, büyük bir ciddiyetle, "ben bir gorili beceriyorum," dedi ve Wolf'un tepkisini bekledi.

"Şaşırmadım," dedi Wolf ve Mosca'yla birlikte güldü. "Ee, anlat bakalım."

"Hem de Tanrı'ya inanan bir gorili," dedi Eddie.

Wolf, merak dolu bir yüzle Mosca'ya baktı. "Karının tam bir gorile benzediğini düşünüyor. Üstelik kadın tam bir ev canlısıymış."

Eddie masanın üzerine baktı ve büyük bir hevesle Mosca'ya döndü. "İtiraf etmem gereken bir şey var, Walter. Bunu kabul etmeye utanıyorum ama ben gerçek bir gorili düzüyorum. Sana yalan söyledim. Hava üssünün yanında yaşıyor ve askeri hükümet için çevirmen olarak çalışıyor." Eddie, adamlara doğru döndü ve keyfi yerine gelen Wolf kahkahalarla gülmeye başladı. Yan masadaki insanlar merakla onlara baktı.

"Neden onu da buraya getirmiyorsun?" diye sordu Wolf gülerek.

Eddie omuz silkti. "Tanrım, o kadınla sokağa bile çıkmıyorum. Evine ancak hava kararınca gidiyorum."

"Artık gitmemiz gerekiyor, Walter," dedi Wolf kestirip atarak. "bu gece çok önemli. Uzun bir gece bizi bekliyor." Mosca, Eddie'ye doğru eğilerek, "Sen iyi misin?" Eve gidebilecek misin?" diye sordu. Eddie, mırıldanarak iyi olduğunu söyledi. İki adam kapıya doğru yürürken, Eddie'nin garsondan bir içki daha istediğini duydular.

Wolf, Mosca'nın yalpaladığını fark edince arkasına geçti. Basamakları çıkarken, kendi kendine, "Sarhoş olmak için tam da zamanını seçtin," diye söyleniyordu.

Soğuk kış rüzgarı, Mosca'nın yanaklarına işliyor, alkolün ve sigaranın yumuşattığı bedenini titretiyordu. Mosca, ağzını ve boğazını ısıtmak için bir sigara yaktı. "Allah senin cezanı versin, Wolf," diye düşünüyordu. Eğer bu orospu çocuğu bu akşamı da berbat ederse, bir daha onunla bir yere gitmeyeceğim, diye kendi kendine söz verdi. Dondurucu soğuk paltosunun içine ve dizlerine kadar işliyordu. Sanki tamamen donmuş gibi tüm bedeni kaskatı kesilmişti. Midesindeki viskinin beynine kadar sıçradığını düşündü. Kusmak istedi ama mide kaslarına hakim olmaya çalıştı. Wolf'un onu kusarken görmesini istemiyordu. Wolf'un da söylediği gibi uzun bir gece onları bekliyordu. İlk kez Hella'yla kavga etmişti. Bu insanı üzen ya da yaptıklarına pişman eden türden bir tartışma değildi. Belki de ilk defa birbirlerini

gerçekten anlamamışlardı.

Wolf ve Mosca, birlikte Rathskellar caddesinde yürüdüler, Kızıl Haç binasının önünden geçtiler. Arkalarından gelen müzik sesi bir hayalet gibi enkaz yığınlarının arasında kayboluyordu. Polis binasının beyaz ışıkları önünde duran cipleri, etrafındaki karanlıktan ayırıyordu. Oldukça dik bir tepeyi çıktıktan sonra, şehri arkalarında bıraktılar ve koyu karanlığın bir parçası haline geldiler. Uzunca bir süre yürümelerine rağmen, Mosca'ya bir an kadar kısa gelmişti. En sonunda Wolf, bir kapıyı çaldı ve iki adam kendilerini soğuktan kurtararak içeri girdi.

Odada etrafında dört sandalye bulunan bir masa ve birkaç mobilya vardı. Duvarların dibinde, üzerlerine aceleyle kahverengi asker battaniyeleri örtülmüş mallar diziliydi. Hiç pencere yoktu ve dumandan göz gözü görmüyordu.

Mosca, Wolf'un bir şeyler söylediğini işitti. Kendisini önlerinde duran cüce gibi bir Almanla tanıştırmıştı. Odanın havası tekrar midesini bulandırsa da, konuşulanları dinlemeye çalışıyordu.

"Adamın neyle ilgilendiğini biliyorsun," diyordu Wolf. "Para, sadece para. Ordu parası."

Alman başını salladı. "Herkese sordum. Kimse söylediğin şeyi duymamış. Benim tüm bildiğim bu. Ben sadece birkaç yüzlük verebilirim."

Mosca, kendisine söylenenleri yapmak için araya girdi. "Ben bir seferde büyük bir parti mal satmak istiyorum. En azından beş bin karton."

Cüce, ona saygıyla ve şaşkınlıkla baktı. Sesinde açgözlülüğünün izleri rahatlıkla seçilebiliyordu. "Beş bin karton, vay canına." Bir süre, bunun hayalini kurdu ve sonra ciddi bir tavırla, "Ben yine, gözlerimi dört açacağım. Endişeniz olmasın. Gitmeden bir şey içmek ister misiniz?"

"Friedl," dedi adam. Bir kadın içerideki kapıdan çıktı ve dışarı baktı. "Schnapps," diye bağırdı Alman sanki köpeğine sesleniyormuş gibi. Kadın içeri girdi ve birkaç dakika sonra, elinde kalınca beyaz bir şişeyle ve üç küçük su bardağıyla geri döndü. Arkasından sarı saçlı ama yüzleri kirden simsiyah olmuş bir kızla erkek çocuğu geliyordu.

Wolf, çömelerek, "Ne güzel çocuklar," diye seslendi. Çantasından dört çikolata çıkardı ve çocukların her birine ikişer tane uzattı.

Babası, çocukların önüne geçerek, çikolataları eline aldı. "Hayır," dedi, "şeker yemeleri için çok geç oldu." Duvarın yanında duran dolabın yanına gitti. Geri döndüğünde elleri boştu. "Yarın yersiniz, çocuklar," dedi. İki çocuk da kızmıştı ama hiçbir şey söylemeden arkalarım dönüp uzaklaştılar. Wolf ve Mosca içkilerini içerken, kadın öfkeli bir şekilde anlamadıkları bir dilde bir şeyler söylüyordu. Adam kadına dönerek, tehditkar bir yüz ifadesiyle baktı ve, "Yarın dedim. Yarın," diye karşılık verdi.

Mosca ve Wolf, evden çıktı. Sadece pencereden sızan sarı ışığın aydınlattığı karanlık caddede, kadınla adamın yükselip alçalan ve nefret dolu bağırışmalarını

duyabiliyorlardı.

Saf alkol kadar kuvvetli olan ev yapımı beyaz patates schnapssı Mosca'nın içini ısıtmıştı ancak aynı zamanda biraz daha sersemletmişti. Dengesini koruyamıyordu ve sık sık tökezliyordu. En sonunda, Wolf dayanamayarak durdu ve kolunu uzatarak, "Bugünlük bu kadar yeter mi, Walter, eve dönmek ister misin?" diye sordu. Mosca, Wolf'un önlerindeki karanlık gecenin ortasında soğuk ve bembeyaz görünen suratına baktı ve başını salladı. Tekrar yürümeye başladılar. Bu kez önden Wolf yürüyordu ve onu izleyen Mosca, serin rüzgardan güç almaya çalışıyordu. Hella'nın öğleden sonra kendisine söylediklerini bir türlü aklından çıkaramıyordu.

Hella, Mosca'nın Christmas için verdiği elbiselerden bir tanesini giyiyordu. Ann Middleton, Mosca'ya Askeri mağazada kullanması için giysi kartını vermişti. Hella, onu küçük Macar malı tabancasını dolaptan çıkarıp beline takarken görmüştü. Sonra kısık bir sesle, "Eve gitmek istemiyor musun?" diye sordu.

Ne kastettiğini anlamıştı. Christmas'tan birkaç gün önce, Almanlarla evlenme yasağı kaldırılmıştı. Aradan bir ay geçmesine rağmen, evlenme izni almak için hiçbir çaba göstermemişti. Hella, evlendikten sonra, Amerika'ya dönmek zorunda olduklarını ve Mosca'nın bunu istemediğini biliyordu. Mosca, bir keresinde, "Hayır, bunu yapmam mümkün değil. İş kontratımın bitmesine daha altı ay var," demişti.

Hella, bu konuyu açmaya tereddüt ediyordu ve

hatta korkuyordu. Birkaç saatliğine olsa bile, evden çıkarken her zaman yaptığı gibi onu öpmek için yanma geldiğinde, "Neden ailenden gelen mektupları okumuyorsun? En azından kısa bir cevap yazabilirsin," demişti.

Hella'nın hafifçe şişen karnının ve göğüslerinin baskısını kendi bedeninde hissetmişti. "Buradan ayrılmak zorundayız," dedi Hella. Mosca da bunun doğru olduğunu biliyordu. Ama eve neden gidemediklerini ona söyleyemiyordu. Annesi veya Alf için hiçbir şey hissetmediğini, gönderilen mektupları okurken onların ağlamalarını ve bağırışlarını duyduğunu ona nasıl anlatabilirdi ki? Enkaz yığınlarına dönmüş şehrin, yıkılan binaların sokaklara dökülen parçalarının, kör bir balta tarafından tepesi kesilmiş gibi görünen binaların onu mutlu ettiğini anlatması mümkün değildi. Kendi vatanındayken, ucu görünmeyen, duvar gibi caddeler, güvenli ve tertemiz yollar, onu kızdırıyor, tüm keyfini kaçırıyordu.

"Zamanımız var," dedi. "Haziranda bebek doğduktan sonra, belgeleri hazırlarız ve evleniriz."

Hella, kendini geri çekti. "Ben bu konuda endişelenmiyorum. Ailene böyle davranmamalısın. En azından mektuplarını oku." Mosca, sinirlendi ve, "Beni istemediğim şeyleri yapmaya zorlama," diye parladı. Hella, onu öptü ve, "Bu gece dikkatli ol," diye karşılık verdi. Mosca, aksini söylemesine rağmen, eve gelinceye kadar kendisini bekleyeceğini biliyordu.

Mosca, Wolf'un sesini duyunca kendine geldi. "İşte

geldik." Önlerinde dik bir yokuş vardı ve ortalıkta evin dışına bağlanmış çıplak bir lambadan başka ışık yoktu. Sarı cılız ışık, gecenin dokusunu az da olsa aydınlatıyordu. Mosca, demir korkuluklara sıkıca tutunarak hızla basamakları tırmandı.

"Bu adamın arkası sağlam," dedi Wolf kapının zilini çalarken. "Onunla tanışmanı istiyorum. Adam kuyumcu. Eğer kız arkadaşına bir hediye almak istiyorsan, onunla iş yapabilirsin."

Lambanın altındaki pencere aniden açıldı. Wolf başını kaldırdı ve, "İyi geceler, Herr Furstenberg," dedi.

"Bir dakika bekleyin, Herr Wolfgang." Adamın sesinde yılların ve taşıdığı kederin izleri vardı. Ümitsizlik sanki hayatının bir parçası haline gelmiş gibiydi.

Kapı açıldığında küçük, kel kafalı ve kocaman koyu renkli gözleri olan bir adam karşılarında belirdi. Wolf, Mosca'yı adamla tanıştırdıktan sonra, Alman topuklarını birbirine vurdu ve eğilerek, "Lütfen içeri gelin," dedi. Merdivenlerden yukarı çıktılar ve büyükçe bir odaya açılan kapıdan içeri girdiler. Odada iki büyük kanepe, üç ya da dört sandalye ve bir piyano vardı. Odanın tam ortasında oldukça büyük bir masa ve duvar kenarında da birkaç küçük masa bulunuyordu. Kanepelerden birinin üzerinde on altı yaşından büyük olmayan iki kız oturuyordu ama aralarında boşluk vardı. Herr Furstenberg bu boşluğa yerleşti.

"Lütfen," dedi yanında duran boş sandalyeleri göstererek. Wolf ve Mosca sandalyelere oturdu.

"Size bahsettiğim kişiyi getirdim. Onunla tanışma-

nızı istiyorum," dedi Wolf. "Çok yakın arkadaşımdır kendisi. Eğer yardımınıza ihtiyacı olursa, ona iyi davranacağınızdan hiç kuşkum yok."

Herr Furstenberg, kollarını kızların beline dolamıştı. Kel kafasını öne doğru eğerek, aynı nezaketle ve ciddiyetle, "Bundan hiç şüpheniz olmasın," diye cevap verdi. Simsiyah gözlerini doğrudan Mosca'ya çevirerek konuşmaya devam etti. "Eğer ihtiyacınız olursa, istediğiniz zaman yanıma gelebilirsiniz."

Mosca başını sallayarak sandalyeye yaslandı. Yorgunluktan bacaklarının titrediğini hissedebiliyordu. Zihninin derinliklerinden kurtulmaya çalışarak etrafına baktı. İki genç kızın makyajsız bile oldukça güzel göründüğünü ve diz kapaklarına kadar uzanan kalın yün çoraplar giydiğini fark etti. Herr Furstenberg'in yanında hiç ses çıkarmadan oturuyorlardı. Kızlardan birisinin başının iki tarafına salınmış ve at kuyruğu gibi örülmüş saçları vardı ve Herr Furstenberg'in eline dökülüyordu.

"Diğer konuya gelince," diye devam etti Alman Wolf'a dönerek, "Çok üzgünüm ama size yardım edemem. Arkadaşlarımdan hiçbiri, bir milyon dolarlık ordu parasının çalınması hakkında bir şey duymamış. Tamamen uydurma bir hikaye." İki adamın yüzlerine baktı ve gülümsedi.

"Hayır," dedi Wolf ciddi bir şekilde, "kesinlikle doğru." Ayağa kalktı ve elini uzattı. "Sizi böyle geç bir vakitte rahatsız ettiğim için üzgünüm. Eğer bir şey duyarsanız, lütfen bana bildirin."

"Elbette," dedi Herr Furstenberg. Eğilerek Mosca'yı

selamladıktan sonra, elini sıktı. "İstediğiniz zaman gelebilirsiniz." İki kız kanepeden kalktı. Herr Furstenberg, sanki babalarıymış gibi kolunu kızların beline dolamıştı. Üçü birlikte, Mosca ve Wolf'a merdivenlere kadar eşlik etti. Uzun saçlı olmayan kız, merdivenlerden aşağı koşarak iki adama yolu gösterdi. Arkalarından kapının kilitlendiğini duydular. Kısa bir süre sonra, kapının üstündeki lamba söndü ve tamamen karanlıkta kaldılar.

Son derece yorgun olan Mosca, rahat odayı terk etmenin verdiği huzursuzlukla, "Sence bu piçleri bulabilecek miyiz?" diye sordu Wolf'a.

"Bu akşam sadece küçük bir ipucu arıyoruz," diye karşılık verdi Wolf, "bırakalım bu adamlar bizi küçümsesin. Şimdilik önemli olan bu."

Karanlık sokaklardan geçerken, aceleyle yürüyen insanlarla ve terk edilmiş gibi görünen evlerin önüne park etmiş ciplerle karşılaştılar.

"Bu gece herkes bir şeylerin peşinde," dedi Wolf. Bir süre bekledi ve, "Ee, Furstenberg'i sevdin mi bari?" diye sordu.

Rüzgar artık kesilmişti ve daha rahat konuşabiliyorlardı. "İyi bir adama benziyor," dedi Mosca.

"Bir Yahudi için çok iyi adamdır," dedi Wolf. "Leo'ya lafım yok, ona göre." Bir süre Mosca'nm bir şeyler söylemesini bekledikten sonra, konuşmaya devam etti. "Furstenberg bir toplama kampındayken, karısı ve çocukları da Amerika'daymış. Onların yanına döneceğini düşünüyormuş ama tüberküloz hastası olduğunu için buna izin vermemişler. Hastalığa kampta yaka-

lanmış. Komik değil mi?" Mosca, yine cevap vermedi. İyi ışıklandırılmış bir sokaktan geçtiler ve nihayet şehrin kalbine ulaştılar.

"Adam kafayı biraz çizmiş," dedi Wolf neredeyse bağırarak. Rüzgar hızlanmıştı ve iki adam, enkazların üzerinde güçlükle yürümeye çalışıyordu. Köşeyi dönünce, rüzgar yine kesildi. "O iki kızı hatırlıyor musun? Onları kasabalardan topluyormuş. Her ay yeni kızlar geliyor. Adamın yardımcısı bana her şeyi anlattı. Onunla da iş yapıyorum. Furstenberg, kızlarla haftalarca birlikte yaşıyor. Kızların ayrı odaları var. Uzun bir süre onlara kızı gibi davrandıktan sonra, bir gece odalarına gidiyor ve kızları düzüyormuş. Ertesi gün, değerli birkaç hediye verdikten sonra kızları postalıyor ve bir hafta sonra da kendine yeni kızlar getiriyormuş. Senin gördüklerin yeni gelenler. İşlerini bitirirken görmek isterdim doğrusu. Kesinlikle çok güzel bir gösteri olur. Kafalarını koparmadan önce, tavuk kovalayan adam gibi."

Delinin teki, diye düşündü Mosca. Herkes kafayı yemiş. Kendisi de pek aklı başında sayılmazdı ya neyse. Demek zavallı herifi tüberkülozu var diye ülkeye almamışlar. Mantıklı. Zaten tüm kurallar mantıklı değil mi? Ancak her nedense, birilerinin başını belaya sokuyordu bu kanunlar. Neyse o orospu çocuğu Furstenberg'in canı cehenneme. Kendisinin başka sorunları vardı. Zaten bu öğleden sonra, Hella'ya bunları anlatmak istemişti. Yaşadığı her gün bir kanunu çiğniyordu. Lojmanda onunla birlikte yaşamak, Middleton'un ordu kartıyla kıyafetler almak, onunla uyumak ve onu sevmek. Bütün

bunlar için hapse bile gönderilebilirdi. Bu konuda şikayet etmiyordu, bu onun dünyasıydı ve kızmamıştı. Ama diğer tüm işlerle bunları karıştırmak, yaptıkları şeylerden ötürü insanları utandırmaya çalışmak, bunların doğru olduğunu ve adaletin bunu gerektirdiğini söylemek, işte bu tamamen saçmalıktı. Eğer kendisine etrafındaki dünyanın bir parçasıymış gibi davranması söylenirse, siktir deyip geçerdi. Annesini, Alf'i ya da Gloria'yı dinlemeye tahammülü yoktu. Gazeteleri okumaya dayanamıyordu, bu onun midesini bulandırıyordu. Bir gün, bir şeyin doğru olduğunu söylüyor ve ertesi gün, sizin bir katil, vahşi bir hayvan olduğunuzu iddia ediyorlardı. Sizi tüm okuduklarınıza inandırmaya ve kendinizi yakalattırmanıza çalışıyorlardı. Fritz'i öldürüp paçayı kurtarabilirdi ama sevdiği kadına yardım ettiği için hapse girebilirdi. Üstelik bir hafta önce birkaç Polonyalının, üssün arka tarafındaki hentbol sahasının duvarına dizilip idam edilmesini izlememiş miydi? Bu üç cesur Polonyalı, küçük bir Alman köyünü; kadın, erkek, çocuk demeden katletmişti. Ama bu zavallı adamlar bir hata yapmıştı. Eğer bunu işgal başlamadan birkaç gün önce yapsalar cesur gerillalar olarak generalden madalya alacaklardı ama ne yazık ki bu işe işgalden birkaç gün sonra kalkışmışlar ve madalya almak yerine çimentoya saplanmış tahta çubuklara bağlanmışlardı. İdam mangası sadece birkaç adım uzaklarında duruyordu. Eğer isterseniz, bu cinayetin ne kadar gerekli olduğunu milyonlarca kez ispatlayabilirdiniz. Ama o tüm bunlara hiç aldırmadı. Zaten Polonyalıların idamını iz-

ledikten sonra, iyi bir kahvaltı yapmamış mıydı?

Ama şimdi Hella'ya neden annesinden, kız arkadaşından ve kardeşinden bu kadar nefret ettiğini ve onu neden sevdiğini anlatamıyordu. Belki Hella da onun gibi korkmuştu. Belki de o, Mosca gibi her şeyini kaybederken, Mosca'nın aksine içindeki her şeyi de kaybetmemişti. Gazetede, renkli dergilerde gördüğü; ölmüş oğulları, büyük kahramanları için madalya alan tüm annelerden, babalardan, kız ve erkek kardeşlerden, aşıklardan, eşlerden; onların onurlu gülümsemelerinden, ağlayışlarından, kederlerini gösteren kıyafetlerinden, siyah kravatları ve beyaz gömlekleri içinde ağırbaşlılıklarını koruyan insanlardan nefret ediyordu. Tüm dünyada düşmanlarının sevdiklerinin de hayatlarını kaybeden evlatları ve kahramanları için aynı madalyaları aldığını, saten kumaş kaplı kutularda duran metal diskleri kabul ederken cesurca gülümsediklerini ve ağladıklarını hayal edebiliyordu. Ancak birden ağrılarla dolup taşan beynine, annelere, babalara, kardeşlere ve aşıklara teşekkür etmek için şişkin beyaz kafalarını eğen çirkin solucanların, kurtların görüntüsü geliyordu.

Ama bu insanları suçlamanız mümkün değildi çünkü bizim davamız haklı bir davaydı. Bu doğru, diye düşündü. Peki ya Fritz? Bu bir kazaydı, gerçekten bir kazaydı. Bunun için, annesi, Alf ve Gloria onu affederdi. Hepsi tek bir ağızdan başka çaresi olmadığını söylerdi. Solucanlar, kurtlar hepsi onu affederdi. Hella ağlamıştı ama başka çaresi olmadığı için bunu kabul etmişti. Üstelik hiçbirisini suçlayamazdı ama ona hatasının ne ol-

duğunu ve mektupları okuması gerektiğini söyleyerek hata yapmışlardı. Dünyanın sonu da gelmemeliydi çünkü insanlar kutsaldı ve ölümsüz ruhları vardı. Her iyilik yapana karşı nazik olması ve gülümsemesi gerektiğini de söylemelerine hiç gerek yoktu. Hella, Frau Meyer'e, Yergen'e ve kendi arkadaşlarına iyi davranması gerektiğini ve mektupları okuyup cevap yazmasını söylerken büyük bir hata yapmıştı. Her şey birbirine girmişti ama bu hiç kimsenin suçu değildi. Neden hâlâ hayatta olduğu için onları nasıl suçlayabilirdi ki?

Mosca, kendisini gerçekten hasta hissediyordu. Yürümeyi kesti. Başı dönüyordu ve bacaklarının hareket ettiğini bile hissetmiyordu. Wolf, koluna girmişti. Kendine gelinceye kadar Wolf'un omzuna yaslandı. Bir süre sonra tekrar yürümeye başladı.

Çizgi halinde beyaz ışıklar ve gölgeler göğü doldurmuştu. Mosca, bunları izleyerek başını kaldırdı ve ilk kez uzaktaki ayı gördü ve küçük gölün çevresindeki Contrescarpe Park'ta olduklarını fark etti. Ayın donmuş gibi görünen ışıkları suyun üzerinde dans ediyor ve simsiyah ağaçları az da olsa aydınlatıyordu. Bu sırada, gökyüzünü koyu mavi gölgeler kapladı; ayı ve ışığını karanlıklar arasında boğdu. Mosca, artık hiçbir şey göremiyordu. Wolf, ona dönerek, "Gerçekten kötü görünüyorsun, Walter. Birkaç dakika daha yürüyelim. Sonra ben sana ne yapacağımı biliyorum," dedi.

Aniden şehrin ortasına, yerden biraz yüksekte kalan bir meydana çıktılar. Köşede tahta kapıları kalın çubuklarla kapatılmış bir kilise vardı. Wolf, yan giriş-

lerden birisine doğru yürüdü ve dar bir merdivenden geçerek kilisenin kulesine çıktı. Karşılarında sanki taşın içine oyulmuş gibi görünen bir kapı duruyordu. Wolf, kapıyı çaldı. Mosca'nın midesi bulanıyordu. Karşısında Yergen'i görünce şaşırdı. Yergen'in kendisinde beş bin karton sigara olduğuna inanmayacağını düşündü. Ama buna aldıramayacak kadar hastaydı.

Odanın darlığı yüzünden sırtını duvara yaslamak zorunda kaldı. Yergen, ona yeşil bir hap ve sıcak kahve uzattı. Hapı yuttu ve kahve fincanını ağzına götürdü.

Oda, Yergen ve Wolf, yavaş yavaş netlik kazanmaya başladı. Mosca'nın bulantısı artık geçmişti. Soğuk terlerin tüm bedeninden kasıklarına doğru akmakta olduğunu hissetti. Wolf ve Yergen yüzlerinde belli belirsiz bir gülümsemeyle onu izliyordu. Yergen sırtına vurdu ve, "Ee, iyi misin bakalım?" diye sordu.

Oda soğuktu. Tavanı oldukça alçak olmasına rağmen, geniş bir mekandı ve kare şeklindeydi. Köşede pembeye boyanmış ve masal kahramanlarının resimleriyle kaplanmış tahta bir bölme vardı. "Kızım, orada uyuyor," dedi Yergen. Tam o sırada, küçük kızın uyandığını ve ağlamaya başladığını duydular. Sanki yalnızmış ve kendi sesinden korkmuş gibi ağlıyordu. Yergen bölmenin arkasına geçti ve küçük kızı kollarına alarak geri döndü. Kız, Amerikan ordu battaniyesine sarılmıştı. Islak gözleriyle onlara bakıyordu. Gözleri simsiyahtı ve hüzünlü bir yüzü vardı.

Yergen duvar kenarındaki bir kanepeye oturdu ve Wolf da onun yanına yerleşti. Mosca, odadaki tek san-

dalyeyi kendisine doğru çekti.

"Bu gece bizimle gelebilecek misin?" diye sordu Wolf. "Honny'nin yerine gidiyoruz. Çok güvendiğim birisi."

Yergen başını salladı. "Bu gece olmaz." Yanağını, kızının ıslak yanağına yasladı. "Küçük kızım bu akşam çok korktu. Birisi gelip uzun süre kapıyı çalmış. Benim olmadığımı anlamış çünkü bizim özel bir işaretimiz var. Ona bakan kadın, saat yedide çıktığı için, uzun bir süre onu yalnız bırakmak zorunda kaldım. Geldiğimde çok korkmuştu. Bu yüzden ona hap vermek zorunda kaldım."

Wolf, başını sallayarak, "Bunu yapmamalısın. O daha çok küçük. Umarım bu saatte seni rahatsız etmemişizdir. Biliyorsun, sana her zaman saygılı davranırım ve sadece randevu alarak yanına gelirim," dedi.

Yergen kızını kendisine çekerek, "Biliyorum, Wolfgang, sen çok güvenilir bir adamsın. Kızıma hap vermemem gerektiğini de biliyorum ama geldiğimde o kadar kötü durumdaydı ki çok korktum," diye karşılık verdi. Mosca, Yergen'in suratındaki sevgi, hüzün ve çaresizlik dolu ifadeyi görünce çok şaşırdı.

"Sence Honny bir şeyler öğrenmiş midir?" diye sordu Wolf. "Pek sanmıyorum. Bunu söylediğim için beni affet. Senin ve Honny'nin iyi arkadaş olduğunuzu biliyorum ama eğer bir şeyler öğrense bile, sana hemen söyleyeceğini sanmıyorum."

Wolf gülümsedi. "Ben de bunun farkındayım. Bu yüzden Mosca'yla beraber gideceğiz. Beş bin karton si-

garası olan bir adamla birlikte çalıştığıma inanması lazım."

Yergen, Mosca'nm gözlerinin içine baktı. Mosca, ilk kez Yergen'in suç ortakları olduğunu fark etmişti. Yergen'in gözlerinde sanki cinayet işleyebilecek birisine bakıyormuş gibi büyük bir korku vardı. İlk kez iki suç ortağının kendisine biçtikleri rolü fark etmişti. Tekrar Yergen'in suratına baktı. Yergen başını öne doğru eğdi.

İki adam odadan çıktı. Ayın ışıkları gökyüzünde kaybolurken, gölgeleri gecenin karanlığı içinde eridi. Soğuk kış rüzgarı Mosca'yı kendisine getirmiş ve düşüncelerini dağıtmıştı. Wolf'un yanında hızlı adımlarla yürüyordu. Bir sigara yaktı. Sigaranın dumanı ağzında ekşi bir tat bıraktı. Bir süre hiç konuşmadan yürüdüler. Bir ara Wolf, "Uzun bir yürüyüş olacak ama bir yere daha uğradıktan sonra, işimiz bitecek. Sonra da keyfimize bakacağız," dedi.

Mosca, tüm yön duygusunu yitirinceye kadar, enkaz halindeki binaların arasından geçerek yürüdüler. En sonunda şehrin geri kalanından ayrık duran bir cadde çıkarak yıkıntılarla çevrilmiş bir kasabaya geldiler. Wolf, caddenin sonundaki bir evin kapısında durdu ve kapıyı çaldı.

Kapı açıldı, karşılarında başının önü tamamen kelleşmiş kısa boylu, sarışın bir adam duruyordu. Sarı saçları sanki bir peruk gibi kafasının önünü ve ortasını kaplıyordu. Kıyafetleri oldukça düzgündü.

Alman, Wolf'un elini sıktı ve, "Wolfgang, tam da yemek vaktinde geldin," dedi ve onları içeri aldıktan sonra kapıyı kapattı. Kolunu Mosca'nın omzuna attı ve sarıldı. "Seni tekrar gördüğüme sevindim. İçeri gelin." Zevkli döşenmiş, kaliteli eşyalarla dolu bir odaya geçtiler. Yerde koyu kırmızı halılar ve köşede de kristal bardaklarla dolu bir dolap vardı. Duvardaki rafların üzerinde kitaplar ve sarı ışık veren lambalar bulunuyordu. Koltukların birisinde, bacaklarını sarı bir tabureye uzatmış kalın dudaklı ve parlak kızıl saçlı tombulca bir kadın oturuyordu. Elinde bir Amerikan moda dergisi vardı. Sarışın adam, kadına dönerek, "Wolfgang ve bize bahsettiği arkadaşı gelmiş," dedi. Kadın, tombul elini uzattı. Dergi yere düştü.

Wolf, paltosunu çıkardı ve çantasını yanındaki sandalyeye koydu.

"Ee," dedi sarışın adama dönerek. "Hiç haber var mı, Honny?"

"Sanırım bizimle dalga geçiyorsun," diye cevap verdi kadın. "Hiçbir şey bulamadık." Wolf'la konuşmasına rağmen, Mosca'ya bakıyordu. Sesi oldukça tatlıydı ve söylediği her şeyi yumuşatıyordu. Mosca, kadının kendisinde uyandırdığı şehvetin, gözlerinin ve ellerine dokunduğu zaman hissettiği sıcaklığın yüzünü gerdiği hissetti ve bunu saklamak için bir sigara yaktı. Ama şimdi, gözlerini kaldırdığında, kadının çirkin olduğunu, makyajına rağmen çarpık ağzını ve acımasız, küçük mavi gözlerini gizleyemediğini fark etmişti.

"Bu hikaye kesinlikle doğru," dedi Wolf. "Biliyorum

ama doğru insanlarla temasa geçmem gerekiyor. Bana kim yardım ederse, iyi para kazanacak."

"Bu da bahsettiğin zengin arkadaşın olmalı, öyle değil mi?" diye sordu sarışın adam gülerek. Mosca, adamın yüzünde kocaman çiller olduğunu gördü. Bu ona masum, çocuksu bir görünüş veriyordu.

Wolf güldü ve, "Beş bin karton sigarası olan işte bu," dedi. Sesinde hem alaycı bir tavır hem de biraz kıskançlık vardı. Mosca, sanki dışarıda sigaralarla dolu bir kamyonu varmış gibi iki Alman'a gülümsedi. Onlar da bu gülümsemeyi karşılıksız bırakmadı. Sizi gidi Alman piçler, son gülen iyi güler, diye düşündü Mosca.

Yan odanın kapısı açıldı ve siyah takım elbise giyen bir adam belirdi. Mosca, adamın arkasında duran kar beyazı örtülerle ve peçetelerle bezenmiş ve üzerinde parlak gümüş yemek takımlarının durduğu masayı gördü.

Sarışın adam, "Lütfen yemeğe kalın. Wolfgang, iş konusunda yardımcı olamayacağım ama tabii ki, arkadaşınız kadar zengin birisiyle başka konularda iş yapmaktan çok memnun olurum," dedi.

Mosca, büyük bir ciddiyetle, "Elbette bu mümkün," diye karşılık verdi. Sonra gülümsedi. Diğerleri de sanki zekice bir espri yapmış gibi kahkahalar attı. Hep birlikte yemek odasına geçtiler.

Uşak, oldukça büyük bir tabağın üzerinde, Amerikan Ordu Marketlerinde satılan koyu kırmızı renkli domuz pastırması getirmişti. Gümüş bir tabağın üzerinde de, beyaz Amerikan Ordu ekmeği dilimleri vardı. Ek-

mek hâlâ sıcaktı. Wolf, bir parça kopardı ve sanki iltifat ediyormuş gibi, "bakıyorum da sizin ekmeğiniz ordu marketlerine gitmeden önce buraya geliyor," dedi. Sarışın adam, büyük bir zevkle güldü. Bir süre sonra, uşak birkaç şişe şarap getirdi. Uzun yürüyüş nedeniyle susayan ve artık kendisini daha iyi hisseden Mosca, kendi bardağındaki şarabı bir dikişte bitirdi. Bu sarışın adamın çok hoşuna gitmişti ve eğleniyormuş gibi yaptı.

"İşte tam aradığım adam," dedi gülerek. "Hiç de sana benzemiyor Wolfgang. Tam bir içki düşkünü. Zaten bu yüzden onun beş bin karton sigarası var ama senin yok."

Wolf, adama doğru dönerek gülümsedi. "Çok saçma, dostum, gerçekten çok saçma. Benim de nasıl yediğimi unutuyorsun ama." Wolf, ilk önce pastırma tabağını, sonra üzerinde farklı çeşitlerde sosisler bulunan uzun tabağı önüne aldı. Peynir ve salata tabağını boşalttıktan sonra, sarışın adama dönerek, "Ee, Honny, şimdi ne diyeceksin?" diye sordu. Çilli yüzünde yayvan bir gülümseme belirmişti ve mavi gözleri parlıyordu. "Sana tek bir şey diyebilirim ancak. Afiyet olsun."

Kızıl saçlı kadın da diğerleriyle birlikte gülmeye başladı. Masanın altındaki kocaman köpeği beslemek için eğildi. Büyük bir pastırma parçasını köpeğe uzattı. Sonra da uşağın getirdiği kocaman kaba süt döktü. Tam kalkacağı sırada, elini Mosca'nın bacağının üzerine koydu ve kasıklarına bastırarak sandalyeye oturdu. Bu hareketi bilerek yaptığını saklama ihtiyacı duymamıştı.

"O köpeği çok seviyorsun," dedi Honny. "Bence ço-

cuk yapmalısın. Onları daha çok seversin."

"Sevgili Honny," dedi kadın adamın yüzüne bakarak. "O zaman sen de cinsel tercihlerini değiştir." Sesinin tatlığı, sözlerin ciddiyetini yumuşatmıştı.

Honny mırıldandı, "Maalesef bunu yapmam mümkün değil," dedi ve Wolf'a göz kırptı. "Herkesin zevki farklıdır, di mi, Wolfgang?" Wolf, kendisine hazırladığı kocaman sandviçi yemeğe devam ederken başını salladı.

Hep birlikte yediler ve içtiler. Aklı başına gelen Mosca, çok yiyor, az içiyordu. Artık kendisini daha iyi hissediyordu. Uzun bir sessizlikten sonra, kadın sanki uzun bir uykudan uyanmış gibi, heyecanla, "Honny, dostlarımıza hazinemizi gösterelim mi?" diye sordu.

Wolf'un gözleri birden parlamıştı. Honny güldü ve, "Hayır, Wolfgang, bunu ne yazık ki yapamam. Üstelik vakit çok geç oldu ve siz de yorulmuşsunuzdur," dedi.

Pek hevesli görünmemeye çalışan, Wolf dikkatli bir şekilde, "En azından bana ne olduğunu söyle," dedi.

Sarışın adam tekrar gülümsedi. "Eline bir şey geçmeyecek ki! Sadece merak. Arkadaki boş alana, küçük bir bahçe yapıyorum. Caddenin diğer tarafındaki bir ev yıkıldı ve enkazın bir kısmı benim arazime döküldü. Ben de bahçemi temizlemeye başladım. Ama çok garip bir şey buldum. Yıkıntıların arasında bir delik vardı. Deliğin altında, hiç dokunulmamış bir bodrum duruyordu ve evin geri kalanı bodrumun üzerine dökülmüştü. Gerçekten çok ilginç. Her nasılsa, binanın sütunları garip bir şekilde yıkılmış ve altta kocaman bir oda oluş-

muş." Adam gülümsedi. Yüzündeki kızıl çiller kan lekeleri gibi görünüyordu. "Seni temin ederim, bu eşsiz bir şey. Görmek ister misiniz?"

"Neden olmasın," diye karşılık verdi Mosca ve Wolf aldırmaz bir tavırla başını salladı.

"Palto giymeye gerek yok. Gideceğimiz yer tam caddenin karşısında ve aşağısı gerçekten çok sıcak." Ancak Wolf ve Mosca, savunmasız gitmek istemedikleri için yan odadan eşyalarını aldılar. Üstelik Honny'nin silah taşıdıklarını öğrenmesini istemiyorlardı. Honny omuz silkti ve, "Ben, fener ve birkaç tane de mum alıp geleyim. Sen de gelir misin, Erda?" dedi.

"Elbette," diye yanıt verdi kadın.

Dördü birden eskiden bahçe olan bir yere girdiler. Sarışın adam elindeki fenerle yol gösteriyordu. Alanın çevresinde tuğladan alçak bir duvar örülmüştü. Bu yüzden hiç zorlanmadan bahçeye girdiler. Küçük bir enkaz yığınının üzerine çıktılar. Evin üst kısmını görebiliyorlardı ama ay, perde gibi bulutlarla kaplandığı için arkalarındaki şehir görünmüyordu. Tuğla ve taş parçalarının oluşturduğu yığınların arasındaki bir yola indiler ve başka bir enkaz yığınını destekleyen bir duvara gelinceye kadar yürüdüler.

Sarışın adam çömeldi. "Buradan," dedi ve duvarın ortasında bir gölge kadar karanlık görünen bir deliği gösterdi. İçeri ilk önce, sarışın adam sonra da kadın girdi. Wolf ve Mosca onları takip ettiler.

İçerde birkaç adım yürüdükten sonra, basamakların aşağı doğru uzandığını gördüler. Honny, onları uyar-

mak için bağırdı.

Honny, basamakların sonuna geldiğinde, diğerlerini bekledi. Kadın iki mum yaktı ve birisini Mosca'ya uzattı.

Sarı mum ışığının altında, sanki kayalıkların denizi ayırması gibi beton yığınının ayırdığı kocaman bir yer altı odası duruyordu. Mum ışıkları, okyanusu aydınlatan deniz fenerleri gibi arkasında derin gölgeler bırakarak odayı ışıtıyordu. Zemin oldukça kötü bir durumdaydı ve duvarlar neredeyse enkaz halindeydi. Odanın ortasında başka bir merdiven vardı ve yukarıya kadar uzanıp yıkıntılar arasında kayboluyordu. Sanki birileri sadece tavana kadar çıkan bir merdiven yapmak istemişti.

"Sizin bombardıman uçaklarınız burayı vurmadan önce, bir SS lojmanıymış. Savaş bitmeden kısa bir süre öncesine kadar kullanılıyormuş," dedi Honny. "Bu yüzden yaklaşık bir yıldır gün yüzü görmemiş."

"Değerli bir şeyler olabilir," dedi Wolf. "Aradınız mı bari?"

"Hayır," diye cevap verdi Honny.

Merdivenden indiler ve ayakları en sonunda yere bastı. Kadın duvarın dibindeki kalın bir tahta sütuna yaslanıyordu. Sütunun bir ucu parçalanmış ve yere düşmüştü. Diğer ucu da tavana kadar uzanıyordu. Mumu yukarı kaldırdı ve üç adam kocaman odada dolaşmaya başladı.

Cam kırıkları, kir ve tuğla parçaları arasında, akıntının içinde yol almaya çalışan denizciler gibi dikkatle yürüyorlardı. Bazen yumuşak bir yere basıyor ve hiç

vakit kaybetmeden dikkatlice yürümeye devam ediyorlardı.

Mosca, tam önünde duran parlak, siyah postalı fark etti. Eline aldığında, son derece ağır olduğunu gördü. İçinde ayak parçası vardı ve üst tarafı kandan ve tozdan tek bir parça haline gelmişti. Postalı yere bıraktı ve odanın diğer köşesine doğru yürüdü. Bazen dizine kadar gelen yıkıntıların arasına düşüyordu. Duvarın yanında, ne kafası ne bacakları ne de kolları olan bir gövde gördü. Parmaklarıyla bastırınca, gövdenin içindeki tüm kanın ve etin çöken binanın altında ezildiğini fark etti. Et sanki kemikle kaynaşmış gibiydi. Gövdenin her iki ucu da postalda olduğu gibi kan ve tozla kaplanmıştı.

Bir insandan geriye kalan bu parçalarda korkunç hiçbir şey yoktu. Ne kan ne de et. O kadar ezilmişlerdi ki üzerlerindeki elbiseler derinin yerine geçmişti. Toza dönen tonlarca tuğla parçası kanı içine çekmişti. Mosca, taş parçalarını ayağıyla temizledi. Diğer ayağını bastığı yer de çökünce, aceleyle uzaklaştı. Wolf da diğer köşede karanlık içinde bir şeylerle uğraşıyordu.

Birden Mosca, sıcak bir hava akımı hissetti. Sıcak bir toz bulutu havaya yükseldi. Tozun içinden, yanık ete benzeyen garip bir koku geldi. Sanki zemindeki bir kapının altında, tüm şehir boyunca benzer yıkıntıların gizlediği yer altı ateşleri yanıyordu.

"Bana ışık verin," dedi Wolf köşeden seslenerek. Sesi sanki bir tünelin ucundan gelen fısıltıyı andırıyordu. Mosca, mumu odanın diğer ucuna fırlattı. Mum ışığı

kocaman sarı bir yay çizerek Wolf'un yanına düştü. Wolf, muma dokunmadan olduğu yerde bıraktı.

Wolf'un bir gövdeyle uğraştığını görebiliyorlardı. Honny'nin sakin sesi, karanlığın içinde çınladı. "Bu cesetlerin başlarının olmaması çok garip. Yedi veya sekiz tane buldum. Bazılarının kolları veya bacakları var ama hiçbirisinin kafası yok. Acaba neden çürümemişler?"

"İşte buldum," dedi Wolf. Sesi köşeden geliyordu. "Bir şey buldum." Bir tabancanın asılı olduğu kılıfı kaldırdı. Tabancayı kılıfından çıkardı. Tabanca parçalanarak yere dağıldı. Wolf, kılıfı odanın diğer ucuna fırlattı ve dolaşmaya devam etti. Bir yandan da sarışın adamla konuşuyordu.

"Tıpkı mumyalar gibi," dedi. "Bütün bu yıkıntılar cesetlerin üzerine büyük bir basınç uygulamış. Belki de bilerek içeride bırakılmışlardır. Kafaları da düşen parçaların altında ezilip üzerinde yürüdüğümüz zemine dağılmışlar. Bunu daha önce de görmüştüm." Mumun yanından uzaklaştı ve uzak köşeye doğru yürüdü. "Mumu buraya getirin," diye bağırdı. Duvarın kenarında duran kadın mumu yukarı kaldırdı. Wolf, zayıf sarı ışığın altında elinde tuttuğu nesneyi incelemeye çalışıyordu. Aynı anda, sarışın adam fenerin ışığını köşeye doğru tuttu.

Wolf, kısa bir çığlık attı. Korkmamıştı ama şaşırmıştı. Kadınsa neredeyse ağlayacaktı. Fenerin ve mumun ışığının altında, grileşmiş ve tamamen kirle kaplanmış bir el vardı. Wolf, eli attığı anda mum ışığı da kayboldu. Hiç kimseden ses çıkmıyordu. Hepsi de oda-

nın sıcaklığını, yerden yükselen toz bulutlarının yarattığı sıkıntıyı içlerinde hissediyordu. Mosca, sanki Wolf'u azarlıyormuş gibi, "Ne yaptığını sanıyorsun sen?" dedi.

Sarışın adam güldü. Sesi tüm odada yankılanmıştı. Wolf, özür dilercesine, "Bu şeyin fare olduğunu zannettim," diye karşılık verdi.

Duvarın dibinde duran kadın, "Hadi, biran önce dışarı çıkalım, temiz havaya ihtiyacım var," dedi. Mosca, kadına doğru yürürken, mumun sarı ışığı duvarlarda dansediyordu.

Tam o anda, Mosca taş parçalarına takılarak yere düştü. Kafası, cesetlerden birisinin üzerine düşmüştü. Dudakları cesede dokunduğunda, üzerinde elbise olmadığını fark etti. Deri yanmış ve neredeyse kömürleşmişti. Derinin altıysa, sanki hâlâ cehennemde yanıyormuş gibi sıcaktı. Elleriyle cesedi itti. Kalkmaya uğraşırken, ağzından kusmuklar fışkırdı. Diğerlerinin kendisine yardım etmek için hareketlendiğini fark edince, "Dokunmayın, benden uzak durun," diye bağırdı. Yere çöktü; cam, tuğla ve kemik parçalarını tutarak midesinde ne varsa, yarı sindirilmiş yiyecekleri, alkolü, hepsini kustu. Cam parçaları eline saplanırken, etrafa yayılan pis kokuyu hissetti.

Artık her şeyden kurtulmuştu. Ayağa kalktı. Kadın, çıkış kapısına kadar ona yardım etti. Elinde tuttuğu mumun ışığı altında, kadının yüzündeki heyecan ve zevk dolu ifadeyi görebiliyordu. Kadın merdivenlerden çıkarken, Mosca'nın kısa paltosuna tutunuyordu.

Soğuk havaya çıktıklarında, hepsi derin bir nefes

aldı. "Hayatta olmak ne kadar güzel," dedi sarışın adam. "Aşağısı cehennem gibiydi."

Önlerinde duran enkaz yığınının tepesine çıktılar. Ay, şehrin tepesine kadar yükselmişti. Şehir ay ışığının altında terkedilmiş bir peri ülkesine benziyordu. Sis ve toz, sanki herkes ölüm uykusuna yatmış gibi evlerin üzerini kaplamıştı. Polizeihausun bulunduğu tepenin üzerinden, yavaşça ilerleyen bir arabanın sarı ışığı yansıyordu. Araba kornasının yumuşak ve ahenkli sesi, serin kış rüzgarının içine karışarak kristal berraklığıyla kulaklarına kadar geliyordu. Mosca, Metzer Caddesindeki lojmanına çok yakın olduklarını fark etti çünkü bu arabayı aynı tepenin üzerinde, daha önce çok görmüş, aynı sesi çok işitmişti.

Enkaz yığınlarının üzerinde dikilirken, kadın sarışın adamın koluna girdi ve, "bir şeyler içmek için içeri gelmek ister misiniz?" diye sordu.

"Hayır," diye cevap verdi Mosca. Sonra Wolf'a dönerek, "Hadi eve gidelim," dedi. Kendisini yalnız hissediyordu. Wolf da dahil olmak üzere beraber olduğu insanlardan ürküyor ve lojmanda tek başına kalan Hella'nın başına bir şey gelmesinden korkuyordu. Artık tamamen ayılmıştı. Sanki Eddie Cassin'i Rathskellar'da yalnız başına bırakıp Wolf ile birlikte yürümeye başlayalı çok uzun zaman olmuş gibi geliyordu.

Eddie'nin eve sağ salim varıp varmadığını merak etti. Vakit çok geç olmuştu, büyük ihtimalle gece yarısını çoktan geçmişti. Hella da kanepenin üzerine uzanmış, bir şeyler okuyarak kendisini bekliyordu. İlk kez

üzgün bir şekilde, annesini, Alf'i, Gloria'yı ve okumadığı mektupları düşündü. İlk kez ailesinin aslında gerçekten kendisi için endişelendiğini geçirdi aklından. Birden tanıdığı herkesin tehlikede olduğunu ve bu konuda yapabilecek hiçbir şeyi olmadığını hissetti. Annesinin kiliseye gittiğini hatırlıyordu. Söyleyeceklerini kabul edeceğini ve her şeyi açıklayabileceğini biliyordu çünkü anlatacakları doğruydu. "Biz Tanrı'nın zihninde yaşamıyoruz," diyecekti. Bunları söyledikten sonra, kendisini ve Hella'yı mutlu etmek için çabalamaya devam edebilirdi.

Yorgunluğu, zihnindeki tüm düşünceleri alıp götürdü. Çenesini, yakasının arasına sokarak enkaz yığınından aşağı indi. Soğuğu ve kemiklerindeki acıyı hissedebiliyordu. O ve Wolf, sokaklarda yürürken ay, şehrin yaralarını güneş kadar acımasızca ortaya seriyordu ama renk, merhamet ya da kan yoktu. Sanki cansız ve metal bir nesneden yansıyan ışık, dünya üzerinde kendi görüntüsünü oluşturuyor, boş kraterlerini ve cansız yaralarını dünyaya taşıyordu.

BÖLÜM
13

İLKBAHARIN PARLAK sabah güneşi enkaza dönmüş şehri altın rengine boyamıştı. Mavi gökyüzü ufuktaki çökmüş ve parçalanmış binaları perdeliyordu.

Yergen'in kızı beyaz renkli bebek arabasıyla oynuyordu. Küçük, hüzünlü suratında onurlu ve mutlu bir ifade vardı. Sevimli mavi elbisesi sanki yalnız kalmasın diye gökyüzüne eşlik ediyordu. Yergen, kızının mutluluğunu seyrederek ve büyük şehrin uzun, çetin bir kıştan sonra tekrar canlanmasının keyfini çıkararak yürüyordu.

Strassenbahnenler sabahın sessizliğini çanlarıyla bozarak caddeleri dolduruyordu. Yergen, Metzer Caddesi'ne çıktığında, Mosca'nın ve arkadaşlarının ciple uğraştığını gördü. Hella da bir ağacın dibinde dikilmiş onları seyrediyordu. Yakma geldiğinde, Mosca, Leo ve Eddie'nin, Mosca'nm eşyalarını cipe yüklediklerini fark etti. Elbiselerle dolu çantalar, konservelerin saklandığı bir tahta kutu ve kendisinin onlara bulduğu bir kömür sobası cipin üzerindeydi.

Yergen, kızının omzuna dokunarak, "Giselle, haydi

arabayı onların yanına doğru sür de bir sürpriz yap," dedi. Küçük kız gülümsedi ve arabasını hızla sürdü. Kızı ilk gören, Hella oldu ve neşeyle gülerek yanlarına doğru koşmaya başladı.

"Güzel olmuş mu bari?" diye sordu Yergen büyük bir gururla. "Tam da söz verdiğim gibi."

"Gerçekten harika olmuş, Yergen, çok güzel," diye bağırdı Hella neşeyle. Narin, huzurlu yüzündeki ifade o kadar güzeldi ki Yergen çok duygulanmıştı. Bebek arabasına tekrar baktı. Krem rengi boyasıyla, ince işlenmiş tahtalarıyla, çok güzel duruyordu. Arkasındaki yeşil tabiat ve üzerindeki mavi gökyüzüyle çok güzel bir manzara oluşturuyordu.

"Kızım Giselle, arabayı kendi getirmek istedi," dedi Yergen. Utanan küçük kız, başını öne doğru eğdi. Hella kızın yanına çömeldi. Üzerindeki bol palto yere değiyordu. "Çok teşekkürler," dedi ve küçük kızın yanağından öptü. "Peki yeni evimize götürmemize yardım eder misin?" Çocuk başını salladı.

Mosca, cipin yanma geldi. Üzerinde eski ve buruşuk bir kıyafet vardı. "Parayı sonra veririm, Yergen," dedi. Bebek arabasına hiç bakmamıştı bile. "Kurfürten Caddesi'ne taşınıyoruz. İstersen sen de bebek arabasını yeni eve götürürken Hella'ya eşlik edebilirsin. Biz de eşyaları yükler yüklemez geliriz."

"Elbette, elbette," dedi Yergen. Gayet mutlu bir şekilde, şapkasını çıkardı ve Hella'yı selamlayarak, "Hanımefendi, size eşlik edebilir miyim?" diye sordu Almanca. Hella gülümsedi ve adamın koluna girdi. Küçük ço-

cuk çoktan önlerinde yürümeye başlamıştı bile.

Çiçek ve ot kokularıyla bezenmiş bahar rüzgarının eşliğinde yürüdüler. Hella paltosunu çıkardı. Yergen, Hella'nın karnının hafifçe şiştiğini fark etmişti ve biraz hüzünle karışık garip bir mutluluk hissetti. Kendi karısı ölmüş ve kızı annesiz kalmıştı. Şimdiyse düşmanın karısıyla birlikte yürüyordu. Hella, eğer kendi karısı olsaydı, sevgisini ve şefkatini kendisine verseydi, küçük kız ve Hella'nın karnındaki bebek ikisine ait olsaydı; nasıl hissedeceğini geçirdi kafasından. O tatlı bahar sabahında ne kadar da mutlu olacaktı. İçindeki korku kaybolacak ve Giselle, daima güvende olacaktı. Tam bunları düşünürken, Giselle başını çevirdi ve ikisine birden gülümsedi.

"İyileşmiş gibi görünüyor," dedi Hella.

Yergen başını salladı. "Bugün kızımı doktorun tavsiyesi üzerine kasabaya gönderiyorum. Bir ay orada kalacak." Yergen, Giselle duymasın diye yavaş yürümeye başlamıştı. "Sanırım çok hasta. Çok kötü bir kış geçirdi."

Giselle artık çok ilerde yürüyordu. Güneş ışıklarının arasında, bebek arabasını itip duruyordu. Hella, tekrar Yergen'in koluna girdi. "Onu bu enkazdan, annesinin ölümünü hatırlatan her şeyden uzaklaştırmalıyım." Bir an tereddüt ettikten sonra, sanki inanmadığı bir şey söylüyormuş gibi, "Doktor, aklını kaybedebileceğini söyledi," dedi.

Giselle, sokağın sonunda sanki ağaçların gölgesinde tek başına yürümekten korkuyormuş gibi onları bek-

liyordu. Hella küçük kızın yanına giderek, "Bebek arabasına binmek ister misin?" diye sordu. Giselle başını salladı ve Yergen'in de yardımıyla arabaya bindi. Uzun bacakları iki yana doğru açılmıştı. Hella arabayı iterken, gülerek, "Seni koca bebek," diye bağırdı. Sonra sanki arabayı hızla götürmek istermiş gibi bir hareket yaptı ama gücü buna yetmedi. Giselle, gülmedi. Yüzünde sadece bir kahkahanın gölgesi gibi bir gülücük belirdi.

En sonunda, Kurfürsten Caddesi'nin beyaz taşlı evlerine gelmişlerdi. Hella ilk evin önünde durdu. Evin kapısına kadar uzanan çimentoyla yapılmış yolun başında küçük bir bahçe kapısı vardı. Hella, "Frau Saunders," diye bağırdı. Çok geçmeden açık pencerenin önünde bir kadın belirdi. Saçı neredeyse hiç taranmamış gibiydi. Yüzünde hüzünlü ve ciddi bir ifade vardı. Pencereden görebildikleri kadarıyla düz, siyah bir elbise giyiyordu.

"Rahatsız ettiğim için üzgünüm," dedi Hella gülerek. "Çok zor yürüyorum. Bana anahtarı atabilir misiniz? Diğerleri de birkaç dakika içinde burada olurlar." Kadın ortadan kayboldu ve bir süre sonra gelerek, anahtarları Yergen'e uzattı. Sonra tekrar içeri girdi.

"Sanırım, başınız dertte. Kadın çok uyuz görünüyor." Yergen söylediklerinin ciddiyetini fark edince, utandı ve konuşmayı kesti. Ama Hella gülerek, "Merak etme, çok iyi bir insandır. Geçenlerde kocası kanserden öldü. Bu yüzden iki odası boş. Hastalığı nedeniyle ona bazı özel imkanlar tanıdılar."

"Burayı nasıl buldun?" diye sordu Yergen.

"İlk önce bölge ikamet bürosuna gittim ve başvurdum," dedi Hella. "Tabi önce beş paket sigara vermem gerekti." İkisi de gülümsedi.

Yergen, cipin caddenin başından geldiğini gördü. Leo, her zamanki gibi cipi kaldırımdaki bir ağaca çarparak park etti. Mosca, cipten atlarken, Eddie ve Leo ön koltuktan indiler. Hella onlara yolu gösterdikten sonra, eşyaları içeri taşımaya başladılar. Hella, tekrar dışarı çıktığında, elinde kahverengi bir paket vardı. Yergen'e dönerek, "On karton, değil mi?" diye sordu. Yergen başını salladı. Sonra Hella, bebek arabasına yaslanan Giselle'in yanma giderek cebinden birkaç tane çikolata çıkardı ve çocuğa verdi. "Bize böyle güzel bir bebek arabası getirdiğin için teşekkür ederim. Bebek geldiğinde gelip görmek ister misin?" Giselle, evet dercesine başını salladı ve elindeki çikolataları Yergen'e uzattı. Yergen, çikolatalardan bir tanesini parçalara ayırdı ve kızına verdi. Hella, Kurfürsten Caddesi'nin sonuna kadar onları izledi. Küçük kız kahverengi paketi babasının omzuna dayayıp dengeledikten sonra, Yergen kızını kucağına aldı ve yürümeye başladı. Hella, eve girdi ve merdivenlerden ikinci kata çıktı.

İkinci katta dört oda vardı. Biri büyük, diğeri küçük iki yatak odası, bir oturma odası ve mutfak olarak kullanılan küçük bir oda. Mosca ve Hella, küçük yatak odasını, mutfağı kullanacaktı. Oturma odasından ise, sadece özel durumlarda yararlanacaklardı. Diğer yatak odasını Frau Saunders kullanıyordu ve yemek pişirmek

için oturma odasında bir ısıtıcı vardı.

Hella yukarı çıktığında; Mosca, Leo ve Eddie'nin kendisini beklediğini fark etti. Masanın üzerinde iki şişe kola ve iki bardak viski duruyordu. Yatak odası, bavullarla ve getirdikleri diğer eşyalarla doluydu. Hella, Frau Saunders'in odadaki iki pencereye de mavi çiçekli perdeler astığını gördü.

Mosca, viski bardağını, Hella ve Leo, kola şişelerini kaldırdı. Eddie zaten viskisini yudumlamaya başlamıştı ama onları görünce beklemeye karar verdi.

"Yeni evimize," dedi Hella. Hepsi birden içmeye başladı. Eddie Cassin, Hella'nın kolasını içmesini ve sonra bavullardan birisini açarak kıyafetlerini kocaman maun bir dolaba yerleştirmesini seyrediyordu.

Mosca'nın odasında birçok kez Hella'yla yalnız kalmasına rağmen, hiçbir zaman ona asılmamıştı. Bunun nedenini merak etti. Aslında Hella ona hiç fırsat vermemişti. Hiç yanına gelmemiş, ne fiziksel ne de sözlü olarak ona hiç açık kapı bırakmamıştı. Asla cilve yapmıyordu. İnsanı tahrik etmeyen, çok doğal bir şekilde davranıyordu. Buna Mosca'dan korkmasının neden olduğunu fark etti. Bu korkunun, Mosca'nın diğer insanlara aldırış etmemesinden ve askeri birlikteki diğer insanların Mosca hakkında anlattığı hikayelerden kaynaklandığını düşünüyordu. Askeri hükümete ilk tayin olduğu zaman, Çavuşla kavga etmiş ve divanı harpten paçayı zor kurtarmıştı. Çavuş çok kötü yaralandığı için, Amerika'daki bir hastaneye gönderilmişti. Ancak bu hikaye çok abartılmıştı ve sadece dedikodudan ibaretti.

Asıl korkutucu olan, Mosca'nın aldırmazlığı ve ilgisizliğiydi. Arkadaşları; ben, Leo, Wolf, Gordon, biz onun arkadaşları olduğumuzu sanıyoruz, diye düşündü Eddie. Eğer hepimiz yarın ölsek bile, buna hiç aldırmaz.

"Bebek arabasını nereye koydun?" diye seslendi Hella.

Hepsi birden gülmeye başladı. Leo, birden başını ellerinin arasına alarak, Almanca, "Aman Tanrım, sokakta unuttum," diye bağırdı. Ama Mosca hemen, "Mutfakta duruyor, Hella, küçük odada," dedi. Eddie Cassin, şaka olsa bile Hella'nm endişelenmesine asla tahammül edemiyor, diye düşündü.

Hella, yan odaya geçti. Leo, kolasını bitirmişti. "Gelecek hafta Nürnberg'e gidiyorum," dedi. "Buchenwald'daki görevliler ve gardiyanlar hakkında ifade vermemi istiyorlar. İlk başta hayır dedim ama sonra, tanıdığım bir doktorun tutuklular arasında olduğunu söylediler. O adi herif bize, 'Ben sizin acılarınızı ve ağrılarınızı iyileştirmek için gelmedim buraya. Hatta sizi hayatta tutmak için de burada değilim. Benim işim, sizin her gün çalışabilmenizi sağlamak,' derdi. O piçe karşı tanıklık etmek istiyorum."

Mosca, bardakları tekrar doldurdu ve Leo'ya bir şişe daha kola uzatırken "eğer senin yerinde olsaydım, o piçlerin hepsini öldürmek isterdim," dedi.

Leo omuz silkti. "Bilmiyorum, artık onlara karşı kin gütmüyorum. Sadece biraz kızgınım. Bunun nedenini bile bilmiyorum. Ama yine de buradan gitmek istiyorum." Kolasından bir yudum aldı.

"Seni özleyeceğiz, Walter," dedi Eddie. "Acaba Alman gibi yaşayabilecek misin?"

Mosca, omuz silkti. "Ne fark eder ki." Eddie'nin bardağını doldurduktan sonra, "Bu bardaktan sonra artık içki yok sana. Yeni ev sahibimi korkutmanı istemiyorum," dedi.

"Ben artık düzeldim," diye karşılık verdi Eddie Cassin. "Karım çocukla birlikte İngiltere'den buraya geliyormuş." Sahte bir gururla onlara baktı. "Ailem bundan sonra benimle yaşayacak."

Mosca, başını salladı. "Zavallı kadın. Orduya katıldığın zaman seni terk ettiğini sanıyordum. Senin sevgililerin ne yapacak peki?"

"Merak etme, bir şey olmaz," dedi Eddie. "Ben işimi bilirim. Onlar için pek sorun olmaz." Eddie, birden anlaşılmaz bir şekilde kızdı. "Aslında hepsinin kıçına tekme atıp kovalamak istiyorum," diyerek ceketini aldı ve dışarı çıktı.

Eddie Cassin, yavaşça yürüyerek Kurfürsten Caddesi boyunca ilerledi. Bahar mevsimin gelmesiyle birlikte, eğimli ve ağaç gölgeleriyle bezeli cadde hoş bir hal almıştı. Lojmanda bir duş alıp, sonra yemek için Rathskellar'a gitmeye karar verdi. Metzer sokağına sapmadan önce, son bir kez caddeye baktı. Dikkatini ilginç bir şey çekmişti. Genç bir kız büyükçe, yeşil bir ağacın altında dikilmişti ve çevresinde dört küçük kız dans ediyordu. Geniş caddenin karşısında duran kızların

yüzündeki narin çizgileri ve gençliklerinin saflıklarını görebiliyordu. Onları izlerken, genç kız başını kaldırdı ve ikindi güneşinin sarı ışıklarına baktı. Sonra yüzünü doğrudan Eddie Cassin'e doğru çevirdi.

Kızın yüzünde, kendisini her zaman heyecanlandıran, masumiyetini ve cazibesini yansıtan bir gülümseme gördü. Eddie, bunun sahip oldukları gücün aslında ne olduğunu merak eden kızların şımartıldıkları zaman yüzlerinde beliren masum bir gülümseme olduğunu düşündü.

Caddenin karşı tarafına baktığında, tatlı bir hüzün hissetti. Bu arada, beyaz bluz içindeki bu kızın kendisini heyecanlandırıp heyecanlandırmadığını düşünüyordu. Yanına gitmekte tereddüt ediyordu. Sakalları çıkmıştı, kirliydi ve kendi terinin kokusunu alabiliyordu. Tüm kızları da beceremememem ya, diye geçirdi aklından. Geniş caddenin karşısından, parlak güneş ışığının altında bile, kızın sadece yüzünün ana hatlarını görebileceğini ve yaşını asla tahmin edemeyeceğini düşündü.

Kız, çocuklarla oynamaya başlamıştı. Başının ve bedeninin zarif, gençlik dolu hareketleri, çocukların hep birlikte çimlerin üzerinde oynamaları beynine kazınmıştı. O büyük ağacın altında, kollarını neredeyse omzuna kadar kıvırdığı beyaz gömleğin içindeki genç kıza, küçük çıkıntılar gibi görünen göğüslerine, yere oturmuş çocukların üzerine dökülen sarı saçlarına dayanması mümkün değildi. Metzer Caddesi'nden çıkarak, hızlı adımlarla lojmana doğru yürümeye başladı.

Eddie, aceleyle duş aldı ve tıraş oldu. Ancak bede-

nine ve yüzüne hoş kokulu pudra sürmekten de geri kalmadı. Saçlarını dikkatle taradı. Yanlarındaki beyaz saç tellerini görmek onu üzmüştü. Sivil arma taşıyan zeytin renkli üniformasını geçirdi üzerine. Kıza bu üniforma içinde, sivil kıyafetler kadar yaşlı görünmeyeceğini düşünüyordu.

Kapı çaldı ve içeri Frau Meyer girdi. Üzerinde bornoz vardı. Çok eski bir numaraydı bu. Eddie duş aldığı zaman, o da yıkanır ve Eddie giyinirken, parfüm kokuları içinde odasına gelirdi. Genellikle de işe yarardı.

"Sigaran var mı, Eddie?" diye sordu ve yatağın üzerine oturarak bacak bacak üzerine attı. Ayakkabılarını bağlamak için uğraşan Eddie, kadına masayı işaret etti. Kadın masanın üzerinden bir sigara aldı, yaktı ve tekrar yatağın üzerine oturdu.

Eddie, bir anlığına durdu, gözleriyle kadının neredeyse mükemmel vücudunu ve güzel yüzünü süzdü. Kadının niyeti belliydi. Kadını yataktan kaldırdı, odanın dışına çıkardı, "Bugün olmaz bebeğim," dedikten sonra koşarak merdivenlerden aşağı indi. Çok heyecanlı ve sevinçliydi, kalbi hızla çarpıyordu. Metzer Caddesi'nde ilerledi ve köşeye geldiğinde yavaşladı. Nefes nefese Kurfürsten Caddesi'ne saptı.

Görebildiği kadarıyla caddenin karşısındaki ağaç dibi bomboştu. Çocuklar ortadan kaybolmuştu. Yemyeşil çimenlerin üzerinde, ağaçlarla uyumunu bozacak hiçbir şey ya da hiç kimse yoktu. Gözleri tam karşısındaki boşluğu taradı. Sanki duvarda asılı duran, her gün baktığı bir resimdeki insanlar sihirli bir biçimde kaybol-

muştu. Eddie Cassin caddenin karşı tarafına geçti ve en yakındaki evin kapısını çaldı. Kötü Almanca'sıyla, dört küçük çocuğa bakan kızı sordu ama ne o evdeki ne de diğerlerindeki kimse bir şey bilmiyordu. En son girdiği ev, Amerikalı sivillerin kullandığı bir binaydı. Eddie, kapıya çıkan adamı, Rathskellar'dan tanıyordu. "Hayır, o kızı daha önce buralarda hiç görmedim. Bizimkiler, bu bloktaki her kadınla yatmıştır. Bu yüzden onları tanıyorum. Ben bile kızla tanışmak isterdim doğrusu. Bugün şanssızsın dostum," diye cevap verdi adam, Eddie Cassin'e gülümseyerek.

Hangi yöne gideceğini bilmeden, caddenin ortasında durdu. Bahar havası onu mutlu etmişti. Serin rüzgar, ikindi sıcaklığını önüne katmış götürüyordu. Caddenin diğer tarafında ve ötesinde, yeni çiçek açan ağaçları, bahçıvanların eşyalarını sakladıkları ve bazılarının yaşadığı kahverengi tahta kulübeleri görebiliyordu. Bazı adamların, tarlaya benzeyen küçük bahçelerde çalıştığını fark etti. Tepenin arkasında, bahçelerin yanından akıp giden nehrin kokusunu alabiliyordu. Enkaz yığınlarının ve yıkık evlerin arasındaki, koyu yeşil renkte ince çizgileri görebiliyordu. Kızı bir daha asla görmeyeceğini, görse bile tanımayacağını gayet iyi biliyordu. Ancak birden neşesi ve enerjisi geri döndü ve Kurfürsten Caddesi boyunca, şehrin bittiği noktaya kadar olan uzun yolu yürümeye başladı. Bahar mevsimin tüm güzellikleri sessiz şehrin, dingin tepelerin üzerine yeni bir örtü gibi serilmiş duruyordu. Gri ve karanlık enkaz yığınları, günün bu güzelliğini gölgeleyemiyordu.

O akşam, Hella peri masallarını gösteren bazı resimleri duvara astı. Dediğine göre, bunları doğacak çocukları için almıştı ama Mosca, tüm bu resimlerin, her şeyin yolunda gitmesini sağlayacak bir tür batıl inanç olduğunu düşünüyordu. Hella, işini bitirdiğinde, "Frau Saunders'i ziyarete gidelim mi?" diye sordu.

"Olmaz, bu akşam çok yorgunum," diye cevap verdi Mosca. "Bugün çok iş yaptık."

Hella, yatağın üzerine oturdu, kollarını kavuşturarak neredeyse kare şeklindeki odayı inceledi. Krem renkli açık mavi renkli perdenin dibinde duruyor ve sanki duvardaki resimlerden biriymiş gibi görünüyordu. Küçük yuvarlak bir masanın üzerinde mavi bir örtü vardı. Etrafındaki iki sandalyeyse açık gri rengindeydi. Zeminin üzerine, eskimiş kestane renkli bir kilim serilmişti. Yatak ve elbise dolabı maundandı ve her iki duvarda da açık yeşil, mor, mavi tonlarında yapılmış küçük birer manzara resmi duruyordu. Tüm bedenini garip bir mutluluk hissi kapladı. Ama sonra, Mosca'nın yüzünün gerilmiş olduğunu fark etti. Burada huzursuz olduğunu biliyordu. Elini tuttu ve kucağına götürdü. "Artık her şey yoluna girecek. Her zaman birlikte olacağız."

"Haydi gidelim de ev sahibimize saygılarımızı sunalım," dedi Mosca.

Tüm odaların kapısı koridora açılıyordu ve koridorun sonunda bulundukları katı merdivenlerden ayıran

bir kapı vardı. Diğer odaya gitmek için, ilk önce koridora çıkmaları ve sonra da oturma odasının kapısını çalmaları gerekiyordu. İçeriden gelmelerini belirten bir ses duyuldu.

Frau Saunders, kanepenin üzerine oturmuş gazete okuyordu. Hella, onu Mosca'yla tanıştırırken ayağa kalktı ve elini sıktı. Mosca, kadının sandığı kadar yaşlı olmadığını fark etti. Yaşının etkisiyle kısmi olarak saçı dökülmüş ve cildi kırışmıştı ama hareketlerinde garip bir gençlik ve enerji vardı.

"İstediğiniz zaman, oturma odasını kullanabilirsiniz," dedi Frau Saunders. Alçak sesle ve tatlı bir şekilde konuşuyordu ancak bu sözcükleri nezaketinden söylemişti.

"Teşekkürler," dedi Hella. "Perdeler ve odamıza koyduğunuz diğer eşyalar için teşekkür etmek istedik. Eğer yardımcı olabileceğimiz bir şey olursa, lütfen söyleyin."

Frau Saunders, söyleyip söylememekte tereddüt etti. "Umarım, yetkililerle sorun çıkmaz." Sanki bir şey söylemek istiyormuş gibi, Mosca'nın yüzüne baktı.

Hella, kadının ne düşündüğünü tahmin etti. "Biz sessiz insanlarınızdır. Sürekli parti veren Amerikalılara pek benzemeyiz." Mosca'ya doğru döndü ve gülümsedi. Ama Mosca, karşılık vermedi. "Yorucu bir gün geçirdik ve..." Hella ayağa kalktı ve iyi geceler diledi. Mosca, gülümsedi ve Frau Saunders da aynı şekilde karşılık verdi. O anda, Mosca bu kadının yaşına rağmen biraz utangaç olduğunu ve evinde bir düşmanın yaşamasın-

dan korktuğunu fark etti.

Odalarına çekilip, kıyafetlerini değiştirirlerken, Mosca, neredeyse unuttuğu haberi verdi. "En sonunda Middletonların Amerika'ya geri dönme emri geldi. Gelecek hafta yola çıkıyorlar."

Hella, şaşırmıştı. "Bu çok kötü," dedi.

"Merak etme," dedi Mosca. "Diğerlerinin alışveriş kartlarını alabiliriz. Gerçek Almanlar gibi alışveriş edebiliriz."

Hella yatakta, "Demek bugün bu yüzden gergindin," dedi. Mosca bir şey söylemedi fakat Hella uyuduktan sonra uzun bir süre uyanık kaldı.

Sanki her şeyin arkasındaki amaç, düşmandan biri olarak yaşamakmış gibi şimdi kendisini oldukça garip hissediyordu. Kendi oturduğu ev ve etrafındaki diğer evler, Almanlarla doluydu. Çocuğunu taşıyan kendi karısı bile onlardandı. Lojmandaki partileri, ciplerin motor seslerini, Amerikan müziği çalan Silahlı kuvvetler radyosunu özlemişti. Burada her şey çok durgundu. Bunları düşünürken, koridordaki banyodan bir ses geldi. Frau Saunders olmalı, diye düşündü Mosca. Kadının kendi odasına dönmesini bekledikten sonra kalktı ve banyoya gitti. Perdeyle kapatılmış pencerenin önünde dikildi ve dışarıyı izleyerek bir sigara içti. İlk kez silah tutuşunu, başına çelik bir miğfer giyişini ve düşmana karşı kendini korumak için aldığı eğitimi hatırlamaya çalıştı. Ama bütün bunlar artık gerçek dışı ve önemsiz görünüyordu. Gerçek olan tek şey, bu oda, bebek arabası ve yataktaki kadındı.

BÖLÜM
14

MİDDLETONLAR'IN ALMANYA'DAN ayrılacağı günden bir önceki akşam, Hella ve Mosca arkadaşlarını ziyarete gitti.

Kurfürsten Caddesi'ndeki evlerinden çıktıktan sonra, Hella komşularına uğradı. Mosca, yüzünde nazik bir gülümsemeyle kapıda bekliyordu.

Sonra şehrin merkezine doğru yürümeye başladılar. "Kızıl Haç Merkezi'nden Frau Saunders için biraz dondurma alalım mı?" diye sordu Hella. Mosca, karısının yüzüne baktı.

"Siz ikiniz bir haftada çok iyi arkadaş oldunuz," dedi Mosca. "Yemeklerin bir kısmını, aldığımız şekerin ve kahvenin bir bölümünü ona verdiğini biliyorum. Middletonlar gittikten sonra, bu konuda biraz hassas olmalısın, tatlım. Bunları bulmak oldukça zor olacak."

Hella, tatlı bir şekilde gülümsedi. "Eğer kızdığını bilseydim, bunu yapmazdım. Her şeyi benim için yaptığının farkındayım. Ama herşeyi kendime saklayamam, Walter. Et yemeği pişirdiğim zaman, tüm koridor kokuyor. O zavallı kadınsa, oturma odasında sadece patates

pişirebiliyor. Üstelik çok şişmanladım, baksana halime."

"Ama yediğin için şişmanlamadın," dedi Mosca. Hella güldü ve Mosca'nın omzuna hafifçe vurdu. "Yine de kilo aldın sayılır. En azından benim gömleklerimi artık giyemiyorsun," dedi Mosca gülerek. Hella'nın üzerinde Ann Middleton'un verdiği mavi bir hamile elbisesi vardı.

Kaldırımın üzerindeki enkaz yığınından geçerken, Mosca'nın koluna girdi. Ağaçlar yapraklarla kaplanmıştı ve içlerinden güneş ışığının geçmesine izin vermiyorlardı. Hella, düşünceli bir şekilde, "Frau Saunders gerçekten iyi bir kadın. Tabii bunu yüzüne bakıp da anlayamazsın ama konuşunca iyi bir insan olduğu anlaşılıyor. Üstelik tüm işlerimde bana yardımcı oluyor. Bunları ona bir şeyler verdiğim için yapmıyor, kadının içinden geliyor. Peki dondurma alacak mıyız?"

Mosca, güldü ve, "Tamam, alırız, " diye karşılık verdi.

Mosca, Kızıl Haç merkezine girdi. Hella dışarıda bekliyordu. Dönüş yolunda, Polizeihaus'un önünden ve Contrescarpe parkın eteklerinden geçtiler. Parkın içinde, bir bankın üzerine çıkmış bir adamı dinleyen küçük bir kalabalık vardı. Adam kollarını sallayarak ve bağırarak bir şeyler anlatıyordu. Mosca ve Hella da durdular. Mosca, soğuk dondurma kutusunu sağ eline geçirirken Hella omzuna yaslandı.

"Hepimiz suçluyuz," diye bağırıyordu adam. "Bu inançsız devirde, inançsız topraklar üzerinde yaşayan herkes suçlu. Kim Tanrı'ya ve İsa'ya inanıyor ki? Akan

kanı kendi kurtuluşumuz olarak kabul ediyoruz ama inanmıyoruz. Size şunu söyleyeyim, bu kan birçok günahımızı temizlemiştir. Kan artık kirlendi ve Tanrı da bizim günahlarımızdan artık sıkıldı. Daha ne kadar sabredecek? İsa'nın kanı bizi daha ne kadar koruyacak?" Adam, konuşmayı kesti ve yumuşak bir ses tonuyla, yalvarırmış gibi, "İsa sevgisi artık yeterli değil. İsa'nın kanı da öyle. Lütfen bana inanın. Kendinizi, beni, çocuklarımızı, karılarımızı, annelerimizi, babalarımızı, kardeşlerimizi ve ülkemizi bu pislikten kurtaralım," dedi. Sesi artık sakinleşmişti. Mantıklı ve akılcı bir şekilde sohbet edermiş gibi konuşuyordu.

"Yıkılmış bu toprakları ve ülkenin halini görüyorsunuz. Yüce İsa bizden daha iyi görüyor. Ruhların günaha batışını, kötülüğün yükselişini, Şeytanın, insanları ve zamanın başından beri insanların yaptığı her şeyin yok oluşunu gülerek izleyişini görüyor."

Parkın üzerinden, hava üssüne doğru bir uçak geçti. Motorun gürültüsü adamın konuşmasını bölmüştü. Bir süre bekledikten sonra konuşmaya devam etti.

"Üzerinde hayat olmayan bir dünya düşünün. Kutuplarda kar ve buzun üzerinde hiçbir iz yok. Birçok canlının yaşadığı Afrika'da hiçbir şey kımıldamıyor." Adamın sesi son derece azametliydi. Parlak gözleri küçük kafasından fırlayacakmış gibi duruyordu. "Ölü böceklerin bedenleri, çürüyen bitkilerin üzerinde yatıyor. Çin ovalarında, verimli nehirlerin yanı başında, timsahlar bile şeytanın bakışlarına karşılık vermiyor. Ve bizim şehirlerimizde, medeniyetin merkezi olarak bilinen bu

yerlerde, enkaz yığınları dışında hiçbir şey yok. Artık hayatın bir daha yeşeremeyeceği yıkıntılar, cam ve taş tepeleri. Hem de ebediyen."

Kendisini teyit eden bir tepki beklercesine durdu ama bunun yerine kalabalıktan bağrışlar yükseldi. "İzin kağıdın var mı?" Askeri hükümetten izin aldın mı?" Bu sesler, dört ya da beş adamın ağzından çıkmıştı. Vaiz şaşkına dönmüştü.

Hella ve Mosca, kalabalığın tam ortasında duruyordu ve arkalarında bir sürü insan birikmişti. Sol taraflarında mavi, eski püskü bir gömlek ve iş tulumu giyen bir genç bir adam dikiliyordu. Kucağındaysa, meraklı gözlerle etrafı izleyen altı yedi yaşlarında küçük bir kız vardı. Kızın elbisesinin kolu, iğnelerle çiçekli kıyafetine iliştirilmişti. Sağ taraflarında, yıpranmış bir pipo içen yaşlı bir işçi vardı. Genç adam da diğerleriyle birlikte bağırıyordu. "İzin kağıdın var mı? Askeri hükümetten izin aldın mı?" Genç adam birden durdu, yaşlı işçi ve Mosca'ya dönerek, "Azarlanmaya o kadar alıştık ki, böyle pis bir herif bile bizi korkutuyor artık," dedi. Sivil kıyafetler içindeki Mosca, Hella'ya döndü ve adam kendisini diğerlerinden ayırmadığı ve bir Alman olarak kabul gördüğü için gülümsedi.

Vaiz, elini yavaşça gökyüzüne doğru çevirerek, büyük bir ciddiyetle "Ben Yaratıcımızdan izin aldım," dedi. Güneş, tükenmek üzere olan kızıl ışıklarıyla adamın kolunu boydan boya kırmızıya boyadı. Yavaş yavaş ufkun ardında ortadan kaybolmadan önce, bir süre alacakaranlık içinde süzüldü ve sihirli bir gösteri gibi şehrin

enkazının üstünde dolaştı. Vaiz, şükredercesine başını öne doğru eğdi.

Sonra başını tekrar gökyüzüne çevirdi ve kollarını açtı. "Yüce İsa'nın yoluna geri dönün," diye bağırdı. "İsa'ya geri dönün. GÜNAHLARINIZI TERK EDİN. İÇKİYİ BIRAKIN. ZİNADAN VAZGEÇİN. KUMARDAN, DÜNYEVİ BAŞARILAR İÇİN BESLEDİĞİNİZ GURURDAN VAZGEÇİN. İSA'YA İNANIN VE RUHUNUZU KURTARIN. GÜNAHLARINIZ İÇİN ACI ÇEKTİNİZ, CEZALANDIRILDINIZ. ÇEKTİĞİNİZ ACILAR, ŞİMDİ GÖZLERİNİZİN ÖNÜNDE DURUYOR. ÇOK GEÇ OLMADAN TÖVBE EDİN VE ARTIK GÜNAH İŞLEMEYİN."

Adam nefes almak için durdu. Kalabalık küçücük adamdan bu kadar ses çıkmasına şaşırmıştı. Vaiz, konuşmaya devam etti.

"Her biriniz, savaştan önce sürdürdüğünüz hayatı düşünüyor. Bu acıların, bu cezanın, işlediğiniz günahlar için Tanrı'nın verdiği ceza olduğuna hâlâ inanmıyor musunuz?

"Şimdi genç kızlar, düşman askerleriyle zina ediyor, genç erkeklerse sigara için yalvarıyor. Püff, püff." Adam, sanki gerçekten sigara içiyormuş gibi hayali bir sigara dumanı çıkardı. "Pazar günleri insanlarımız kasabalara giderek yiyecek çalıyor. Tanrı'nın eviyse bomboş. Felaketi biz davet ediyoruz. Tekrar söylüyorum, günahlarınız için tövbe edin." Kelimeler, adamın azından histerik bir şekilde akıyordu. "Yüce İsa'ya inanın. Tek olan Tanrı'ya iman edin."

Bir an tereddüt ettikten sonra, tehditkar bir sesle sanki kalabalığı azarlıyormuş gibi bağırmaya başladı. "Hepiniz günahkarsınız. Hepiniz ebediyen cehenneme gideceksiniz. Bazılarınızın güldüğünü görüyorum. Kendinize acıyın. Tanrı neden size acı çektiriyor, hiç düşündünüz mü?"

Kalabalığın içinden birisi, alay edercesine bağırdı. "Tanrı değil, bombardıman uçakları yaptı bunu." İnsanlar kahkahalarla gülmeye başladı. Tahta bankın üzerindeki adam, kalabalığın susmasını bekledikten sonra, günün son ışıklarına öfkeyle baktı. Siyahlar içindeki bir kadını işaret ederek, "Sen, Tanrı'ya gülüyor musun? Kocan, çocukların nerede?" Sonra Mosca'nın yanındaki genç adama döndü. "Bakın, başka bir alaycı daha. Almanya'nın umudu. Onun günahları yüzünden, kendi çocuğu acı çekiyor ve o hâlâ Tanrı'nın gazabıyla dalga geçiyor. Çocuğun yüzünde, başka acılar görüyorum. Çocuğunun yüzüne dikkatle bak ve görmeye çalış." Vaiz, büyük bir öfkeyle kalabalığın içindeki diğer insanları işaret etmeye ve konuşmaya devam ediyordu.

Kucağında çocuk olan genç adam, Hella'ya dönerek, "Lütfen küçük kızıma bakar mısın?" diye sorduktan sonra, kalabalığın içinde kendisine yol açarak, vaizin dikildiği tahta sıranın yanına ilerlemeye başladı. Tek bir yumrukla ufak tefek vaizi yere indirdi. Vaizin üzerine çıktı, saçlarını yakaladı ve kuşa benzeyen kafasını kaldırıma vurduktan sonra ayağa kalktı.

Kalabalık dağılmaya başlamıştı. Genç adam çocuğunu aldıktan sonra, Contrescarpe parkına doğru yö-

neldi. Sanki insanlar sihirli bir şekilde bir anda ortadan kaybolmuştu. Vaiz alacakaranlığın içinde, tek başına yerde yatıyordu.

Birkaç kişi yanına gelerek yardım etmeye çalıştı. Sık, kıvırcık saçları arasından kanlar akıyor ve yüzünde kırmızı bir maske oluşturuyordu. Hella başını çevirdi ve Mosca'nın koluna girdi. Caddenin aşağısına doğru yürümeye başladılar. Mosca, Hella'nın kanı görünce rahatsızlandığını fark etmişti. "Bu akşam, Frau Saunders ile birlikte evde kalsan iyi olur," dedi ve sanki olaya müdahale etmediği için, ona bir özür borçluymuş gibi, "Bu bizim işimiz değil," dedi.

Mosca, Leo, Profesör ve Eddie Cassin, Middletonların evinde oturuyorlardı. Evdeki eşyalar, Middletonlara tahsis edilen evin demirbaşıydı. Bu yüzden içerde hâlâ yeterli sayıda sandalye vardı. Diğer her şey paketlenmiş ve duvar kenarına sıralanmıştı.

"Demek yarın gerçekten Nürnberg Mahkemesine gideceksin," dedi Gordon, Leo'ya. "Ne zaman yola çıkacaksın?"

"Akşamüstü," diye karşılık verdi Leo. "Gece araba kullanmayı daha çok seviyorum."

"O piçlere, yaptıklarının karşılığını ödet," dedi Ann Middleton. "Eğer zorda kalırsan, yalan da söyle. Cezalarını çeksinler."

"Yalan söylemem," dedi Leo. "Hafızam yeterince iyidir."

"Geçenlerde buraya gelmiştiniz ya. Davranışlarım için özür dilemek istiyorum," dedi Gordon Middleton. "Çok kaba davrandım."

Leo, elini salladı, "Boş ver, seni gayet iyi anlıyorum. Babam da komünistti. Annem Yahudi olduğu için beni tutukladılar. Babamsa siyasi mahkumdu. Tabii Stalin-Hitler paktından sonra, tüm inancını kaybetti. İkisinin de aynı olduğunu anladı."

Köşede duran satranç masasının yanında oturan Profesör, bu sözleri duyunca korkuya kapıldı. Gordon Middleton'un kızdığını fark edince, bir tartışmaya şahit olmamak için, "Gitmeliyim," dedi ayağa kalkarak. "Dersim var ve geç kalmak istemiyorum." Her türlü şiddet onu korkutuyordu. Gordon ve Ann'in elini sıktı ve, "Sizi iyi yolculuklar ve bol şans. Sizi tanımak benim için büyük bir onurdu," dedi.

Gordon, kapıya kadar eşlik etti ve çıkarken, "Umarım bana yazmayı unutmazsınız, Profesör. Almanya'nın durumunu bir tek sizden öğrenebilirim." Profesör, başını salladı. "Elbette." Gordon Middleton'la tüm irtibatını koparmaya çoktan karar vermişti. Bir komünistle bağ kurmak, ona gelecekte büyük zarar verebilirdi.

"Bir dakika bekleyin, lütfen," dedi Gordon, Profesörün kolundan çekerek. "Leo, Profesör de bu hafta sonu Nürnberg'e gidiyor. Eğer sakıncası yoksa, seninle birlikte gelebilir mi?"

"Yo, gerek yok," dedi Profesör huzursuz bir şekilde. "Lütfen, buna hiç gerek yok."

"Sorun değil," diye karşılık verdi Leo.

"Hayır," diye itirazda bulundu Profesör. "Tren biletlerimi aldım, her şey hazır. Lütfen, sizi zahmete sokmak istemiyorum."

"Tamam, Profesör," dedi Gordon sakince ve kapıya doğru yürüdü.

Gordon, içeri geldiğinde, Mosca, "Neden bu kadar heyecanlandı bu adam?" diye sordu.

Gordon, Leo'ya baktı. "Çok dürüst bir adam. Oğlu savaş suçlusu olarak tutuklanmış. Ne olduğunu tam olarak bilmiyorum ama Alman mahkemesi tarafından yargılanıyor. Bu yüzden çok ciddi bir suç olamaz. Sanırım Leo'nun toplama kamplarıyla ilgili bir suç olacağını düşünmesinden korkmuştur. Tabii bu mümkün değil. Birlikte gitmek senin için sorun olmaz değil mi, Leo?"

"Hayır," dedi Leo.

"Yarın akşam Profesör'ün yanına gideceğim ve ertesi gün, yola çıkacağınızı söyleyeceğim. Eğer senin de razı olduğunu bilirse, kabul edecektir. Tamam mı?"

"Anlaştık," dedi Leo. "Bu yaşlı adamla ilgilenmen çok hoş."

Ann Middleton, büyük bir ciddiyetle Leo'ya baktı. Yüzünde alaycı bir ifade yoktu. Gayet içten söylemişti bunu. Ann gülümsedi. "Gordon yandaşlarına her zaman ilgi gösterir," dedi.

"O benim yandaşım değil, Ann," dedi sakince. "Ama sanırım bazı fikirlerimi ona aşıladım. Beni dinliyor." Gordon, biraz tereddüt ettikten sonra, karısını paylarcasına, "Sanırım, 'yandaş' doğru bir kelime değil," dedi. Uzun bir sessizlik oldu.

"Ne zaman döneceksin peki?" diye sordu Mosca, Leo'ya.

Leo, sırıttı. "Merak etme, kaçırmam."

"Neyi?" diye sordu Ann Middleton.

"Yakında, vaftiz babası olacağım," dedi Leo. "Hediyemi bile aldım."

"Bebeği göremeyecek olmamız çok kötü," dedi Ann. "Keşke Hella da gelseydi bu akşam. Umarım çok kötü değildir."

"Yok," dedi Mosca. "Bu akşam çok yürüdük. Gelmek istedi ama ona dinlenmesini söyledim."

"Doğru, zaten biz de o kadar önemli insanlar değiliz, Walter," dedi Ann gülerek. Ama ses tonunda biraz da alınganlık vardı. Köşedeki sandalyede oturan Eddie Cassin, gözlerini açtı. Biraz kestirmişti. Evli çiftleri ziyaret etmeyi hiç sevmiyordu. Kocalarıyla birlikteyken ve kendi evlerindeyken kadınlardan nefret ediyordu. Üstelik Ann Middleton'u da hiç sevmiyordu. Çok sade bir kadındı, iradesi kuvvetliydi ve Eddie'ye karşı her zaman küçümseyerek bakıyordu.

Mosca, Ann'e gülümsedi. "Haklı olduğumu bal gibi biliyorsun."

"Diğer insanlara hiç aldırmaman karının pek hoşuna gitmiyor," dedi Gordon. "Keşke ben de bazen böyle olabilsem."

"Gordon, belki de haddimi aşıyorum ama ben yine de şansımı deneyeceğim. Üsteki herkes, Komünist Partisi üyesi olduğun için eve postalandığını biliyor. Ben siyasetten hiç anlamam. Orduya girdiğim zaman, nere-

deyse daha çocuktum. Bazen hâlâ çocuk olduğumu düşünüyorum ya neyse. Sana saygı duymamın en büyük nedeni, cesaretin. İşlerin karıştığını sen de biliyorsun. Ama bence, hata ediyorsun çünkü ne olursa olsun, bana emir verebilecek, istediğini yaptırabilecek kimseye güvenmem. Amerikan Ordusu, Komünist Parti, Rusya, o şişko Albay bozuntusu, ben bunların hiçbirine güvenmiyorum." Sonra Eddie Cassin'e dönerek, "Ne diyorum ben ya?" dedi Mosca.

Eddie, büyük bir ciddiyetle, "Hella'nm gelmesine izin vermesen de, Gordon'u hâlâ sevdiğini," dedi. Hepsi birden kahkaha attı.

Ama Gordon gülmedi. İfadesiz güneyli suratını, Mosca'ya çevirerek, "Konuyu sen açtığına göre, her zaman söylemek istediğim bir şeyi sana söyleyebilirim, Walter," dedi. Bir an tereddüt ettikten sonra, kocaman, kemikli ellerini birbirine kavuşturdu. Senin ne düşündüğünü ve nasıl hissettiğini anlıyorum. Belki de elinden başka bir şey gelmiyor. Benim hatalı olduğumu söylüyorsun. Ama ne olursa olsun, benim bir inancım var. İnsanlığa ve dünya üzerindeki hayatın çok güzel olabileceğine inanıyorum. Tüm bunlar, ancak Komünist Parti'nin çabalarıyla gerçekleşebilir. Sense, sadece sevdiğin insanlara katlanabiliyorsun. İnan bana, bu çok yanlış," dedi.

"Nedenmiş o?" dedi Mosca başını öne doğru eğerek. Başını tekrar kaldırıp Gordon'a baktığında, yüzünün öfkeden kızardığını fark etti.

"Çünkü sen ve çevrendeki insanlar, ilgilenmeyi

reddettiğin güçler tarafından yönetiliyorsunuz. Kendi arenanda, küçük dünyanda savaşırken, özgür bir iradeye sahip olamazsın. İstediğin gibi davrandığın zaman, o insanları büyük bir tehlikeye atarsın."

Mosca, "Sence ben hayatımı etkileyen güçleri bilmiyor muyum sanıyorsun? Ama bu konuda bir şey yapılabileceğini zannetmiyorum. Hiç kimse bana bir şey yapmayacak, bir gün olsun düşünmeme izin vermeyecek ve sonra bir gün aniden düşmanın tarafına geçeceğiz. Doğru ya da yanlış olması umurumda değil. Hava üssünde, lojmanda veya Rathskellar'da çalışan bir Alman her gün yanıma gelip birlikte Rusların üzerine yürüyünce ne kadar mutlu olacağını söyleyip benden sigara istiyor. Sanırım diğer tarafta da işler aynı. Neye sevindiğimi biliyor musun peki?" Masanın üzerine eğildi. Alkolün ve heyecanının etkisiyle yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Bu kez sanırım ortalık çok fena karışacak. Herkesin başı fena halde belaya girecek."

"Hey, hey," diye araya girdi Ann Middleton ellerini çırparak. Eddie Cassin gülüyordu. "Vay be, ne konuşma ama," dedi neşeyle. Leo, şaşkına dönmüştü. Mosca, gülmekten zar zor konuşuyordu. Gordon'a dönerek, "Baksana halime, ne yaptın?" diye çıkıştı.

Gordon da kahkahalar atıyordu. Genç Mosca'nın nasıl bir adam olduğunu, hiç beklenmedik bir anda, gençliğin verdiği enerjinin nasıl ortaya çıktığını unutmuştu. "Peki ya Hella ve çocuğun, onlara ne olacak?" dedi.

Mosca, cevap vermedi. Ann bardakları doldurmak

için kalktı. Leo, "Sen ona bakma, ne dediğinin farkında değil," dedi. Mosca, sanki söylenenleri duymamış gibi, "Onlara göz kulak olacağım," dedi Gordon'a. Odada bir tek Eddie Cassin, bu sözlerin gerçekliğinin ve Mosca'nın söylediğini yapacağının farkındaydı. Mosca, gözlerini dikerek, bu kez şaka yapar gibi, "Onlara göz kulak olacağım," dedi tekrar ve başını salladı. "Daha başka ne yapabilirim ki?"

"Peki sen neden böyle hissetmiyorsun?" diye sordu Ann Middleton, Leo'ya.

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Leo. "Ben, Buchenwald'a çok küçükken gittim ve babamı ilk kez orada gördüm. Uzun bir süre birlikte orada kaldık. Artık herkes çok değişti. Walter da değişiyor. Geçenlerde onu Alman komşularına iyi akşamlar dilerken gördüm."

Herkes güldü ama Mosca sabırsız bir şekilde, "Bir adam nasıl olur da toplama kampında sekiz yıl geçirdikten sonra senin gibi oluyor, anlayamıyorum. Eğer senin yerinde olsaydım ve Alman'ın teki bana ters ters baksaydı, onu hastaneye yollardım. Beğenmediğim her lafı için, onun canını okurdum," dedi.

"Lütfen," diye araya girdi Ann.

"Senin için üzüldüm," dedi Mosca sırıtarak. Ann'in daha önce kendilerini aldatan karaborsacılara küfür ettiğini gayet iyi biliyordu.

Leo, sakince, "Benim yarı Alman olduğumu unutuyorsun. Almanların yaptıklarına gelince, tüm bunları Alman oldukları için değil, insan oldukları için yaptılar. Babam bana hep böyle derdi. Üstelik şimdi iyi vakit ge-

çiriyorum. Yeni bir hayatım var. Eğer diğer insanlara kötü davranırsam, hayatımı mahvedebilirim," diye karşılık verdi.

"Haklısın, Leo," dedi Gordon. "Bu konuya duygusal olarak değil, entelektüel bir şekilde yaklaşmalıyız. Dünyayı değiştirmek için mantıklı düşünmemiz gerekiyor. Komünist Parti'nin de amacı budur."

Gordon'un samimiyeti ve inancının saflığı konusunda hiç şüphe yoktu.

Leo, Gordon'un suratına baktı. "Komünizm hakkında bildiğim tek bir şey var. Babam bir komünistti. Toplama kampları, hiçbir zaman onun inancını sarsamadı. Hitler ve Stalin'in pakt imzaladığı haberi kampa ulaştıktan kısa bir süre sonra da öldü."

"Peki ya bu pakt Sovyetler Birliği'ni kurtarmak için gerçekten gerekliyse?" diye sordu Gordon. "Ya dünyayı Nazilerden korumanın tek yolu buysa?"

Leo, başını öne eğdi ve yüzünün kasılmasını önlemek için elini yüzüne koydu. "Hayır, eğer babam bu şekilde ölmek zorunda kaldıysa, dünya uğrunda savaşacak bir yer değil demektir. Bu senin partinin savunduğu mantıklı bir yaklaşım değil, biliyorum hatta tam tersine duygusal bir görüş."

Uzun bir sessizlikten sonra, üst kattaki bebeğin ağladığını duydular. "Ben bebeğin altını değiştireyim," dedi Gordon. Karısı minnettar bir şekilde gülümsedi.

Gordon odadan çıktıktan sonra, Ann "Sen ona aldırma," dedi Leo'ya. Kocasının arkasından konuşuyormuş gibi görünmemek için, sesi son derece tereddütsüz

çıkmıştı. Ann, kahve yapmak için mutfağa geçti.

Akşam sona ererken, herkes vedalaştı. "Yarın Hella'nın yanma uğrarım," dedi Ann. Gordon ise, Leo'ya dönerek, "Profesör'ü unutma, tamam mı, Leo?" diye sordu. Leo başını salladı. Gordon, büyük bir ciddiyetle ve samimi bir şekilde, "İyi şanslar," diye ekledi.

Gordon, arkalarından kapıyı kapadı ve oturma odasına gitti. Ann, düşünceli bir şekilde sandalyede oturuyordu. "Seninle konuşmak istiyorum, Gordon," dedi.

Gordon gülümsedi. "Haydi söyle bakalım." Yine biraz korkmuştu. Ama siyaset tartışırken, hiçbir zaman aynı fikri paylaşmasalar da Ann ile sinirlenmeden konuşabiliyordu.

Ann ayağa kalktı ve sinirli bir şekilde odayı arşınladı. Gordon, gözünü kadının yüzünden ayırmıyordu. Ann'in geniş, masum yüzüne, fındık burnuna ve soluk mavi gözlerine bayılıyordu. Saf bir Sakson, diye düşündü Gordon, ama neredeyse bir Slav gibi görünüyor. Slavlarla hiç akrabalığı olup olmadığını düşündü. Eve dönünce, bu konuyu araştıracaktı.

Kadının sözleri, zihninde yankılandı. "Artık bu işleri bırakmalısın."

"Neyi bırakacakmışım?" diye sordu Gordon masum bir şekilde.

"Neyi kastettiğimi biliyorsun," dedi Ann. Karısının böyle bir şey söylemesinin verdiği acı, o kadar büyüktü ki hiç kızamamıştı bile. Midesine garip bir ağrı saplanmıştı. Umutsuzluğun verdiği bir acı. Karısı, Gordon'un suratını görünce, yanına geldi ve sandalyenin diğer ta-

rafına çömeldi. Sadece yalnız oldukları zaman, kadın kendi gücünden vazgeçiyor ve ancak o zaman merhamet ediyordu. "Komünist olduğun için, işini kaybetmene kızmadım. Ama şimdi ne yapacağız? Çocuğumuzu düşünmek zorundayız. Çalışmalı ve para kazanmalısın, Gordon. Üstelik kızdığın zaman, tüm dostlarını da kaybediyorsun. Böyle yaşamamız mümkün değil. Böyle yaşayamayız."

Gordon, ayağa kalktı ve karısından uzaklaştı. Şaşkına dönmüştü. Böyle bir şey söyleyebilmesinden ziyade, bu kadar yakın olan bir insanın kendisini çok az tanıması onu şaşırtmıştı. Sigarayı bırakır veya en sevdiği yemekten vazgeçer gibi partiyi bırakabileceğini düşünüyordu. Ona cevap vermek zorundaydı.

"Ben zaten çocuğumuzun geleceğini düşünüyorum," dedi Gordon. "Bu yüzden komünistim. Leo, gibi acılar içinde büyümesini veya Mosca gibi kendisinden başkasına aldırmayan bir insan olmasını mı istiyorsun? Adamın nasıl konuştuğunu gördün. Tersini söylese de bana aldırdığı yok. Ben, çocuğumuzun onu savaşa veya toplama kamplarına göndermeyecek bir toplum içinde büyümesini istiyorum. Ben onun ahlaklı bir toplum içinde büyümesini istiyorum. İşte bu yüzden mücadele veriyorum. Bizim toplumumuzun yozlaştığını sen benden daha iyi biliyorsun, Ann."

Ann, ayağa kalktı ve Gordon'un suratına baktı. Merhametinden ve tatlılığından eser kalmamıştı. "Rusya hakkında yazılan hiçbir kötü şeye inanmıyorsun. Bense bazılarına inanıyorum. Bu benim için yeterli. Oğ-

lumuzun geleceğini güvence altına alacak türden şeyler değil bunlar. İnsanlar nasıl kendi kardeşlerine güvenirse, ben de kendi ülkeme güveniyorum. Sen bunun milliyetçilik olduğunu söylüyorsun. İnandığın şeyler için fedakarlık yapmaya hazırsın ama ben çocuğumuzun inançları için acı çekmesini istemiyorum. Eğer bu düşüncelerin gerçekten doğru olduğunu düşünseydim, seni asla yolundan döndürmek istemezdim. Ama Leo'nun babasının başına gelenler, senin de başına gelecek. Bize olanları anlattığında bunu hissettim. Bizi uyarmak için anlattığını hissettim. Belki de daha kötüsü olur. Belki sen de bir gün yozlaşırsın. Bu işleri bırakmalısın artık." Ann'in yüzünde inatçı ve kararlı bir ifade vardı. Gordon da, inadının asla kırılmayacağını gayet iyi biliyordu.

"Bakalım, birbirimizi anlamış mıyız," dedi Gordon sakince. "Bir iş bulmamı, orta halli bir vatandaş gibi yaşamamı ve parti mensubu olarak geleceğimi tehlikeye atmamamı istiyorsun. Doğru mu?"

Kadın cevap vermedi. Gordon konuşmaya devam etti. "Söylediklerin oldukça makul. Temel olarak, aynı kanıdayız. İkimiz de oğlumuz için en iyisini yapmak istiyoruz. Ancak yöntem konusunda fikir ayrılığına düşüyoruz. Senin oğlumuz için istediğin güvenli ortam geçici. Ülkemizi yöneten kapitalistlerin merhametine kalmış bir şey. Bense sürekli ve güvenli bir ortam için mücadele ediyorum. Yöneticilerin bozamayacağı güvenli bir ortam. Anlamıyor musun?"

"Bu işleri bırakmak zorundasın," dedi Ann inatla. "Vazgeç artık."

"Peki ya bırakmazsam?"

"Eğer bu konuda bana söz vermezsen...". Ann, bir süre tereddüt ettikten sonra, kendisini toparladı. "O zaman ben de, bebekle birlikte Amerika' yerine, İngiltere'ye giderim."

Kadının son söyledikleri, ikisini de korkutmuştu. Ann, ağlamaklı bir şekilde konuşmaya devam etti. "Verdiğin sözleri tuttuğunu biliyorum. Sana güveniyorum." Gordon hayatında ilk kez, Ann'e kızmıştı. Çünkü karısının haklı olduğunu biliyordu. Ona hiçbir zaman yalan söylememişti ve verdiği sözleri hep yerine getirmişti. New England'da edindiği alışkanlıklar kişisel ilişkilerinde önemli bir rol oynuyordu. Şimdi de Ann, dürüstlüğünü kullanarak onu tuzağa düşürmeye çalışıyordu.

"Bakalım doğru anlamış mıyım?" dedi Gordon. "Eğer partiyi bırakacağıma söz vermezsem, oğlumuzu alıp İngiltere'ye gideceksin ve beni terk edeceksin." Acısını ve kızgınlığını sesine yansıtmamaya çalışıyordu. "Eğer söz verirsem, benimle birlikte Amerika'ya geri döneceksin." Ann başını salladı.

"Bunun dürüstçe bir davranış olmadığını sen de biliyorsun," dedi Gordon. Üzüntüsünü gizlemekte zorlanıyordu. Sandalyeye doğru yürüdü ve tekrar oturdu. Her şeyi sakince ve sabırlı bir şekilde zihninde tarttı. Ann'in dediğini yapacağını biliyordu. Partiden asla ayrılamayacağını, eğer bunu yaparsa karısından nefret edeceğini, ama yine de onu ve çocuğunu hiçbir zaman terk edemeyeceğini biliyordu. Belki karısını terk edebilirdi

ama bebeği asla.

"Sana söz veriyorum," dedi. Yalan söylediğini biliyordu. Karısı yanma geldiğinde, yanaklarından sevinç göz yaşları süzülüyordu. Yere eğildi ve başını Gordon'un kucağına koydu. Ann'in pişmanlığını ve şefkatini hissedebiliyordu. Aynı zamanda, söylediği yalanın cüretinin farkındaydı. Amerika'ya gittiklerinde, Ann'in yalan söylediğini keşfetmesi biraz zaman alacaktı ve keşfettikten sonra da parası olmadığı için İngiltere'ye gidemeyecekti. Birbirlerine son derece bağımlı bir hale geleceklerdi. Hayatlarının nefret ve güvensizlikle dolu olacağını biliyordu. O andan sonra, sürekli bir çekişme içinde olacaklardı. Bu konuda elinden başka bir şey gelmezdi. Karısının kalın saçlarını okşadı. Köylü bedenini ve saçlarını okşamaktan her zaman zevk duyardı. Slav yüzünü kendine doğru çevirdi ve gözyaşlarının arasından bir öpücük kondurdu.

Yapabileceğim bir şey yok, diye düşündü. Karısını öperken bile büyük bir acı duyuyordu.

BÖLÜM
15

GECENİN KARANLIĞINDA, Nürnberg'in enkaz yığınlarının sessiz bir ihtişamı vardı. Sanki tüm bu yıkım çok uzun bir zaman önce, doğanın felaketleriyle -yangın, depremler, yüzyıllarca süren yağmur- oluşmuştu. Toprak kanamış gibi, bazı yerler simsiyahtı ve lav yığınlarına benzer iri tepeler oluşmuştu.

Leo, şehrin yıkıntıları arasında arabasıyla ilerliyordu. İlk kez, bu ıssızlık onu mutlu etmişti. Şehrin banliyölerinde tıpkı arkasındaki evlere benzeyen küçük, kare, beyaz boyalı bir evin önünde durdu. Profesörün hazır olduğunu umut etti. Nürnberg'den bir an önce çıkmak ve mahkemeyi geride bırakmak istiyordu. Gardiyanlara ve tanıdığı kapolara karşı tanıklık etmişti ve bildiği her şeyi dürüst bir şekilde anlatmıştı. Eski mahkumlarla karşılaşmış ve uzun süre besledikleri intikam duygusunu paylaşmıştı. Ancak yine de eski yoldaşlarıyla bir araya gelmek onu üzmüştü. Sanki hepsi korkunç bir olayın kurbanı değil de, bu olayın failleriymiş gibi hissetmişti. Nedenini uzun uzun düşündü. Hayatının o dönemindeki korkuya, ümitsizliğe ve aşağılanmaya şahit

olan insanlarla bir arada olmak istemediğini fark etti. O döneme tanıklık eden bir simayla karşılaşmak, tüm bunları gerçek kılıyordu. Akşamın sessizliğini bozarak cipin kornasına bastı.

Tam o sırada, Profesör'ün küçük, silik silueti kapının önünde belirdi ve cipe doğru hareketlendi. Profesör'e küçük bir sürpriz hazırlamıştı ama nazik olmak için kendini zorladı. "Oğlunuzu ziyaret edebildiniz mi?" diye sordu.

"Evet, evet," diye cevap verdi Profesör. "Hoş bir ziyaret oldu." Sözcükler ağzından büyük bir nezaketle ve ciddiyetle çıkmıştı. İyi görünmüyordu; gözlerinin altında halkalar oluşmuş, kanı çekilmiş ve yüzünün rengi solmuştu.

Leo, rahatça konuşabilmek için arabayı yavaş kullanıyordu. Serin rüzgar suratlarında hoş bir his bırakıyordu. Araba hızlanınca, rüzgar yüzünden konuşamaz oldular. Sol eliyle, direksiyonu tutarken, sağ eliyle, ceketinin cebinden sigara paketini çıkardı ve Profesör'e uzattı. Profesör elleriyle ateşi koruyarak bir kibrit yaktı. İlk önce, Leo'nunkini sonra da kendi sigarasını yaktı. Birkaç nefes çektikten sonra Leo, "Oğlunuzu tanıyorum. Arkadaşlarımdan biri, geçen ay aleyhinde tanıklık etti," dedi birden. Sigarayı ağzına götürürken, Profesör'ün elinin titrediğini fark etti ama bir şey söylemedi.

"Eğer bilseydim, sizi buraya getirmezdim," dedi sonra. Bu arada, yaşlı adamı neden Bremen'e geri götürdüğünü düşündü.

Profesör, cipin açık tarafını sıkıca tutarak, gergin

bir şekilde, "Bana yardım etmenizi ben istemedim. Bu doğru bir şey değil. Ama Herr Middleton, her şeyi açıkladığını ve sizin anlayış gösterdiğinizi söylemişti."

"Oğlunuzu ne zaman idam edecekler?" diye sordu Leo acımasız bir şekilde ama sonra buna pişman oldu.

"Birkaç hafta sonra," dedi Profesör. Sigarasını düşürmüştü ve elleri birbirine kenetlenmiş titriyordu. "Bu son ziyaretimdi." Leo'nun başka soru sormayacağını umarak, sessiz bir şekilde bekledi.

Leo da susmuştu. Yemyeşil çimenlerin ve tozların ulaşamadığı ağaçların kokusunun içinde, yolculuk ediyorlardı. Cip son derece ağır bir şekilde ilerliyordu. Leo, başını yaşlı adama çevirdi. "Oğlunuz, bir Alman'ı öldürdüğü için Alman mahkemesi tarafından mahkum edildi. Kamp gardiyanı olarak işlediği suçlardan hüküm giymedi. Çok ironik bir durum gerçekten. Siz asla kahrolası Yahudilerin onu öldürdüğünü düşünemeyeceksiniz. Nefret hiçbir zaman sizin için bir teselli olamayacak. Ne kadar kötü bir durum."

Profesör başını öne eğdi ve ellerine baktı. "Asla böyle şeyler düşünmem," dedi. "Ben eğitimli bir adamım."

"Oğlunuz ölmeyi hak ediyor," diye karşılık verdi Leo. "O bir canavar. Eğer bir insanın hayatına son verilecekse, bu o canavarın hayatı olmalı. Yaptığı şeylerden haberiniz var mı? O şeytani yaratık olmadan, dünya çok daha iyi bir yer olacak. Size tekrar soruyorum, yaptığı şeyleri biliyor musunuz?" Sesindeki ve kalbindeki nefret yüzünden cipi sağa çekti ve yaşlı adamın cevap

vermesini bekledi.

Ama Profesör cevap vermedi. Sanki mümkün olduğunca saklanmak için kafasını kollarının arasına gömmüştü. Tüm bedeni titriyordu. Yaşlı adamdan hiç ses çıkmıyordu. Küçük bedeni, durmadan ileri geri sallanıyordu.

Leo, adamın titremesinin sona ermesini bekledi. Pişmanlık ve merhamet, yavaş yavaş nefretin yerini alıyordu. Kendisini zorladı. Babasını hatırlamaya uğraşıyordu. Uzun boyu ve saçsız kafasıyla, taşlı yolda yürürken, Leo üniformasının içinde karşısına çıkıveriyordu. Babası birden duruyor ve, "Sen burada ne yapıyorsun?" diye soruyordu. Eskiden başından geçen bir olayı hatırlamıştı. Babası onu okulda olması gerekirken, Tiergarten'de yakalamış ve aynı ses tonuyla, "Was machst du hier?" diye sormuştu. Ama şimdi beyaz boyalı taşlarla çevrili, çakıllı bir yoldaydılar. Dikenli tel, ufkun önünde geçilmez bir engel gibi duruyordu. Biraz önce bu sözcükleri söyleyen babası, oğlunun yanına çömelmiş sessizce ağlıyordu. Babasının kolunda siyasi mahkumların kırmızı şerit şeklindeki işareti, kendi üzerindeyse ırkını gösteren yeşil köşegen bir işaret vardı. Leo, ancak şimdi babasının on yıl önce ne kadar acı çektiğini anlayabiliyordu. Yanındaki yaşlı adama karşı öfkeden başka bir şey hissetmiyordu. İyi eğitimli, doğruyu yanlıştan ayırabilen bu adam, korkusundan, aldırmazlıktan babasının yardımına gelmemişti. Sıcak yatağında uyumuş, karnını doyurmuş ve başka hiçbir şey yapmamıştı. Leo, bakışlarını Profesör'ün üzerinden gecenin karanlığında gittikçe

koyulaşan yeşil yola doğru çevirdi. Artık Almanya'da kalamayacağını, bir daha asla bu insanlarla birlikte yaşayamayacağını, gençliğini dikenli bir telin arkasında tutan, koluna mezara kadar taşıyacağı bir numara dağlayan, babasını öldüren, annesinin binlerce mil uzaklıkta hiç bilmediği bir ülkeye kaçmasına ve yaşaması için gereken zihin faaliyetlerini silip en sonunda uyuyamadığı için ölmesine neden olan bu insanlardan yine de nefret edemeyeceğini anlamıştı.

Şimdiyse bu topraklarda, bu insanlarla birlikte barış içinde yaşıyor ve onlarla savaşmıyordu. Kızlarıyla birlikte yatıyor, çocuklarına çikolata veriyor, onlara sigara uzatıp birlikte yolculuk ediyordu. Leo, cipi çalıştırdı ve bir an önce Bremen'e ulaşmak için son sürat ilerlemeye başladı. Profesör, mendiliyle yüzünü silmişti. Ayağını yere yaslayarak ve cipten düşmemek için sıkıca tutunarak sessizce oturuyordu.

Sabahın erken saatlerinde, günün ilk ışıklarıyla birlikte doğa canlanmaya başlamıştı. Leo, Amerikalıların autobahn üzerine kurduğu dinlenme tesislerinden birisinde mola verdi. Profesörle birlikte tahta bir masaya oturdular. Bazı Amerikalı kamyon şoförleri de masalara uzanmış uyuyorlardı.

Hiç konuşmadan birer bardak kahve içtiler. Leo, bardakları doldurup ellerinde donatlarla geri geldiğinde, Profesör yavaşça konuşmaya başladı. Kahvesini yudumlarken, hâlâ elleri titriyordu.

"Bir babanın nasıl hissettiğini bilemezsin, Leo. Bir baba çaresizdir. Oğlumu biliyorsun. Bir keresinde bana

bir şey itiraf etmişti. Annesi ölürken, Rusya cephesindeydi. Ben izin almasını sağladım. O bir kahramandı, birçok kez madalya almıştı ama o buraya gelmek istemedi. İzninin iptal edildiğini söyledi bana. Ama şimdi her şeyi anlattı. Söylediğine göre, biraz eğlenmek için Paris'e gitmiş. Annesi için hiç sevgi ve merhamet duymadığını söyledi. Zaten, bütün bu korkunç şeyleri o zamandan sonra yapmış. Ama," Profesör sanki şaşırmış gibi durdu. Bir süre bekledikten sonra, daha samimi bir şekilde konuşmaya devam etti. "Ama bir çocuğun annesini sevmemesi, onun için üzülmemesi nasıl bir şey ki? O hiçbir zaman farklı olmadı. Her zaman diğerleri gibi normal bir çocuktu. Belki biraz daha zeki, biraz daha yakışıklıydı ama yine de normaldi. Ona cömert olmasını, elindeki dostlarıyla paylaşmasını, Tanrı'ya inanmasını öğrettim. Annesi de ben de onu çok severdik ama asla şımartmadık. Şimdi bile, böyle şeyler yaptığına inanamıyorum. Ama bana her şeyi itiraf etti." Yaşlı adamın gözleri, yaşlarla dolmuştu. "Bana olanları anlattı ve dün gece, kollarımda ağlarken, 'Baba, ben öleceğim için mutluyum' dedi. Tüm hafta boyunca, eskiden birlikte yaptığımız şeylerden bahsettik. Dün gece, çocukken yaptığı gibi ağlamaya başladı." Profesör birden sustu. Leo, yaşlı adamın yüzündeki merhamet ve nefret karışımı ifadeyi görebiliyordu.

Profesör tekrar konuşmaya başladığında, sesi bu kez daha sakin ve makuldü. Sanki kederinin son derece büyük olduğunu göstermek istermiş gibi, özür dilercesine konuşuyordu. "Tüm bunlar acaba ne zaman başladı

diye uzun uzun oğlumun ve benim hayatımızı düşündüm ama bulamadım. Hiçbir şey bulamadım. Her şey kendiliğinden oldu ve oğlum bir canavara dönüştü. Bunu düşünmek bile çok korkutucu. Sen ona canavar dedin ve haklıydın da. Senin oğlun da böyle bir canavar olabilir." Profesör, söylediklerinin kişisel olmadığını ve sadece örnek vermek istediğini anlatmak istermiş gibi, gülümsedi. Ancak bu gülümseme, adamın kederle dolu yüzünde çok garip durmuş, kanı çekilen dudakları büzülmüştü. Leo bu manzarayı görmemek için başını öne doğru eğdi.

Sanki bu gülümseme yaşlı adamın tüm enerjisini alıp götürmüştü. "Bunları anlatmamın nedeni, sizin de bir kurban olmanız. Ben ve oğlum size bu şeyleri yapan insanlarız. Ne diyebilirim ki? Araba sürerken, dikkatsiz davranıp size çarptığımı mı söyleyeyim? Hem de hiç acımadan. Oğlum bataklıkta yaşadığı için bir hastalığa yakalandı. Bunu anlıyor musunuz? Bu hastalık onun hayatına son vermeli, bunu biliyorum. Ama her şeye rağmen, onun iyi bir insan olduğuna inanıyorum. O iyi bir insan." Profesör kendinden geçercesine ağlamaya başladı ve isterik bir şekilde, " Tanrı ona merhamet etsin, Tanrı ona merhamet etsin," diye bağırdı.

Askerlerden biri başını masanın üzerinden kaldırarak, "Tanrı aşkına biraz sessiz olun," diye söylendi. Profesör susmuştu.

Leo, "Biraz uyuyalım. Sonra yolumuza devam ederiz. Ama önce bir sigara iç," dedi. Sigaralarını bitirdikten sonra, iki adam kollarını yastık niyetine masanın

üzerine koydular ve başlarını dayadılar. Profesör hemen uykuya dalmıştı ama Leo'yu uyku tutmadı.

Başını tekrar kaldırdı ve kirli tahta masanın üzerine yayılmış olan kahverengi donat parçalarına baktı. Kabın içindeki siyah kahvenin üzerinde sarı köpükler vardı. Leo, yaşlı adama hiç acımıyordu, acımak içinden gelmiyordu. Kendi çektiği acılar buna müsaade etmiyordu. Annesinin ve babasının oğulları için üzülmesini şimdi daha iyi anlıyordu. Uykulu bir şekilde, kötü adamların ölüme mahkum edilişlerini ve masumların çektikleri acıları düşündü. Başka bir çözüm yolu yoktu zaten. Başı masanın üzerine devrilmeden önce, bir çözüm yolu düşünmeye çalıştı. Her idamdan önce, geride kalan insanlara unutkanlık hapı verilecek ve tüm kötü hatıralar silinip gidecekti. Leo, rüyasında kocaman çelik bir iğneyi kahvenin içine daldırdı, altın rengi köpüklerle birlikte siyah sıvıyı tüpün içine çekti ve sonra da iğne kemiğe değinceye kadar Profesörün boynuna sapladı. Şırınganın içindeki sıvının boşalmasını büyük bir keyifle izledi. Profesör minnettar bir şekilde başını kaldırdı ve Leo'nun yüzüne baktı.

Uyandıkları zaman, şafak neredeyse sökmek üzereydi. Gerekli durumlar dışında pek konuşmadan Bremen'e kadar yola devam ettiler. Bremen'in eteklerine geldiklerinde, güneş batıya doğru kaymıştı. Leo, Profesörün oturduğu evin önünde arabayı durdurdu.

Leo, yaşlı adamın teşekkür edişini duymamak için

motoru çalıştırdı ve çabucak uzaklaştı. Üşümüş ve yorulmuştu ama uyumak için hâlâ hazır değildi. Şehrin içine girdi, Polizeihaus ve Schwachhauser'in önünden geçerek Kurfürsten Bulvarı'na döndü. Ağaç gölgelerinin kararttığı yolda yavaşça ilerliyor, güneşten ve meltemden kuvvet alıyordu. Mosca'nm evine yaklaştığında, ayağını gaz pedalından çekti ve hafifçe kaldırıma tosladı. Cipin bir tekerleği kaldırımda, diğeri de caddenin üzerinde duruyordu. Yavaşça hareket eden cipi durdurmak için direksiyonu ağaca doğru kırdı. Çarpışmanın şokuyla başı geriye gitti. Bir süre küfür ettikten sonra, başını koltuğa yasladı ve bir sigara yaktı. Sonra da üç kere korna çaldı.

Kısa bir süre içinde pencere açıldı. Ama başını çıkaran, Hella değil, Frau Saunders olmuştu. "Frau Mosca burada değil. Bu sabah hastaneye kaldırıldı. Çocuk erken doğdu," diye bağırdı.

Leo, heyecanla ayağa fırladı. "Peki durumu iyi mi?"

"İyi, iyi," diye cevap verdi Frau Saunders. "Erkekmiş ve her şey yolunda gitmiş. Herr Mosca da karısının yanında."

Leo cevap vermeden motoru çalıştırdı ve geri dönerek hastaneye doğru yola koyuldu. Subay gazinosunda durarak bir paket sigara karşılığında kocaman bir buket çiçek aldı.

BÖLÜM
16

MOSCA, INGE'in onu ofisin dışındaki telefona çağırdığını duydu. Telefona gitti, ahizeyi kaldırdı ve alo dedi. Almanca konuşan bir kadın cevap verdi. " Herr Mosca, ben Frau Saunders. Karınızı bir saat önce hastaneye kaldırdılar. Galiba bebek geliyor."

Mosca duraksadı, telefonda söylenenleri, duyduklarını düşünerek Inge ve Eddie'ye baktı. Ama her ikisi de masalarının üzerine eğilmiş, işleriyle meşguldüler.

Mosca, "Ama doğuma daha iki hafta var," dedi. Eddie ve Inge kafalarını kaldırıp ona bakmaya başladı.

Frau Saunders "Galiba bebek geliyor," diyordu. "Bu sabah siz evden çıktıktan sonra sancıları sıklaşmış. Ben de hastaneyi aradım ve bir ambulans gönderdiler."

"Tamam," dedi Mosca, "Hemen çıkıyorum."

Frau Saunders, " Durumu nasılmış, öğrenince bana telefon eder misin?" diye sordu.

"Peki," dedi Mosca ve telefonu kapatmadan önce Frau Saunders'in "Endişelenmemenizi söyledi" dediğini duydu.

Mosca olanları anlatınca Eddie Cassin kaşlarını

kaldırdı, telefonu aldı ve garajdan bir araç çağırdı.

Cip geldiğinde Eddie, "İşler yolunda giderse akşam yemeğinde Ratshekellar'da buluşalım. Bir şey olursa beni ara," dedi.

"Sorun bebek olmayabilir," diye karşılık verdi Mosca. "Kendi sağlığı da pek iyi değildi."

"İyileşecek," dedi Eddie teselli edici bir tonla. "Bebek geliyor işte! Bazen erken bazen de geç doğarlar. Ben bu yollardan çok geçtim." Mosca'yla tokalaşmak için hamle yaptı ve "Kader işte," dedi.

Mosca yolda çok heyecanlı ve endişeliydi. Aniden vücudunu büyük bir korku kapladı. Hella'nın hasta olduğundan o kadar emindi ki... Şoföre "Daha hızlı!" dedi.

Şoför, "Kurallara uymam gerekiyor" dedi. Mosca da yarısı dolu sigara paketini Alman'ın kucağına fırlattı. Ve cip birden hızlandı.

Şehir hastanesi üç yürüyüş yolu ve yeşil çimlerden oluşan geniş bir alana yayılmış olan, hepsi de dikenli telleri gizleyen sarmaşıklarla kaplı demir bir çitle örülü bir dizi kırmızı tuğlalı binadan ibaretti. Çitin her iki tarafında da küçük demir kapılar vardı. Buna karşın ziyaretçilerin kullandığı ana kapı araçların ve yayaların girdiği devasa bir geçitti. Cip bu kapıdan geçerek Alman kadın ve erkeklerden oluşan girdabın içine doğru yavaşça ilerledi.

"Doğumhaneyi bul," dedi Mosca. Cip durdu. Şoför başını dışarı uzattı ve oradan geçmekte olan bir hemşi-

reyle konuştu. Ve sonra cipi hareket ettirdi. Cip yavaşça ilerlerken Mosca da arkasına yaslandı ve rahatlamaya çalıştı.

O sırada kendini bir Alman dünyasının içinde buldu. Burada ne üniformalı biri ne de kendini taşıyan araç dışında askeri bir araç vardı. Etrafındaki insanların hepsi düşmandı; giysileri, konuşmaları, yürüdükleri yol ve ortam. İlerledikçe, zaman zaman bu dünyayı saran demir mızrakları görebiliyordu. Doğumhane çitin hemen yanındaki binaydı.

Mosca cipten indi ve masada yaşlı bir hemşirenin bulunduğu küçük bir ofise girdi. Duvara yaslanmış iki de adam vardı. Üzerlerinde Amerikan Ordusuna ait kışla giysileri vardı ancak sivri tepeli Wehrmacht kepleri takıyorlardı. Bunlar ambulans şoförleriydi.

"Hella Broda'yı arıyorum, buraya bu sabah getirildi." dedi Mosca. Hemşire masasındaki kayıt defterine baktı. Mosca bir an için kadının "burada değil" demesinden korktu. Korkusu yüzünde okunuyordu. Hemşire ona baktı ve gülümsedi. "Evet" dedi. "Bekleyin, bir sorayım." Kadın telefonla konuşurken, ambulans şoförlerinden biri Mosca'ya "Onu biz getirdik" dedi ve diğer adamla birlikte ona bakıp gülümsediler. Mosca da kibarca onlara gülümsedi ve adamların ödül olarak sigara beklediklerini anladı. Elini cebine attı ama son paketi şoföre vermişti. Omuzlarını silkti ve hemşireyi beklemeye başladı.

Kadın telefonu kapattı. "Bir oğlunuz oldu," dedi.

Mosca telaşla "Karım iyi mi?" diye sordu. Sonra

"karım" kelimesini kullandığı için biraz utandı.

"Evet, elbette" dedi hemşire. "İsterseniz bekleyin; onu bir saat içinde görebilirsiniz. Şimdi uyuyor."

"Bekleyeceğim." dedi Mosca. Dışarı çıktı ve sarmaşık kaplı bina boyunca uzanan ahşap banka oturdu.

Yakınlardaki bir bahçeden gelen çiçeklerin kokusunu alabiliyordu; yakıcı öğlen güneşinin kızılımsı ışığıyla karışan yanık ve tatlı bir kokuydu bu.. Beyaz elbiseli hemşireler ve doktorlar bir aşağı bir yukarı koşturup duruyorlardı. Yeşil çimlerin üzerinden geçiyorlar, yeryüzünün canlılığı içinde belli olmayan yaralarla dolu, kare şeklinde inşa edilmiş kan kırmızısı tuğlalarla örülü binalara giriyorlardı. Hava, vızıldayan böceklerin ve yavru kuşların sesleriyle doluydu. Mosca tam bir sükunet içindeydi, çok rahatlamış hissediyordu kendini. Sanki, demir çit onu geride kalan şehrin gürültüsünden, karmaşasından ve tozundan koruyan bir kalkan gibiydi.

İki ambulans şoförü gelip yanına oturdular. "Piçler asla vazgeçmiyorlar" diye düşündü Mosca. Kendisi de bir sigara içmek için ölüyordu. Adamlardan birine döndü ve "Bir sigaran var mı?" diye sordu. Adamlar şaşırmıştı, hatta ona yakın oturan ağzı açık öylece kalakalmıştı. Mosca sırıttı. "Yanımda hiç kalmadı. Tekrar geldiğimde size iki paket getireceğim."

Yanında oturan, koyu renkli bir paket Alman sigarası çıkardı ve "Gerçekten bunlardan içmek istiyorsan...." diyerek Mosca'ya uzattı.

Mosca bir tane yaktı ve daha ilk nefeste tıkandı. Ambulans şoförleri kahkahayı patlattı ve biri "Bunlara

alışmak gerek önce," dedi. Ancak bu ilk nefesten sonra, tadı Mosca'ya daha iyi gelmeye başladı. Arkasına yaslandı, güneşin yüzüne vurmasına izin verdi ve dinlendi. Kendini yorgun hissediyordu.

"Onu almaya gittiğinizde nasıldı?" diye sordu gözleri kapalı.

"İyiydi, diğerleri gibi," dedi ona sigarayı veren adam. Hoş bir mizacı, kemikli yüzünde de hep bir tebessüm vardı. "Onun gibi yüzlercesiyle karşılaştık, korkulacak bir şey yok."

Mosca gözlerini açtı ve adama bakarak "her yerde ağlayan kadınlar, onların ağlaşmalarını ve bağırtıları dinlemek... zor bir işiniz var" dedi. Konuşurken bu adamlara karşı bir kızgınlık hissettiğini fark etti. Çünkü Hella'yı savunmasız bir şekilde gördüler ve bir süreliğine de olsa Hella yardıma muhtaç bir halde bu adamların kollarındaydı.

Aynı şoför, "Gürültü yapan insanlar taşımak hoş. Savaşta cenaze ekibindeydim. Bir yük arabasıyla dolaşıp ölüleri toplardık. Kışın kaskatı olurlardı, onları dikkatlice yüklememiz gerekirdi, tıpkı bir odun istifi gibi. Bazen kollarını birazcık bükerdik ve kollar iki yığını birleştiren çengel halini alırdı. Böylece daha yüksek istifler meydana getirebilirdik," diye anlatmaya başladı. Diğer şoför banktan kalktı ve binaya döndü. "Bu hikayeleri daha önce de dinledi," diye devam etti Alman, giden şoförün arkasından. "Luftwaffe 'de çalışıyormuş; bunlar bir ceset taşıdıktan sonra bir hafta kabus görürler. Her neyse, nerede kalmıştık. Yazları korkunçtu.

Korkunç. Savaştan önce meyve yükleme işiyle uğraşıyordum. Belki de ordu bu yüzden beni cenaze ekibine verdi. Eskiden portakal yüklerdim. Bazen çürük çıkarlardı ama ithal ettiğimiz için, onları yeniden paketlerdim. İyice kötü olanları küçük kutulara doldurup eve götürürdüm. Yazın ölülere de böyle olurdu. Hepsi ezilmiş olurdu, onları birbirine bastırırdık. Tıpkı kamyondaki çöpler gibi büyük bir yığın haline gelirlerdi. Bu yüzden şimdiki işim gayet iyi. Diğerinde ise yazın olsun kışın olsun hiç konuşmazdık, ilginç bir tarafı yoktu anlıyor musun?" dedi Mosca'ya sırıtarak.

Mosca bu piç hakkında ne hissettiğini düşündü. Adamı gerçekten sevmişti. Ona karşı bir merhamet duydu.

"Sohbeti severim," dedi adam ve konuşmaya devam etti "bu yüzden Ordudaki işimi pek sevmedim. Şimdiki işim ise zevkli. Kadınlarla oturuyorum ve bağırdıklarında ise "devam et, bağır," diyorum "kimse seni duyamaz." Karınız gibi, ağlamaya başladıklarında "ağla" diyorum "rahatlarsın". Çocuğu olan herkes ağlamaya alışmalıdır. Sadece küçük bir şaka! Hep aynı şeyleri söylemem. Genellikle yeni ve farklı şeyler bulmaya çalışırım. Çok fazla konuşmam. Kendilerini yalnız hissetmemelerini sağlayacak kadar...Sanki kocalarıymışım gibi."

Mosca gözlerini kapattı. "Karım neden ağladı?"

"Dostum bu acı verici bir iş." Alman kızgın bir bakış atmak istedi ama sadece hoş bir şekilde suratını ekşitebildi. Yüzündeki kemikler buna izin vermiyordu çünkü. "Acısı ağlamasına neden oluyordu ama bu bir

şey ifade etmiyor çünkü yüzüne bakınca çok mutlu olduğunu görebiliyordun. Bu nedenle, kocasının ne kadar şanslı bir adam olduğunu düşündüm. Ona hiçbir şey söylemedim, söyleyecek bir şey bulamadım. Islak bir havluyla yüzünü sildim çünkü duyduğu acı onu terletiyordu ve ağlatıyordu. Ama ambulanstan çıkınca bana gülümsedi. Oldukça iyi görünüyordu ve bana söyleyecek bir şey bırakmadı."

Arkalarındaki pencereden bir tıkırtı geldi ve şoför arkasını döndü. Hemşire içeri gelmesini işaret ediyordu. Alman gitti ve birkaç dakika sonra iki ambulans şoförü de geri geldi. Alman Mosca'nın elini sıktı. "Her şey yolunda gider umarım. Tekrar geldiğinde sigaralarımızı unutma." Ambulansa bindiler ve ana kapıya doğru ilerlediler.

Mosca gözlerini kapattı, arkasına yaslandı ve haziran güneşinin sıcaklığıyla mayıştı. Uzun bir süre uyumuş gibiydi sanki, hatta rüya bile gördü ve uyandı. Biri arkasındaki pencereye tıkladı. Hemşire içeri girmesini işaret ediyordu.

Kat ve oda numarasını verdi. Mosca basamakları ikişer ikişer çıktı. Odaya geldiğinde, dışarıdaki uzun, tekerlekli masayı gördü. Üzerinde içlerinden insanı bunaltan sesler gelen yaklaşık yirmi tane beyaz kundak vardı. Bunlardan biri onun olmalıydı. Bir an bakmak için durdu. O sırada odadan bir hemşire çıktı ve masayı sürmeye başladı. "İçeri girebilirsiniz," dedi. Mosca kapıyı açmak için itti ve içinde kadınların yattığı altı tane yüksek hastane yatağının olduğu geniş, kare şeklinde,

yeşile boyanmış bir odaya girdi. Ama bu kadınlardan hiçbiri Hella değildi. Sonra bir köşede neredeyse yer hizasında bir yatak gördü.

Sırt üstü yatıyordu, gözleri açık ona bakıyordu. Her zamankinden daha güzeldi. Ağzı kıpkırmızıydı ve yanaklarındaki koyu kırmızı iki leke dışında yüzü bembeyazdı. Gözleri parlıyordu, vücudu bitkin ve hareketsiz olsa da gözleri hayat doluydu. Sanki birkaç saat önce bir bebek doğuran o değildi. Odada başka kadınların da olduğunu unutmayan Mosca ona doğru ilerledi ve yanağından öpmek için eğildi ama Hella başını çevirdi ve dudakları birleşti. "Mutlu musun?" diye fısıldadı. Sesi boğuk çıkıyordu, sanki çok ağır bir soğuk algınlığı geçiriyor gibiydi. Mosca gülümsedi ve başını salladı.

"Güzel bir bebek, çok saçı var!" diye fısıldadı Hella. "Tıpkı senin gibi." Mosca ne söyleyeceğini bilemiyordu ve tüm bunların onu nasıl mutlu edebildiğini ve onu nasıl erişilmez kıldığını merak ederek öylece dikildi orada.

İçeri bir hemşire girdi ve "Bu kadar yeter lütfen, yarın ziyaret saatinde yine gelirsiniz," dedi. Mosca Hella'ya doğru eğildi ve "Yarın görüşürüz, tamam mı?" dedi usulca. Kadın başını salladı ve Mosca öpsün diye başını kaldırdı tekrar.

Dışarı çıkınca hemşire Mosca'ya bebeği görmek isteyip istemediğini sordu. Sonra Mosca'yı uzun bir koridorun sonundaki cam bölmeye kadar götürdü. Camın öbür tarafında kısa boylu ve yılışık bir hemşirenin gülücükler attırdığı bebeklere bakan birkaç adam daha vardı. Hemşirenin işini ziyaret maskaralıklarını ve yeni

babaları sevdiği açıktı. Cam bölmedeki küçük pencereyi açtı. Mosca'nın yanındaki hemşire "Broda'ların çocuğu," diye seslendi. Hemşire cam bölmenin arka tarafındaki bir odaya girdi ve küçük bir kundakla geri geldi. Örtüyü çekti ve gururla bebeği yukarı kaldırdı.

Mosca bebeğin çirkinliği karşısında şaşırıp kaldı. İlk kez yeni doğmuş bir bebek görüyordu. Yüzü buruş buruştu, küçük kara gözleri neredeyse kapalıydı ama bu yeni ve düşman dünyaya kötü bakışlar atıyordu yine de. Başında dağınık bir şal gibi duran kocaman kabarık kara saçları ona hayvani bir görüntü veriyordu.

Mosca'nın yanında kısa boylu kel kafalı bir Alman da camın arkasındaki başka bir hemşirenin getirdiği bebekle birlikte sevince boğulmak üzereydi. Mosca bu bebeğin tıpkı kendi bebeğine benzediğini düşündü. Alman bağırarak ve garip sesler çıkararak "Ah! Ne tatlı bir çocuk, ne güzel bir çocuk!" diyordu. Çocuğun dikkatini çekmek için ağzıyla meme emer gibi sesler çıkarıyor, yüzünü şekilden şekile sokuyordu. Mosca merakla adamı izledi ve sonra bir şeyler hissetmeye çalışarak kendi çocuğuna baktı, sonra hemşireye onu götürmesini işaret etti. Hemşire ona uzun ve kızgın bir bakış attı; sabırsızlıkla onun yapacaklarını bekliyordu. Mosca "Siktir git hemşire!" dedi içinden. Basamaklardan indi ve çimlerden geçerek ana girişe doğru yürüdü. Dışarı çıkan Almanlara doğru arabasını yavaşça süren Leo'yu gördü. Cipin önünde durdu, motor kapağının üzerine çıktı ve rüzgarlığın üstünden cipin içine atladı. Leo'nun kucağındaki büyük çiçek demetini gördü ve çiçeklerin tatlı

ve ferahlatıcı kokusunu hissetti. Gerginliği birdenbire ortadan kalktı ve alışılmadık bir biçimde kendini mutlu hissetti.

Nihayet Ratsckellar'da Eddie'yle buluştuklarında, Eddie çoktan sarhoş olmuştu. Eddie, "Seni orospu çocuğu! Niye aramadın? Inge'e telefon ettirdim. Hastaneyi aradık ve havadisi öyle aldık. Sonra ev sahibin aradı ona da verdik haberi," diye çıkıştı.

"Tanrım, unutmuşum," dedi Mosca muzip bir gülümsemeyle. Eddie kolunu Mosca'nın omzuna attı. "Tebrikler. Şimdi, bu gece bunu kutluyoruz."

Yemek yediler ve sonra bara geçtiler.

Leo, sanki çok önemliymiş gibi "İçkiler bizden mi yoksa Walter'dan mı?" diye sordu.

Eddie her ikisine de komik ve babacan bir bakış attı. "Bu gece her şey benden! Eğer Walter'ı tanıyorsam sigara bile vermez. Şu hüzünlü yüze bir bak."

"Tanrım," dedi Mosca "Nasıl kodaman bir baba gibi davranabilirim ki? Evli bile değiliz. Çocuğa Hella'nın soyadını vermişler. Bana komik geldi bu. Evlilik belgelerini düşünüyordum."

"Bir bakalım," dedi Eddie. "Üç ay düşünebilirsin. Ama evlendikten bir ay sonra ABD'ye döneceksin. Kolay parayı bırakıp gidebilecek misin?"

Mosca düşündü. "Belgeleri alırım evliliği de biraz ertelerim diye düşünüyorum. Ama her ihtimale karşı her şeyin ayarlanmış olmasını istiyorum."

"Bunu yapabilirsin" diye karşılık verdi Eddie, "ama günün birinde gitmek zorundasın. Özellikle de şimdi Middlestonlar da gitmişken, bir kadın ve bir çocuğun ihtiyacı olan doğru yiyecekleri bulamazsın." Eddie, Mosca'ya garip bir şekilde baktı ve sonra hemen gözlerini başka tarafa çevirdi. "Bu kağıtları istediğinden emin misin Walter? Gitmeye hazır mısın?"

Mosca, Leo'ya dönerek, "Peki ya sen, kararını vermedin mi daha? ABD mi Filistin mi?"

"Ben burada iyiyim" dedi Leo. Profesör geldi aklına. "Ama en kısa sürede kararımı vermeliyim."

"Benimle gel" dedi Mosca. "İşleri yoluna koyana kadar benimle ve Hella'yla kalabilirsin. Yani kendi evim olursa."

Eddie merakla sordu, "Amerika'ya gidince ne iş yapacaksın?"

"Bilmiyorum," dedi Mosca. "Belki okula giderim. Ben cahil bir adamım. Liseden sonra doğruca orduya katıldım," diye sırıttı acıyla. "Size garip gelebilir ama ben eskiden iyi bir öğrenciydim. Ama orduya katıldım işte. Hatırlıyor musun Eddie, askerken bu yüzden başımın etini yiyip dururdun. Şimdi olan biteni öğrenmek istiyorum." Durdu, aklındakileri kelimelere nasıl dökeceğini düşündü. "Bazen etrafımdaki her şeye karşı savaşmak istiyorum, ama ne için savaşacağımı bilmiyorum. Bu, beni tuzağa götüren düz bir yoldan kurtulamamak gibi bir şey. Şimdi olduğu gibi. Bir şeyler yapmak istiyorum ama yapamıyorum. İşte, benim sorunum bu. Bir krautla evlenemiyorum ama ordunun bunu ne-

den zorlaştırdığını anlayabiliyorum. Neyse siktir et."

"Biliyor musunuz, ben çocukken herkesin harika olduğunu düşünürdüm. Kesin hükümlerim vardı ama şimdi onları hatırlamıyorum bile. Çocukken bir sokak kavgasında, her zaman filmlerdeki kahramanlar gibi dövüşürdüm, her zaman adil dövüşürdüm. Diğer çocuk kaydığında ya da dengesini kaybettiğinde asla vurmazdım. Ama gerçek değildi. Şimdi bana öyle geliyor ki orduya katılmadan önceki hayatım asla gerçekten yaşanmamış. Tıpkı savaşın biteceğine asla inanmamak gibi. Japonya'ya savaş açılacağını herkes biliyordu ve sonra savaşacak yeni birilerini bulacaklarını, Rusları belki. Sonra belki Mars'takilerle savaşacaksınız. Her zaman savaşacak yeni birileri olacak ve siz asla evinize dönemeyeceksiniz. Şimdi ilk defa savaşın bittiğine inanıyorum, hayalini kurduğum yaşama ya da her ne ise ona geri dönmek zorundayım. Okula geri dönerek başlayabilirim bu hayata."

Leo ve Eddie şaşırmışlardı. Mosca ilk defa onlara duygularından bahsediyordu ve bu zayıf, karanlık ve neredeyse cani görünüşlü adamın içindeki duyguların çocuksuluğuna şaşırmışlardı.

Leo, "Merak etme Walter, karın ve çocuklarınla normal bir yaşama başladığında her şey yoluna girecek," dedi.

"Ne bok biliyorsun ki sen?" diye sordu Eddie sarhoş ve kızgın bir şekilde. "Bir toplama kampında kadınsız sekiz yıl. Ne bok biliyorsun ki sen?"

Leo karşısındakini küçümsercesine, "Bildiğim bir

şey varsa o da senin buradan asla gitmeyeceğindir," diye çıkıştı. Eddie çok şaşırmıştı.

"Haklısın," dedi. "Haklı değilsen ne olayım. Karıma buraya gelmesini ve çocuğu da getirmesini yoksa bu kahrolası kıtadan asla gidemeyeceğimi yazdım yine. Bu benim tek umudum. Ama patronuyla düzüşüyor ve benim bundan haberim olmadığını sanıyor."

Leo, Mosca'ya "belki ben de seninle gelirim, o zamana kadar ne olacağını kim bilebilir ki? Sonsuza dek kalamam burada. Belki karaborsadan kazandıklarımızla bir iş kurarız, sen okula da gidersin, ne dersin?"

"Haklısın" dedi Eddie. "Leo'yla iş kurarsan kaybetmezsin Walter," diye devam etti ve güldü. İkisinin de söylediğini anlamadığını ya da belki likörün etkisiyle ağzından garip çıkan kelimeleri duymadıklarını düşündü. Ya da ona hep inandıkları için gülmemişlerdi. Utandı. "İkiniz de rüya görüyorsunuz." Birlikte plan yaptıkları ve buradan asla gidemeyeceğini düşündüklerinden onu -kötü niyetle olmasa da- dışladıkları için ikisine de kızgın olduğunu fark etti. Sonra birden her ikisi için de kaygılandı. Leo gerçek dünyayı tanımıyordu. Mosca'nm ise görünüşte kaygısız, kibirli yüzünün altında yatan sonu gelmez bir savaşı; ince bir iplikle dünyaya tutunmak için verdiği bir savaş vardı. Leo ve Mosca'nın şaşkın bakışları altında kafasını masaya koydu ve ağlamaya başladı. Sonra da uyuyakaldı.

BÖLÜM
17

WOLF TIKNAZ bedenini zemin katın basamaklarına kadar taşıdıktan sonra bezgin bir halde iç çekti; sıcak yaz güneşinden kurtulmak ne güzel. Yorgundu. Bir aylık tatilin ardından takip edilmesi gereken bir sürü iş vardı. Karısını Bavyera'daki kız kardeşinin yanına götürmüştü. Amerika'ya dönmeden önce son bir ziyaret. Şimdi doğruca Ursula'nın yemek hazırladığı mutfağa gitti. "Oğulları olmuş," dedi.

Ursula döndü ve mutlu bir şekilde "Ne harika, tam da Hella'nın istediği gibi. Hastaneden dönmemiş mi hâlâ? Onu görmeye gitsem, iyi olacak," dedi.

"Biz gittikten bir gün sonra doğmuş," diye karşılık verdi Wolf. "Bebek erken geldi. Üç haftadır evde yani." Ve birbirlerini çok az tanımalarına rağmen Ursula'nın ne kadar çok sevindiğini düşündü. Yeni doğan bir çocuk onu da etkilemişti hep. Her şeyi yoluna soktuktan sonra o da kendi çocukları olsun istiyordu. Bundan hiç şüphesi yoktu ve onlara kendilerine nasıl bakacaklarını öğretecekti. Oturdukları yerin en açıkgöz çocukları onunkiler olacaktı.

"Evlilik belgelerimizle ilgili bir haber var mı?" diye sordu Ursula.

Wolf "Frankfurt'dan gelmemiş daha," diye cevap verdi ama yalan söylüyordu. Belgeler hava üssündeki masasında duruyordu. Ama eğer Ursula kağıtların geldiğini bilse bir an önce evlenmek için ısrar edecekti ve düğün töreninden sonra otuz gün içinde Almanya'yı terk etmek zorunda kalacaktı. Birkaç ay daha kalmak istiyordu, halledilecek bir iki mesele daha vardı.

Ursula'nın babası konuştu sonra. "Ah, Wolfgang nihayet eve dönmüşsün." Wolf etrafta dolandı. "Biri telefona mesaj bırakmış senin için. Honny adında bir adamla görüşmen gerekiyormuş hemen," dedi yaşlı adam. Ursula'nın babası erzak odasından daha yeni gelmişti ve büyük bir jambon getirip tezgaha koymuştu. Bir bıçak aldı ve patateslerle kızartmak için orta kalınlıkta parçalara ayırdı.

Wolf, yaşlı adamın bu ev için her zaman faydalı olduğunu düşünmüştü. "Adam başka bir şey söyledi mi?" diye sordu.

"Hayır" dedi Ursula'nın babası. "Ama mesele önemliymiş."

Wolf odasına gitti ve numarayı çevirdi. Telefonu açıp alo diyen kişinin Honny olduğunu anladı sesinden. "Ben Wolfgang."

Honny'nin sesi çok heyecanlı ve yüksek çıkıyordu. "Wolfgang beni hemen araman iyi oldu. Bütün kış boyunca aradığın bağlantıyı kurdum sonunda."

"Emin misin?" diye sordu Wolf.

Honny'nin sesi alçaldı, söylediklerini başka kimsenin duymasını istemiyordu. "Elimde yeterince kanıt var." 'kanıt' kelimesini üzerine bastıra bastıra söylemişti.

"Ya öyle mi?" dedi Wolf. "Çok iyi. Yaklaşık bir saat içinde orada olurum. O da orada olacak değil mi?"

"İki saat içinde burada olur," dedi Honny.

"Tamam," dedi ve telefonu kapattı.

Ursula'ya yemek yemeyeceğini söyledi ve hemen evden çıktı. Kapıyı kapatmadan önce karısının bir şaşkınlık ve hayal kırıklığı nidası attığını duydu. Hızlı adımlarla sokağın aşağı tarafına doğru yürüdü ve bir Strassenbahn yakalamak için durakta beklemeye başladı.

Wolf heyecanlıydı. Umudunu tamamen yitirmişti. Mosca ona takılana kadar birkaç ay boyunca aklına bile gelmemişti. Şimdi her şey olması gerektiği gibiydi. Evlik belgelerinin hepsi hazırdı, uçak biletlerini alabilmişti; hükümetin sağladığı bedava ulaşım. Nihayet yaşlı adam meselesi de kapanmış olacaktı; Ursula ve babası, yaşlı adamın da onlarla birlikte Amerika'ya gitmesi konusunda başının etini yiyip duruyorlardı. Ama Wolf tamam dese de onları kandırıyordu. Kadınlara her zaman yalan söylemek gerekti. Ursula'ya bu konuda elinden geleni yapacağını söylemişti. Yaşlı adamın ne kadar uyanık olduğunu umursamıyordu bile. Ama bazı karaborsacıları dolandırmaya kalktığında yaşlı adam haketiği cezayı çekmişti. Bir hafta hastanede kaldı. O günden beri yaşlı adam bodrum katında bir köstebek gibi

yaşamaya başlamıştı. Neredeyse bir haftadan daha kısa bir sürede on kiloluk koca bir domuz budunu bitiriyor, bir oturuşta üç, dört ördek götürüyor, bir pazar günü boyunca tüm bir kazı mideye indiriyordu. Cildindeki çizgilerin arası domuz yağı katmanlarıyla dolmuştu. Savaş öncesi kıyafetleri artık koca bir işkembeyi örtmeye çalışıyordu.

Wolf, Bremen'deki tek şişko krautun bu adam olduğundan neredeyse emindi. Seyahat broşürlerinde ve posterlerde ülkesinin ne kadar refah dolu bir ülke olduğunu gösteren görkemli ve neşeli Alman karakteri için poz verebilecek tek kişi bu adam olmalı diye düşünüyordu. Yaşadığı bodrum katında Almanya'nın en şişman krautunu besliyordu. Lanet olası yamyam. Üç günde on kiloluk bir domuz budu! Tanrım!

Wolf, Kurfürsten Bulvarı yakınlarında Strassenbahn'dan atladı ve heyecanlı bir şekilde yürüyerek Metzer Strasse'yi geçti ve Mosca'nm yaşadığı beyaz taş eve doğru yürüdü. Güneşin alçaldığını ama havanın hâlâ sıcak olduğunu düşünerek cadde boyunca uzanan ağaçların gölgesinde yürüdü. Mosca'nın evde olmasını diledi ama evde değilse bile onu Rathskellar'dan veya kulüpten almak için hala vakti vardı. Telefon kullanmamalıydı.

Wolf, yolu kaldırımdan ayıran kapıyı açtı. Merdivenlerden çıktı, kapıyı çaldı ve Mosca kapıyı açtı. Üzerinde sadece toprak rengi bir pantolon ve bir tişört vardı. Ayaklarına bir şey giymemişti. Elinde bir kutu PX birası vardı.

"İçeri gir Wolf" dedi Mosca. Holden geçip oturma odasının kapısına doğru ilerlediler. Frau Saunders kanepenin bir köşesine oturmuş bir dergi okuyordu. Hella çocuk karyolasına dönüştürdükleri krem rengi el arabasını sallıyordu. Bebek de ağlıyordu. Wolf kadına selam verdi. Sabırsız biri olmasına rağmen yine de bebekle ilgilendi ve Hella'ya bebeğin güzelliğiyle ilgili iltifatta bulundu. Sonra Mosca'ya, "seninle bir dakikalığına yalnız konuşabilir miyiz, Walter?" diye sordu.

"Elbette," dedi Mosca. Elinde bira kutusu vardı hâlâ. Wolf'u yatak odasına götürdü.

"Dinle Walter," dedi Wolf heyecanla, "Nihayet şu çek meselesiyle ilgili bağlantıyı kurduk. Şimdi adamla buluşup detayları halledeceğiz. Her şey hemen hallolsun diye her ihtimale karşı senin de gelmeni istiyorum. Tamam mı?"

Mosca birasından bir yudum aldı. Diğer odadan Frau Saunders ve Hella'nın konuşmaları ve arada da bebeğin mırıltıları geliyordu Çok şaşırmıştı ve tadı kaçmıştı. Zarar etmişti ve işin tadı kaçmıştı artık.

"Artık bu işlerle ilgilenmiyorum Wolf," dedi. "Kendine yeni bir ortak bulman gerekecek."

Wolf yatak odasının kapısına doğru yürümeye başlamıştı bile. Durdu ve tekrar Mosca'ya döndü. Beyaz yüzü kızgındı ve güvensizlik doluydu.

"Ne biçim bir saçmalık bu Walter?" dedi. "Bütün kış bunun için dişimizi sıktık ve şimdi her şey hallolmuşken vazgeçiyorsun. Yanlış yapıyorsun Walter. Bu iş böyle yürümez."

Mosca, Wolf'un kızgınlığına ve heyecanına güldü. Döneklik yaptığı için utanç duymuyordu. Sadece hatası için özür diliyordu. Wolf'u sattığını biliyordu. Ama bu soluk benizli piçin gittikçe sertleşmesinden de memnundu.

"Canın cehenneme Wolf," dedi. "Biz gangster değiliz. Bu sadece bir fikirdi. Belki altı ay önce bu işi yapabilirdim ama şimdi düşünmem gereken bir kadın ve çocuk var. İşler kötü giderse onlara ne olacak ha? Hem benim evlilik belgelerim de birkaç ay içinde gelecek. Bu kadar paraya ihtiyacım olmayacak."

Wolf kızgınlığını dizginledi. "Bak Walter," dedi dostane ve makul bir şekilde. "Üç dört ay içinde Amerika'ya geri döneceksin. Buradayken belki bin dolar biriktirdin ve belki bir bin dolar da kara borsadan indirdin. Bu bin doları benim sayemde kazandın Walter. Amerika'da bir ev kurmak, bir iş bulmak ve başka bir sürü saçmalıkla uğraşmak zorunda kalacaksın. Mangıra ihtiyacın olacak." Ses tonu alaycı bir hal aldı ve "Bana yamuk yapıyorsun Walter. Ben de kaybettim. Başka bir ortak bulamam. Güvenebileceğim birine ihtiyacım var. Haydi Walter. Çok kolay olacak, polisleri merak etme bize bir şey yapamazlar. Ne zamandan beri bir grup bitli krauttan korkuyorsun?" dedi.

"Artık işi şansa bırakamam," diye karşılık verdi Mosca ve birasından bir yudum daha aldı. Diğer eliyle de tişörtünü salladı. "Of, çok sıcak oldu."

"Tanrım," dedi Wolf ve eliyle kapıya vurdu. "Lanet olsun. O sarı yahudiyle ve karı düşkünü Eddie'yle takıla

takıla korkağın teki olmuşsun. Eskiden daha iyi biri olduğunu düşünüyordum, Walter."

Mosca bira kutusunu şifoniyere koydu. "Dinle Wolf. Arkadaşlarımı bu işe karıştırma ve onlar hakkında daha fazla konuşma. Şu meseleye gelince de. Wolf seni sinsi yılan. Evlilik kağıtlarını aldığını biliyorum; yani bu işten sıyrılıp Amerika'ya gidebileceksin ama benim bundan üç dört aydan önce ayrılmam mümkün değil. Krautlardan korkmuyorum ama böyle bir işe giriştikten sonra Bremen'de barınamam. Eğer bu işi yaparsak sonra ya Bremen'den ayrılmamız gerekir ya da parayı aldıktan sonra adamları öldürmemiz gerekir. Ben ikisinde de yokum. Yazın geri kalanını da bir milyon dolar için de olsa kıçımı kollayarak geçirmek istemiyorum ayrıca." Durdu ve kibarca şöyle dedi. "Üzgünüm Wolf."

Wolf sanki daha önce bildiği bir şeyi düşünüyormuş gibi bir aşağı bir yukarı kafasını sallayarak yere baktı ve sonra subay gazinosundaki bir sahneyi hatırladı. Albayın yaveri, Mosca'nın fikrini değiştirmeyi başarmıştı. "Biliyor musun Walter, istersem bütün her şeyi seni ve Hella'yı mahvedebilirim. Tek yapmam gereken üsse ve Askeri Hükümete bir rapor yazmak. Bir Alman apartmanında kalarak Askeri Hükümet kanunlarını çiğniyorsun. Bunun dışında bildiğim birkaç şey daha var," dedi Wolf tehditkar bir şekilde.

Şaşkınlığı ve kızgınlığına rağmen Mosca bir kahkaha patlattı ve şöyle dedi. "Wolf Tanrı aşkına bir bira al ya da defol git. Seninle mafyacılık oynamak istemiyo-

rum ama beni zorlama. Bu şekilde korkuttuğun kraut mahkumlarına benzemem ben."

Wolf, Mosca'ya hakir bir ifadeyle bakmak için kafasını kaldırmaya çalıştı ama bu açık renk giysilere bürünmüş bedende, o zayıf yüzde ve ince ağızda o kadar büyük bir güç ve özgüven vardı ki tek yapabildiği cılız bir gülümsemeydi.

"Seni orospu çocuğu," dedi Wolf uysalca. "Bir bira ver bana" dedi pişman olmuşçasına ve başını sallayarak. "Beş büyük kutu bira." Ama birasını içerken Mosca'ya dönekliğini bir şekilde ödetmenin yolunu düşünüyordu. Yapacak hiçbir şey kalmadığını gördü. Eğer Mosca'yı polise şikayet edip Amerika'ya gitse bile bu mesele hallolmayacaktı. Kazanacağı hiçbir şey yoktu ve üstelik o da aynısını yapabilirdi. Hayır, en iyisi bu işten vazgeçmekti. Elmaslardan ve bir parça nakitten oluşan küçük bir serveti vardı. Neden bir felakete davetiye çıkarsındı ki?

Birasından bir yudum aldı. Böyle güzel bir fırsatı elinden kaçırmak kolay değildi. Bu işi tek başına yapacak cesareti olmadığını biliyordu. Bütün sigaraları toplayıp, üste pazarlık yapar, ucuza alıp pahalıya satabilirdi. Bin dolar da böylece kazanabilirdi.

Wolf elini Mosca'ya uzattı. "Sana karşı kötü şeyler hissetmiyorum," dedi. Mosca'nın, yaptığı tehdidi ciddiye almasından korkuyordu şimdi. Almanya'daki son birkaç haftasını da etrafını kollayarak geçirmek istemiyordu. "Kabalaştığım için özür dilerim ama bu kadar mangırı kaybetmek de... Neyse unut gitsin." Tokalaştılar.

"Sorun değil," dedi Mosca ve Wolf'u kapıya kadar geçirdi. "Belki tek başına bir şeyler yapabilirsin."

Mosca oturma odasına girdiğinde kadınlar ona bir cevap beklercesine baktılar. Wolf'un sesindeki nefreti duymuşlardı. Bebek artık ağlamıyordu, beşiğinde uyuyordu.

"Arkadaşın erken gitti," dedi Frau Saunders.

Mosca, "Sadece bir şey söylemeye gelmiş," diye kestirip attı.

Sonra bir yandan örgü örüp diğer yandan da kitap okuyan Hella'ya dönerek "Wolf yakında evleniyor, kağıtları gelmiş," dedi.

Hella başını kitaptan kaldırdı ve "Eee?" diye sordu.

Zayıf ve solgun yüzü kitaba geri döndü ve şöyle mırıldandı; "Umarım bizimki de gelir yakında."

Mosca bir kutu bira ve fıstık almak için yatak odasına gitti. Sonra oturma odasına geldi ve kadınlara da ikram etti. Kadınlar birer avuç aldılar. "Bira istemediğinizden emin misiniz?" Kadınlar kafalarını sallayıp okumaya devam ettiler.

Hepsi oturmuş fıstık yiyordu, Mosca bira içiyor, kadınlar da örgü örüyordu. Hella bir yandan da kitap okumaya devam ediyordu. Hella yaz geldiği için saçını çok kısa kestirmişti ve yüzündeki hassas kemikler et ve deriden oluşan ince bir perdeyle kaplanmıştı. Yanağından dudaklarına kadar ince mavi bir damar iniyordu. Oda bir yaz akşamının ılık ve dinlendirici sessizliği ile

doluydu, açık pencereden serin bir esinti geliyor ve perdeleri kımıldatıyordu.

Mosca her iki kadını da inceliyordu. Biri annesi olmalıydı; diğeri de çocuğunun annesi ve beşikteki çocuk da kendi çocuğuydu. Tüm bunları çabucak kafasından attı. Bunu yapmak çok kolaydı çünkü bira uykusunu getirmişti. Ama her şey birbirine girmişti.

Uzun bir süre önce bir gün çelik kaskını takmış, tüfeğini almış düşmanı bulmak ve öldürmek için gemilerle, kamyonlarla, tanklarla Kuzey Afrika'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya, Belçika'ya ve Hollanda'ya gitmişti. Tüm bunlar şimdi bile yanlış, komik ya da aptalca gelmiyordu. Sadece tuhaf geliyordu. Boktan bir sürü şey, boktan hepsi. Bunları düşündüğü için kendine şaşırıyordu. Bir avuç fıstık daha aldı, ağzına götürmeye çalıştı ama fıstıkların yarısı yere döküldü. Çok uykusu gelmişti ve pencerenin yanına gitti, küçük esinti tişörtünün delikli kumaşından içeri ılık bedenine giriyordu. Sallanarak beşiğe gitti ve bebeğe baktı. Yüksek sesle "Ne biçim bir şey bu," diye bağırdı.

Kadınlar gülmeye başladı. "Seni yatağa götürsem iyi olacak," dedi Hella Mosca'ya. Sonra da Frau Saunders'a "Bebeğe adamakıllı ilk defa bakıyor," dedi. "Walter, bir baba olduğuna inanmıyor musun hâlâ?"

"İkinci çocukta daha iyi olur," dedi Frau Saunders.

Mosca çocuğa bakmaya devam etti. Artık çirkin değildi. Yüzündeki buruşuklar temiz beyaz bir maskeyle dolmuştu. Kadınlar tekrar okumaya koyuldu. Mosca tekrar pencerenin yanma geçti.

"Gezinip durmadan rahat edemiyor musun?" dedi Hella kitaptan başını kaldırmadan.

"Gezinmiyorum ki, gayet iyiyim," dedi Mosca. Haklıydı. Odayı keşfediyormuş gibi hissetti kendini, gerçekten de bu şekilde ilk defa bakıyordu odaya. Kendini neredeyse sonunda insan gibi hissetmeye başlamıştı. Sonra Hella'ya "Yarın şehir kulübüne gidelim mi? Beşiği de alır çimlerde otururuz ve PX büfesinden sana sosisli sandviç ve dondurma alırım. Müzik grubunu da dinleriz," dedi.

Hella başını salladı, kitap okumaya devam ediyordu. Mosca, Frau Saunders'a "Siz de bizimle gelir misiniz?" diye sordu.

Frau Saunders baktı ve, "Şey, hayır yarın misafirlerim gelecek," diye karşılık verdi tereddüt ederek.

Hella gülümsedi ve "Merak etme, bunu gerçekten istiyor yoksa sormazdı bile. Dondurmaya bayılacaksın," dedi.

"Hayır, gerçekten" dedi Frau Saunders. Mosca, kadının çok utangaç olduğu için gelmek istemediğini ve teklifini nezaketen yaptığını zannettiğini düşündü.

"Şaka yapmıyorum," dedi Mosca.

Frau Saunders gülümsedi. "Bana biraz dondurma getirin yeter."

Mosca yatak odasından bir kutu bira daha getirdi. Her şey yolunda diye düşündü.

"Hazır seni bu kadar yumuşak bulmuşken," dedi Hella, "senden bir iyilik isteyeceğim. Frau Saunders'in Amerika'da bir amcası varmış. Senden Ordu postasıyla

ona bir mektup göndermeni istiyor."

"Elbette," dedi Mosca. Artık standart haline gelmişti bu. Amerika'da akrabası olan bütün Almanlar sigara istemek için onlara mektup yazıyordu. Frau Saunders, "teşekkür ederim" dedi. Ve acı bir gülümsemeyle "Bu aralar hepimiz Amerika'daki sevgili amcalarımız için çok endişeleniyoruz da," diye devam etti sözlerine. Hella ve Mosca güldüler, Mosca kendini tutamadı ve koca bir yudum bira daha aldı. Kadınlar kitaplarına döndüler yine. Mosca da masadaki Stars and Stripes'a bir göz attı ve "Leo yarın Hamburg'dan dönmüş olacak, belki o da bizimle gelebilir," dedi.

Hella ona baktı ve "Uzun süredir seyahatte. Umarım başına kötü bir şey gelmemiştir," diye karşılık verdi.

Mosca yeni bir bira almaya gitti. "Bira istemediğinize emin misiniz?" İkisi de başını salladı. Mosca pencerenin yanma gitti. "Galiba Leo hafta sonunu orada geçirmeyi düşünüyor yoksa yarın burada olması lazım."

Hella kitabını masaya koydu ve Frau Saunders'a "Bitti. Güzel kitapmış," dedi.

Frau Saunders, "Yatak odamda senin okumadığın başka kitaplarım da var istersen git bir bak," dedi.

"Bu gece olmaz," dedi Hella. Pencereye Mosca'nm yanma gitti. Kolunu tişörtünün altından beline doladı. İkisi de karanlığa doğru baktılar ve ağaçların kokusunu getiren rüzgara bıraktılar kendilerini. Sebze bahçelerinin ve önlerinde akan nehrin kokusunu içlerine çektiler. Yaz gecesinin havasını bozan tek şey harabelerden gelen ekşimsi kokuydu. Bulutlar dolunayın önüne geçmiş

onu gizliyorlardı. Etrafındaki tüm bu sessiz karanlığa rağmen Mosca komşu evlerden gelen Almanların seslerini ve kahkahalarını duyabiliyordu. Bremen kanalına ayarlanmış bir radyo yumuşak bir müzik çalıyordu. Birdenbire Eddie ve Wolf'la zar atmaya ya da içki içmeye Rathskellar'a ya da kulübe gitmek için büyük bir istek duydu.

"Çok bira içtin," dedi Hella "Umarım yatağa kadar gidebilirsin."

Mosca karısının saçlarını okşadı "Beni merak etme, iyiyim," diye karşılık verdi.

Hella ona doğru eğilerek; "Bu gece kendimi iyi hissediyorum," dedi. "Ne isterdim biliyor musun?" Frau Saunders duymasın diye alçak sesle konuşuyordu.

"Ne?" diye sordu Mosca. Hella gülümseyip adamın dudağına bir öpücük kondurdu.

"Sorun olmayacağına emin misin?" diye sordu fısıldayarak. "Daha bir ay oldu." Eddie Cassin en az iki ay beklediğini söylemişti.

"İyi hissediyorum kendimi," dedi, "merak etme. Bu gece harika hissediyorum kendimi. Tıpkı görmüş geçirmiş bir aile kadını gibi. Sanki uzun yıllar birlikteymişiz gibi."

Şehrin ve gecenin uğultusunu dinleyerek birkaç dakika daha dikildiler. Sonra Mosca, Frau Saunders'a "iyi geceler," dedi. Hella bebek arabasını geçirsin diye oturma odasının kapısını tuttu. Arkasından giderken kilitli olup olmadığına bakmak için dairenin giriş kapısını kontrol etti.

BÖLÜM
18

MOSCA ŞEHİR kulübünün, büyük beyaz binasının gölgesine oturdu. Önünde mavi-kırmızı hedefleri olan okçuluk sahası uzanıyordu. Yanında alçak ve rahat bir sandalye üzerinde Hella oturuyordu. Geniş çimlerde askerler, eşleri ve bebek arabaları vardı.

Pazar ikindisinin huzuru sarmıştı her yanı. Her zamankinden daha çabuk akşam olmuştu. Mosca sonbaharın yaklaştığını düşündü, bu yıl daha erken geliyordu. Yeşil çimlerin üzerine kahverengi toprak parçaları yayılmıştı ve golf sahasını arkasına alan koca karaağaçların yapraklarının üzerinde kırmızı lekeler vardı.

Eddie Cassin'in onlara doğru geldiğini gördü Mosca. Okçuların yanından geçti ve çimlerin üzerine oturdu. Eddie, Hella'nın ayağına vurdu ve "selam bebek" dedi. Hella da ona gülümsedi ve sessizce Stars and Stripes'ı okumaya devam etti.

"Karımdan bir mektup aldım," diye başladı söze. "Gelmiyormuş." Bir süre bekledikten sonra, "Son kararıymış," dedi ve güldü. "Patronuyla evlenecekmiş. Sana onunla düzüştüğünü söylemiştim Walter. Hiçbir şey bil-

miyordum halbuki. Sadece içime doğmuştu. Sezgilerim nasıl ama?"

Mosca, Eddie'nin alkolik olmak üzere olduğunu görebiliyordu.

"Ne bekliyordun ki Eddie. Sen evine bağlı bir adam değilsin!"

"Olabilirdim," dedi Eddie Cassin. "Deneyebilirdim." Yeşil çimden halının üzerinde çok sevimli bir şekilde duran krem rengi bebek arabasına ve sarkan mavi yün battaniyeye baktı. "Sen de bir aile adamı değildin ama deniyorsun en azından."

Mosca gülümsedi. "Öğreniyorum."

Bir süre sessizce durdular. Bu akşam Rathskallar'a gitmeye ne dersiniz?" diye sordu Eddie.

Mosca "Hayır" diye cevap verdi. "Evde yapmamız gereken işler var. Neden sen bize gelmiyorsun?"

"Gitmem gerek," dedi Eddie. "Bütün gece sizin etrafınızda olamam." Okçular ve hedefleri arasından geçerek uzaklaştı.

Mosca Hella'nın dizine uzandı. Yüzünü batmakta olan güneşe verdi. Eddie'ye evlilik kağıtlarını sormayı unutmuştu. Gelmesi gerekiyordu artık.

Eve dönmeyi, karısı ve çocuğuyla annesinin evine gitmeyi düşünüyordu. Gloria evlenmişti (buna güldü) endişelenecek bir şey yoktu. Ama şimdi eve dönmek çok daha kolaylaşacaktı.

Yayları geren okçuları ve fırlayan okları izlerken sınır hattının ardındaki bir çiftlik evindeki yaşlı bir askeri hatırladı. Bu çiftlik, askerlerin film izlediği bir yer-

di. Üst üste yığılmış çıralar oturak olarak kullanılıyordu ve kırklarına gelmiş olan bu yaşlı asker oradaki üç Fransız çocuktan birini, altı yaşındaki bir oğlan çocuğunu dizlerinin arasına almış, çocuğun dağınık ve düğüm olmuş saçlarını dikkatlice taramış, düzgünce yana ayırmış ve önünü de hafifçe kabartmıştı. Sonra diğer iki çocuğun saçlarını da taramıştı. Biri kız diğeri erkekti, onları da sırayla dizlerinin arasına almış ve saçlarını nazik ve usta bir tavırla dikkatlice taramıştı. Saçlarını düzgünce ayırabilmek için çocukları etraflarında döndürmüştü. Yaşlı asker işini bitirince çocuklara birer çikolata vermişti. Sonra da duvara yasladığı tüfeğini alıp dizlerinin arasına koymuştu.

Bunu hissetmek önemliydi. Şimdi bebek arabalarıyla dolu yeşil çimlerde otururken, sahilden ağır silah seslerine doğru güçlükle ilerleyen yorgun birliklere yetiştirmek için kamyonundan büyük ananas suyu kutularını indiren renkli askeri hatırlamaya çalıştı. Pazar günü çalan kilise çanlarının sesi de Mosca'nın hafızasını tazelemeye yardım etti. Silah sesleri askerler yaklaştıkça artıyordu, gürültü daha da yükseliyordu, küçük silahların patırtısı ise tıpkı bir müzik aletinin minör tonlarını oluşturuyordu. Tıpkı bir kiliseye giriyorlarmış gibi bir ruh ve beden ayinine girdikleri en son hamleden önce yaptıkları şey ise - ve sonra kafası durdu ve ananas suyunun o tatlı serinliği, yolda verdikleri mola ve meyve suyu kutularının ağızdan ağıza dolaşması geldi aklına. Ve bu yoldan sonra ay ışığının aydınlattığı yolu hatırladı. Burası küçük taş evlerden oluşan bir Fransız köyüy-

dü. Köyde karartma olmasına rağmen park etmiş kamyonlar, cipler ve canavara benzeyen top arabaları görülebiliyordu. Sokağın sonunda, üzerine ay ışığında kurusun diye asılmış giysiler bulunan bir tank vardı.

Bir yayın vınlaması ve okun hedefi vurduğunda çıkardığı ses sanki serin bir akşam esintisini de harekete geçirdi. Hella başını kitaptan kaldırdı. Mosca ayağa kalkmaya davranarak; "Gitmeden önce istediğin bir şey var mı?" diye sordu.

"Hayır," dedi Hella "Tıka basa dolu midem. Korkarım dişim sızlamaya başlayacak yine." Mosca Hella'nın çenesinde küçük mor bir şişlik gördü.

"Eddie'ye söyleyeyim de sana hava üssünden bir dişçi ayarlasın." Sandalyedeki ve çimlerdeki eşyalarını topladılar ve bebeği arabasına koydular. Bebek hâlâ uyuyordu. Toprak zeminde yürüyüp tramvay durağına geldiler. Tramvay geldiğinde, Mosca uzun kollarını uzatıp bebek arabasını arka tarafa yerleştirdi.

Bebek ağlama başlayınca Hella bebeği kucağına aldı. Kondüktörün yol parası için beklediğini gören Mosca Almanca olarak, "Amerikalıyız" dedi. Kondüktör Mosca'yı tepeden tırnağa süzdü ama bir şey demedi...

Birkaç durak sonra iki WAC bindi. Biri Hella'nın kucağındaki bebeğe bakıp diğerine, "Ne şeker bir Alman bebeği, bak," dedi.

Diğer WAC bakmak için eğildi ve birkaç kez "Evet gerçekten de çok şeker," dedi. Ve anlayıp anlamadığını görmek için Hella'nın yüzüne bakarak "Schön, Schön," dedi.

Hella gülümsedi ve Mosca'ya baktı ama Mosca hiç tepki vermedi. WAC'lardan biri çantasından bir paket çikolata çıkardı ve durağa geldikleri için çabucak bebeğin kucağına koydu. Hella daha bir şey söyleyemeden tramvaydan inip yürümeye başladılar.

Mosca başta çok eğleniyordu ama şimdi ne olduysa çok kızgındı. Çikolatayı aldı ve sokağa fırlattı.

Strassenbahndan inip eve doğru yürümeye başladıklarında Hella, "Bu kadar üzülmene gerek yok. Bizi Alman sandılar," dedi.

Ama bundan daha fazlası vardı. Korkmuştu ve tıpkı gerçekten Almanmışlar gibi sadaka almışlardı, işgal edilen halk gibi hor görülmüşlerdi. "Buradan bir an önce gitmeliyiz," dedi kızgın bir şekilde. "Yarın Eddie ile konuşacağım. Şu belge işini hızlandırsın." Bir iş için ilk defa acele ediyordu.

Eddie Cassin şehir kulübünden çıkmıştı ama nereye gidebileceği konusunda en ufak bir fikri bile yoktu. Mosca'nın başını Hella'nın dizlerine dayamış bir eli krem rengi bebek arabasında çimlerin üzerinde oturması Eddie'ye acı vermişti. Bir Strassenbahn yakaladı ve "Gorili görmeye gideyim," diye düşündü. Şehir merkezine doğru yürüyen kızları görünce morali düzeldi. Şehrin en uzak yerine gelince nehre doğru yürüdü, Weser üzerindeki köprüyü geçti ve Neustadt'a giden başka bir Strassenbahna bindi. Hava üssünden bir önceki durakta indi.

Burada evlerin sıraları bozulmamıştı. Bu evlerden birine girdi ve basamakları üçer üçer çıktıktan sonra kapıyı çaldı. Elfredia'nın sesini duydu "Bir dakika." Ve sonra kapı açıldı.

Eddie Cassin onu her gördüğünde şaşırıyordu. Güzel vücudu olduğundan daha da dolgun görünüyordu. Düzgün ayak bilekleri ve kalçaları vardı. Ve sonra etrafı tıpkı tavşanlarınki gibi kırmızı bir çizgiyle çevrili narin menekşe rengi gözlerinin olduğu ucube kafası.

Eddie Cassin duvara dayalı kanepeye oturdu. "İçecek bir şeyler getir bebeğim," dedi. Önceden buraya çok miktarda likör depolamıştı, böylesi daha güvenliydi. Elfredia'nın, o burada yokken eşyalarına dokunmayacağını biliyordu. Elfredia içkileri karıştırırken Eddie de büyülenmiş bir halde onun kafasının hareketlerini izliyordu.

Kafası vücuduna göre çok büyüktü ve saçları pirinç bir tel yığınına benziyordu. Cildi yaşlıydı ve sarı, parlak, yağlı gözeneklerle dolu tavuk derisini andırıyordu. Burnu sanki ezilmiş gibi basık ve genişti ve dudakları dana eti renginde iki tane yumuşak şeritten ibaretti. Çökük bir çenesi vardı. Ama odada dolanıp dururken ve Eddie ile konuşurken sesi yumuşacık ve ahenkli çıkıyordu, sesinde yaşlı birinin sesindeki titreme hissediliyordu. Çok iyi İngilizce konuşurdu, dillere kolay uyum sağlardı ve bir tercüman gibi dili yaşam tarzı haline getirmişti. Bazen Eddie'ye Almanca dersleri verirdi.

Eddie burada kendini rahat ve güvende hissederdi. Odayı mumlarla aydınlatır ve Eddie de, kıkırdayarak,

bunları muhtemelen başka şeyler için kullandığını düşünürdü. Karşıdaki duvarın yanında bir yatak vardı ve onun yanında da pencereye bakan duvara yaslanmış çekmeceli bir dolap duruyordu. Bu dolabın üstünde de kocasının bir fotoğrafı vardı. Düzensiz dişleriyle hoş bir gülümsemesi olan yakışıklı bir adamdı.

"Seni bu akşam beklemiyordum," dedi Elfredia. İçkisini verdi ve kanepenin uzak bir köşesine oturdu. Eğer herhangi bir arzu veya istek belirtisi gösterirse adamın gidebileceğini ve eğer adam sarhoş olana kadar beklerse de ışıkları söndürüp onu ateşli bir şekilde yatağa atacağını öğrenmişti. Bu nedenle istemiyormuş gibi görünmesi gerektiğini de biliyordu.

Eddie içkisini içerek kanepeye yaslandı ve resme bakıp durdu. Kocası Stalingrad'da ölmüştü. Elfredia, vatandaşı kadınlarla, orada ölen Alman erkekler için resmi yas gününde nasıl karalara büründüklerini ona defalarca anlatmıştı. Şimdi Stalingrad adı bile yüreklerini acıyla doldurmaya yetiyordu.

"Onun bir ibne olduğunu düşünüyorum hâlâ," dedi Eddie Cassin. "Nasıl oldu da seninle evlendi?" diye sordu. Eddie, kendini iyi hissetmediği zamanlarda kadına acı çektirip onu üzerdi.

"Söyle bakalım seninle sevişti mi hiç?" diye sordu

"Evet," dedi Elfredia kısık sesle.

"Ne kadar sıklıkla?"

Kadın cevap vermedi.

"Haftada bir kere mi?"

"Daha fazla," dedi kadın.

"Yani belki o kadar da ibne değilmiş," dedi Eddie. "Ama sana bir şey diyeyim mi, kocan seni aldatıyormuş."

"Hayır," dedi kadın ve Eddie kadının ağladığını fark etti.

Eddie ayağa kalktı. "Eğer böyle yapacaksan gideyim ben," diye bağırdı. Oyun oynuyordu ve Elfredia da bunun farkındaydı ama ne demesi gerektiğini de biliyordu.

Dizlerinin üstüne çöktü ve adamın ayaklarına kapandı.

"Lütfen Eddie, gitme! Lütfen gitme."

"Kocanın bir ibne olduğunu söyle, gerçeği söyle."

Kadın ayağa kalktı ve sinirden ağlayarak, "Hayır," dedi.

"O kelimeyi söyleme bir daha. O bir şairdi."

Eddie bir içki daha aldı ve vakur bir ifadeyle "Gördün mü? Doğru bilmişim. Bütün şairler yumuşaktır. Öyle değil mi? Üstelik bunu dişlerinden anlayabiliyorum," dedi şeytanca sırıtarak.

Kadın artık isterik bir biçimde hıçkırıklara boğulmuştu.

"Gidebilirsin," diye bağırdı. "Git buradan seni canavar, seni pis, iğrenç yaratık!" Sonra adam onu şöyle bir sarsıp, yüzüne bir tokat attı ve yatağa fırlattığında kadın bunun bir aldatmaca olduğunu anladı. Adam kendini tatmin etmek için kadını kasten kızdırmıştı. Adam kadının üstüne çullanırken kadın karşılık vermemeye çalıştı ama adamın azgın bedeni altında kaybolup gitti.

Her zaman olduğu gibi kendi şehvetinin ortaya çıkmasına da engel olamadı. Ama bu gece her zaman olduğundan daha ateşli ve tutkuluydular. Eddie, kadına zorla viski şişesinden içirdi ve kadını her şekilde aşağıladı. Kadını ellerinin ve dizlerinin üzerinde süründürdü ve kendisine yalvarttırdı. Karanlıkta odanın içinde bu şekilde dört nala koşturdu. Kadın da adamın emirlerine uyarak onun isteğine göre yön değiştirdi. Nihayet adam kadına acıdı ve "Çüşşş!" dedi ve kadın da durdu. Sonra kadının yatağa, kollarına gelmesine izin verdi.

"Şimdi kocanın ibne olduğunu söyle," dedi, kadını her an yataktan atmaya hazır bir halde.

Kadın çocuksu bir sarhoşlukla, "Kocam bir ibne," dedi ve sustu. Sonra sırtüstü yatağa uzandı. Adam, büyük, kalkık memelerini görebilmek için kadını oturttu. Tıpkı futbol topu gibiydiler. Eddie büyülenmişti. Kadın giyinikken sıradan duruyordu. Bu hazineyi ilk keşfettiğinde zevkten titremişti.

"Kendimi iyi hissetmiyorum Eddie," dedi kadın. "Tuvalete gitmem gerek". Eddie kadına yardım etti ve onu çıplak bir halde klozete oturttu. Sonra kendine bir içki aldı ve yatağa uzandı.

"Zavallı Elfredia," diye düşündü. "Zavallı Elfredia. Sertleşmiş bir sik için her şeyi yapar." Onu Strassenbahn'da ilk kez gördüğünde, kadının ona attığı bakıştan ne mal olduğunu anlamıştı. Şimdi doymuşken, tutkusu ve nefreti yok olmuşken kadına yaptığı zulme ve kocasının anısına yaptığı kasti hakarete kendisi de hayret etti ama pişman değildi. Böyle bir kafası olan bir kadınla

ne çeşit bir erkek evlenebilirdi ki? Başlarda Elfredia'nın ona anlattıklarına göre adam bu kadına gerçekten deli oluyormuş. Üstelik kadının böyle bir vücudu var; gerisi önemli değil, diye düşündü Eddie.

Bir içki daha aldı ve yatağa geri geldi. Öyleyse bu kadın onunla bu dünyada evlenebilecek tek erkeği bulmuştu, şanslıydı. Doğanın bu kadına verdiği maskenin ardındaki ruhu görebilen tek erkeği... Kadının söylediğine göre ve fotoğraftan anlaşıldığına göre adam müthiş bir erkekmiş. Ve Eddie de bu hatırayı yok etmeye çalışıyordu.

Elfredia'nın tuvalette kustuğunu duydu. Kadına üzülmüştü, kendi acısını bastırmak için kadına yapmadığını bırakmamıştı ve şimdi hayatının en son kökleri de geri dönülmez bir şekilde yok olup gitmişti. Karısını suçlayamıyordu ve karısı hastayken ondan iğrendiğini saklayamamıştı hiç. Karısı hamileyken çok çirkinleşmişti, Elfredia'ya benziyordu. O yüzden o sıralar karısına hiç elini sürmemişti.

Eddie bir içki daha aldı. Kafası bulanıklaşmıştı ama karısının yanında olduğunu, bacaklarını ayırmış bir şekilde orada durduğunu hayal etti; ve aklına annesinin kullandığı eski bir buz kabı geldi. Her gün kömürlüğe iner ve ağır ahşap bir kovanın içine buz kütlesi koyup yukarı çıkarırdı. Sonra da geniş leğeni buz kutusunun altına koyardı ki buz eriyip oraya dökülsün. Bu leğeni de her sabah boşaltırdı, içinde bozuk yiyecek parçaları, gazete parçaları, pislik yumakları ve on bazen otuz tane hamamböceği ölüsü yüzerdi. Hamamböcekleri kahve-

rengi sert kabuklarının üzerinde ters dönmüş bir halde yüzerdi, ince tehditkar dokunaçları suya karışmış sayısız kan damlası gibi yassı yassı olurdu. Karısı şimdi yerde duran gri emaye leğeni ayak bileklerinin arasına almış bir şekilde duruyordu karşısında sanki. Vücudundan bu leğene bozuk yiyecek parçaları, gazete parçaları, pislik yumakları ve kahverengi kabuklu hamamböceği ölüsü düşüp duruyordu.

Eddie ayağa kalktı ve "Elfredia," diye bağırdı. Cevap gelmedi. Tuvalete gitti onu yere yığılmış bir halde buldu. Koca memeleri yerle birleşmişti. Kadını kucağına alıp yatağa götürdü ve sonra kadının sessizce, usul usul ağladığını fark etti. Sanki Eddie uzaklarda bir yerlerden kendini ve kadını seyrediyordu. Mum ışığının ve yaz gecesinin yansıttığı kendi yüzünü görebiliyordu. Aniden büyük bir pişmanlık duydu. İçinden "Tanrım, Tanrım yardım et bana. Lütfen yardım et," diye bağırıyordu. Kadının yüzünü, koca ağzını, burnunu ve sarı yanaklarını öptü. "Ağlama," dedi "lütfen ağlama. Kocan iyi bir adamdı, ibne değildi. Ben sana takılıyordum sadece."

Uzun süre önce, daha bir çocukken, biri ona şimdi zar zor hatırladığı peri masalları anlatırdı. Hikayeyi anlatan ses; "Zavallı kayıp prenses ormanda kaybolmuştu," diyordu. Şimdi aklına, çocukken de aklına gelen başında bir tacı ve beyaz dantelden duvağı olan, bir meleğin narin yapısına ve bedenin saflığını bozacak hiçbir erişkinlik ibaresi olmayan gelişmemiş bir kızın incecik vücuduna sahip kalçası ve memeleri belirginleşmemiş

bir bakirenin görüntüsü geldi. Pencereden dışarıya (ya okuldaydı ya da yatak odasında), yaşlarla dolu gözleriyle betondan bir ormana bakarken sessizce ve usul usul ağlıyordu, içindeki yalvaran ses yavaşça "Zavallı kayıp güzel," diyordu ve bu böyle devam edip durmuştu.

O gece Hella ve Mosca bebeği Frau Saunders'a bırakmışlar ve Metzer Strasse'ye gitmişlerdi. Mosca'nın hâlâ resmi giriş bileti vardı. İçinde havlu ve temiz iç çamaşırı olan mavi spor çantasını taşıyordu.

İkisi de terlemişti ve toz içindeydi, boş bir duş bulabilmek için etrafa bakınıyorlardı. Frau Saunders'in evinde su ısıtıcısı yoktu.

Binanın karşısında Frau Meyer'i gördüler. Üstünde Eddie Cassin'in hediye ettiği beyaz bir pantolon ve beyaz bir bluz vardı. Amerikan sigarası içiyordu ve garip bir şıklık içindeydi. "Merhaba çocuklar," dedi. "Görüşmeyeli çok oldu."

"Yalnız değilsin, değil mi?" dedi Mosca.

Frau Meyer güldü "Hayır, ben asla yalnız kalmam. Erkeklerle dolu böyle bir evde hele..."

Hella, "Frau Meyer, Leo Hamburg'dan döndü mü, biliyor musun?" diye sordu.

Frau Meyer şaşırmıştı. "Neden soruyorsunuz ki, cuma günü döndü. Daha görmediniz mi?"

"Hayır," dedi Mosca "Rathskellar'da da kulüpte de görmedim."

Frau Meyers'in yüzünde tuhaf bir bakış vardı.

"Mosmor bir gözle odasında şimdi. Ona takılmak istedim ama kızdı bana. Ben de onu tek başına bıraktım."

"Umarım hasta değildir," dedi Hella. Merdivenleri çıktılar ve Leo'nun kapısını çaldılar ama cevap veren olmadı. Mosca kapıyı açmaya yeltendi, kilitliydi.

"Yaşlı Meyer yanlış hatırlıyor herhalde," dedi Mosca "Büyük ihtimalle dışarı çıktı"

Mosca'nın odasına gittiler ve Mosca soyunup holün sonundaki banyoya gitti. Küvete girdi sonra da çabucak yıkandı. Odaya döndüğünde Hella yüzünün bir tarafını ellerinin arasına almış yatakta duruyordu.

"Ne oldu?" diye sordu.

Hella "Dişim sızlıyor," dedi "Bugün tüm o şekerlemeleri ve dondurmaları yemeseydim keşke."

"Yarın dişçiye götüreceğim seni," dedi Mosca.

"Hayır kendisi geçer," dedi Hella "Daha önce de olmuştu."

Mosca giyinirken o da soyundu. Bornozunu giydi ve banyoya gitti.

Mosca ayakkabılarını bağlarken, Leo'nun odasına doğru birinin yürüdüğünü duydu. Bir an için bunun odayı talan etmeye gelen bir Alman temizlikçi olduğunu düşündü ve "Leo?" diye seslendi. Bekledi sonra duvarın ardından Leo'nun "benim" dediğini duydu.

Mosca dışarı çıktı ve Leo kapıyı açtı. Mosca içeri girdiğinde Leo yatağa doğru gidiyordu.

"Neden uğramadın?" diye sordu Mosca.

Leo yatağa oturdu ve uzanmak için döndüğünde Mosca yüzünü gördü. Bir gözünün altı morarmıştı. Al-

nında da bir şişlik vardı. Üstelik yüzü de şişmişti.

Mosca bir süre ona baktı sonra masaya gidip oturdu. Bir sigara yaktı. Ne olduğu hakkında bir fikir yürütebiliyordu, dün gece gördüğü Stars and Stripes'ın manşetinden bunu çıkarabiliyordu. İçtiği biralar yüzünden ne yazdığını tam olarak hatırlayamıyordu.

Kapakta Hamburg limanında demir atmış bir gemi resmi vardı. Gemi insan doluydu. Resmin altında geminin, eskiden toplama kamplarında olan insanları Filistin'e götürmeye çalıştığı yazıyordu. İngilizler gemiyi durdurmuş ve Hamburg'a götürmüşlerdi. Gemidekiler inmeyi reddetmiş ve silahlı kuvvetlerin zulmüne uğramıştı.

Mosca sessizce sordu "Hamburg'daki mesele mi?"

Leo başını sallayarak onayladı. Mosca sigara içerken bir süre düşündü, olayları bir araya getirerek, Leo'nun onları neden görmeye gelmediğini, kapıyı çaldıklarında neden cevap vermediğini düşündü.

"Gitmemi ister misin?"diye sordu.

Leo başını salladı. "Hayır," dedi. "Kal biraz."

"Seni kim dövdü, İngilizler mi?"

Leo, evet anlamında başını salladı. "Gemiden atmaya çalıştıkları bir adamı döverlerken araya girdim. Bu oldu," dedi yüzünü göstererek. Mosca, adamın yüzünde hiçbir mimik göremedi, sanki kasları felç olmuştu.

"Nasıl oldu?"

Leo "Gazeteyi okumadın mı?" diye sordu. Mosca sabırsızca "Ne oldu?" diye sordu tekrar.

Leo yatağa oturdu, konuşmadı ve birden gözlerinden yaşlar boşaldı. Yüzünün kenarında bir tik oluştu. Durdurmak için elini yüzüne götürdü. Sonra da patladı. "Babam yanılmış, yanılmış."

Mosca hiçbir şey söylemedi. Birkaç dakika sonra Leo elini yüzünden çekti. Tiki durmuştu. Leo, "O adamı iskelede sürüklediklerini gördüm. 'yapmayın' dedim. Çok şaşırmıştım ve sonra İngilizlerden birini itiverdim. Diğeri 'Pekala seni Yahudi piçi! Demek sen de biraz istiyorsun' dedi," diye devam etti adamın Londra aksanını mükemmel bir şekilde taklit ederek. "Yere düştüğümde Alman liman çalışanlarının bana, hepimize güldüğünü gördüm. Sonra babamı düşündüm. Yanıldığını düşünmemişti, sadece onu düşündüm, oğlunu bu şekilde görseydi ne düşünürdü acaba?"

Mosca yavaşça "Sana daha önce de söyledim. Gidecek bir yerin yok. Bak evlilik kağıtları gelince ben Amerika'ya dönüyorum. Hava üssünün kapanacağı dedikoduları var ve her halükarda işsiz kalacağım. Neden bizimle gelmiyorsun?" dedi.

Leo başını ellerinin arasına aldı. Bu öneri onda hiçbir duygu uyandırmamıştı. Kabul etmek için bir istek, Mosca'ya karşı bir sevgi, bir yakınlık duygusu hissetmedi.

"Yahudiler Amerika'da güvende mi?" diye sordu.

"Öyle sanırım," dedi Mosca

"Öyle mi sanıyorsun?" diye sordu Leo.

"Hiçbir şey kesin değildir," diye cevap verdi Mosca.

Leo hiçbir şey söylemedi. Tüylü yün kıyafetler

içindeki İngiliz askerler geldi aklına. Askerler onu ve arkadaşlarını serbest bıraktığında, kendi kıyafetlerini ve yiyecek arabasının içindekileri onlara vermişti,- ve Leo babasının haklı olduğunu anlamıştı, 'İnsanoğlu iyi kalplidir' derdi babası ve "İyiliğe kötülükten daha yakındır."

"Hayır," dedi Mosca'ya. "Seninle gelemem. Filistin'e gitmem gerek. Birkaç hafta içinde gideceğim," dedi. Mosca'ya duyduğu hislerden dolayı ona bir açıklama yapma gereği duymuştu. "Kendi halkım dışında kimsenin yanında güvende hissetmiyorum kendimi." Sonra Mosca'yı kırdığını, kendisini sevdiğini, Mosca'nın, düştüğü güç durumlarda kendisine yardım ettiğini fark etti. Ama Mosca da tanımadığı ya da umursamadığı bir Yahudi'yi savunmazdı ki. Mosca'ya duyduğu bu sevgi çok uzun sürmedi, Mosca ona gerçekten güvenli bir ortam sunamazdı. Maddi olarak ne kadar iyi durumda olursa olsun Amerika'da bile güvende olamazdı. Aklının bir köşesinde, mücadele etmediği, Mosca gibi arkadaşları da bu güce karşı mücadele etmediği sürece ya da her şeyi kontrol altında tutmadığı sürece bu güvenliğin yıkılabileceğine dair her zaman bir korkusu olacaktı. Onu özgür bırakan da ona işkence eden de aynı kişiydi. Arkadaşı da düşmanı da sadece düşmandı. Buchenwald'dan döndükten sonra kısa bir süre birlikte olduğu bir kızı hatırladı. Hem neşeli hem de neredeyse zalim bir gülüşü olan zayıf ve iyi bir Alman kızıydı. Leo, köye gitmiş ve bir kaz ile iki tane de tavuk getirmişti. Ona bunları çok uygun bir fiyata aldığını söylediğinde kız, ona bakmış ve rahatsız edici bir tonla gülümseyerek,

"Öyleyse sen iyi bir işadamısın," demişti. Bu kızın sözlerinin ardında yatanları şimdi anlıyordu, diğerleriyle birlikte ona da sadece belli belirsiz bir kötü niyet besliyordu. Kız çok tatlı ve şefkatliydi, ona önem veriyordu. Leo da ona karşı her zaman düşünceli ve iyi davranmıştı ta ki o güne kadar. Şimdi ise o kız ve onun gibiler, mezara kadar taşıyacağı o mavi sayıları damgalamışlardı koluna. Bu insanlardan kaçmak için nereye gidebilirdi? Amerika'ya değil, Almanya'ya hiç değil. Nereye gidebilirdi?

"Baba -Baba," diye seslendi içinden. "İnsanların gittikleri her yere kendi dikenli tellerini, fırınlarını, işkence sopalarını da götürdüğünü söylemedin hiç; bana nefret etmeyi, yok etmeyi öğretmedin hiç ve işte şimdi beni aşağıladıklarında bile sadece utanıyorum. Kızamıyorum, sanki tüm bu aşağılamaları, hakaretleri hak etmişim gibi. Nereye gidebilirim şimdi? Dikenli teller Filistin'de de olacak senin gittiğin cennette ya da cehennemde de... Eminim." Sonra sanki daha önce açığa çıkmamış bir sırrı öğrenmiş gibi babasının da düşman olduğunu düşündü.

Daha fazla düşünmesine gerek yoktu. Mosca'nın sessizce sigarasını içtiğini gördü.

"İki hafta içinde Filistin'e gideceğim sanırım ama Bremen'i birkaç gün içinde terk edeceğim."

Mosca yavaşça, "Umarım yanılmıyorsundur. Gitmeden önce uğra," dedi.

"Hayır," dedi Leo, "Bu kişisel bir mesele değil ama kimseyi görmek istemiyorum."

Mosca onu anlıyordu. Kalktı ve elini uzattı. "Tamam Leo, şansın açık olsun." Tokalaştılar. Hella'nın öbür odanın kapısını açtığını duydular.

"Onu görmek istemiyorum," dedi Leo.

"Mosca "Tamam," dedi ve çıktı.

Hella giyinmeye başlamıştı. "Nerelerdeydin?" diye sordu.

"Leo'nun yanındaydım. Gelmiş."

"İyi," dedi "Çağır içeri gelsin"

Mosca bir an düşündü ve "Şu anda kimseyle görüşmek istemiyor. Küçük bir kaza geçirmiş. Yüzü yaralanmış. Sanırım senin onu bu halde görmeni istemiyor."

"Çok aptalca," dedi Hella. Giyindikten sonra odadan çıktı ve Leo'nun kapısını çaldı. Mosca kendi odasında kaldı. Yatağa uzandı. Leo'nun kapıyı açtığını duydu ve konuşmalarını dinledi. Sesleri anlaşılmaz mırıltılar halinde duyuluyordu. Yanlarına gitmek istemedi, yapabileceği bir şey yoktu.

Mosca uyuyakalmıştı ve uyandığında saatin çok geç olduğunu hissetti, odaya biraz karanlık çökmüştü. Leo ve Hella'nın hâlâ konuştuklarını duyabiliyordu. Birkaç dakika bekledikten sonra "Hey, Kızıl Haç kapanmadan yiyecek bir şeyler almaya ne dersiniz?" diye seslendi. Sesler kesildi, tekrar duyuldu ve sonra Leo'nun kapısının açıldığını duydu. Kısa bir süre sonra Hella yanına geldi ve ışığı açtı.

"Ben hazırım," dedi Hella, "Haydi gidelim." Mosca Hella'nın ağlamamak için dudağını ısırdığını gördü.

Mosca içine ıslak havluları ve kirli iç çamaşırları

sokuşturduğu mavi spor çantasını aldı. Merdivenlerden indiler ve binadan çıktılar. Frau Meyer hâlâ basamaklarda duruyordu. "Dostumuzu gördünüz mü?" diye sordu. Sesinde alaycı bir hava vardı.

"Evet," dedi Hella kadını tersleyerek.

Kurfürsten Bulvarı yolunda Mosca, "Sana her şeyi anlattı mı?" diye sordu.

"Evet," diye cevap verdi Hella.

"İçeride o kadar saat ne bok konuştunuz?"

Hella bir süre sessiz kaldıktan sonra "Çocukken yaşadıklarımız hakkında konuştuk. O şehirde büyümüş; bense köyde ama ikimiz de aynı şeyleri yaşamışız. Biz çocukken Almanya yaşanılası bir yerdi," diye devam etti sözlerine.

"Herkes gidiyor," dedi Mosca. "Önce Middleton, şimdi Leo ve çok kısa bir süre sonra da Wolf. Geriye bir tek biz ve Eddie kaldık. Sana ve Eddie'ye göz kulak olmalıyım."

Hella ona gülümsemedi. Yüzü yorgun görünüyordu ve gözleri de çok donuk bakıyordu. Morluk çenesinin tamamını kaplamıştı. "Mümkün olan en kısa süre içinde gitmek istiyorum," dedi. "Eddie'den hoşlanmıyorum ve senin onunla görüşmen de hoşuma gitmiyor. İyi bir arkadaş olduğunu, bizim için çok şey yaptığını biliyorum ama beni korkutuyor. Kendi adıma değil senin adına korkuyorum."

"Endişelenme," dedi Mosca. "Evlilik kağıtlarımız yakında burada olacak. Ekimde Almanya'dan gideceğiz."

Eve yaklaştıklarında Hella bitkin bir halde "Walter, sence dünya yardıma muhtaç insanlar için daha iyi bir yer haline gelecek mi?" diye sordu.

"Bilmiyorum" diye karşılık verdi Mosca. "Ama merak etme bizim yardıma ihtiyacımız yok."

Sonra kadının moralini düzeltmek için "Anneme her şeyi yazdım. Gerçekten mutlu oldu ve özellikle de benim eve dönmeme çok sevindi. Sadece eve iyi bir kız getirmemi istiyor." Sonra birbirlerine bakıp güldüler.

"Galiba ben iyi bir kızım," dedi Hella kaygılı bir şekilde. "Annemle babamı merak ediyorum, eğer hayatta olsalardı hakkımda ne düşünürlerdi. Büyük ihtimalle mutlu olmazlardı." Bir süre sustu. "Benim iyi bir kız olmadığımı düşünürlerdi."

"İyi olmaya çalışıyoruz bebeğim," dedi Mosca usulca. "Çok çalışıyoruz. Başka bir dünya burası."

Evlerine giden küçük patikaya girdiler ve kapıya kadar giden ay ışığının aydınlattığı yoldan devam ettiler. Taş evin duvarları bebeğin ağlamasını duymalarını engellemedi. Bebek bir şey olduğu için ağlamıyordu. Her zamanki mekanik protestosunu yapıyordu. Hella Mosca'ya güldü. "Minik kokarcam benim!" dedi ama merdivenleri de ondan önce çıktı.

BÖLÜM
19

HELLA, HAVA üssüne ilk defa geliyordu. Mosca onu karşılamak ve nizamiyeden geçirmek için dikenli tellerin dışına çıktı. Askerlerin kullandığı pembe kumaştan yaptırdığı takım içinde çok ince ve şık görünüyordu. Mosca bu kumaşı Ann Middleton'un Ordu mağazası kartıyla almıştı. Takım elbiseyi beyaz ipek bir bluz, beyaz bir şapka ve şalla tamamlamıştı. Şal, şiş çenesini gizliyordu. Nizamiyeden geçerken Mosca'nın koluna girdi.

Sivil Personel Ofisine geldiklerinde, Inge Hella'yı selamlamak için masasından kalktı. El sıkıştılar ve kendilerini tanıttılar. Baş katip Herr Topp, Eddie Cassin'e imzalatmak için elinde kağıtlarla içeri girdi. İçten bir gülümseme ve esprili bir şekilde "Hava üssünde çok iyi bir dişçimiz var, Amerikalı dişçiler bu işin en iyisidirler," dedi Hella'nın içini rahatlatmak için.

Mosca, Eddie'ye "Yüzbaşı Adlock'la konuştun değil mi?" diye sordu.

Eddie de başını evet anlamında salladı ve kibarca Hella'ya dönerek "Kendini nasıl hissediyorsun?" dedi.

"Biraz sızlıyor," diye cevap verdi Hella. Eddie ve Mosca'nın buradaki insanlar üzerinde sahip oldukları gücü hissetmişti, Herr Topp ve Inge adlı kız nasıl da saygılıydılar onlara karşı. İşte burada yenilenle galip arasındaki fark açıkça görülebiliyordu. Ne cinsiyetin ne de yaptıkları işin önemi vardı. Bu durum Eddie'den ve hatta Mosca'dan ürkmesine neden oldu. Bu yüzden gayrı ihtiyari bir şekilde Eddie'ye "Alman dişçilerin bir faydası olacağını sanmıyorum," dedi.

"Zaten bizdeki ilaçlardan bulamazlar," dedi Eddie onaylarcasına. "Yüzbaşı Adlock seni iyileştirecektir," diyerek Mosca'ya döndü. "Hella'yı şimdi götür istersen."

Hella ve Mosca Sivil Personel Ofisi'nden çıktı. Odanın dışında duran Alman memurlar işlerini bırakıp merakla bu, cani suratlı, ters, çirkin Amerikalının beraber olduğu böylesi ürkek, tatlı, zayıf, uzun, narin kadını, yani daha önce düşündüklerinin tam tersi olan bu insanı görmeye çalıştılar.

Mosca ve Hella hava üssünün içine girdiler, hangarlara, uçuş sahalarına ve İdare Binası'na giden çok sayıda yolu geçerek dispanser ve üs hastanesi olarak hizmet veren uzun kışlaya vardılar.

Siyah deri dişçi koltuğu da, beyaz duvarlı oda da boştu. Sonra beyaz önlük giyen bir Alman doktor geldi. "Yüzbaşı Adlock sizinle ilgilenmemi istedi. Şu an kendisi meşgul. Lütfen," dedi Hella'ya dişçi koltuğunu göstererek.

Hella şapkasını ve şalını çıkartıp Mosca'ya verdi. Saklamak istermiş gibi şiş yanağını eliyle kapattı ve

dişçi koltuğuna oturdu. Mosca da onun yanına geçti. Hella elini Mosca'nın kolunu tutmak için uzattı. Alman dişçi, yanağını görünce gözlerini kıstı. Hella'ya ağzını genişçe açması için yardımcı oldu, çenesini nazikçe ama sıkı bir şekilde aşağı doğru bastırdı. Uzun uzun inceledikten sonra Mosca'ya döndü ve "enfeksiyon geçene kadar bir şey yapamayız. İltihap köküne, kemiğe doğru ilerliyor. Penisilin ve sıcak kompres uygulanması gerekir. Şişlik inince kökü alabilirim," dedi kısık bir sesle.

Mosca "İğne yapabilir misiniz?" diye sordu.

Alman dişçi omzunu silkti. "Yapamam. Penisilin dolapta kilitli ve sadece Amerikalı doktorlar kullanabilir. Yüzbaşı Adlock'u çağırayım mı?" dedi. Mosca olur anlamında başını salladı. Alman odadan çıktı.

Hella yarattığı karmaşadan dolayı özür dilemek ister gibi gülümseyerek başını Mosca'ya doğru kaldırdı. Mosca da ona gülümsedi ve "sorun değil," dedi. Şapkayı ve şalı bir sandalyenin üzerine koydu.

Uzun bir süre beklediler. Sonunda Yüzbaşı Adlock geldi. Genç, iri yarı, yakışıklı bir adamdı. Üniformasını acemi asker şapşallığıyla taşıyordu; kravatı gevşek bağlanmış, düğmesi açık yakadan aşağı sarkıyordu. Gömleği de pantolonunun dışına sarkmıştı.

"Bakalım neyiniz var?" dedi neşeli bir şekilde. Ve parmaklarını dişlerini rahatça görebilmek için Hella'nın ağzına soktu. "Evet korkarım Alman dostum haklıymış," dedi odaya yeniden giren ve yaşça kendinden büyük Alman dişçiye bakarak. "Penisiline ve sıcak komprese ihtiyacı var. Şişlik inince sorunsuz bir şekilde iyi-

leştirebiliriz."

Mosca cevabın ne olacağını biliyordu ama yine de sordu, "Ona penisilin verebilir misiniz?" Sesinin kızgın çıktığını ve soruyu yanlış bir şekilde sorduğunu fark etti. Hella'nın kolunu sıktığını hissetti.

"Üzgünüm," dedi Yüzbaşı Adlock başını sallayarak. "Kuralları biliyorsunuz. Kuralları çiğnemek umurumda değil ama bunu sizin için yaparsam diğer bütün askerler de kız arkadaşlarını buraya getirmeye başlar sonra. Penisilinin hesabı sıkı tutulmalıdır ayrıca."

"Evlilik kağıtlarımız yakında gelecek," dedi Mosca. "Bu durumu değiştirmez mi?"

"Üzgünüm," diye karşılık verdi Yüzbaşı. Mosca adamın gerçekten üzüldüğünü gördü. Yüzbaşı düşünceli bir adamdı. "Bakın, evlilik kağıtlarınız Frankfurt'tan onaylanmış bir şekilde gelir gelmez bana haber verin, onu tedavi edeyim. Sizin resmi olarak evlenmenizi beklememize gerek kalmaz. Sizi böyle bir enfeksiyonla bekletmek istemiyorum."

Hella şapkasını ve şalını taktı. Yüzbaşıya teşekkür etti. Yüzbaşı da elini onun omzuna koyarak, "Şimdilik yanağına sıcak kompres yapın. Belki şişlik inebilir. Eğer durum kötüleşirse Alman Hastanesi'ne gidin," dedi büyük bir nezaketle. Kapıdan çıkarlarken Mosca yaşlı Alman dişçinin yüzünde şüpheli bir bakış gördü. Sanki her şey fazla hafife alınıyordu.

Personel ofisine döndüklerinde Eddie'ye olanları anlattı. Hella Mosca'nın masasındaki sandalyeye oturdu. Sakin ve kaygısız görünmeye çalışıyordu.

Eddie üzgün bir tavırla, "Neden Albay'ın yaverinin ofisine çıkıp, Frankfurt'un kağıt işlemlerini hızlandırıp hızlandırmadığını öğrenmiyorsun," dedi. Mosca, Hella'ya dönerek, "Burada biraz bekleyebilir misin? Ya da istersen eve git," dedi.

"Bekleyeceğim" diye karşılık verdi Hella. "Ama çok uzun sürmesin."

Avucunun içi terden sırılsıklam olmuştu.

"İyi olduğundan emin misin?" diye sordu.

"Kadın başını salladı. Mosca dışarı çıktı. Odaya girdiğinde Yaver telefonla konuşuyordu. Sesi kibardı, tüm dikkatini telefona vermiş yumuşak ve mülayim bir yüzü vardı. Mosca'ya biraz sonra kendisiyle ilgileneceğini işaret etti. Telefonu kapattığında ilgili bir şekilde "Sizin için ne yapabilirim?" diye sordu.

Mosca oldukça kaygılı bir şekilde, "Evlilik kağıtlarım için gelmiştim. Bir haber var mı?" diye sordu.

"Hayır, daha bir şey yok" diye cevap verdi Yaver kibarca.

Mosca tereddüt etti ve "Kağıtların bir an önce gelmesinin başka yolu yok mu?" diye sordu.

Yaver adamın yüzüne bile bakmadan "Hayır," dedi.

Mosca arkasını dönüp çıkmamak için direndi. "Peki ben Frankfurt'a gitsem bir faydası olu mu? Belki kimi görmem gerektiğini söyleyebilirsiniz."

Yaver kalın, ağır bir cildi olan kitabı kapattı ve ilk

defa Mosca'nın yüzüne baktı. "Bak Mosca," dedi, "Bu kızla bir yıldır yaşıyorsun, yasak kalktıktan ancak altı ay sonra başvuru yaptın. Şimdi her şeyi aceleye getirirsen büyük bir karışıklık olur. Frankfurt'a gitmeni engelleyemem ama bunun bir faydası olmayacağını garanti ederim. Normal kanallar dışında çalışılması konusunda nasıl hissettiğimi biliyorsun."

Mosca kızmadı, sadece utandı. Yaver daha yumuşak bir tonla, "Kağıtlar gelir gelmez seni haberdar ederim, tamam mı?" dedi. Bunun üzerine Mosca odadan çıktı.

Personel ofisine giderken sıkıntılı ya da kaygılı hissetmemeye çalıştı. Hella'nın bunu hissedeceğini biliyordu. Ama Hella ve Inge birlikte kahve içip sohbet ediyorlardı. Hella şapkasını ve şalını çıkarmıştı. Kahveden küçük yudumlar alabiliyordu ancak ve parlayan gözlerinden Inge'ye bebekten bahsettiği anlaşılıyordu. Eddie sandalyesinde arkasına yaslanmış onları dinliyor ve gülümsüyordu. Mosca'yı gördüğünde "Nasıl geçti?" diye sordu.

Mosca "İyi," dedi "Elinden geleni yapıyor" ve Hella'ya gülümsedi. Eddie'ye gerçeği daha sonra anlatacaktı.

Hella şapkasını ve şalını takıp Inge'yle tokalaştı. Eddie'yle de el sıkıştı ve Mosca'nın koluna girdi. Ofisten çıkıp nizamiyeye doğru giderlerken, Mosca, "Üzgünüm bebeğim," dedi. Hella şalla kapadığı yüzünü ona çevirdi ve kolunu sıktı. Hella'yla göz göze gelmeye dayanamayacağı için başını öbür tarafa çevirdi.

Mosca, şafak sökmeden önce uyandı ve Hella'nın yastığına gömülmüş sessizce ağladığını duydu. Onu kendine doğru çekti ve kadının başını çıplak omzuna bastırdı, "O kadar kötü mü?" diye fısıldadı. Hella, "Walter çok kötüyüm, çok kötü," dedi. Kelimeleri söyleyiş biçiminden çok korktuğu anlaşılıyordu. Ağlaması, korkmuş bir çocuğun zapt edilemez zırlamasına dönmüştü.

Karanlıkta ağrı, kanının, organlarının kontrolünü ele geçirmiş, bedenini sarmıştı. Mosca'nın hava üssünde ona çare bulamadığını hatırlaması, Hella'yı dehşete sokmuş ve çaresizlikten gözyaşlarına sığınmıştı. Sonra tekrar "Çok hastayım," diye yineledi. Mosca dediklerini zar zor anladı, konuşması anlaşılamıyordu. "Sana biraz daha kompres yapayım," diyerek yatağın yanındaki gece lambasını yaktı.

Hella'yı gördüğünde şoka uğradı. Donuk sarı ışıkta, yüzünün yarısının şiştiğini ve gözünün neredeyse tamamen kapanmış olduğunu görmüştü. Yüzündeki kemikler de garip bir hal almıştı. Tıpkı bir Moğol'a benziyordu. Hella elleriyle yüzünü kapatırken Mosca kompres yapmak için su getirmeye gitti.

Şehrin harabelerinde, Yergen'in kızının kısık gözlerine güneş ışığı vuruyordu. Büyük bir taşın üzerine oturmuş parmaklarını açık bir mirabelle şekerleme kutusuna daldırıyordu. Moloz yığınlarının kokusu gelmeye

başlamıştı. Küçük kız sakince sarı, yağlı meyve toplarını seçip çıkarıyor ve sonra parmaklarına yapışan meyve suyunu yalıyordu. Yergen onun yanındaki bir taşa oturmuştu.

Kızının, eline nadir geçen bu şekerlemeyi, bütün gün kendisine bakıcılık yapan Alman kadınla paylaşmadan rahat rahat yemesi için onu bu uzak harabe vadisine getirmişti.

Yergen kızının yüzüne sevgi ve hüzünle bakıyordu. Çocuk beyninin yavaş yavaş parçalandığı gözlerinden okunuyordu. Doktor tek çarenin onu Almanya ya da kıta dışına çıkarmak olduğunu söylemişti. Yergen kafasını salladı. Karaborsada kazandığı bütün parayı çocuğu ile etrafındaki acı dolu, sefil dünya arasına duvar örmek için harcamıştı. Ama doktor bunun yeterli olmayacağını söylemişti. Bütün parası böyle akıp gitmişti.

Şimdi kararını vermişti. Sahte belgeler satın alıp İsviçre'ye yerleşecekti. Bu aylar sürebilirdi ve çok da para gerekliydi. Ama kızı iyileşecek, büyüyecek ve mutlu bir hayat sürecekti.

Kızı parlak, sarı renkli bir mirabelle aldı eline ve Yergen de onu memnun etmek için ağzını açtı. Kızı ona gülümsedi, bu gülümseme üzerine Yergen, şefkat ve koruma içgüdüsüyle kızının yüzünü avuçlarının arasına aldı; bu harabe yığınının ortasında, kızı sanki bir bitki gibiydi, gözleri boş bakıyordu, gülüşü ise sanki bir kas kasılmasıydı sadece.

Sabah havası sertti, sonbahar doğan güneşin gücünü zayıflatmıştı, toprağın rengini değiştirmişti, moloz

yığınlarını grileştirmiş ve ölü kahverengi otlarla kaplamıştı.

Yergen nazikçe "Giselle, haydi şimdi eve götüreyim seni, benim işe gitmem gerekiyor," dedi. Çocuk mirabelle kutusunu elinden düşürdü, İçindeki ağır şurup taş ve tuğla parçalarının üzerine döküldü. Ağlamaya başladı. Yergen kızını oturduğu taştan kaldırdı ve kucağına aldı. Boynuna bastırdı. "Bu akşam eve erken geleceğim, üzülme. Gelirken sana bir hediye de getireceğim, giyecek bir şey," dedi. Ama biliyordu ki kızı, onu kilise merdivenlerinden evlerinin bulunduğu çan kulesine çıkarana kadar ağlayacaktı.

Solgun gökyüzüne doğru bakarken, Yergen harabelerin oluşturduğu bir tepeden bir adamın geldiğini gördü, sonra adam gözden kayboldu, başka bir tepede yine ortaya çıktı. Güneşin ışığını arkasına almış kendisine doğru geliyordu. Yergen kızını yere indirdi. Kızı bacaklarına sarıldı. Adam son yuvarlak tepeciği de geçti. Yergen gelenin Mosca olduğunu görünce şaşırdı.

Askeri kıyafetlerini giymişti. Sabah güneşinin ışığında, esmer teni grileşmişti ve yüzünde yorgunluktan ayrı ayrı yönlere giden çizgiler oluşmuştu.

"Her yerde seni arıyorum," dedi Mosca.

Yergen kızının başını okşadı. Bu kadar çabuk bulundukları için şaşırmıştı. Mosca bunu hissetmiş gibiydi. "Temizlikçi kadın sabahları bu taraflara geldiğinizi söyledi," dedi.

Gün ışığı şimdi çok daha güçlüydü, Yergen Strassenbahnın sesini duyabiliyordu. Yavaşça ve şüpheyle

"Beni neden arıyorsun?" diye sordu.

Etraflarını saran enkaz yığınlarından kopan parçalar yere düştü ve küçük bir toz bulutu oluşturdu. Mosca pek sağlam olmayan bir zeminde durduğunu fark edip yerini değiştirdi. "Hella'nın biraz morfine ya da kodeine ve biraz da penisiline ihtiyacı var. Dişini biliyorsun. Çok kötüleşti." Sonra durdu. "Morfini bugün bulmam gerek, çok ağrıyor dişi. istediğin her şeyi veririm," dedi.

Yergen kızını kucağına aldı ve harabelerin üzerinde yürümeye başladı. Mosca da onlarla birlikte gitti. "İstediğin şeyi yapmak çok zor," dedi Yergen. Ama kafasında tüm taşlar yerine oturmuştu bile. Bunu yapabilirse İsviçre'ye üç ay daha yaklaşmış olacaktı. "Bu sana çok pahalıya mal olur," dedi.

Mosca durdu. Yergen, sabah güneşi hiç de sıcak olmamasına rağmen Mosca'nın yüzünden ter damlaları aktığını ve yine bu yüzde inanılmaz derecede yardıma muhtaç birini gördü.

"Tanrım," dedi Mosca. "Yapamayacağından korkmuştum. Ne kadara mal olacağı umurumda değil, donuma kadar her şeyimi alabilirsin. Bu gece getir yeter ki."

Şimdi en son tepenin üzerinde oturuyorlardı ve önlerinde şehrin tamamen yıkılmamış bir bölümü ve Yergen'in yaşadığı kilise duruyordu. "Gece yarısı bana gel," dedi Yergen. "Akşam gelme, kızım o saatte yalnız olur ve çok hasta, korkmaması gerekiyor," diye ekledi. Mosca'dan bir sempati ifadesi bekledi ama beklediği olmayınca kızdı ve canı acıdı. Bu Amerikalı sevgilisine çok

düşkündü, peki ama neden onu alıp Amerika'ya güvenli bir yere götürmüyordu? Mosca'nın sevdiği biri için yapabileceği şeyi kendisinin kızı için yapamaması Yergen'in canını daha da acıtıyordu. "Eğer gece yarısından önce gelirsen sana yardım etmem," dedi acımasızca.

Mosca tepenin en üst noktasında dikildi ve Yergen'in aşağı inişini seyretti, çocuğunu beşik gibi yaptığı kollarına almış gidiyordu. Arkasından bağırdı. "Unutma, getirirsen istediğin her şeyi veririm." Yergen döndü ve kafasını 'tamam' anlamında salladı. Çocuğun yüzü doğruca sonbahar güneşine bakıyordu.

BÖLÜM
20

EDDIE CASSİN ve Mosca, birlikte Sivil Personel Binası'ndan çıktılar, sonbahar alacakaranlığında hangarlara ve kalkış alanına doğru gittiler.

"Mafya işini biri daha bıraktı," dedi Eddie Cassin. "Önce Middleton, Leo ve şimdi de Wolf. Sırada sen varsın sanırım Walter."

Mosca cevap vermedi. Üsten çıkan işçi akınına doğru yürüyorlardı. Alman işçiler ve mühendisler nizamiyeye doğru koşar adımlarla ilerliyorlardı. Birdenbire yer sallanmaya başladı ve güçlü makinelerin gürültüsünü duydular. İdare Binası'nın köşesini döndükten sonra, büyük, gümüş rengi uçağa yaklaştılar.

İkindi güneşi gökyüzünde kaybolmak üzereydi. Mosca ve Eddie sigara içerek bekliyorlardı. Sonunda cipin hangarları geçip alana geldiğini gördüler. Rampadan aşağıya uçağa doğru inmeye başladılar ve cip uçağın yüzgeç şeklindeki kuyruğunun etrafında salınıp sonunda durduğunda, iki adam da uçağın yanına varmıştı.

Wolf, Ursula ve Ursula'nın babası cipten indi. Ursula'nın babası ağır bavulları tek seferde indirdi. Wolf

arkadaşlarına bakıp gülümsedi.

"Sizi gidi baş belaları, gidişimi görmeniz beni mutlu etti," dedi ve onlarla tokalaştı. Sonra onları kayınpederiyle tanıştırdı. Ursula'yı biliyorlardı zaten.

Pervaneler şiddetli bir rüzgar çıkardı, öyle ki sanki kelimeleri de uçuruyordu.

Yaşlı adam uçağa doğru yaklaştı, ellerini uçağın gri derisinde gezdirdi ve sonra aç bir hayvan gibi etrafında sinsi sinsi dolaştı.

Eddie Cassin Wolf'a şakayla karışık "Uçağa saklanıp kaçak seyahat etmeyi düşünüyor galiba," dedi. Wolf güldü ve "Bu adam Queen Elizabeth'de bile saklanamaz," diye karşılık verdi.

Ursula şakayı anlamadı. Hızlı bakışlarla uçağa konan bavullara göz atıyordu, sonra elini Wolf'un koluna koydu.

Wolf, Mosca ve Eddie'ye vedalaşmak için elini uzattı ve "İşte buraya kadarmış çocuklar. Sizi tanıdığım için mutluyum. Şaka yapmıyorum. Amerika'ya geldiğinizde beni arayın. Eddie adresim sende var," dedi.

"Tabii ki" dedi Eddie nezaketten yoksun bir şekilde.

Wolf Mosca'ya "İyi şanslar Walter. O mesele için özür dilerim ama şimdi düşünüyorum da belki de sen haklıydın," dedi. Mosca gülümsedi ve "iyi şanslar Wolf" dedi.

Wolf bir an tereddüt ettikten sonra, "Sana bir tavsiye. Buradan bir an önce ayrılmaya bak Walter. Mümkün olan en kısa sürede Amerika'ya dön. Benim tüm söyleyebileceğim bu," dedi.

Mosca tekrar gülümsedi. "Teşekkürler Wolf, öyle yapacağım."

Yaşlı adam uçağın burun tarafından çıkageldi. Wolf'a yaklaştı ve elini uzattı. "Wolfgang, Wolfgang," diye seslendi arkasından. Neredeyse ağlayacaktı. Wolf omuzlarını tuttu ve yaşlı adam da ona sarıldı. "Sen benim oğlum gibisin," dedi yaşlı adam. "Seni özleyeceğim."

Mosca Wolf'un gidiyor olmaktan dolayı endişeli olduğunu ve canının sıkıldığını hissetti. Yaşlı adam Ursula'ya sarıldı, şimdi hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. "Ursula kızım, benim küçük kızım, benim tek varlığım sensin, yaşlı babanı unutmayacaksın, onu bu korkunç yerde bırakmayacaksın değil mi? Benim küçük Ursula'm böyle bir şey yapmaz, değil mi?"

Kızı onu öptü ve "Baba, bu kadar üzülme belgeleri hazırlar hazırlamaz sen de geleceksin. Lütfen bu kadar üzülme," dedi.

Wolf'un yüzünde küçük bir tebessüm belirdi. Ursula'nın omzuna dokundu ve Almanca "Vakit geldi," dedi.

Şişman, yaşlı adam arkalarından "Ursula, Ursula," diye bağırdı son kez ancak kızı, sinirleri bozuk bir halde, suçluluk duygusu ve gelecek için duyduğu endişeyle babasından uzaklaştı ve kendini uçağın merdivenlerine attı.

Wolf yaşlı adamın elini sıktı. "Lütfen onu daha fazla üzme. Sana söz veriyorum, buradan kurtulacaksın. Hayatının geri kalanını kızın ve torunlarınla geçireceksin. Sen hiç merak etme."

Yaşlı adam başını salladı ve "Sen iyi bir adamsın, Wolfgang hem de çok iyi," dedi.

Wolf, Eddie'ye ve Mosca'ya küçük birer selam çaktıktan sonra çabucak uçağın merdivenlerine gitti.

Pencerelerden birinde, kirli camın ardından babasına hüzünlü bakışlarla veda eden Ursula'nın yüzü belirdi. Adam tekrar hıçkırıklara boğuldu ve ona büyük, beyaz bir mendil sallayarak karşılık verdi. Motorlar tekrar gürledi. Yer mürettebatı tekerlekli merdiveni götürdü. Gümüş renkli, büyük uçak ağır ağır hareket etmeye başladı. Yavaş bir dönüş yaptıktan sonra sanki kötü bir güçle mücadele ediyormuş gibi istemeye istemeye yerden kalktı ve karanlık sonbahar göğüne doğru süzülene dek hızla gitmeye başladı.

Mosca uçak kaybolana kadar onu seyrettiler. Sonra Eddie'nin "Görev tamamlanmıştır, başarılı bir adam Avrupa'dan gidiyor," dediğini duydu; Sesinde sadece küçük bir hüzün hissediliyordu.

Üç adam durup sessizce gökyüzünü seyretti. Güneş ufukta kaybolmadan önce, sonbahar bulutlarını önünden kovarken adamların gölgeleri, kocaman tek bir gölge oluşturmuştu.

Mosca bir daha kızını asla göremeyecek ve bu kıtadan asla ayrılamayacak olan yaşlı adama baktı. Adamın dolgun yüzü sanki bir umut, bir vaat arar gibi boş gökyüzüne sessizce bakıyordu, sonra kısık gözleri Mosca'ya döndü. Kin ve hüzün dolu kalın sesi "Ah! Dostlarım, işte gitti" diye fısıldadı.

Mosca keten paçavrayı sıcak suya batırdı ve sıkmadan üzerinden buhar çıkan bu bezi Hella'nın yüzüne bastırdı. Hella sofada uzanmış yatıyordu. Çektiği acıdan gözyaşı döküyordu, şişmiş yanağı burnunu yana kaydırmıştı, ağzı da yamulmuştu, sol gözü ise çok garip görünüyordu. Sofanın ayağının yanındaki sandalyede Frau Saunders oturuyordu ve kucağında da bebek vardı. Çocuk sütü daha kolay içsin diye biberonu kaldırıyordu.

Kompresi değiştirirken Mosca yumuşak bir sesle "Bir iki gün daha bunu yapacağız ve her şey yoluna girecek şimdi sadece bunu tut," dedi. Bütün bir öğleden sonra bu şekilde oturdular. En sonunda şişlik birazcık inmişti. Frau Saunders'in kucağındaki bebek ağlamaya başlayınca Hella sofaya oturdu ve bebeğe uzandı. Kompresi şişliğin üstünden çekti ve Mosca'ya "Daha fazla tutamayacağım," dedi. Frau Saunders'den bebeği aldı. İyi durumdaki yanağını bebeğin başına dayadı yumuşak bir sesle "Zavallı bebecik, annen sana bakamıyor," dedi. Sonra da beceriksizce bebeğin ıslak bezini değiştirmeye başladı, Frau Saunders de ona yardım etti.

Mosca onları izliyordu. Hiç dinmeyen ağrısı ve geçen haftadan beri uykusuz olmasının Hella'yı nasıl güçsüz bıraktığını gördü. Alman hastanesinin doktorları durumunun penisilin gerektirecek kadar ağır olmadığını söylemişlerdi. Tek umudu Yergen'nin bu gece yarısı ilaçları bulabilmesiydi. İki gündür bulamamıştı çünkü.

Hella bebeğin altını değiştirdikten sonra Mosca çocuğu kucağına aldı. Hella'nın arkasına yaslanıp gülüm-

semeye çalıştığını fakat gözlerinden yaşlar döküldüğünü fark etti. Hella başını çevirdi. Mosca, küçük, kontrolsüz hıçkırıkları duyabiliyordu.

Mosca dayanabildiği kadar dayandı ve sonra çocuğu beşiğine koydu. "Yergen ilacı bulmuş mu gidip bir bakayım," dedi. Gece yarısına daha çok vardı ama dayanamıyordu. Yergen'i evde yakalayabilirdi. Saat neredeyse sekizdi, Almanların yemek saati. Hella'yı öpmek için eğildi, Hella da Mosca'nın yüzüne dokunmak için elini kaldırdı. "Mümkün olduğunca çabuk gelmeye çalışacağım," dedi.

Kurfürsten Bulvarı'nda kışın ilk soğuğu hissedilmeye başlamıştı ve karanlıkta, yere düşen yaprakların sesi duyuluyordu; bir süre sonra şehrin harabeleri arasında kaybolacaklardı. Yergen'in yaşadığı kiliseye giden bir Strassenbahna bindi. Yan kapı açıktı, çan kulesine çıkan merdivenleri koşarak çıktı. Duvara oyulmuş kapının bir adım gerisinde durdu ve vurabildiği kadar kuvvetli bir biçimde kapıya vurmaya başladı. Bekledi, cevap veren yoktu, kapının arkasında hiçbir ses duyulmuyordu. Çeşitli şekillerde kapıyı tıklatmaya çalıştı. Bir ihtimal Yergen'in kapı vuruş şeklini tutturabilirdi ve çocuk da kapıyı açar ve belki Mosca ağzından bir şeyler alabilirdi. Ama nedense seslenmedi. Birkaç dakika daha bekledi ve sonra garip, hayvani bir ses duydu. Ses hep aynı tondaydı ama bir noktadan sonra tiz çıkmaya başladı. Anladı ki kapının arkasındaki çocuk ağlıyordu ve korktuğu için kapıyı asla açmayacaktı. Merdivenlerden aşağı indi ve kilisenin dışında Yergen'i beklemeye başladı.

Uzun bir süre bekledi. Rüzgar gittikçe soğuk esmeye başlamıştı ve hava da kararmıştı. Ağaçların ve düşen yaprakların hışırtısı daha da gürültülü bir hal almıştı. Orada dikilmiş beklerken bir felaket olacakmış gibi içini büyük bir korku kaplamıştı. Biraz daha durmaya çalıştı ama kendini aniden kiliseye doğru yürürken ve Kurfürsten Bulvarı'na inerken buldu.

Kiliseden ayrılıp, birkaç dakika yürüdükten sonra içindeki bu korku yok oldu. Ama sonra elinden hiçbir şey gelmeden sadece Hella'nın ağlayışını seyretme düşüncesi onu durdurdu. Geçen hafta yaşadığı bütün o gerilim, aşağılamalar ve reddedilmeler, Dr. Adlock'tan eli boş dönmek, Yaver'den işittiği azar, Alman hastanesinden kovulması ve onun bunlarla mücadele edememesi - tüm bunlar onu tüketmişti. Canı o kadar çok içki içmek istedi ki kendisi de şaşırdı buna; bir kadeh, üç, dört kadeh. Canı likör çekmezdi hiç ama şimdi hiç tereddüt etmeden döndü ve Asker Kulübüne giden meydana doğru yürümeye başladı. Bir an eve gitmediği için utanç duydu.

Kulüpte gece başlamak üzereydi. Barda birkaç asker oturuyordu ama ne müzik ne de dans başlamıştı henüz; sadece birkaç kadın vardı. Mosca üç viski içti hemen. Bu sihirli bir etki yarattı Mosca'da. Gerginliği kaybolmaya başladı; korkusu ortadan kalktı ve her şeyi olması gerektiği gibi gördü; Hella'nın dişi sızlıyordu sadece ve düşman gibi gördüğü tüm o insanlar da sadece kendilerine verilen emirleri yerine getiriyordu.

Bardaki askerlerden biri "Arkadaşın Eddie yukarı-

da zar atıyor," dedi. Mosca başını salladı. Bir başka asker sırıtarak, "Öbür arkadaşın da orada, Yaver. Binbaşı oluşunu kutluyor," dedi.

"İşte buna içerim." dedi Mosca ve askerler gülmeye başladı. Mosca ceketinin düğmelerini çözdü ve bir sigara yakıp birkaç kadeh daha içki içti. Isınmıştı ve her şeyin yoluna gireceğinden emindi. Kahretsin, sadece bir diş ağrısıydı, Hella'nın ağrı sızıya karşı aşırı hassas olduğunu biliyordu. Onun fiziksel acı dışında her şeye karşı dirayetli ve cesur olması komik geldi. Bu konuda ise gerçekten de çok korkaktı. Korkak değildi; Mosca böyle bir kelimeyi onunla bağdaştırdığı için birden bire kendine çok kızdı. Ama çok kolay ağlıyordu. Şimdi biraz üşümüştü. Açık ceketinin iç cebinde bir beyazlık gördü. Aklına birkaç gün önce Hella'nın annesine yazdığı ilk mektup geldi, postalamayı unutmuştu. Annesi mektubunda ona yazmalarını ve bebeğin bir resmini koymalarını istemişti. Mosca bardan kalktı ve mektubu holdeki posta kutusuna attı. Bir an için tereddütle durdu, içinden bir ses yukarı çıkmamasını söylüyordu ama viski tereddüdünü yok etti. Üst kata, oyun odasına gitti.

Eddie oyun masasının bir kenarında oturuyordu, bir elinde küçük bir deste dolar vardı. Yaver onun karşısında oturuyordu, fakat adamda bir gariplik vardı. O saf yüzü kızarmıştı ve sinsi bir tavır takınmıştı. Mosca şaşırdı. Tanrım bu herif hile yapıyordu. Bir an için dönüp dışarı çıkmak istedi. Ama sonra merakından masaya oturdu. Bir piçin sarhoş bir adama dönüşünü görelim bakalım.

Eddie "Senin hatun nasıl?" diye sordu. Mosca "İyi," dedi. Üst kata bir garson geldi ve bir tepsi içki ile içeri girdi.

Oyun yavaş ilerliyordu - kumar oynamıyorlardı da sanki rahatlamak için toplanmışlardı. Mosca bu gece bu şekilde oynanmasını sevdi. Küçük bahislere giriyordu, ara sıra Eddie ile konuşuyordu.

Bir tek Yaver istekle oynuyordu. Diğerlerinin daha büyük oynaması için elinden gelen her şeyi yapıyordu. Sırası gelince, tam otuz dolar koydu.

Çeşitli yollar deneyerek bahis teklif etti ama oyuncular tahrik olmadı ve bir ila beş dolar arasında oynamaya devam ettiler.

Mosca kendini biraz suçlu hissediyordu. "Buradan çıkıp eve uğramalıyım ve Hella'ya bakıp Yergen'e gitmeliyim," diye düşündü. Sonra kalmaya karar verdi.

Yaver şimdi eğlenmenin başka bir yolunu bulmaya çalışıyordu ve bunu oyunda bulacağına dair umudu kalmamıştı. Mosca'ya, "Bedava tedavi için senin Frauleini üsse getirmişsin. Senin daha zeki olduğunu sanırdım Walter," dedi. Mosca'nın ön adını ilk defa kullanıyordu.

Askerlerden biri, "Tanrı aşkına biraz gevşeyin, kulüpte işten konuşulmaz," dedi.

O anda Mosca, neden orada kaldığını, neden kulübe geldiğini anladı. Şimdi buradan gitmek istiyordu, masadan kalkmak istedi, ellerini yeşil keçeden çekmeye çalıştı. Ama içini zalim bir tatmin duygusu sarmıştı, aklını ve mantığını ele geçirmişti. geçen hafta yaşadığı bütün o aşağılamalar ve yenilgiler kanını, beynine gi-

den damarları zehirlemişti. "Pekala, seni orospu çocuğu, sen kaşındın," diye düşündü. Ama ağzından "Sadece doktorun yardımcı olabileceğini düşündüm." cümlesi çıktı. Sesi oldukça gergindi. Bütün bir hafta boyunca gururu ayaklar altına alınmıştı, biraz daha aşağılanmak onu acıtmazdı.

"Benim yetkili olduğum yerde böyle şeyler asla olmaz," dedi Yaver. "Eğer olur ve ben de yakalarsam o kişinin kıçına tekmeyi basarım. Genellikle de yakalarım," dedi Yaver.

"Beni yanlış anlama, keyfime göre karar vermiyorum," diye ekledi ciddi bir tonla. "Kurala göre oynanması taraftarıyım. Eğer senin Frauleini tedavi edersek, o zaman bütün askerlerin hastalıklı Frauleinlarını tedavi etmek zorunda kalırız." Yaverin masum yüzünde çocukça, neşeli bir gülümseme belirdi. Bardağını aldı, büyük bir yudum içti.

Mosca zarlara ve masanın yeşil örtüsüne baktı. Eddie bir şeyler söylüyordu ama kelimeler ağzından uçup gidiyordu. Kendini zorlayarak ona baktı. Sessizce "İki papel koyuyorum," dedi.

Yaver arkasındaki pencerenin kenarına bardağını koydu ve masaya on dolar yatırdı. "Seni gördüm."

Mosca parayı aldı ve Yavere geri fırlattı. Soğuk, ruhsuz bir ses tonuyla, "Senin paranı istemiyorum," diye bağırdı. Diğer subaylardan biri masaya para koyunca, Mosca zarı attı.

"Bu Fraulein konusunda oldukça hassasın," dedi Yaver. İyi bir ruh hali içindeydi, etrafındaki gerginlik-

ten haberi yoktu. "Belki bu Frauleinların sizin o çirkin suratlarınıza safça aşık olduklarını düşünüyorsunuzdur. Bana kalsa siz budalaların hiç birinin burada evlenmesine izin vermezdim."

Mosca zarı fırlattı. Neredeyse kayıtsız bir ses tonuyla, "Bu yüzden mi benim evlilik kağıtlarımı geciktiriyorsun, seni sinsi piç?" diye sordu.

Yaver büyük bir zevkle güldü. "Bunu inkar edip bu bilgiyi nereden aldığını öğrenmek zorundayım," dedi soğuk, resmi, askeri bir dille. Sesi kin ve nefret doluydu ve sanki karşısındakine emir veriyormuş gibi konuşuyordu.

Mosca zarı aldı. Söylenenleri düşünmemeyi ve umursamamayı tercih etti.

Yaver, "Bu bilgiyi nereden aldın?" diye sordu tekrar. Mülayim yüzü ciddileşti ve o tanıdık sert halini aldı. "Bu bilgiyi nereden aldın?" diye tekrarladı.

Mosca zarları salladı ve öylesine attı. Yaver, "Seni aptal pislik, sen git de krautları korkut."

Eddie Cassin, "Ona ben söyledim ve eğer Albay da bilmek isterse, ona da anlatırım bütün hikayeyi. Kağıtları Frankfurt'a göndermeden önce iki hafta beklettiğini yani," diye araya girdi.

Sonra Mosca'ya döndü. "Haydi Walter gidelim buradan."

Yaver masanın duvarla pencere arasında kalan kısmında oturuyordu. Mosca köşede sıkıştırmak için onun da dışarı çıkmasını istedi. Bir an düşündü ve sonra "Bu iş burada bitti sanma!" diye bağırdı.

Yaver'in tehdidi algılaması bir iki saniye aldı. Sonra kızarak "Görelim bakalım ne yapacakmışsın," diye bağırdı ve masanın etrafında dolanmaya başladı. Mosca, adam köşede hareketsiz kalana kadar bekledi. Sonra tüm gücüyle yüzünün ortasına bir tane indirdi. Çene kemiğine gelen yumruk yaverin canını yakmadı ama onu yere devirmeye yetti. Mosca masanın altına tekmeler indiriyordu. Ökçesine sert bir kemik darbesi denk geldiğini hissetti. Sonra bir asker ve Eddie onu uzaklaştırdı. Canı şimdi gerçekten yanan Yaver ayağa kalkmıştı. Mosca askerin ve Eddie'nin kendisini kapıya doğru itmelerine engel olamadı. Fakat aniden fırlayarak odanın öbür tarafına koşmaya başladı. Yaver ayakta duruyordu ve Mosca olabildiğince sert bir şekilde doğruca onun olduğu tarafa attı kendini. İkisi de yere düştü. Adam acıyla bağırdı. Mosca'nın yüzündeki bakış ve savunmasız adama karşı yaptığı saldırı diğerlerini öyle şaşırtmıştı ki bir an hepsi donakalmıştı. Sonra Mosca Yaver'in kulağına parmağını sokup yüzünü yırtmaya kalkıştığı sırada üç asker Mosca'nın üzerine atıldı. içlerinden biri Mosca'nın şakağına bir yumruk indirdi ve onu merdivenlerden itip kakarak kulüpten dışarı attılar.

Bunu kasıtlı olarak yapmamışlardı, Eddie de onlara yardım etmişti. Gecenin soğuğu Mosca'yı kendine getirmişti.

Eddie ile birlikteydi. "Bu son darbe her şeyi mahvetti," dedi Eddie. "Neden bir türlü tatmin olamıyorsun?"

Mosca "O piçi öldürmek istiyordum da o yüzden,"

diye karşılık verdi. Sigarasını yakarken ellerinin titremesine engel olamıyordu. Tüm vücudundan terler boşalıyordu. "Tanrım," diye bağırdı ellerini hareketsiz tutmaya çalışarak.

Birlikte karanlık sokağa daldılar. "Bunu düzeltmeye çalışacağım," dedi Eddie. "Ama orduyla bir bağın kalmadı artık. Bunu biliyorsun değil mi? Hiç bekleme ve yarın Frankfurt'a git. Kağıtlarını kendin al. Ben seni burada korurum. Hiçbir şeyi düşünme ama kağıtları hallet."

Mosca bir an düşündü. "Sanırım yapmam gereken bu. Teşekkürler Eddie," dedi. Nedendir bilinmez Cassin'le tokalaştı. Garip bir şekilde Eddie'nin yardım etmek için elinden gelen her şeyi yapabileceğini biliyordu.

"Şimdi eve mi gidiyorsun?" diye sordu Eddie.

"Hayır," dedi Mosca. "Yergen'i görmem gerek." Döndü ve Eddie'den uzaklaştı. Sonra arkasına bakmadan, "Sana Frankfurt'tan telefon ederim," diye seslendi.

Soğuk bir sonbahar ayı kiliseye giden yolu aydınlatıyordu. Basamakları koşarak çıktı ve o daha çalmadan Yergen kapıyı açtı.

"Çok sessiz ol. Kızım çok korkmuş şimdi uyuyor," dedi. Odaya geçtiler. Ahşap bölmenin ardından çocuğun nefesi duyuluyordu. Mosca çocuğun soluğunda garip bir sızı olduğunu duydu. Yergen'in çok sinirli ve neredeyse kavga etmeye hazır olduğunu farketti.

"Bu akşam erken saatlerde geldin mi buraya?" diye sordu Yergen.

"Hayır," dedi Mosca. Ama bir an için tereddüt edip duraksadı ve Yergen geldiğini anladı.

"İlaçları buldum," dedi Yergen. Mosca'nın buraya gelip kızını korkutmuş olması onu memnun etti çünkü yapması gereken şeyi yapabilmesi için ona cesaret vermişti bu durum. "Penisilin ve kodein elimde ama bunlar sana çok pahalıya mal olacak," dedi. Cebinden küçük bir karton kutu çıkardı ve Mosca'ya içindeki dört koyu kahverengi küçük şişeyi ve geniş kare kutudaki kırmızı kabuklu kodein tabletlerini göstermek için açtı. O anda bile Mosca'nın iç güdüleri penisilinin sadece sıradan karaborsa fiyatına mal olacağını yani çok bir şey etmeyeceğini söylüyordu. İlaçlar için makul bir fiyat ödeyeceğini düşünüyordu. Ama o anda, kızın soluk alıp verişinde acı verici bir ses duyuldu, oda tamamen sessizliğe büründü. Yergen, Mosca'nın ahşap bölmeden baktığını gördü, sonra küçük kızın aynı soluk alıp verişi tekrarlandı, uyku halinin düzenli, sert ritmiyle. Yergen rahatladı "Bunlar sana elli karton sigaraya mal olacak," dedi. Mosca'nın kendisine çevrilmiş gözlerinde aniden zalim, ince siyah kıvılcımlar çıktığını gördü.

"Tamam," dedi Mosca. "Ne ödeyeceğimin hiçbir önemi yok. Bunların iyi mallar olduğundan emin misin?" dedi.

Yergen bir süre duraksadı ama aklından bir sürü şey geçiyordu.

Mümkün olduğunca çok sigaraya ihtiyacı vardı,

dolayısıyla planladığı gibi büyük bir anlaşma yapabilir ve Almanya'dan bir ay içinde ayrılabilirdi. Muhtemelen Hella'nın gerçekten penisiline ihtiyacı yoktu. Bremenli doktorlar Amerikalı bir arkadaşı olduğunu öğrendikleri bir kızdan her zaman penisilin isterlerdi ve birazını da kendileri için saklarlardı. Ve sonra kızını düşündü, o her şeyden önde gelirdi.

"Emin olabilirsin. Sana garanti ediyorum," dedi Yergen. "Bu kaynaktan aldığım mallarla ilgili bir sorun yaşamadım hiç." Eliyle göğsüne dokundu. Ben kefilim."

Tamam," dedi Mosca. "Şimdi dinle. Bende yirmi karton var ve belki biraz daha bulabilirim. Eğer bulamazsam karton başına sana para olarak ya da American Express çeki olarak beş dolar ödeyeceğim. Tamam mı?" Bunun çok adil olduğunu ve Yergen'in kendini soymaya çalıştığını biliyordu. Ama Yaver'le yaptığı kavganın etkisindeydi hâlâ. Tam bir yorgunluk, umutsuzluk ve terkedilmişlik duygusu içindeydi. Bu küçük Alman'ın karşısında boyun eğmiş ve ondan merhamet dilenmişti. Bunu hisseden Yergen de haddini aşmıştı.

"Ben sigara olarak ödeme yapacağım," dedi Yergen. "Sanırım sen de bana sigara olarak ödeme yapmak zorundasın."

Ahşap bölmenin ardındaki küçük çocuk uykusunda mırıldanıyordu. Mosca Hella'nın acı çekerken çıkardığı sesleri hatırladı. Hella onun çoktan eve dönmüş olmasını bekliyordu.

Son bir deneme daha yaptı. "Bu ilaçlara bu gece ihtiyacım var." dedi.

Yergen "Benim de sigaraları bu gece almam gerekiyor," diye karşılık verdi. Bu sefer sesinde acımasız bir ifade vardı. Ama bunun farkında değildi ve ses tonu bu Amerikalı'dan hep nefret ettiğini gösteriyordu.

Mosca hiçbir şey hissetmiyor ve hiçbir şey yapmıyordu. Kulüpte olup bitenden dolayı utanç içindeydi ve korkuyordu şimdi. Hiçbir hata yapmamak için daha dikkatli olması gerekiyordu. Şaşırtıcı bir şekilde, hiç sinirlenmeden ve kin duymadan karton kutuyu aldı ve ceketinin cebine koydu. Nazikçe ve mantıklı bir şekilde, "Benimle eve gel, sana yirmi karton sigarayı ve parayı bu gece vereceğim. Sigaraların geri kalanını önümüzdeki birkaç gün içinde veririm ve senden de paramı geri alırım," dedi.

Yergen Mosca'nın ilaçlarla çıkıp gitmesini hiçbir şeyin engelleyemeyeceğini anlamıştı. Bir an bir korku ve zayıflık hissetti. Korkak biri değildi ama kızını bu harabelerin içinde tek başına bırakmaktan hep korkmuştu. Ahşap bölmenin diğer tarafına geçti ve kızının üzerindeki battaniyeleri düzeltti. Sonra da şapkasını ve paltosunu almak için arka bölmeye gitti. Yol boyunca hiç konuşmadan Mosca'nın evine yürüdüler.

Mosca Hella'ya kodein verene kadar Yergen'i bekletti. Hella hâlâ uyanıktı ve Mosca karanlıkta şiş yanağın beyazlığını görebiliyordu.

"Nasıl oldu?" diye sordu kibarca. Çocuğu uyandırmamak için neredeyse fısıldıyordu.

Hella da ona "Çok sızlıyor" diye cevap verdi fısıltıyla.

"Acını dindirmek için bir şeyler getirdim." Büyük, kırmızı kabuklu kodeinlerden birini verdi ve Hella'nın onu parmağıyla boğazına itişini izledi. Hella su içerken Mosca bardağı dudaklarına tuttu. "Ben hemen geleceğim," dedi.

Sigara kartonlarını koymak için öylesine, baştan savma bir paket yaptı ve kapıya götürüp Yergen'e verdi. Sonra da cüzdanından Amerikan Express çekleri çıkardı, imzaladı ve ince mavi kağıdı Yergen'in cebine koydu. Hiç de kibar olmayan bir şekilde "Sokağa çıkma yasağı seni korkutuyor mu? Evine götüreyim mi seni?" diye sordu.

"Hayır sokağa çıkma yasağı için belgem var," dedi Yergen ve sonra yumuşak bir gülümsemeyle "Ben gerçek bir işadamıyım," dedi. Kolunun altındaki sigara paketleri keyfini getirmişti.

Mosca onu dışarı çıkardı, kapıyı kilitledi ve yatak odasına geri döndü. Hella hâlâ uyanıktı.Kıyafetlerini çıkarmadan yanına uzandı. Kulüpte olanları anlattı ve sonraki gün Frankfurt'a gideceğini söyledi.

"O kağıtları alacağım ve bir ay içinde Amerika'ya giden bir uçakla buradan gideceğiz," diye fısıldadı. Ona annesi ve Alf'le ilgili hikayeler anlattı ve Hella'yı gördüklerinde ne kadar sevineceklerini söyledi. Bunu çok emin bir şekilde söylemişti. Hella'nın ısındığını ve uykusunun geldiğini hissetti. Hella aniden "Bir tablet daha alabilir miyim?" diye sordu. ilacı vermek için kalktı ve suyu tekrar dudaklarına götürdü. Sonra Hella uyumadan önce ona penisilinden bahsetti ve sonraki gün dok-

tora gidip penisilini yaptıracaklarını söyledi. "Frankfurt'a gidince her gece arayacağım seni," dedi. "Merak etme, üç gün bile kalmayacağım." Hella neredeyse nefes bile almadan uykuya daldığında o da pencerenin yanındaki sandalyede birkaç sigara içti ve ay ışığında apaçık görülen şehrin harabelerini seyretti. Sonra mutfağın ışığını yaktı, mavi spor çantasına yolda işine yarayacak birkaç eşya koydu. Kendine yumurta ve çay yaptı. Yemek yerse uyuyabilirdi belki. Tekrar Hella'nın yanına uzandı ve şafağın sökmesini bekledi.

BÖLÜM
21

HELLA KODEİNİN yarattığı ağırlık ve yorgunluk içinde, bebeğin açlıktan kısa kısa ağladığını duydu. Bebeğini kolayca susturabileceğini bildiğinden bu onda hoş bir kaygı uyandırmıştı; onu dinledi ve sonra biberonu hazırlamak için yataktan kalktı. Son iki gecedir deliksiz uyumasına rağmen kendini halsiz hissediyordu. Sürekli kodein kullanması etkisini göstermiş ve baş ağrısını ve diş ağrısını geçirmişti. Elini uzattığında çok şaşırdı çünkü eli çenesine çok erken ulaşmıştı. Yüzü gece daha da şişmişti ama hiç ağrı hissetmiyordu. Bebeğin sütünün ısınmasını beklerken bir kodein daha aldı, parmaklarıyla boğazına kadar götürdü. Şimdi yutkunması daha da zorlaşmıştı. Sonra çocuğun biberonunu aldı ve son derece sessiz bir şekilde odaya girdi.

Çok yorgundu ve yeniden yatağa uzandı. Diğer odalardan Frau Saunders'in sesini duyuyordu. Kendine ait iki odayı ve ortak kullandıkları oturma odasını temizliyordu. Frau Saunders yanlarında olduğu için şanslı olduklarını düşündü Hella. Üstelik Walter da sevmişti onu. Evlilik kağıtlarını getirmesini ve Almanya'dan ay-

rılabilmelerini umut ediyordu. Şimdi çocuğu için her zaman olduğundan daha da endişeliydi. Eğer çocuk hastalanırsa Amerikan ilaçlarını bulamayacaklardı. Bebek söz konusu olunca karaborsada da şansları olmayacaktı. Kendini biraz daha güçlü hissedince, yataktan kalktı ve kendi odalarını temizledi. Sonra oturma odasına gitti. Frau Saunders çoktan demir sobanın yanma oturmuş, kahvesini içiyordu. Hella için de boş bir fincan duruyordu.

"Seninki ne zaman dönüyor?" diye sordu Frau Saunders. "Bu sabah gelmesi gerekmiyor muydu?"

"Birkaç gün daha kalacakmış," dedi Hella. "Bu akşam telefon edip kesin sonuçları verecek. Belgelerle ilgili şeyler biliyorsun..."

"Penisilinden bahsettin mi ona?" diye sordu Frau Saunders.

Hella başını salladı.

"Bu Yergen gerçek bir dostmuş doğrusu!" dedi Frau Saunders. "Böyle bir şeyi nasıl yapabilir?"

"Bunun onun hatası olduğunu sanmıyorum," dedi Hella. "Doktor bunu kullanmanın imkansız olduğunu çünkü düzgün saklanmadığını söyledi. Gerçekten penisilinmiş ama Yergen bunu bilemezdi ki."

"Biliyor olmalı," dedi Frau Saunders. "Herr Mosca onu ziyaret ettiğinde bu işten ne kadar para kazandığını anlamış olacak."

Diğer odadan bebeğin sesi geldi. Hella onu getirmeye gitti. Frau Saunders "Bırak ben tutayım," dedi. Hella bebeği ona verdi ve birkaç temiz bez getirmek

için tekrar kalktı.

Elinde temiz bezlerle içeri girdiğinde Frau Saunders "Bırak ben değiştireyim," dedi. Bunu her sabah yapıyorlardı. Hella boş demir kovayı sobanın yanına koydu ve "Aşağıdan biraz kömür getireyim," dedi.

"Daha gücünü toplayamadın," dedi Frau Saunders. Ama öylesine konuşuyor ve bebeği gıdıklıyordu.

Sonbahar soğuğu sabah havasını sarmıştı. Kurumuş ağaçlar, koyu kahverengi, kızıl yapraklarını döküyordu. Hella bir yerlerden düşen elmaların keskin kokusunu alabiliyordu. Yüksek tepelerin ardından sonbahar yağmurlarının canlandırdığı Weser Nehri'nin kokusunu geliyordu. Kurfürsten Bulvarı'nın diğer tarafında, ağaçların altında oynayan, kar yığını gibi görünen soluk, kahverengi yaprakları tekmeleyen dört küçük çocukla, genç güzel bir kız gördü. Sonra çok üşüdü ve içeri girdi.

Kiler merdivenlerinden indi ve kendine ait bölmenin tel kapısını açtı. Kovayı büyük kömür parçalarıyla doldurdu. Kovayı tartmaya çalıştı ama yapamadı. Büyük bir çaba harcıyordu. Gücü kuvveti kalmamıştı, yorgun düştü. Bir an için korktu. Tel bölmeye yaslandı ve gücünü toparladı. Üç tane kömür parçası aldı ve önlüğünün uçlarını tutarak sepet haline getirdi ve kömürleri içine koydu.

Boştaki eliyle tel kapıyı kilitlemeye çalıştı ve sonra merdivenlerden çıkmaya başladı.

Son merdiven katının yarısına geldiğindeartık bacakları onu taşımayı reddediyordu. Bir an için şaşkın bir halde durdu. Korkunç bir ürperti sardı vücudunu. Büyük

bir damar çatladı ve demir bir mızrak gibi bir acı saplandı beynine. Öyle ki önlüğünden kayıp yere dökülen briketlerin sesini bile duymadı. O korku içinde Hella aşağı yuvarlanırken, Frau Saunders'in örtüyle kapanmış yüzünü ve kucağındaki bebeği belli belirsiz gördü. Kollarını onlara doğru uzattı ve bağırmaya başladı. Frau Saunders'in korku dolu yüzünden ve beyaz kundaklı bebekten uzaklaşmaya başladı. Hâlâ bağırıyordu, kendi çığlıklarından da uzaklaşmıştı.

BÖLÜM
22

EDDIE CASSIN Sivil Personel Ofisi'nde bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyordu. Inge diğer tarafta birine sabırla kendisine bilgi verilmesi gerektiğini açıklıyordu. Sonra başka birine bağlanıyor ve ona da aynı şeyleri açıklamaya başlıyordu.

Eddie'ye telefona gelmesini işaret etti. "Evet," dedi Eddie telefondaki sese.

Telefondaki sesin sahibi neredeyse mükemmel İngilizce'siyle ve sahip olduğu yetkinin gücüyle "Üzgünüm, telefonda bilgi veremiyoruz," dedi.

Eddie bu sesle tartışmanın anlamsız olduğunu biliyordu. Bu ses tonunu tanıyordu. Bu, kendi küçük dünyasına ait kurallara ve düzenlemelere sıkı sıkıya bağlı bir adamın kendine güvenini gösteriyordu. Eddie "Sadece bir şey sormak istiyorum. Hastanenize kaldırılan kadının kocası ya da sevgilisi, siz ne derseniz artık, Frankfurt'ta şu an. Eğer durumu ciddiyse ona gelmesi için haber yollamak istiyorum. Onu çağırayım mı?" diye sordu.

Telefondaki gür ses "Bence çağırın," diye karşılık

verdi.

Eddie Cassin, "Orada çok önemli bir iş için bulunuyor. Eğer çok gerekli değilse gelmek istemeyecektir," dedi.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra gür ses şaşırtıcı bir şekilde kibarlaştı ve "Sanırım ona gelmesini söylemelisiniz," dedi.

Eddie telefonu kapattı. Inge'nin gözlerini kocaman açmış kendisini seyrettiğini gördü. Eddie, "Bana temiz bir bardak getirin," diye bağırdı. Kadın dışarı çıkınca, telefonu aldı ve Ordu operatörüne kendisini Frankfurt'a bağlamasını söyledi. Inge bardakla geri geldiğinde hâlâ bekliyordu. Telefonu Inge'ye verdi ve masasında duran cin şişesini ve üzüm suyunu alıp kendine sert bir içki hazırladı. Sonra tekrar telefonu aldı eline.

Frankfurt'a bağlandığında, karargahtan Yaverin birimini bağlamalarını istedi. Mosca'nın önceki gün orada olduğunu ve şu anda muhtemelen Düzenleme biriminde olduğunu öğrenene kadar üç memurla görüştü. Düzenleme birimini aradığında Mosca'nın bir saat önce oradan ayrıldığını öğrendi. Mosca'nın nerede olabileceği hakkında bir fikirleri yoktu. Eddie telefonu kapattı ve içkisini içti. Bir tane daha içki hazırladı ve telefonu tekrar aldı. Bir an düşündü, sonra tekrar Frankfurt hattını istedi, I.G. Farben Binası'ndaki mesaj merkezini aradı. Telefonu bir çavuş açtı ve Eddie ona Mosca'yı neden aradığını kısaca anlattı; hoparlörden Mosca'yı anons etmesini istedi. Çavuş beklemesini söyledi.

Eddie uzun bir süre bekledi. İkinci içkiyi de bitirdi.

Aniden Mosca'nın sesi duyuldu telefondan, "Alo, kim arıyor?" Sesinde endişe değil sadece şaşkınlık vardı.

Eddie bir süre konuşamadı. Sonra "Walter, benim Eddie. İşler nasıl gidiyor?" diye sordu.

Mosca "Daha belli değil, beni bir bürodan diğerine yollayıp duruyorlar. Orada her şey yolunda mı?" diye sordu.

Eddie boğazını temizledi. Sonra "Sanırım oradaki işleri bırakman gerekiyor. Ev sahibiniz, Meyer'a bir haberci yollamış ve Hella'yı hastaneye kaldırdıklarını söylemiş. Meyer da üsse bir haberci gönderdi. Ben de hastaneyi aradım. Telefonda bilgi vermiyorlar ama durum ciddi görünüyor," dedi.

Bir sessizlik oldu ve Mosca'nın sesi sanki ne söyleyeceğini bilmiyormuş gibi çıktı. "Başka bir şey bilmiyor musun?"

"Yemin ederim," dedi Eddie. "Ama gelsen iyi olur."

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Mosca, "Saat altıdaki trenle geleceğim. İstasyonda buluşalım Eddie. Sanırım sabah saat altıda orada olurum," diye karşılık verdi.

"Tamam," dedi Eddie. "Telefonu kapatır kapatmaz hastaneye gideceğim, tamam mı?"

"Tamam, teşekkürler Eddie." Telefonun diğer ucundan hattın kapandığını gösteren bir sinyal sesi geldi ve Eddie telefonu kapattı.

Kendine çabucak bir içki daha hazırladı. Inge'ye "Bugün geri dönmeyeceğim," dedi. Şişeyi ve meyve suyunu çantasına koydu ve üsten çıktı.

Mosca Frankfurt treninden indiğinde Bremen şehri karanlıktı. Sabah saatin dördü bile değildi henüz. İstasyonun dışındaki meydanda zeytin yeşili renkte bir askeri otobüs bekliyordu. Karanlıkta güçlükle seçiliyordu. Meydanın köşeleri ve istasyona çıkan sokaklar küçük ışıklar sızan birkaç zayıf lambayla aydınlatılıyordu. Mosca bekleme odasına baktı ama Eddie Cassin ortalarda gözükmüyordu. Sokağın aşağısına ve yukarısına baktı ama bekleyen bir cip göremedi.

Birkaç dakika öylece dikildi. Sonra Schwachhauser Heer Strasse'ye inen ve Kurfürsten Bulvarı'na doğru kıvrılan tramvay yolunu izledi. Taşıdığı mavi spor çantayı aklından çıkarmış, dikkatlice hayalet şehrin yıkıntılarına doğru ilerliyordu. Neden doğruca hastaneye gitmediğini asla anlamadı.

Mosca evine yaklaştığında şehrin karanlığında tek bir ışığın yandığını fark etti ve bunun kendi dairesinden geldiğini gördü. Küçük yola girdi. Basamakları hızla çıkarken bebeğin ağladığını duydu.

Oturma odasının kapısını açtı ve Frau Saunders'ın sofada oturmuş kendisine baktığını gördü. Kapıya bakıyordu, bebek arabasını geri çekti. Çocuk sanki onu kimse durduramayacakmış, susturamayacakmış gibi sabırsızca, ümitsizce ağlıyordu. Mosca, Frau Saunders'ın yüzünün bembeyaz olduğunu ve yorgunluktan çöktüğünü fark etti. Normalde düzgün bir şekilde arkaya topladığı saçları şimdi dağınık bir haldeydi.

Kadının konuşması için kapıda bekledi ama kork-

tuğunu ve konuşamayacağını anladı.

"Nasıl?" diye sordu.

"Şimdi hastanede," dedi Frau Saunders.

"Biliyorum, Durumu nasıl?"

Frau Saunders cevap vermedi. Bebek arabasını sallamayı bıraktı ve ellerini yüzüne götürdü. Bebeğin feryatları daha da arttı. Frau Saunders'ın vücudu bir ileri bir geri sallanmaya başladı. "Çok kötüydü," dedi. "Hem de çok kötüydü." Mosca bekledi. "Merdivenlerden düştü ve bağırdı," dedi Frau Saunders ağlayarak.

Ellerini yüzünden çekti sanki üzüntüsünü daha fazla saklayamıyor gibiydi. Bebek arabasını bir ileri bir geri sallamaya başladı yine. Bebek susmuştu. Frau Saunders kapı eşiğinde sabırla bekleyen Mosca'ya baktı. "Bu akşam öldü. Ben de seni bekledim," dedi. Mosca'nın, sanki hiçbir şey duymamış gibi hâlâ orada sabırla beklediğini gördü. Kendisinin bir şeyler daha söylemesini bekliyordu.

Mosca sadece bir uyuşukluk hissetti. Frau Saunders'in "Akşam öldü," dediğini duydu tekrar. Ona inanıyordu ama gerçeği kabul etmek istemiyordu. Evden çıktı ve karanlık sokaklara attı kendini. Hastaneye geldiğinde, ana girişe gelene kadar büyük demir çitten kemeri izledi.

Mosca Yönetim Ofisi'ne girdi. Karanlık ve tozlu masada, başında büyük, beyaz bir başlık olan bir rahibe duruyordu. Sonra duvara dayanmış bir sırada Eddie Cassin'i gördü.

Eddie kalktı ve garip bir şekilde ayakta dikildi. Ra-

hibeye işaret etti. Rahibe Mosca'ya gelmesini söyledi.

Mosca büyük beyaz başlıklı kadını, uzun ve sessiz koridor boyunca takip etti. Derin sessizlik içinde hastaların yorgun nefeslerini duyabiliyordu. Koridorun sonunda, yere çökmüş beyaz zemini silen siyah giysili bir temizlikçi kadının yanından geçtiler.

Başka bir koridora döndüler. Rahibe küçük bir odanın kapısını açtı ve Mosca da onun ardından içeri girdi. Kadın bir kenara çekildi ve kapıyı kapadı.

Mosca bir adım attı içeri ve köşede beyaz bir yastığın üzerinde Hella'nın yüzünü gördü, bedeni boynuna kadar beyaz bir çarşafla kapatılmıştı. Tam olarak göremiyordu ve bir adım daha attı.

Gözleri kapalıydı ve yanağındaki şişlik inmişti. Sanki zehir ve hayat bedeninden aynı anda çıkmıştı. Ağzı renksizdi, neredeyse bembeyazdı. Yüzünün hiçbir yerinde kırmızı bir nokta dahi yoktu. Hiçbir çizgi yoktu ve hatırladığından daha da genç görünüyordu, ama yüzü boştu, kapalı gözlerinin büyük oyukluğu onu sanki körmüş gibi gösteriyordu.

Mosca daha da yaklaştı ve yatağın yanına oturdu. Pencerenin eşiğinde içinde beyaz çiçekler olan kocaman bir vazo durduğunu fark etmedi bile. Hella'ya bakıyordu, duyguları karmaşıktı, onun ölümünü kabul etmesi gerektiğini biliyordu ama ne yapacağını bilmiyordu, hiçbir şey düşünemiyor, hissedemiyordu. Ölüm en şiddetli haliyle ona hiç de uzak olmamıştı, ama şimdi ölüm kılık değiştirmişti. Şimdi hayatında ilk defa, öpüp sevdiği biri ölmüştü, ölümün bu hali, bir bedenin öldük-

ten sonra nasıl olduğunu görmek, duygularını değiştirmişti. Garip bir ses duyunca çarşafı biraz indirdi.

Bedeni kalın kahverengi bir ambalaj kağıdından kefene sarılmıştı ve altında hiçbir giysi yoktu. Rahibe fısıldadı, "Pek çok insan kıyafete ihtiyacı olduğu için ölülerin giysileriyle gömülmesini istemez."

Çarşafı kendini kederden korumak için taktığı görünmez zırhının içindeki imanla ve mağrur bir katiyetle örttü. Bu zırhın, kendini o berbat yılların anılarından koruyan bir kalkan olduğuna inanıyordu. Ama sonra Hella'nın gömülürken giyebileceği bir sürü elbisesi olduğunu ve onu kıyafetleriyle gömebileceğini düşündü. Birdenbire binlerce düşmanı düşüncelerini ele geçirdi, boğazı düğümlendi, dev bir el kalbinin atışını engellemeye çalışıyordu sanki, gözlerinden yaşlar boşandı. Sonra hiçbir şey anlamadan kendini dışarıda, koridorun duvarına yaslanmış bir halde buldu.

Rahibe sabırla onu bekledi. Sonunda Mosca ona, "Birkaç düzgün kıyafet getireceğim, onu benim için giydirebilir misiniz?" diye sordu. Rahibe başıyla onayladı.

Hastaneden ayrıldı ve yürümeye başladı. Çitleri takip etti. Hava henüz aydınlanmamış olsa da, Strassenbahnı ve sokakta yürüyen insanları fark edebiliyordu. Sokağa çıkma yasağı bitmişti. Çöl gibi ıssız sokaklarda yürümeye devam etti ama sokaklarda yürüdükçe moloz yığınlarından ve yerin dibine gömülmüş apartmanlardan insanlar çıkmaya başladı. Sonra soğuk bir güneş ve solgun bir ışık belirdi yeryüzünde ve kendini kasabanın kıyısında buldu. Şehir dışına doğru yürüyordu. Hava

çok soğuktu. Mosca durdu.

Şimdi her şeyi kabul etmişti ve her şeyin kötüye gitmesine şaşırmıyordu. Geride sadece yorgun bir umutsuzluk ve ta içinde bir yerlerde utanç verici bir suçluluk kalmıştı.

Ne yapması gerektiğini düşündü, hastaneye Hella için koyu renkli bir elbise götürmeliydi. Cenaze işlemlerini halletmeliydi. Eddie ona yardım edebilir, her şeyi ayarlayabilirdi. Geri döndü ve kolunda bir ağırlık hissetti. Arkasını dönüp baktığında hâlâ mavi spor çantasını taşıdığını fark etti. Çok yorgundu ve çok uzun bir yol gelmişti. Bu nedenle çantayı ıslak çimlere bıraktı. Gözlerini buz gibi sabah güneşine çevirdi ve şehre doğru yürüdü.

BÖLÜM
23

KÜÇÜK BİR YÜK arabası siyah demirden yapılmış büyük bir geçitten geçerek hastane arazisinden çıktı ve şehre doğru ilerledi. Gri sabah ışıkları, harabeleri sisten çarşaflarla kefenlemişti.

Hella'nın naaşını taşıyan ambulans en önde gidiyordu. Üstü açık cip arkadan yavaşça onu takip ediyordu. Eddie ve Mosca soğuktan korunmak için eğilmişlerdi. Frau Saunders onların arkasındaki koltukta tek başına oturuyordu. Yasını tüm dünyadan saklayan kahverengi bir ordu battaniyesine sarınmıştı. Cipin ardından buharla çalışan ve küçük bir bacası olan bir Opel geliyordu. İçinde Frau Saunders'in bağlı olduğu kilisenin pederi vardı.

Cenaze arabası hayatın akışına karşı ilerliyordu, şehir merkezine doğru yaklaşıyordu... İşçilerle dolu Strassenbahnlar, zeytin renkli Ordu otobüsleri; yaşam ritimleri sadece dinlendiklerinde, uyuduklarında ya da rüya gördüklerinde duran insanlar. Sonbaharın acı soğuğu, hazırlıksız yakalanılan sabah soğuğu, en kötü kış soğuğundan bile daha dondurucuydu, metal cip buz

kesmişti, vücutları ve beyinleri donmuştu. Mosca Eddie'ye doğru eğildi, "Mezarlığın nerede olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Eddie başını evet anlamında salladı. Duygusuzca, "Haydi oraya gidelim," dedi. Eddie cipi sola sürdü ve ilerledi. Şehrin dışına çıkan geniş bulvara doğru indi. Sonra küçük bir yan yola çıktı ve açık ahşap bir geçitten geçti. Sonunda mezar taşlarının oluşturduğu uzun ve derin sıranın önündeki küçük çimenlikte durdu.

Cipte oturup beklediler. Frau Saunders battaniyeyi bir kenara attı. Siyah bir pardösü giymiş, bir şapka takmış ve siyah çoraplar geçirmişti ayağına. Yüzü gökten süzülen kış ışıkları kadar griydi. Eddie ve Mosca koyu yeşil renkli asker kıyafetleri içindeydi.

Ambulans tekerlek izleriyle dolu yolda yavaşça ilerledi ve mezarlık kapısından içeri girdi. Durdu, ambulans şoförü ve yardımcısı indi. Eddie ve Mosca onlara yardım etmeye gittiler. Mosca bunların Hella'yı doğum için hastaneye götüren iki adam olduğunu gördü. Ambulansın arkasındaki iki kapıyı açtılar ve onlar siyah tabutu iterlerken Mosca ve Eddie de kendi tarafındaki tutamaçları tuttular.

Tabut sönük siyaha boyanmış pürüzlü bir ahşaptan ibaretti ve tutamaçlar da ağır bir demirden oluşuyordu ve gök rengindeydi. İki ambulans görevlisi Mosca'yla yüz yüze geldiler ama onu tanımamış gibi yaptılar. En önde gidebilmek için tabutun yönünü değiştirdiler. Tabut çok hafifti. Kırılmış ve çatlamış mezar taşlarının arasından ilerlediler. Boş bir mezara gelince durdular.

Siyah, kalp şeklindeki küreklerine yaslanmış, kep ve siyah ceket giyen geniş omuzlu iki Alman tabutun açtıkları çukurun yanma indirilmesini seyrettiler. Arkalarında kocaman kahverengi bir toprak yığını vardı. Küçük Opel de geçitten geçti ve bacasından gökyüzüne bir matem ipi uzattı sanki. Peder yanlarına geldi. Uzun ve zayıf bir adamdı. Yüzünde çok sert bir ifade vardı. Hafifçe eğilmiş bir şekilde, uzun siyah elbisesini nemli toprakta sürüyerek yavaşça yürüyordu. Frau Saunders'a birkaç şey söyledi ve sonra Mosca'yla konuştu. Mosca gözlerini yerden ayırmıyordu. Ağdalı Bavyera aksanını anlayamıyordu.

Havadaki sessizlik, pederin gırtlaktan çıkardığı ve hep aynı tondaki duasıyla bozuldu. Sevgi ve dua kelimelerini duydu. Almanca dua kelimesi dilenmek kelimesine benziyordu. Sesin, affet, affet, affet ve kabul et, kabul et, kabul et diye yankılandığını ve sonra Tanrı'nın erdemi, merhameti ve sevgisi gibi bir şeyler duydu. Birisi ona bir avuç toprak verdi ve o da toprağı önüne serpti, tabutun ahşabına çarpan toprağın sesi ve daha sonra başka küçük çıtırtılar duyuldu. Sonra büyük, yavaş kalp atışları gibi çarpan büyük yığın sesleri geldi kulağına. Atılan topraklar gittikçe çoğalıyordu. Ve sonunda o kadar çoğaldı ki artık serpilen topraklar yine toprağa çarpıyor ve çarpma sesi duyulmuyordu. Mosca kanın beyninde pompalanışını hissetti ve Frau Saunders'in hıçkırıklarını duydu.

Nihayet bütün sesler kesilmişti. Herkesin gittiğini fark etti. Bir motor sesi duydu, sonra başka bir moto-

runkini, sonra da cipin sesini.

Mosca başını kaldırdı. Arkalarında bıraktıkları şehrin üstünü kaplayan sis, mezarlar ve mezar taşları tarafından çalınmıştı. Gözlerini donuk, güneşsiz gökyüzüne kaldırdı, tıpkı dua etmek için başını kaldıran adamlar gibi. İçi ağlıyordu, kinle, az da olsa kızgınlıkla... "İnanıyorum, inanıyorum." Gerçek Tanrı'ya inandığını, açıkça görebildiğini, gerçek zalim Tanrı'yı görebildiğini, acımasız, gaddar, kana bulanmış, şiddete, acıya ve suça bürünmüş, Tanrı'yı gördüğünü, O'nun insanlığa duyduğu hastalıklı kinle tükendiğini, yok olduğunu haykırdı. Gördüğü Tanrı'yı kabul etmesiyle birlikte kalbinde ve beyninde derin yaralar açıldı ve perdeyle kapatılmış gökyüzünden soluk altın rengi bir güneş göründü ve onu gözlerini toprağa çevirmeye zorladı.

Şehrin önünde uzanan ovada, engebeli yollarda bir yükselip bir alçalarak giden boş ambulansı ve Opel'i gördü. Siyah kürekli iki adam da ortadan kaybolmuştu. Frau Saunders ve Eddie, cipte oturmuş onu bekliyorlardı. Frau Saunders battaniyeye sarınmıştı, matemini gizliyordu. Hava çok soğuktu. Mosca onlara gitmelerini işaret etti ve cip yavaşça geçide doğru ilerledi. Frau Saunders son bir kez döndü ve baktı ama Mosca onun yüzünü göremedi. Siyah şalı çok sıkı örülmüştü ve sis gözlerine siper olmuştu.

Ve şimdi ilk defa yalnız kalan Mosca Hella'nın mezarına, toprak yığınına bakabildi. Üzgün değildi, sadece kayıp duygusunun sersemliği vardı üzerinde. Sanki yapmak isteyebileceği hiçbir şey, dünyada gitmek isteyebi-

leceği hiçbir yer yoktu. Şehrin başladığı ve harabelerinin altında bu düzgün ve kutsal yerden daha çok ceset bulunan açık araziye baktı. Donuk kış güneşi, bulutlarla kaplanmıştı ama buna rağmen soluk sarı ışığını etrafa saçıyordu. Mosca bu araziye bakarak kendi yaşamını, ne hissettiğini ve ne bildiğini anlamaya çalıştı. Bu büyük mezarlıktan geriye, çocukken oynadığı oyunlara, gençken yürüdüğü sokaklara, annesinin sevgisine, uzun süre önce kaybettiği babasının yüzüne, ilk vedasına ulaşmaya çalıştı. Annesinin her zaman "Senin baban yok ama Tanrı senin babandır," ve "Senin herkesten daha iyi biri olman gerekir çünkü senin baban yok, senin baban Tanrı," dediğini hatırladı. Geriye gitmeye çalıştı, aşık olduğu zamanı, gözyaşları için kuyular kazan acıma ve merhamet duygularını hatırlamaya çalıştı.

Acıyı hatırlamaya çalışırken, Hella'yı düşündü. Mavi damarların o hassas savunmasız yüzünü nasıl sardığını düşündü. Hella'nın kalbinden bir sihir gibi fışkıran aşkını ve bu aşkın ne kadar ölümcül olduğunu, bir zayıflık, bu dünyada kötü bir hastalık olduğunu düşündü.

Dar patikadan yürüdü, savaşta kırılmış, çatlamış mezar taşlarının yanından geçti. Mezarlık kapısından çıktı. Şehre doğru yürürken kafası Hella'nın hatıralarıyla dolmuştu. Geri geldiğinde ona bakışını, hayatta kalabilmesi için kendisine güç veren aşkı ve Hella'yı bulduğu zaman hissettiği rahatlama duygusunu aklından çıkaramıyordu. Ama şimdi, sanki daha o zamandan onu ölüme, bu mezarlığa getireceğini biliyormuş gibi hisse-

diyordu.

Başını salladı. Kötü şans, sadece kötü şans diye düşündü. Çoğu akşam yemek için eve geldiğinde onu sofada uyuyakalmış bulduğunu ve kucaklayıp yatağa götürdüğünü, evden çıkıp tekrar geldiğinde onu hâlâ uyur halde bulduğunu hatırladı. Onu sabaha kadar güven içinde tutacak uzun, derin bir uyku. Kötü şans, diye düşündü tekrar içini rahatlatmak için ama umutsuzca, onu uyarmadan, sevdiği birkaç kişiyle görüşmesine izin vermeden onu tamamen yalnız bıraktığında ona ne kadar zalimce davrandığını hatırladı.

Şehre girmeden önce diğer Tanrı'ya ulaşmaya, onu annesinin yaşadığı, dimdik ayakta duran evlerin olduğu, mutlu, sağlıklı çocukların olduğu erdemli kadınlarla nazik adamların altın yüzükler takarak evlendiği öbür dünyadan çağırmaya çalıştı. Neredeyse bütün acıları dindirecek ilaçların bol olduğu öbür dünyaya ulaşmaya, şu anda kendisini kurtarabilecek, acısız anıların büyük, derin gölgelerini çağırmaya çalıştı.

Ve eğer önündeki şehri dokunulmamış, taştan cildi yaralanmamış, eti sağlam kalmış bir halde görebilseydi; güneş parlasaydı, demirden gökyüzü parıldasaydı ve şehrin harabelerinde el yordamıyla yürümeye çalışan insanlara karşı birazcık sevgi hissedebilseydi, sabır ve şefkatle dolu o bilinen gerçek yüzünü saklayan maskeli Tanrı'yı çağırabilirdi.

Mosca asfalt yola giden yuvarlak tepeye çıktı. Şimdi Hella'yla ilgili hiçbir şeye odaklanamıyordu. Sadece bir kere, sislerle kaplı sokakta açık seçik şunu düşündü,

"Bir sona geldim." Ama bunun ne anlama geldiğini düşündüğünde çok geçti.

BÖLÜM
24

FRAU SAUNDERS'A çocuğa bakması için para verdikten sonra Metzer Strasse'deki askeri lojmandaki dairesine taşındı. Sonraki gecelerde çok erken yattı. O yattığında etrafındaki ve alt katındaki odalardaki partiler, müzik ve eğlence henüz başlıyordu ve tüm bunlara rağmen uyuyabiliyordu. Ama gece eğlence bittiğinde, apartman sessizleştiğinde ve ışıklar söndüğünde, tamamen uyanıyordu. Şifoniyerdeki saate bakıyordu ve saat daima bir veya ikiyi gösteriyordu. Sonra sessizce uzanıyordu, bunaltıcı, zayıf sarı ışığı yüzünden lambayı açmaya korkuyordu. Şafak sökmeden hemen önce yine uyuyakalıyordu ve işe gitmek için hazırlanan adamların gürültüsüyle uyanıyordu. Her gece aynı şeyi yaşıyordu. Uyandığında saati alıyor ve sabaha, günün aydınlanmasına daha bir saat olduğunu söylemesi umuduyla yüzünün yanındaki sarı gözlerden oluşan ince daireyi kaldırıyordu. Daima kendini uyanık kalması gereken uzun, karanlık saatlere hazırlamak için arkasındaki ahşap yatak başına yaslanma ve bir sigara içme ihtiyacı duyuyordu. Borulardan gelen su seslerini, yan odadaki çiftin

nefes alıp verişini, uykulu iniltilerini, mırıltılarını, gizlemeye çalıştıkları tutkulu sesleri ve banyodan gelen su seslerini duyuyordu. Duvarlardan da bazı çatırtı sesleri geliyordu, sanki onlar da dinlenmeye hazırlanıyordu. Bazen uzaklardan bir yerlerden bir radyo mırıltısı ve sonra enerjik birinin konuşması ve koridordaki ayak sesleri duyuluyordu. Penceresinin altındaki sokaktan, apartmandan çıkan kadınların kıkırdaması geliyordu. Ve şafak söktüğünde Mosca uyuyakalıyor ve boş bir evin sessiz öğleninde uyanıyordu. Kış güneşi odasının duvarlarını soluk limon rengine boyamıştı.

Cenazeden iki hafta sonra bu öğleden sonralardan birinde, Mosca holde küçük, kararsız ayak sesleri duydu ve sonra kapısı çalındı. Yatağından kalktı ve pantolonunu giydi. Kapıya gitti ve açtı.

Karşısında daha önce sadece bir kere gördüğü ve bir daha unutmadığı bir yüz duruyordu. Sarı saçları vardı ve bir takke takıyordu. Burnu kocamandı, çok sayıda çil yüzüne garip bir ifade katıyordu. Honny gülümsedi ve "İçeri girebilir miyim?" diye sordu.

Mosca kenara çekildi ve kapıyı kapattı. Honny çantasını masaya koydu ve odayı süzerek Mosca'ya "Kusura bakma, uyandırdım galiba," dedi.

Mosca "Yeni kalkmıştım," diye karşılık verdi.

Küçük sarı adam yavaşça "Karının öldüğünü duyunca çok üzüldüm, gerçekten çok üzüldüm," diye başladı söze ve öylesine gülümsedi.

Mosca arkasını döndü ve yatağa yürüdü. "Evli değildik," dedi.

"A, öyle ya," dedi Honny kaygıyla elini açık alnına götürerek. "Sana çok önemli bir şey söylemek için geldim."

Mosca sözünü kesti "Hiç sigaram kalmadı," dedi.

Honny "Hiç sigaran kalmadığını biliyorum, bir PX müdürü olmadığını da... Wolfgang Amerika'ya döndüğünden beri biliyorum."

Mosca gülümsedi. "Öyleyse ne için geldin?"

"Hayır, yanlış anladın," dedi Honny çabucak. "Yergen hakkında konuşmaya geldim. Sana verdiği penisilini benim aracılığımla aldı. Aracı bendim." Bir an durdu. "Yergen penisilinin sağlam olmadığını biliyordu, ona bulduğum bağlantıya normal fiyatın sadece çok az bir kısmını ödedi. Anlıyor musun?"

Mosca yatağa oturmak zorunda hissetti. Elini yara izine götürdü, midesi ağrıyordu. Sonra başı aniden büyük bir ağrıyla zonklamaya başladı. Yergen, Yergen diye düşündü. Onlar için pek çok şey yapan, Hella'yı mutlu eden, Hella'nın kızını sevdiği Yergen. Yergen onu böyle kandırdığı, onu böyle bir kedere attığı için hastalıklı bir aşağılanma duygusu hissetti. Yüzünü elleriyle kapattı.

Honny tekrar kibarca "Wolf'un planına göre çalışmayı reddettiğini duydum. Ben aptal değilim. Bu benim hayatımı kurtardığın anlamına gelir. İnan bana eğer Yergen'in bu malları senin için aldığını bilseydim onu durdururdum. Ama çok geç öğrendim. Yergen beni ve senin sevgilini kurban etmek istiyordu," dedi. Mosca'nın hâlâ elleri yüzünde yatakta oturduğunu gördü ve daha

yumuşak bir sesle "İyi haberlerim var. Yergen Bremen'e dönmüş, eski oturduğu evde. Ev sahibin Frau Meyer her şeyin yoluna girdiğini, artık korkmasını gerektirecek bir şey olmadığını söylemiş," dedi.

Mosca yataktan kalktı ve sessizce "Yalan söylemiyorsun değil mi?" diye soru.

"Hayır yalan söylemiyorum," dedi Honny. Yüzü bembeyaz kesilmiş ve yüzündeki çiller yağlı sivilcelere dönüşmüştü sanki. "Geçmişime bakarsan sana yalan söylemediğimi anlarsın," dedi.

Mosca gardırobu açtı. Hızlı hareket etmek istiyordu, baş ağrısına rağmen kendini neredeyse mutlu hissediyordu. Gardıroptan mavi bir Amerikan Express çek defteri çıkardı, beş tanesini imzaladı. Her biri yüz dolarlıktı. Hepsini Honny'e gösterdi. "Yergen'i bu gece buraya getirirsen bunlar senin olur," dedi.

Honny geri çekildi. "Hayır, hayır," dedi. "Bunu yapamam. Bunu yapabileceğimi de nereden çıkardın?"

Mosca mavi çekleri çıkardı ve ona doğru bir adım attı. Honny geri çekildi ve "Hayır bunu yapamam," diye tekrarladı. Mosca adamın bunu yapamayacağını anladı ve masada duran çantasını aldı, ona verdi. "Yine de bana haber verdiğin için sağ ol," dedi.

Odanın ortasında tek başına dikildi. Sanki kalbi her kan pompalayışında, kafası, içinde bir damar dolup boşalıyormuşçasına zonkluyordu. Kendini biraz halsiz hissetti. Sanki ciğerleri odanın kapalı havasını çekemiyordu. Giyindi ve binadan çıktı.

Sokağa çıktığında güneşin sıcaklığıyla karşılaştı ve

buna şaşırdı. Sonbaharı işgal eden ilk kış gitmiş gibi görünüyordu. Eski evinin olduğu Kurfürsten Bulvarı'na döndü, neredeyse çırılçıplak kalmış ağaçların kenarından geçip gitti. Baş ağrısı dışında kendini son günlerde olduğundan daha iyi hissetmeye başladı. Bu gece rahat uyuyacağım, diye düşündü.

Apartmana çok sessiz bir şekilde girdi oturma odasının kapısının dışında durdu. Bebek arabasının gıcırtısını duydu ve içeri girdiğinde Frau Saunders'in arabayı bir ileri bir geri salladığını gördü. Sofada oturuyordu, sol elinde bir kitap vardı, sağ eli ise bebek arabasının krem rengi ahşabındaydı. Oturuşunu düzeltti. Sakindi, yüzünde yaşanan acıyı kabullenmiş bir ifade vardı. Bebek, arabasında uyuyordu. Pembe alnında açık mavi damarlar vardı, ince damarlar titreyen göz kapağını sanki zardan yapılmış, hassas bir yaprağa benzetmişti.

"İyi mi?" diye sordu. Frau Saunders evet anlamında başını salladı. "Her şey yolunda." Kitabı ve bebek arabasını bıraktı ve parmaklarını birleştirdi.

"Gönderdiğim paketi aldınız mı?" Önceki hafta büyük bir koli yiyecek göndermişti.

Kadın tekrar evet anlamında başını salladı. Daha yaşlı görünüyordu. Mosca onun oturuş ve cevap veriş şeklinde tanıdık bir şeyler fark etti.

Mosca kadına bakmadan "Çocuğa uzun bir süre daha bakabilir misiniz? İyi para öderim, istediğiniz kadar," dedi. Başı sanki ağrıdan şişmişçesine düştü. Ka-

dından bir aspirin istedi.

Frau Saunders tekrar kitabını aldı ve açmadan tuttu. Sert yüzünde her zamanki sevecenliğinden eser yoktu. "Herr Mosca," dedi soğuk bir ifadeyle, "Eğer razı olursanız çocuğunuzu evlatlık edinmeye çalışırım. Bu sorununuzu çözecektir." Ama sonra aniden ağlamaya başladı. Kitabı yere bıraktı, gözyaşlarını elleriyle silmek ve saklamak istedi. Mosca tanıdık gelen şeyi buldu, annesini üzdüğü zamanlarda annesi nasıl davranıyorsa bu kadın da öyle davranıyordu.

Bu kadın onun annesi olmadığı ve ona gerçekten dokunamadığı için, Mosca sofaya doğru gitti ve bir süre kadının kolunu tuttu. "Sorun ne? Ben ne yaptım?" dedi, sesi sakindi.

Kadın elleriyle gözyaşlarını sildi. Çok hafif bir sesle, "Bebekle ilgilenmiyorsun, bunca zamandır bir kere bile gelmedin. Hella senin böyle yapacağını bilseydi? Ne korkunç, ne korkunç, o ikinizi de çok seviyordu. Senin iyi biri olduğunu söylerdi her zaman ve merdivenlerden düşerken ellerini bebeğe uzatmıştı. O kadar acı çekti ki çığlık çığlığa kaldı. Ama hâlâ bebeğini düşünüyordu. Ve şimdi sen onun bu kadar çok sevdiği bebeği hiç düşünmüyorsun," dedi. Bir süre nefes almak için durdu. sonra isterik bir şekilde "Ah, sen korkunç bir adamsın, ona ihanet ettin, sen iyi bir adam değilsin," diye devam etti. Ondan uzaklaştı ve iki eliyle bebek arabasını tuttu.

Mosca geri çekildi. Ona yardım etmek için "Ne yapmam gerekiyor?" diye sordu.

"Hella'nın şimdi ne isteyebileceğini biliyorum. Çocuğu Amerika'ya götürmeni, büyüyene kadar ona güvenli ve mutlu bir hayat vermeni isterdi."

Mosca basitçe "Biz evli değildik, bu yüzden çocuk bir Alman. Dolayısıyla bu işlem uzun bir süre alabilir," dedi.

"Eee?" dedi kadın. "O zamana kadar bebeğe bakarsam, bu işi halledebilecek misin?"

"Sanmıyorum," dedi Mosca. Aniden gitmek için sabırsızlandı. Başının ağrısını fark etti tekrar.

Frau Saunders soğuk bir ifadeyle, "Onu evlat edinmemi mi istiyorsun?" diye sordu.

Mosca uyuyan bebeğe baktı. Hiçbir şey hissetmiyordu. İmzaladığı Express çeklerini cebinden çıkarıp masaya bıraktı. "Ne olacağını bilmiyorum," diye kestirip attı ve kapıya doğru yürüdü.

"Oğlunu görmeye ne zaman geleceksin?" diye sordu Frau Saunders kızgın bir şekilde. Yüzünde mağrur gibi bir ifade vardı. Mosca tekrar döndü.

Baş ağrısı daha da artmıştı ve gitmek istiyordu ama bu bakışa tahammül edemedi. "Neden doğruyu söylemiyorsunuz, neden aklınızdan geçenleri söylemiyorsunuz?" diye bağırdı sesinin yükseldiğini fark etmeden. "Bunun benim hatam olduğunu, onun benim yüzümden öldüğünü, çünkü onu kurtarmak için hiçbir şey yapmadığımı düşünüyorsunuz. Bana doğru söyleyin. Bu yüzden bu kadar kızgınsınız, bana bir hayvanmışım gibi bakıyorsunuz. 'Bir Amerikalı bir Alman'ı daha öldürdü.' diye düşünüyorsunuz. Çocuk için kızgın olduğunuzu

söylemeyin, bana numara yapmayın, bana yalan söylemeyin. Sizin neye inandığınızı biliyorum."

Frau Saunders ilk defa ona dikkatlice baktı. Çok hasta görünüyordu. Cildi sararmıştı ve gözleri kapkaraydı. "Hayır, hayır," dedi kadın. "Asla bu kadar kötü düşünmedim." Konuşurken ilk defa fark etti ki Mosca doğru söylüyordu.

Ama Mosca kendine gelmişti. Kısık bir sesle, "Bunun böyle olmadığını ispatlayacağım," dedi. Arkasını dönüp çıktı ve kadın onun merdivenleri koşarak indiğini duydu.

Sokağa çıktığında bir sigara yaktı ve bulutlu gökyüzüne baktı. Sonra Kurfürsten Bulvarı'ndan aşağı indi. Metzer Sokağı'ndaki apartmanına geldiğinde sigarasını henüz söndürmüştü. Baş ağrısı gözlerini ve boynundaki damarları da şişirmişti. Saatine baktı. Daha üçtü. Yergen konusunda bir şeyler yapabilmesi için daha çok zamanı vardı.

BÖLÜM
25

ODASI SONBAHAR gölgeleriyle dolmuştu. Birkaç aspirin aldı ve yatağa uzandı. Bu kadar yorulmuş olabildiğine şaşırdı. Gözlerini kapadı, sanki daha bir dakika olmuştu ki, kapısının çalındığını duydu. Gözlerini açtığında kendini karanlıkta buldu. Masadaki lambayı yaktı ve saate baktı. Saat daha altıydı. Eddie Cassin gelmişti. Düzgün bir şekilde giyinmiş, tıraş olmuş ve yüzüne pudra sürmüştü.

"Tanrım, uyurken kapını kilitlemelisin," dedi. Sonra "Nasılsın, seni uyandırdım mı?" diye sordu.

Mosca "Sorun değil," diye cevap verdi. Başı ağrımıyordu artık ama çok bunalmıştı ve dudakları kupkuruydu. Eddie Cassin masaya birkaç mektup fırlattı. "Mektupların. İçki var mı hiç?"

Mosca dolaba gitti ve bir şişe cin ve iki bardak çıkardı.

"Bu akşam büyük parti var," dedi Eddie. "Sen de gel."

Mosca başını salladı. Ona bir bardak verdi. İkisi de içti. Sonra Eddie "Tayin emrin bir hafta içinde gelecek.

Yaver engel olmaya çalıştı ve bunun kendi hatası olduğunu söyledi. Albay da bu gecikmenin hiç de iyi olmadığını belirtti," dedi. Mosca'ya doğru eğildi. "İstersen kağıtlardan bazılarını kaybederim, sana birkaç hafta daha kazandıralım."

"Sorun değil," dedi Mosca. Yataktan kalktı ve pencereden dışarı baktı. Sokak alacakaranlıktı. Bir grup çocuk gördü. Ellerindeki fenerlerle dışarıda bekliyorlardı. Son birkaç gecedir söyledikleri şarkıyı hatırladı. Şarkı o kadar yumuşaktı ki uykusunu dağıtmıyor, onu uyandırmıyordu, sadece sızmasını sağlıyordu.

Eddie Cassin "Çocuk nasıl?" diye sordu.

Mosca, "Frau Saunders bakıyor," diye cevap verdi.

Eddie'nin sesi alçaldı. "Onu görmeye gideceğim. Merak etme sen," dedi. Durdu. "Çok zor Walter. Senin benim gibi adamlar uğursuzdurlar. Kafana takma."

Sokaktaki çocuklar iki sıra halinde Metzer Strasse'ye doğru yürüyerek gözden kayboldular. Eddie, "Bu mektuplar annenden. Senin yazmayacağını düşündüğüm için ona telgraf çektim." Mosca ona bakmak için döndü. "Sen iyi bir dostsun, Eddie," dedi. "Bana son bir iyilik yapabilir misin?"

"Elbette," dedi Eddie.

"Yergen'in döndüğünü söylemedin hiç. Onu görmek istiyorum. Onu buraya getirebilir misin?"

Eddie bir içki daha aldı ve Mosca'nın odada gezinmesini seyretti. Yanlış bir şeyler vardı. Mosca sesini kontrol ediyordu ama gözleri yalan söylemiyordu. Yüzünde beliren bir anlık kin ve nefret duygusunu gör-

müştü.

Eddie yavaşça, "Umarım aptalca bir şeyler yapmayı düşünmüyorsun? Adam bir hata yaptı. Bu onun suçu değil. Kahretsin, Yergen'in Hella için neler yaptığını biliyorsun," dedi.

Mosca gülümsedi. "Sadece ilaçlar için ona verdiğim parayı ve sigaraları geri istiyorum. Neden para ödeyeyim ki ona?" dedi.

Eddie çok şaşırdı, sonra şakayla karışık "Tanrım, oğlum aramıza döndün nihayet. Bunun için neden ödeyeceksin ki?" dedi. Aklına Mosca'nın yastayken bile kandırılamayacağı düşüncesi geldi. Mosca'nın nihayet normale dönmesine sevinmişti.

Aklına bir fikir geldi. Mosca'nm kolundan tuttu. "Bak," dedi. "Beni dinle. Bir haftalığına Frau Meyer ile Marburg dağlarına gidiyorum. Sen de gel, sana bir kız, çok şeker bir kız ayarlarım. Bol bol güleriz, çiftlik yiyecekleri yeriz, likör içeriz. Haydi, şu dostunu kırma."

Mosca gülümsedi. "Tamam olur," dedi.

Eddie bir kahkaha patlattı. "İşte bu Walter. Çok iyi. Çok iyi," dedi. Mosca'nm omzuna vurdu. "Yarın gidiyoruz. O dağları görene kadar bekle. Güzel, gerçekten güzel dağlar." Bir an durdu. İçten bir şefkatle, bir baba gibi, "belki senin çocuğu Amerika'ya götürmenin bir yolunu buluruz. O da bunu isterdi Walter, biliyorsun. Her şeyden çok isterdi." Sonra utangaç bir gülümsemeyle "Haydi aşağı inelim, bir içki içelim."

Mosca "Yergen'i getirecek misin?" diye sordu tekrar.

Eddie ona düşünceli düşünceli baktı. Mosca "Gerçek şu ki Eddie, ben tükendim, Çocuğa bakması için Frau Saunders'a para vermem gerek. Seninle Marburg'a gidebilmem için paraya ihtiyacım var," dedi. Güldü. "Yoksa bütün hafta benimle dalga geçersin." Sesi oldukça yumuşak çıkıyordu. "Amerika'ya gitmek için de paraya ihtiyacım var. Bu ilaçlar için herife küçük bir servet ödedim," dedi.

Eddie ikna olmuştu. "Tabii, onu getiririm," dedi. "Şimdi gidiyorum. Sen de partiye geleceksin ama tamam mı?" dedi.

Mosca "Tabii ki," dedi.

Eddie çıkınca Mosca boş odaya baktı. Yatağın üzerinde duran mektupları gördü, birini aldı ve okumak için yatağa oturdu. Okumayı bitirince bir cümleyi anlayamadığını fark etti. Tekrar okudu. Kelimeler arasında bağ kurmaya çalıştı. Kelimeler bir türlü odaklanamayan beyninde dalgalanıyor, apartmanın gürültüsü arasından süzülmeye çalışıyordu.

"Lütfen gel," diye yazmıştı annesi. "Hiçbir şey düşünme, lütfen eve dön. Bebeğe bakarım ben. Sen de okula dönersin. Daha yirmi üç yaşındasın. Senin ne kadar genç olduğunu ve altı yıldır uzaklarda olduğunu unutuyorum hep. Acı çekiyorsan Tanrı'ya dua et. Sadece O yardım edebilir sana. Hayatın yeni başlıyor..."

Mektubu yere fırlattı ve yatağa uzandı. Alt katta partilerin başladığını duyuyordu. Yumuşak bir müzik, kahkahalar. Başı yeniden ağrımaya başladı. Işığı kapattı. Saatin ince sarı çizgileri ona saatin altı buçuk oldu-

ğunu söylüyordu. Daha vakti çoktu. Gözlerini kapattı.

Eve dönüşünün, annesini ve çocuğunu her gün görmenin, başka bir kız bulmanın ve oraya yerleşmenin nasıl bir şey olacağını düşündü. İçinde gömülü diğer yaşamını, onların inandığı her şeye duyduğu kini yanında taşıyacaktı. Yeni hayatı, bugüne kadar gördüğü, yaptığı veya hissettiği her şeyin gömülü olduğu mezarın üzerindeki bir taş olabilirdi ancak. Frau Saunders'a bağırarak söylediği şeyleri düşününce şaşırdı. Asla aklından böyle bir şey geçirmemişti. Ama şimdi yaptığı bütün hataları görebiliyordu. Beynini başka şeyler düşünmeye zorladı.

Uyuşuk bir halde, Hella'nın çocuğu gemiden indirip, annesiyle tanıştığını gördü hayal meyal. Sonra hepsi birden oturma odasındaydı bu sefer, sonra her sabah, her gece birbirlerinin yüzünü görüyorlardı. Uyuyakaldı.

Rüya gördü veya beyninin uyanık kalan kısmıyla düşündü; eve gidiyordu, kapıda "Evine Hoş geldin Walter" yazıyordu, Hella'yı Almanya'da sağ salim bırakmıştı, bir yıl önce eve dönüşünü görüyordu. Hella'ya bir daha dönmemiş olduğunu, elindeki gri ekmeği tutmamış olduğunu, yere düşmesine izin vermiş olduğunu, diğer kapıyı açmış olduğunu, Gloria'nın, annesinin ve Alf'in onu beklediğini, bir karabasandan çıkıp onlara geldiğini ve onların bir ışık tufanı içinde olduğunu gördü. Ama sonra annesinin elinde bir demet fotoğraf olduğunu, köşede bir bebek karyolası durduğunu ve içinde yatan bir bebek olduğunu gördü. Sonra oturduklarını, fotoğraflara bakarken annesinin "Bu da ne?" dediği-

ni, resme baktığını ve resimde kendisinin savaş yeleğini giymiş bir mezarın başında durup gülümsediğini gördü. "Bu benim üçüncü kurbanım" dediğini, sonra durmadan kahkahalar attığını ama Alf'in buna kızdığını, tek bir ayağı üzerinde dikilip "İleri gidiyorsun Walter" diye bağırdığını duydu. Herkesin ayağa kalktığını, annesinin kollarını birleştirdiğini gördü. Sonra kendi yüzünü gördü, "Hoşça kal, Hoşça kal" diyordu, sonra her şeyin karanlığa büründüğünü gördü. Ama Wolf'un elinde bir mumla çıkageldiğini, Wolf'la bir kilerde durduğunu, Wolf'un mumu yukarı kaldırıp "O burada değil, Walter, burada değil" dediğini duydu. Moloz yığınlarından zeminin kaydığını, onu mum ışığının altına daha da altına çektiğini hissetti ve bağırmaya başladığını gördü rüyasında.

Uyandı. Hiç ses çıkarmadığını biliyordu. Oda tamamen kararmıştı. Gece, pencereleri siyaha boyamıştı. Apartmanı kahkahalar dolduruyordu. Sesler, müzik, bağırıp çağrışan erkeklerin sesleri, yukarı aşağı inip çıkan birçok ayak sesleri. Yandaki odadan bir çiftin sevişme sesleri geliyordu. Sonra kızın "Haydi partiye inelim. Dans etmek istiyorum" dediğini duydu. Adam bir şeyler mırıldandı ve kızdı. Sonra kız "Lütfen, lütfen dans etmek istiyorum," dedi tekrar. Onlar kalkarken yatağın gıcırtısı duyuldu. Sonra kız koridorda kıkırdamaya başladı. Şimdi etraf sessiz ve karanlıktı.

Eddie Cassin, Yergen'e daha gitmemişti ama partiye damlamadan da edemedi. Henüz çok az içmişti ki iki genç kızı gözüne kestirdi. On altı yaşından büyük değillerdi. Neredeyse aynı giyinmişlerdi; küçük mavi şapkaları, küçük mavi tayyör ceketleri, beyaz ipek gömlekleriyle göz zevkini okşuyorlardı. Tenleri ve saçları, hoş pembe ve krem rengi kıyafetlerine çok yakışmıştı ve alınlarında altın paralar gibi sarkan lüleler vardı. Birkaç adamla dans ettiler ama tüm içki ikramlarını geri çevirdiler. Müzik durduğunda hep birbirlerinin yanına gidiyorlardı sanki onları birbirine çeken bir güç vardı.

Eddie bir süre gülümseyerek ve plan yaparak seyretti onları. Sonra biraz daha hoş olanına doğru ilerledi ve dans teklif etti. Bir adam, "Hey Eddie onu ben getirdim," dedi. Eddie de "Merak etme, sorun yok," dedi.

Dans ederken "Kız kardeşin mi?" diye sordu. Kız evet anlamında başını salladı. Şımarık bir ifadesi vardı, Eddie'nin çok iyi bildiği o hor gören bakışlara sahipti.

"Kardeşin hep seninle mi takılır? diye sordu Eddie. Ses tonundan kıza iltifat ettiği ve onu kız kardeşinden nazikçe kurtulmaya davet ettiği anlaşılıyordu.

Kız masum bir şekilde gülümsedi, bu Eddie'nin çok hoşuna gitti. Kız, "Kardeşim biraz utangaçtır," dedi.

Plak bitti ve Eddie "Sen ve kız kardeşin benim odamda bir akşam yemeğine ne dersiniz?" Kız aniden ürktü ve başını salladı. Eddie ona babacan ve tatlı bir şekilde gülümsedi. Narin yüzünde neredeyse bir baba şefkati vardı. "Ah, ne düşündüğünü biliyorum," dedi.

Onu iki adamın yanında içki içen Frau Meyer'e götürdü.

"Meyer" dedi "Bu küçük bayan benden korkuyor. Akşam yemeği davetimi geri çevirdi. Ama eğer sen de gelirsen kabul eder belki."

Frau Meyer elini kızın beline doladı ve "Merak etme o bu binadaki iyi adamlardan biridir. Ben de sizinle geleceğim. Üstelik en iyi yiyecekler de ondadır. Sizin bebekliğinizden beri hiç tatmadığınız yiyecekler," dedi. Kızın yüzü kızardı ve kız kardeşini çağırmaya gitti.

Eddie kızları getiren adamın yanına gitti. "Her şey ayarlandı," dedi. "Meyer'le benim odama çıkın. Benim daha sonra geleceğimi söyleyin," dedi. Eddie kapıya gitti. "Bana da biraz bırak," dedi gülerek, "Bir saat içinde dönerim."

Mosca pencereden şehri seyrediyordu. Harabelerden oluşan düzlüğün, şehrin kalbinin çok ötesinde, yeşil, sarı renkli uzun bir ışık gördü. Sanki Metzer Strausse'nin parıldayan pencerelerini hedef almış bir ok gibiydi. Bunun fenerleriyle dolaşan çocuklar olduğunu biliyordu. Ama kahkahalar, partinin gürültüsü, müzik, dans eden ayakların düzensiz tıkırtıları, sarhoş kadınların küçük ve cilveli naraları onun asıl dinlemek istediği şeyi, çocukların söylediği şarkıyı bastırıyordu.

Pencereyi açtı. Tıraş takımını ve havlusunu alarak banyoya gitti. Odasına gelen birisi olursa duyabilsin diye banyo kapısını açık bıraktı. Soğuk suyla sıcak yüzü-

nü tamamen yıkadı. Tıraş olurken, pürüzsüz ve yumuşak yüzünü, uzun ince burnunu, narin ağzını, neredeyse renksiz dudaklarını, büyük siyah gözlerini ve şimdi yorgunluktan grileşmiş olan ve uçuklarla dolu koyu, bronz tenini inceledi.

Yüzündeki sabunu yıkadı ve yüzüne bakmaya devam etti. Kendine ne kadar yabancı olduğunu fark ettiğinde çok şaşırdı. Sanki yüzünü daha önce hiç görmemişti. Yüzüne her profilden bakmak için döndü. Büyük gözlerinin bulunduğu çukur ne kadar da kemikliydi, çenesinde gölge yapıyordu. Koyu renk gözlerindeki kara parıltıda ve sert, kaba çenesinde zulüm ve kötülük gördü. Geriye bir adım attı, aynadaki yüze dokunmak için elini uzattı sonra şaşırdı ve aynaya değmeden elini indirdi. Bir süre gülümsedi. Oda soğuktu. Havada garip bir uğultu vardı. Pencereye doğru gitti ve kapattı. Uğultu kesildi. Harabelerde dolaşan yeşil ve sarı ışıklar daha da yaklaşmıştı. Saat neredeyse sekiz olmuştu. Birdenbire kendini bitkin ve ateşli hissetti, midesi bulandı, yatağa oturdu. Aspirinle yatışan baş ağrısı tekrar başlamıştı ve korkunç bir keder kaplamıştı içini. Sanki kurtuluş için son umudunu da kaybetmişti. Yergen'in gelmeyeceğinden emindi. Çok üşüdü ve dolaptan eski yeşil savaş ceketini aldı. Boş bir sigara kartonundan Macar işi silahını çıkardı ve cebine koydu. Bütün sigaralarını, tıraş takımını ve neredeyse dolu olan cin şişesini küçük bir bavula koydu. Sonra beklemek için yatağa oturdu.

Eddie Cassin, cipi kilisenin önüne park etti. Yan girişteki merdivenleri kullanarak yukarı çıktı. Kapıyı çaldı, cevap veren olmadı. Bekledi, sonra tekrar çaldı. Kapının diğer tarafında Yergen'in sesi duyuldu. Hiç beklemediği kadar anlaşılırdı ses. "Kim o?"

Eddie "Benim Bay Cassin," dedi.

Yergen "Ne istiyorsun?" dedi.

Eddie Cassin, "Frau Meyer bir mesaj gönderdi," dedi.

Sürgü geri çekildi ve kapı açıldı. Yergen Eddie girsin diye kapının yanında durdu.

Oda karanlıktı, sadece köşede küçük bir masa lambası vardı. Yergen'in kızı elinde bir hikaye kitabı tutuyordu. Duvara dayanmış büyük bir mindere yaslanmıştı.

"Evet, konu ne?" dedi Yergen. Daha da yaşlı görünüyordu. Cılız vücudu daha da incelmişti. Ama yüzü hâlâ kendinden emin ve onurluydu.

Eddie elini uzattı Yergen de elini uzatıp sıktı. Eddie gülümseyerek "Haydi, birbirimizi uzu süredir tanıyoruz, az içmedik seninle. Bana böyle mi davranacaksın?" diye sordu.

Yergen de gülerek, "Ah, Bay Cassin, ben Metzer Strasse'de çalışırken, farklı biriydim. Şimdi ise..." dedi.

Eddie yavaşça ve samimiyetle "Beni bilirsin, sana ihanet etmem. Buraya senin iyiliğin için geldim. Dostum Mosca parasını ve sigaralarını geri istiyor. Kötü ilaçlar için ödediklerini," dedi.

Yergen onu dikkatle dinliyordu, "Elbette veririm.

Ama ona söyle hemen veremem. Yapamam," dedi.

Eddie Yergen'in sofada uzanmış kızına baktı. Gözlerini kocaman açmış boş boş bakıyordu. Bu onu rahatsız etti.

"Yergen, Mosca ve ben yarın Marburg'a gidiyoruz. Döndüğümüzde Amerika'ya gidecek. Bu gece onu görmeye gelmezsen, o buraya gelecek. Eğer kızarsa ve seninle kavga ederse, küçük kızın korkacaktır."

Bunun olabileceğini bildiği için onunla tartışmadı bile. Yergen, omzunu silkti ve paltosunu almaya gitti. Sonra kızının yanma geçti.

Eddie onu izliyordu. Yergen yakası tüylü paltosunu giydi ve kahverengi saçını düzgün bir şekilde taradı. Oldukça ağırbaşlı ve ciddi görünüyordu, kızının kulağına fısıldamak için üzgün bir halde dizlerinin üzerine çöktü. Eddie, geri dönüp kapıyı çaldığında küçük kız kapıyı açsın diye ona parolayı söylediğini biliyordu. Eddie küçük kızın babasının omuzları üzerinden boş gözlerle kendisine baktığını gördü. Parolayı unutursa ne olacağını, babası kapıyı çaldığında cevap vermezse ne olacağını düşündü.

Yergen kalktı, çantasını aldı ve dışarı çıktılar. Yergen durdu, kapının öbür tarafından sürgünün kilitlendiğini duyana kadar bekledi. Küçük kız kapıyı tüm dünyaya karşı kilitlemişti.

Eddie'nin cipine bindiler. Karanlık sokaklardan birine girdiklerinde Yergen, "Buluştuğumuzda sen de benim yanımda olacaksın değil mi?" dedi. Eddie "Tabii, merak etme," diye cevap verdi.

Ama o anda Eddie'nin içine bir endişe yerleşti. Metzer Strasse'nin ve askeri lojmanın ışılarına doğru ilerlediler. Eddie cipi park etti ve indiler. Yukarı baktı. Mosca'nın odasında ışık yoktu. "Belki partiye gitmiştir," dedi kendi kendine.

Apartmana girdiler. Birinci katta Eddie, Yergen'e "Burada bekle." dedi. Partiye gitti. Ama Mosca'dan eser yoktu. Salona döndüğünde Yergen onu bekliyordu. Yergen'in yüzünün solduğunu gördü. Sonra Eddie Cassin bir anda korkunç tehlikeyi sezdi. Aklına Mosca'nın söyledikleri gelse de, hepsinin yalan olduğunu anladı. Yergen'e "Haydi gel, seni eve götüreyim, burada değil, haydi," dedi.

Yergen, "Hayır, bırak bu mesele kapansın. Ben korkmuyorum. Artık korkmuyorum," dedi ama Eddie Cassin, Yergen'i merdivenlerden aşağı itmeye başladı. Çok kararlıydı ve sonra birden yukarıdan Mosca'nın sesi duyuldu. Soğuk ve kontrollü bir sesle, "Seni piç Eddie, bırak onu," diyordu. Yergen ve Eddie yukarı baktı.

Hemen üst katta duruyordu ve salonun zayıf ışığında yüzü zar zor seçilebiliyordu. Narin ağzında iki büyük kırmızı uçuk vardı. Yeşil savaş ceketi onu olduğundan daha da iri gösteriyordu. "Yukarı gel Yergen," dedi. Bir elini arkasına saklamıştı.

"Hayır," dedi Yergen. "Bay Cassin'le gidiyorum."

Mosca, "Eddie, yoldan çekil, buraya gel," dedi.

Yergen, Eddie'nin kolunu tuttu. "Beni bırakma," dedi. "Burada kal." Eddie elini Mosca'ya doğru kaldırdı ve "Walter, Tanrı aşkına Walter, yapma," dedi. Mosca iki

basamak indi. Eddie Yergen'den kurtulmaya çalıştı ama Yergen koluna yapıştı ve "Beni yalnız bırakma - lütfen beni bırakma," diye bağırdı. Mosca bir adım daha attı. Gözleri kapkaraydı, donuktu. Ağzındaki kırmızı uçuklar holün ışığında yanıyordu adeta. Aniden elindeki silah göründü ve Eddie Yergen'in yanından kaçtı. Yergen'i yalnız bıraktı. Yergen acı bir çığlıkla geri dönmeye ve merdivenlerden inmeye çalıştı. Mosca ateş etti. Yergen ilk adımda dizlerinin üzerine çöktü. Başını kaldırdı, mavi gözleri yukarı bakıyordu. Mosca tekrar ateş etti. Eddie Cassin, merdivenlerden yukarı koştu, Mosca'nın yanından geçti ve tavan arasına doğru ilerledi. Mosca silahı cebine koydu. Ceset yere yığılmış, başı merdivenlerden sarkıyordu.

Alt kattaki odalardan büyük bir kahkaha duyuldu. Pikap yüksek sesle bir vals çalmaya başladı ve adımlar hızlandı, şarkı söyleyen sesler yükseldi. Mosca hızla merdivenlerden yukarı çıktı ve odasına girdi. Pencerede karanlık gölgeler belirmişti. Bekledi ve dinledi. Pencereye gitti.

Hiçbir tehlike sinyali yoktu. Ama şehrin harabelerinin, büyük moloz tepelerin üzerinde gürültülü traktörler geziniyordu. Bir aşağı bir yukarı titreyen fenerler uzun yeşil ışıklarıyla, yaklaşan kış gecesini aydınlatıyordu. Yüzünü ve bedenini ter kaplamıştı. Titremeye başladı. Etrafını saran karanlık onu hasta etti, pencereyi açtı ve bekledi.

Şimdi aşağıdaki sokakta şarkı söyleyen çocukları duyabiliyordu. Göremediği fenerler aklında ve kalbin-

de sallanıyordu. Ve koronun sesi azaldıkça garip bir şekilde korkusu ve gerginliği de azalıyordu. Soğuk hava geldikçe hastalık ve karanlık da vücudunu terk ediyordu.

Hazırladığı bavulu aldı, merdivenlerden koşarak indi, Yergen'in cesedinin üzerinden atladı ve partinin gürültüsünü arkasında bıraktı. Hiçbir şey değişmemişti. Binadan çıkınca kara harabe düzlüğe doğru yürüdü ve son bir kez bakmak için döndü.

Işıklı dört büyük kat, şehrin karanlığına ve geceye karşı meydan okuyor gibiydi. Ve her kattan dalga dalga yayılan müzik ve kahkaha sesleri geliyordu. Bu ışık kalkanının dışında durmuş, hiç pişmanlık duymuyor sadece çocuğunu veya Eddie Cassin'i, ülkesini veya ailesini bir daha göremeyeceğini düşünüyordu. Marburg'daki dağları asla göremeyecekti. Sonunda düşman olmuştu.

Kış karanlığının bastırdığı harabelerin içinde güçlükle yürüyor, çocukların yeşil, sarı fenerlerini görüyor ama artık şarkılarını duyamıyordu. Onlara sırtını döndü ve onu tren garına götürecek Strassenbahna doğru yürüdü.

Tüm bunlar ona tanıdık geliyordu. Zamana ve mekana ve hatıralara veda ediyordu ve hiç üzülmüyordu. Sonunda etrafında onu uğurlayacak kimse kalmamıştı. Sadece asla terk edemediği harabe kıtanın üzerinde esen rüzgar vardı. Strassenbahnın lambasının yuvarlak, parlak ışığını gördü ve zilinin soğuk kristal çınlamasını duydu. Strassenbahnı yakalamak için koşma-

ya başladı, bavul ayaklarına vuruyordu, ama birkaç adım sonra durdu. Ha buna binmiş ha bir sonrakine ne fark ederdi ki.

SAVAŞ SONRASINDA ALMANYA'DA AŞK VE İHANET

Büyük savaşın acımasızlaştırdığı ve sertleştirdiği Walter Mosca, Amerika'ya döndüğünde tamamen değişmişti. Ancak vatanına döner dönmez düşmanın topraklarına, etrafındaki dünyanın acımasızlığını ve öfkesini olduğu gibi kabul eden kadının yanına geri dönmesi gerektiğini biliyordu. Savaşın etkilerinin her yerde görüldüğü Almanya'da Amerikan sigaralarıyla herşeyi satın almak mümkündü. Mosca ve Hella arasındaki aşk acaba tüm bunların üstesinden gelebilecek miydi?

"Almanya'nın yenilgisi ve işgali sonrasında yaşananlar üzerine yazılan en başarılı kitaplardan birisi."
–The Nation

"Puzo, hikayesini olabileceği kadar ayrıntılı ve canlı bir şekilde anlatıyor."
–San Francisco Chronicle

"Bu kitap Puzo'nun gücün ve gerçeğin yazarı olduğunu tescillendiriyor. "
–New York Herald Tribune

"Gerçekten çok iyi bir roman. Bu kitabı okuyan biri yeni tatlar ve zevkler keşfetmenin doruğuna ulaşacak."
–Saturday Review

"Bence Kara itap. Sanki Hemingway an verici."

ISBN 975-8992-04-X

1001 KITAP